

Lenin, Oktobr Devrimi, barış

Konstantin Zarodov

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi başredaktörü

İlerici insanlığın bugün 63. yıldönümünü kutladığı Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin etkisinden sonra, V. İ. Lenin, dünyada bu ilk sosyalist devrimin, *iki ayrı toplumsal sistem arasındaki savaşım alanında uluslararası yaşamın ağırlık noktasını değiştirerek*, dünya politikasına köklü değişiklikler getirdiği sonucunu çıkardı. Bu sonuçlamanın, savaş ve barış sorunlarını, tüm uluslararası yaşam sorunlarını anlama bakımından ilkesel bir önemi vardır. Bu utkuyla, yeni toplum düzeni ile emperyalizm arasındaki sınıfsal çatışma, Lenin'e göre, artık «halkların, tüm dünya devletler sisteminin karşılıklı ilişkilerini» belirlemesi gereken etken haline geldi. ⁽¹⁾ Bu nokta dikkate alınmadıkça, «dünyanın en ücra köşesinde de olsa», ⁽²⁾ hiç bir uluslararası politika sorunu doğru olarak ele alınıp irdelenemez ve hele doğru bir çözüme hiç bağlanamaz.

Doğal olarak, dünyanın bugünkü tablosu, Lenin'in bilimsel ve politik yaratıcılığının geliştiği, Sovyet devletinin ilk adımlarını atmakta olduğu dönemdeki durumdan pek çok farklıdır. Ama dünya politikası sorunlarıyla – pratik veya teorik olarak – ciddi biçimde uğraşanlar arasında, uluslararası yaşamda çeşitli olayların ve akımların alabildiğine çetrefil bir örgüye dönüştüğü günümüzde, her şeyden önce, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki savaşımın biçimleri sorununun, aralarındaki güçler dengesi sorununun dünya politikasının özünü oluşturduğunu yadsıyabilecek bir kişi çıkabileceği düşünülemez.

L. İ. Brejnev'in dediği üzere, bugün, «insanlık, ya halkların ve devletlerin barışı korumak için olanca güçleri harekete getirmeleri, ya da yokolmaya eşit bir dünya nükleer savaşının uçurumuna sürüklenmeleri gibi, iki

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 242.

⁽²⁾ Agy.

şıktan birini seçme zorunluğuyula karşı karşıya gelmiş bulunuyor.» ⁽³⁾ İşte bu koşullarda da, Oktobr Devrimi'nin tarihsel kazanımları, Lenin'in düşünceleri, sosyalizmin dış politikasını oluşturan ve emperyalizmin saldırı politikasına karşı Marksist-Leninist partilerin barışı savunma savaşımı stratejilerinin belirlenmesinde etkili olan en önemli etkenler olarak kalıyor. Şimdi bu dediğimizin somut belirtilerini gözden geçirelim ve dikkatlerin neden ötürü bu nokta üzerinde yoğunlaştırılması gerektiğini açıklamaya çalışalım.

1.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi, yeni üretim ilişkilerinin, bugün gelişmiş sosyalist toplumun temelini oluşturan yeni sosyal-ekonomik altyapının biçimlenmesinin başlangıcı oldu. Bu olgu, bu gerçek, irdelemek istediğimiz sorun bakımından çok büyük bir önem taşıyor. Üretim araçlarının üzerinde özel iyelik egemenliğine, bu temel üzerinde de kapitalist rekabete ve sermayenin ekonomik yayılmasına son verilmiş olması, sosyalist toplumda, savaştan veya silâhlanma yarışından yarar uman sınıfların, sosyal katmanların ya da zümrelerin bulunmadığı koşullar meydana getirdi. Sosyalizmde, kapitalist tekeller, yani sömürücü sınıfların çıkarlarının temsilcisi olan devlet politikası sayesinde ve kendi iç nitelikleri gereği olarak, sermaye uygulamaları için, yani hammadde kesimlerine yerleşmek, ucuz işgücü vb. sayesinde sermaye operasyonlarının daha elverişli olduğu ülkelerde ağalık sürmek için en uygun koşulları yaratma peşinde olan kapitalist tekeller yoktur. Sosyalizmde, askersel-sanayi kompleksinin kendine özgü korporasyonları, yani sivil sanayi kolları kuruluşlarından iki-üç kat daha büyük kazançlar elde ederek, roketler, atom denizaltıları ve diğer silâhlar üretimini artırmakla ve bu silâhları boyuna yenilemekle zenginleşen korporasyonlar da yoktur. Bu nedenle, sosyalizmde, yığınların bilinci üzerinde, koca bir ideolojik aygıt işe koşulmak suretiyle, silâhlanma yarışından alabildiğine kazançlar sağlamanın zorunlu koşulu olarak, milliyetçilik ve şovenizm ruhunda yozlaştırma çalışmaları yapıldığından, beyin yıkama çabaları gösterildiğinden de söz edilemez.

Tam tersine, sosyalizm, iç niteliği gereği olarak, başarıyla gelişebilmek için, Lenin'in daha yeni düzenin eşiğinde belirttiği gibi, barışı gereksinmektedir. Barış, diyordu Lenin, «etkimizin yayılması için, önümüzde, yüz kere daha çok ve daha geniş yol açacaktır.» ⁽⁴⁾ Eğer sosyalizm kendini savunmak için askersel güçler meydana getirmek zorunda kalıyorsa, bu hiç kimse için kazanım değildir; tam tersine, gereken ödenekler halkın en önemli gereksinimlerinden kıskarak ayırdıklarından oluşuyor demektir. Halk, en değerli edinimi, yaşamı ve bu yaşamı kendi bildiği gibi, emekçi insanların yararına kurabilme hakkını savunmak için buna katlanmaktadır.

⁽³⁾ «Pravda» gazetesi, 24 Eylül 1980.

⁽⁴⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 40, s. 247.

Böyle bir sosyal-ekonomik temel üzerinde, doğal olarak, ona göre bir dış politika, ilkeleri Lenin tarafından tanımlanan ve Sovyet egemenliğinin doğuş belgelerinden biri olduğunu bildiğimiz Barış Buyruktusu'nda yer alan dış politika kurulmuş bulunuyor. Toplum yaşamının ahlâksal ilkeleri, diğer halklarla karşılıklı ilişkilerin ilkeleri de aynı temel üzerinde biçimleniyor. Ve bu nitelikteki toplum, savaş propagandasını kanunla yasaklıyor, insanları hümanizm ruhunda, bütün diğer halkları, ırkları ve ulusları saygılamaya ruhunda, enternasyonalizm ve enternasyonal dayanışma ruhunda eğitiyor.

Tüm bu söylediklerimiz, sosyalist devletin uluslararası alanda ekonomik ve politik çıkarları olmadığı ve böyle çıkarlar gözetmediği anlamına gelir mi? Hayır, elbette gelmez. Ama sosyalist topluluk ülkeleri, bu gibi çıkarlarını, diğer ülkelerle, hak eşitliğine ve karşılıklı yarara dayalı ilişkilerle gerçekleştiriyorlar. Ve daima uluslararası ilişkilerde gerginleşme tehlikesi gizliyen çeşitli ayrımcı önlem ve ambargolar hiç de sosyalizmin bulgusu değildir ve sosyalizmin bu gibi uygulamalarla ilişkisi yoktur. Sosyalizmin askersel-politik stratejisi de her zaman bir tek düşünceden, emperyalizmin saldırgan politikasına set çekme, devrimci kazanımları savunma düşüncesinden yola çıkmıştır ve çıkmaktadır.

İdeolojik düşmanlarımız — Birleşik Amerika'da tekelleri şahinlerden Pekin şovenist ve militaristlerine kadar —, uluslararası yaşamın gerçek tablosunu çarpık göstermeye, bir «Sovyet tehlikesi» efsanesi yaratmaya, dünyada gerginliğin artmasından ötürü olanca sorumluluğu SSCB'ne ve diğer kardeş sosyalist ülkelere yüklemeye ve bu bahane ardında tümel bir anti-sovyet ve anti-komünist birlik kalıplamaya çalışıyorlar. Bu taktik, «suçu başkalarına yükleme» taktiği yeni değildir. Silâhlanma yarışından yarar uman emperyalist çevreler, kendi sinsi plânlarını sezdirmeyecek maskeler takınmak, gerçek amaçlarını halklardan gizlemek için her zaman bu taktiğe başvurmuşlardır ve şimdi bunu çok daha incelik ve ustalıkla, çok daha arsızca yapmaktadırlar. Ama iş bu kadarla bitmiyor. Kapitalist ülkelerdeki barış yandaşları arasında, dünya gerginliğinin artmasından «iki tarafın» da aynı derecede sorumlu olduğunu düşünmeye yatkın olanlar vardır. (Burjuva propagandası bu görüşü harıl harıl yaymaya çalışıyor.) Gerçekten, insanın yanılsaması da olasıdır. Barış yandaşlığında içtenlikli olsun bile, diyordu Lenin, «diplomatik kurnazlıkların burgacında ve labirentinde, kimi zaman, bulanık suda balık avlamayı seven veya buna zorlanan kimseler, sınıflar, partiler ve gruplar tarafından yapay olarak da yaratılan labirentte kolayca kaybolabilirsiniz». ⁽⁵⁾ Ve bu, daha çok, her devlet politikasının — iç ve dış — köklerinin egemen sınıfların ekonomik çıkarlarında olduğu gözden kaçırıldığı zaman, «Marksistlerin tüm dünya görüşünün temeli olan ilkeler» unutulduğu zaman olasıdır. ⁽⁶⁾

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 328.

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 327.

Bunu unutmayan kişi, politikayı burjuva propagandasının uydurmalarına ve bu propagandanın kurnazlıkla ileri sürdüğü şu veya bu kanıtlara dayanarak değil, sosyal sistemleri ayrı devletlerin politikasını ve gelişmelerini belirliyen eğilimler üzerinde derinlemesine çözümlemelere dayanarak düşünöen ve değerlendiren kişi, her hangi bir aldatıya konu olmaz, yanıltılamaz. Ve böyle kişi, yumuşamadaki kesintiden ötürü, dünya politik durumundaki kötüleşmeden ötürü, sorumluluğun, karşıt sistemleri temsil eden devletler ve bloklar arasında «eşitlikle» paylaştırılması gerektiğine ikna edilemez. Marksist-Leninist kişi, silâhlı yayılma ve militarizm istek ve tutkusunun, Lenin'in emperyalizme ilişkin öğretisinde işaretil edildiğı gibi, tekellerin egemenliğı koşulları altında kapitalist toplumun bağırında yasal olarak doğduğunu iyi bilir. Ve barışçı politika organik bakımdan sosyalizme özgü olduğı halde, kendi özünde daima savaşı taşıyagelen kapitalizme, barış şimdi sosyalist, devrimci ve demokratik güçler tarafından dayatılmaktadır. Bundan ötürü, iki tarafın izledikleri politikanın, buna yalnız uluslararası hukuk ve nerdeyse diplomatik protokol ölçölari uygulanmak suretiyle düşünölmesi ve değerlendirilmesi saçma olur. Hele Sovyetler Birliğı'nin büsbütün barışı savunmaya yönelik politikasını sırf «etki alanı» sağlamayı amaçlayan «büyük devlet özentili» politikadan sayan çeşitli burjuva-reformist uydurmalarını geğer akça olarak almak daha da saçmadır.

Bu gibi düşünce ve yargılara ne diyebiliriz?

Sosyalizm, geleceğı kazanmış bir düzen olarak, etkisinin genişlemesine elbette ilgisiz değildir. Ama emperyalizmden farklı olarak, bu «etki alanı»nı coğrafyasal sınırlar (ya da burjuva basınında şimdiki geçerli deyişmiyle, dünyanın çeşitli bölgelerindeki «yaşamsal» veya «özel çıkarlar») değil, sosyal sınırlar belirliyor. Sosyalizm için, emekçilerin kafalarında yer etmek, düşünceleri üzerinde etki yapmak sözkonusudur. Böyle etki de emperyalizm için tehlikelidir kuşkusuz. Ne var ki, bu etki, barışı ve halkların güvenliğini tehdit etmiyor.

İdeolojik düşmanlarımız, sosyalizmin barışsever özüne ilişkin hükmü yalanlamaya kalkışırken, Pekin yöneticilerinin izledikleri siyaset hattının saldırgan niteliğini kanıt olarak kullanıyorlar. Pekin yöneticileri, eylem ve etkinlikleriyle, gericiliğın sosyalizm konusunda güvencesizlik tohumları ekmesine gerçekten yardım ediyorlar. Ama iş odur ki, bu saldırgan siyaset hattı, bir sosyalist altyapıdan değil bu ülkede ekonomik, sosyal ve politik ilişkiler sisteminin tümüyle çarpıtılmasından ileri geliyor. Çin yöneticilerinin saplandıkları milliyetçilik, şovenizm ve hegemonizmin asıl reel sosyalizm ölkölari karşı eyleme dönüşmesi ve emperyalizmin saldırganlık politikasıyla birleşmekte olması, bu gerçeğın söz götürmez olduğunu kanıtlıyor.

Uluslararası politika sorunları, tarihte hiç bir zaman, kendi başlarına, toplumsal yaşamın temel sosyal-ekonomik koşullarından, devletlerin iç

politikalarını da belirleyen sınıfsal çıkarlardan ayrı ve bağımsız olarak varolmuş değildir. Zamanımızda da, bu sorunlar, dünya toplumunun sınıfsal yapısından ileri gelen süreçlerle, sosyalizm ve emperyalizm, devrim ve karşı-devrim, demokrasi ve politik gericilik güçleri arasındaki savaşımla sınıfsal bağlantısı dışında irdelenemez. Bu nedenle, bugün, üzerinde bütün dikkatlerin yoğunlaştığı kalıcı barış sağlama sorunları, yeni toplum düzenini kurma, pekiştirme ve geliştirme uğrunda işçi sınıfının ve tüm emekçilerin savaşımı sorunları tek halkada birleşiyor, barış içinde yanyana yaşama diyalektiğinin ve dünya devrimci sürecinin çağdaş içeriğini oluşturuyor.

2.

Bu diyalektiğin özünü bulup ortaya çıkarması, Lenin'in en büyük teorik hizmetlerinden biridir. Onun bilimsel kalıtı, bir yandan, evrensel çapta uluslararası ilişkiler sisteminin karakteri ile durumu arasındaki en önemli karşılıklı bağlantı ve etkileşmelere, öte yandan kapitalist formasyonun yerini sosyalizmin alması sürecini dolduran devrimci değişimlere ışık tutan tükenmez bir fikirler kaynağı oluşturmaktadır.

Oktobr Devrimi'nin utkusundan sonraki dönemde Lenin tarafından somut olarak saptanan sosyal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları görüşü, her şeyden önce, o anın, yani henüz oturmamış, pekişmemiş, iç savaş, yabancı askersel müdahale ve ekonomik yıkım yüzünden pek çok kan kaybetmiş olan Sovyetler cumhuriyetinin ilk sosyalist devrim kazanımlarını koruyabilmek için barışı en çok gereksindiği günün tarihsel koşullarına doğrudan doğruya uygun düşüyordu. Ama temel fikir, hiç de geçici politik durumun doğurduğu bir gereksinimin deyimi sayılmazdı. Bu görüş, Oktobr Devrimi'nin açtığı çağda dünya gelişmesinin somut yasal perspektiflerini dikkate alan ve tüm uluslararası ilişkiler sisteminin, zorlamayı, diktacılığı ve öncelikle savaşı pratikte uygulama alanından çıkaran temeller üzerinde yeniden kurulması için tarihte ilk kez olarak ortaya çıkan reel olanağın en etraflı biçimde kullanılmasına yönelik bir görüştü.

Son on yıl içinde, yumuşamadaki başarılar koşulları altında, Lenin'in barış içinde yanyana yaşamaya ilişkin sözleri yüksek sesle haykırıldı ve bütün dünyada yaygınlık kazandı. Ama politik basının sayfalarında; bazan, bu sözler, emperyalizmin barışı tehdit eden politikasına karşı dirençli bir savaşım isteği olarak değil, iyi kalplilikten kaynaklanan bir barış çağrısı olarak sunuldu ve yorumlandı; sınıfsal içeriğinden soyutlandı. Ne var ki, iyi bilindiği gibi, Lenin'in barış içinde yanyana yaşamayı öngören düşüncesi, her şeyden önce devrimci pratiğin genellenmesi ve devrimci bilimin geliştirilmesinin sonucuydu. Bu düşünce, Lenin'in yarattığı sosyalist devrim teorisinden kaynaklanıyordu, onun keşfettiği yasanın, yani emperyalizmde kapitalist gelişmenin istikrarsızlığı yasasının bir sonucu olarak

ortaya çıkıyor, sosyalizmin ilkönce bir veya birkaç ülkede üstün gelebileceği hükümden kaynaklanan bir sonuç çıkarılıyordu. Barış sorununu devrim sorunundan ayırarak sunmak ve yorumlamak, Lenin'in görüşünü yozlaştırmak demektir.

Şimdi barış içinde yanyana yaşama idesini gözden düşürme veya gide-rek, kapitalizmin temellerini ve emperyalizmin eylem serbestliğini koruma, emekçilerin ve bütünyle halkların sömürülmesini sonsuzlaştırma yönün-de kullanma denemeleri de yapılıyor. Bu da, barış içinde yanyana yaşa-mayı dünyadaki devrimci dönüşümler sürecinin karşısına koyma yoluyla sağlanmak isteniyor. Yalnız burjuvazinin ideologları, Lenin'in «aşırı asker-sel parti» adını verdiği kanadını oluşturan bu temsilcileri değil, aynı za-manda diğer sosyal-politik zümre ve akımların çıkarlarını dile getirenler de, yumuşamayla güdülen hedef ve ideallerin sömürücü düzeni ortadan kaldırma savaşımı ile bağdaşmaz olduğunu, barış ile devrimin bağdaşa-mıyacağını savlayıp duruyorlar. Sorunu gerçekte şöyle koyuyorlar ortaya: Ya hiç bir yumuşamaya gidilemez, ya da yumuşama olsun, ama devrim-den söz edilmesin ve hele ulusal ve sosyal kurtuluşları uğrunda savaşım vermekte olan devrimci güçlere ve halklara yardım falan düşünülmesin.

Hem tarihsel deneyime başvurduğumuz, hem de bugünkü gerçekliklere baktığımız zaman, sorunun bu biçimde ortaya konmasındaki tutarsızlık açık kendini gösteriyor.

Örneğin, sosyalizme doğru Ekim Devrimi hücumunda, barış ile devrimin çıkarları arasında bir çelişki olduğunu kim savlıyabilir? Lenin'in daha o zaman ve tek cümleyle, dünya tarihinin seyrinde Ekim Devrimi'nin etkisiyle meydana gelen kesin değişikliğin ikili anlamını, bunun bir yandan savaştan barışa doğru, öte yandan emperyalistler arasında çatış-malardan burjuvaziye ve emperyalist ezgiye karşı sömürülen sınıfların ve halkların ulusal savaşımına doğru bir dönüm olduğunu belirtmesi hiç de boşuna değildir. (7)

Bunun gibi günümüz gerçeklikleri de sosyalist topluluk ülkelerinin dış politikasına, kâh barışın çıkarlarını önemsemezlik (böyle değerlemeler sağdan geldiği zaman), kâh devrimci hareketin çıkarlarını unutmaya (had-dinden fazla «sol» a kayanlardan geldiği zaman) gibi kusurları yakıştır-maya kalkan eşit anlamlı düşüncelere hak vermiyor. Sovyetler Birliği'nin ve onunla kardeşçe bir birlik içinde dayanışma halindeki diğer sos-yalist devletlerin, etkin bir barışseverlik ile devrimci enternasyonalizmi her zaman bağdaştırma ve birlikte gerçekleştirme temeline dayalı bir dış politika izledikleri gerçeğini, bu basit ve belki de birçoklarının hoşuna gitmiyen gerçeği görebilmek için, uluslararası yaşamın bugünkü tablo-suna önyargıdan arınık bir gözle bakmak yeterlidir.

Doğal olarak, barış yönünde sosyalist devletin sapmasız ve kesintisiz

(7) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 78.

bir çaba gösterdiğini vurgularken ve bunu içtenlikle sürdürürken, «hiç de bizi barış adına öldüresiye boğmalarına yol vermek niyetinde değiliz». (8) Lenin'in bu sözünün içerdiği anlam, şimdi sosyalist ülkeler topluluğunun uluslararası politikada kılavuz edindiği ilkelerden biri olarak tüm önemini korumaktadır. Bu topluluk, barışın korunması bahanesiyle halkların ulusal özgürlük savaşımı yürütme hakkının inkârına, sosyal gelişme yollarını özgürce seçme olanağından yoksun edilmelerine, Şili'deki facianın tekrarlanması ve dünya devrimci güçlerinin buna seyirci kalmalarına oybirliği ve kesinlikle karşı çıkmaktadır.

Marksist-Leninistler, daha Ekim Devrimi günlerinden beri, sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı, toplumun devrim yoluyla yeniden kurulması için, kendi özgürlükleri uğrunda savaşım yürüten halklar ile sosyalist devletlerin dayanışmalarını bu halkların içişlerine «karışma» olarak, «devrim ihracı» olarak göstermeye yeltenen burjuva ve reformist ideologların doktriner ve propaganda amaçlı görüşlerini bütün içyüzüyle açığa vuruyorlar. Emperyalizmin savunucularının kullandıkları bu ideolojik formüllerin sosyal kaynakları ve sınıfsal içeriği apaçık ortadadır: Bunlar, sermayenin egemenliğini sarsan güçlerin şu veya bu biçimde desteklenmesine katlanamazlar. Desteklemenin gerekli olduğu ve haklı görülebileceği, ama moral, diplomatik ve politik yardım çerçevesini aşmaması gerektiği, yoksa halkların içişlerine karışma demek olacağı tezi ileri sürüldüğü zaman da sorunun özü değişmez. Son zamanlarda, bazan karşı-devrimin böyle bir karışmasına somut olarak tanık olduğumuz hallerde bile, bu gibi düşünceler ileri sürüldüğü oluyor. Bu takdirde, dayanışma ölçütü olarak, bunun sınıfsal özünün değil, biçiminin dikkate alındığı ve bunun da, kendi yönünden, barış ile devrim arasındaki bağlantıyı, yabancı saldırıyı püskürtme, emperyalist kuşatmayı kırıp aşma, devrimci kazanımları pekiştirme vb. gibi önemli savaşım kesimlerini çoğu kez dışta bırakan alanlar içinde sınırlama anlamına geldiği açıkça belli değil midir? Bu gibi görüşlerin, kurtuluş hareketi için, büyük, yazgısız diyebileceğimiz bir tehlike gizlediği söz götürmez. Eğer en kritik zamanlarda (örneğin, Rusya'da yabancı müdahale döneminde, İspanyol halkının faşizme karşı ulusal-kurtuluş savaşı verdiği zamanlarda vb.), Marksist partiler bir yana, ilerici hareketler bu gibi ölçütleri kılavuz edinmiş olsalardı, devrimci savaşımın nice alanında durumun nereye varabileceğini kestirmek herhalde zor olmasa gerektir.

İşte bu nedenle, kardeş partiler, politik stratejilerini belirlerken, şu veya bu olaylara somut, ama mutlaka sınıfsal bir yaklaşımla, savaş ile devrim arasında, devrim ile barış arasındaki bağlantılar üzerinde tarihsel çözümleme bilimsel metodolojisine kesinlikle uyarak hareket ediyorlar. Bu metodolojiyi uygulamada, hem savaş koşullarında sosyalist devrimin utkuya

(8) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 40, s. 152.

ulaşma yolunu aydınlatmayı, hem de başka durumda, Ekim Devrimi
utkusunun yarattığı koşullarda barışın devrimci ve demokratik güçler için
güvenilir bir bağlaşıklık niteliği aldığını göstermeyi başaran Lenin, çok dik-
kate değer örnekler verdi. Bugün, Leninizm, devrimci savaşı barış sava-
şımı ile biricik doğru bağdaşımı tarzını gösteren ve bu savaşı iki yanı
olan tek amaca, «sermayenin boyunduruğundan, emperyalist savaşlardan
insanlığın kurtuluşu»⁽⁹⁾ amacına doğru yönlendiren düşüncelerin gerçek
hazinesi olarak kalmaktadır.

3.

Ekim Devrimi'nin utkusu, barış savaşımını bir söz politikası olmaktan
çıkarak eylem politikasına çevirdi, ve bu politikanın etkinliği, Lenin'in
belirttiği gibi, işçi sınıfının ve tüm kurtuluş güçlerinin devrimci kazanım-
larının artmasına koşul olarak durmadan yükseliyor. Bugün Lenin'in öngö-
rüsünün derinliğini iyice değerlendirebiliyoruz. Onun, «düşman hükümet-
lerin veya sınıfların istek, irade ve kararlarından daha büyük bir güç
vardır, ve bu da, kendilerini bizimle bu temaslar yolundan yürümeye zor-
layan dünya ölçüsündeki genel ekonomik ilişkilerdir»⁽¹⁰⁾ sözüyle belirttiği
öngörü gerçekleşti. Dünya alanında sınıf güçleri oranında onun öngör-
düğü dönüm artık bir olgudur. Ama bu nesnel etkenlerin eyleme geçiril-
mesini öngören Leninci barış içinde yanyana yaşama görüşü, aynı zaman-
da en az bunlar kadar nesnel karşıt eğilimlerin herhalde gelişeceği, barış
savaşımını güçleştireceği, «uluslararası emperyalizmin tüm güçlerini bize
karşı seferber edeceği»⁽¹¹⁾ uyarısını da içermektedir.

Sorunun bu ikinci yanı hiç bir durumda ihmal edilemez. Bunu unutacak
olursak, safça düşüncelerinden, «barışa kolay ulaşılabileceği, bunun için dur-
dememizin yeteceği ve burjuvazinin bize bunu tepsiyle sunacağı»nı⁽¹²⁾
düşüncelerinden ötürü Lenin'in kendileriyle alay ettiği kimselerin duru-
muna düşebileceğimiz söz götürmez. Hele ABD'nin ve NATO'nun, tekelle-
rin çıkarlarından gelen dürtülerle emperyalist silâhlanmanın artırıldığı
koşullarda, birçok kapitalist ülkede SSCB'ye ve diğer sosyalist topluluk
ülkelerine karşı ıftira kampanyalarının devlet politikası düzeyine çıkarıl-
dığı, bu sosyalist ülkeler arasındaki birliğin her araçla içeriden ve dışarı-
dan baltalanmak istendiği bir durumda, sağlanmış olan askersel güçler
dengesini kendi yararlarına değiştirmek için gösterdikleri şimdiki çaba-
ların ışığında, sorunun sözkonusu yanını unutmaya daha az hakkımız ol-
duğu kendiliğinden anlaşılır. Çünkü bütün bunlar, emperyalizmin, vaktiyle
genç Sovyet devletine karşı girişilen müdahaleden başlayarak onyıllar
boyunca, karşıt toplumsal sistemler arasındaki çatışmayı askersel yolla

⁽⁹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 44, s. 148.

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 44, s. 304–305.

⁽¹¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 35, s. 86.

⁽¹²⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 35, s. 116.

çözme deneme, ümit ve plânlarına dayalı değişmez dış politika stratejisinin en yeni belirtilerinden başka bir şey değildir.

Bu nedenle, barış dâvasını «oluruna» bırakmak sözün tam anlamıyla ölüm demektir. Özel etkenin, yani uluslararası güvenliğin korunmasından yarar uman ve bu güvenliğin pekiştirilmesi için savaşıma hazır olan bütün devletlerin, partilerin, hareketlerin, politik ve sosyal grupların gösterdikleri birlik ve dayanışmanın, kararlılık ve enerjinin olağanüstü önemi de bundan ileri gelmektedir.

Bununla ilgili olarak, savaş güçlerine karşı dünya ölçüsündeki direnişte sosyalist topluluğun oynadığı rol cidden çok büyüktür. Emperyalizmin gerginliği durmadan artırdığı koşullarda, Sovyetler Birliği, kardeş sosyalist devletlerle birlik halinde, yumuşamayı uluslararası yaşamda ağır basan eğilim olarak savunmakta kararlı olduğunu her fırsatta ve her suretle belirtiyor. Bu sadece bir iyiniyet belirtmesi değildir. Bu, aynı zamanda, şimdi dünyamızı derinden derine ilgilendiren sorunlar, atomlu ve roketli silâhlanma dengesi düzeyinden tutun da Afganistan'daki son durumla ortaya çıkan sorunlara politik çözüm yolu bulunmasına kadar, «barış bölgeleri»nin genişletilmesinden tutun da Lenin'in sosyalizmin ideali saydığı silâhsızlanmaya kadar nice olgunlaşmış sorunlar üzerinde yapıcı anlaşmalara varılması yolunu açan somut girişimler dizisinde kendini gösteriyor.

Marksist-Leninist partilerin, bununla ilgili olarak, barış savaşımını daha fazla etkinleştirmek, sosyal tabanını genişletmek için harcadıkları çabaların çok büyük bir önem taşıdığı kuşkusuzdur. Varşova Antlaşması'na üye devletlerin 1980 Mayıs'ında yapılan Politik Danışma Komitesi toplantısında saptanıp kabul edilen yeni barış girişimleri özellikle kayda değer. Avrupa komünist ve işçi partilerinin Paris'te yaptıkları toplantının barışı savunmada eylem birliği çağırısı harp aleyhtarları hareketinin geniş çevrelerinde büyük yankılar uyandırdı ve desteklendi. Sofya'da toplanan Dünya Halkları Barış Parlâmentosu da sosyal ve politik bakımdan türdeş olmayan barışsever güçlerin birleştirilmesine yardımcı oldu. Bunlar, Marksist-Leninist partilere göre, kararlı adımlarla daha öte ilerlememiz gereken, halkların ve kamuoyunun dünya ölçüsünde anti-emperyalist hareketini güçlendirmemiz ve bu hareketi emperyalistlerin yumuşamayı baltalamalarını engellemede daha büyük bir rol oynayacak hale getirme yolunda önemli aşamaları belirliyen olaylardır.

V. İ. Lenin şöyle der: «Barış yalnız yukarıdan sağlanamaz. Barış savaşımı aşağıdan yürütülmelidir.» ⁽¹³⁾ «Avrora»nın salvosundan hemen sonra yankılanan bu özlü sözler, dünya anti-savaş cephesine katılanların tümü için bugün de olağanüstü önemli bir politik öğüt olarak kalıyor. Bu öğüt, barış yandaşlarını, pasiflikten, uluslararası düzeyde gelişen dünya politi-

⁽¹³⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 35, s. 88.

kasında rol oynayan büyük güçler karşısında bazı toplumsal çevrelerde beliren güçsüzlük ve çaresizlik duygularından koruyor.

Dünya politikasının sorunlarına ve kararlarına bilimsel ve sınıfsal yaklaşımın doğurduğu konumlarda dirençle yer almaları gerektiği kanısındaki devrimci işçi hareketi temsilcileri, uluslararası yaşamı iyileştirme düşüncesiyle diğer sosyal güçlerle işbirliği kapılarını açık tutuyorlar. Ve toplumun bütün katmanlarından, bu arada burjuvaziden de gelen tüm sağduyulu ve gerçekçi düşünceli kimselerin politik iklimi iyileştirme yolunda yapabilecekleri ve yapmakta oldukları katkıyı isabetle değerlendiriyorlar. Aynı zamanda, uluslararası durumun karmaşık bir nitelik aldığı hallerde, bazı kapitalist ülkeler yüksek devlet adamlarının, yumuşama gerekliliğini, bunun olanağını ve yararını kabul ederek sosyalist ülkeler yöneticileriyle düşünce birliğine varmalarının barış davası bakımından hiç de kötü olmadığını gayet iyi anlıyorlar.

Lenin, teorik yapıtlarında olduğu gibi, dış politika eyleminde de, devlet egemenliği dümenine geçen devrimci partinin, burjuvazinin pasifist kanadı ile temas kurmayı ve bu temasları geliştirmeyi becermesi gerektiğine de işaret ediyordu. Düşmanlarının defalarca «yola gelmez sekterler» listesine geçirdikleri Bolşevik Partisi önderi, burjuva dünyasında sosyalist devletin hem anlaşmalara varmak, hem de işbirliği yapmak üzere nice partnörler bulabileceğini kabule yanaşmayan sözde devrimcilerin sekter anlayışlarıyla direşken bir savaşım yürütüyordu. Kaldı ki, herkesçe bilindiği gibi, Lenin aynı zamanda burjuva pasifizminin müthiş düşmanıydı. Peki, burada bir çelişki yok mu?

Hayır, zerrece çelişki yok. Çünkü burjuvazinin kendi sıralarında pasifizm başkadır; onun bütün ticari ve işletmecilik işlerini barış ve sükûn içinde yürütme, olanağını bulduğu ölçüde, sosyalist olanlar da içinde, tüm partnörleri ile iyi ilişkiler kurma isteğini dile getirir. Böyle pasifizm, bu olgunun tüm karmaşıklığına karşın, burjuvazinin iç ve dış politikada başlıca hedeflerini bu barışçı taban üzerinde gerçekleştirme çırpınmalarına karşın, iki sistem arasındaki savaşım alanının toplumsal düzenleri ayrı devletler arasında barışçı rekabet alanına çevrilmesine belirli ölçüde yardımcı olabilir. Ve aynı burjuva pasifizmi, ideoloji kalıbına döktüğü takdirde, emekçilere ve halk yığınlarına aşılana, savaşın veya savaş tehlikesinin gerçek nedenlerini dumana bürüten, bu nedenlerin giderilmesi için de açık ve somut bir şey söylemeyen düşünce olarak, bambaşka bir şeydir. Lenin, işte bu türden, emekçi halkın kafasını tutsüleme hizmetindeki «dışsatım» pasifizmi ile amansız bir savaşım yürütüyordu.

Lenin'in pasifist akımlara yaklaşımındaki bu ayrım özellikleri, zamanımızda olağanüstü bir güncellik kazanıyor. Ve bugün, yumuşama yandaşlarının sıralarına burjuvaziden ve geçerli deyimiyle ara katmanlardan nice temsilcilerin gelmesine yol açan barışçı psikoloji ve düşünceler ko-

münist partileri tarafından desteklenmekle beraber, Marksist-Leninistler «sınıf-dışı barışçılık» ideolojisine en küçük ödünler vermenin bile büyük bir hata olduğu kanısındadırlar.

Bugün dünyada ABD'nin, NATO'nun ve Pekin'in eylemleriyle havanın gitgide zehirlendiği durum ve koşullar içinde, sosyalist topluluk ülkeleri kardeş komünist partileri ve tüm Marksist-Leninist partiler, dünya politikasının kaldırıp ve zembereklerini iyice anlamaktan kaynaklanan bir uluslararası siyaset hattı izliyorlar. L. İ. Brejnev şu gerçeği vurgulamış bulunuyor: «Halklar arasında barış ve işbirliği bayrağını V. İ. Lenin yükseltti. Biz bu bayrağa sadık kalacağız» ⁽¹⁴⁾ Şimdi SBKP XXIV. Kongresine hazırlanmakta olan Sovyet komünistleri bu konumda dirençle yer alıyorlar. Komünistlerin bu sınıfsal konumu en geniş yığınların özlem ve emellerine uygun düşüyor. Burada Lenin'in her zaman belirttiği şu gerçek son kez bir daha doğrulanıyor: İşçi sınıfının ve sosyalizmin çıkarları hiç bir zaman ve hiç bir durumda demokrasinin çıkarları ile kesişemez, çatışamaz. Bunlar birdir ve birbirinden ayrılmaz. Sürekli ve sağlam barış isteği uluslararası yaşam çarkının düzüne çevrilmesi için demokrasinin birinci isteğidir, çünkü insanoğlunun en önemli hakkı barış koşulları içinde yaşama hakkıdır, Ve bu hak, devrimci savaşım seyri içinde kullanılır ve gerçekleştirilir; reel varlığı Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'yle başlayan sosyalizmle yaşama geçirilir.

Lenin, Oktobr Devrimi, barış sözcükleri, komünistlerin, bütün ilerici düşünceli insanların kafalarında iyice yer etmiş bulunuyor. Sosyalizm meşalesini XX. yüzyılın başında Lenin'in dehâsı yakıp yükseltti; yeniye, daha hakça bir topluma ve aynı zamanda barışçı yaşamı sağlayacak yeni ilişkilere açık yolu pratik olarak gösterdi. Şimdi, yüzyılımızın son çeyreğinde, komünistler ve komünistlerle birlikte insanlığın büyük bir bölümü, değişmelerin olanca çeşitliliği ve hızıyla gelişmesinin bilincine vararak, yüzyılın başlarındaki durumla kıyaslanamayacak kadar artan bir inançla ve haklı olarak, seslerini şöyle yükseltiyorlar:

– Leninizm olmadan, insanlığın önünde barış yolunu, sosyal adalet yolunu aydınlatacak olan teorinin daha öte gelişmesi olanaksızdır;

– Yüzyılımızın Büyük Oktobr'dan kaynaklanan başlıca devrimci kazanımlarına dayanılmadan, emekçilerin sosyal ezgiden, emperyalizmin zincirlerinden, eşi görülmedik bir yıkım savaşı tehlikesinden kurtarılmalari olanaksızdır;

– Barışı pekiştirmek için, yorulmak bilmez, ardıcıl, doğru yönlümlü, yani savaş tehlikesinin gerçek kaynağı olan emperyalizme karşı yöneltilmiş bir savaşım olmadan, böyle bir savaşım yürütülmeden, emekçi halkın yüce sosyal amaçlarının, insanlığın hümanist ideallerinin gerçekleştirilmesi olanaksızdır.

⁽¹⁴⁾ «Pravda» gazetesi, 24 Haziran 1980.

Sovyetler Birliği topluluğumuzun ana gücüdür

Erich Honecker

ASBP MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı

80'li yılların eşiğinde, uluslararası alanda, ilerici ve barışsever güçler ile gerici ve saldırgan güçler arasındaki savaşım bir hayli hızlandı, boyutları, çeşitliliği ve yoğunluğu bakımından büyüdü. Bu savaşım da sosyalist ülkeler topluluğu çok büyük politik, ekonomik, tinsel-kültürel ve – en az bunlar kadar – askersel potansiyeliyle yer alıyor. Topluluk, insanlığın yaşamsal sorunlarının halkların yararına çözüme kavuşturulması için elinden geleni yapıyor. Ortadaki deneyimin de gösterdiği üzere, topluluğumuzun gücü ve gitgide büyüyen uluslararası etkisi, dünya devrimci sürecinin başarıları bakımından, ulusal ve sosyal kurtuluş hareketi bakımından ve kalıcı barış savaşımı bakımından çözücü bir önem taşıyor. Sosyalist devletler, şimdiki ve gelecek kuşakları bir dünya nükleer savaş felâketinden kurtarmayı kendileri için en önemli ödev sayıyorlar. Bu ödev zamanımızın bütün sosyal çatışmalarıyla sınıksı bağlıdır.

Tarih, Sovyetler Birliği'ne, Lenin'in ve utkusal Oktobr Devrimi'nin ülkesine dünya ölçüsünde önemli bir rol vermiş bulunuyor. Altmış yılı aşkın bir zamandan beri, SSCB sosyal ilerlemenin güçlü ve kararlı öncüsü, sosyalizm ve komünizmin ana kalesi, barış savaşımının bayraktarıdır. Sovyetler Birliği'nin sosyalist ülkeler kardeş ailesi içindeki büyük saygınlığı da bu niteliklerine uygundur. Topluluğumuzun üyesi her ülke, iç gelişme sorunlarını, kardeş sosyalist ailemizin birliğinin sağlamlığı ölçüsünde çözebilir, gerçekleştirebilir; birliğimizin o nispette büyük bir uluslararası ağırlığı olur, emperyalizmle sınıf kavgasında sosyalizm bundan böyle de o nispette başarılı bir ilerleme gösterebilir.

1981 Şubatında Moskova'da SBKP XXVI. Kongresi yapılacak. Kongre komünizm kuruluşunda daha sonraki döneme ilişkin kararlar alacak. Yeryüzünün ilerici insanları şimdi bu düşünceyle yaşıyorlar. Kongre evrensel-tarihsel çapta bir olay olarak bekleniyor. L. İ. Brejnev, SBKP XXVI. Kongresinin kararlaştırılması ile ilgili demecinde, haklı olarak, her kongrenin yeni ufuklar açtığını, bu yeni kongrenin de açacağını belirtti. Kongrenin, komünist hareketine, özellikle sosyalist topluluk devlet ve partileri arasında yakın ve verimli işbirliğine yeni bir atılım kazandıracığı söz götürmez. Bizim kardeş halklar ailemiz Sovyetler Birliği ile organik ilişkisi sayesinde ve bu ilişkiyi güçlendirerek gelişmeye devam ediyor.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 63. yıldönümü SBKP'nin ve Sovyet halkının tüm insanlık için büyük önemni olan tarihsel eylemlerini anımsama olanağı veriyor. Hitler faşizminin ezilmesi, bunlar arasında önemli bir yer tutuyor. Zira dünya uygarlığı, kahverengi barbarlıktan bu utku sayesinde

kurtarıldı. Bu utku sonucunda ve yaptığı etkiyle sağlanan savaş sonrası gelişme içinde dünya sosyalist sistemi doğdu. Ulusal ve sosyal kurtuluş hareketinin önünde, ilkesel olarak yeni olanaklar, emperyalist sömürgecilik sisteminin çökmesine yol açan olanaklar açıldı. Bu tümel değişimlerin ve halkların mutlu bir gelecek yaratma amaçlı savaşımında görülen yükselişin önemli sonuçlarından biri de böylece barışı güçlendirme olanağının ortaya çıkması oldu. Toplumsal düzenleri ayrı devletler arasında barış içinde yanyana yaşama ilkeleri gitgide daha büyük ölçüde kendine yol açmaya başladı. Toprakları iki dünya savaşına sahne olan Avrupa yüzyılımızda en uzun süren barış dönemini yaşıyor.

Altmış yılı aşkın bir zamandan beri, Sovyetler Birliği, kahramanlıkların birbirini izlediği savaşım yolunda yürümeye devam ediyor. Bu olgu, K. Marks, F. Engels ve V. İ. Leninci fikirlerinin içerdiği devrimci gücün inandırıcı bir kanıtıdır. Bu zaman boyunca edinilen teorik kazanımlar ve pratik deneyim bilimsel sosyalizm hazinesini zenginleştiriyor. Bu kazanımlar da, pratik deneyim de, yeni dünyanın tüm kurucuları için paha biçilmez bir değer ve önem taşıyor.

Gelişmiş sosyalist toplum en evvel Sovyet ülkesinde kuruldu. Gelişmiş sosyalist toplumun ana nitelik çizgilerini SSCB Anayasası'nda şöylece belirtilmiş buluyoruz: Bu aşamada yeni düzenin yapıcı güçleri ve sosyalist yaşam tarzının üstünlükleri daha dolgun biçimde ortaya çıkarılıyor. Emekçiler büyük devrimci kazanımların meyvalarından daha geniş ölçüde yararlanıyorlar. Gelişmiş sosyalist toplum, büyük üretici güçlerin ve yüksek düzeyde gelişmiş bilim ve kültürün yaratıldığı, halkın genliğinin durmadan arttığı ve kişinin gelişmesi için günden güne daha elverişli koşulların meydana getirildiği toplumdur. Sovyetler Birliği'nde yaşamın ayırdedici çizgisi olgun sosyalist toplumsal ilişkilerdir. Bütün sınıfların ve sosyal katmanların yakınlaşmaları, bütün uluslar ve halk grupları arasında hukuksal ve eylemsel eşitlik temeli üzerinde ve bunların kardeşçe işbirliğine dayanılarak, insanlar arasında yeni tarihsel topluluk, yani Sovyet halkı yaratılmış bulunmaktadır. «Birimiz hepimiz için, hepimiz birimiz için» ilkesi, SSCB Anayasası'nda belirtildiği gibi, bu toplumda yaşam yasasıdır.

Dokuzuncu Kongre'mizde (1976) kabul edilen ASBP Program'ında, Lenin'in partisinin zengin deneyiminin bizim için ilkesel bir önem taşıdığı yazılıdır. Bu deneyimin tüm yanlarıyla geçerli karakter taşıması, SSCB'nin komünizme doğru gelişmesiyle birlikte açıklığa kavuşarak kendini gösteriyor. Bununla, burjuva ideologlarının, gerçeği görmezlikten gelerek savladıkları gibi, sökonusu deneyimi mekanik olarak benimseyip uygulamaya özenmekten söz etmiş olmuyoruz. Bu bizim devrimci dünya görüşümüzün yaratıcı niteliğine aykırı düşer. V. İ. Lenin haklı olarak şunları belirtiyor: «Biz genellikle Marks'ın teorisine eksiksiz ve dokunulmaz bir şey gibi bakmıyoruz; tam tersine, kanımız odur ki, bu teori, sosyalistlerin – yaşamdan geri kalmak istemiyorlarsa – her yönde daha öte geliştirmeleri gere-

ken bilimin sadece köşetaşlarını koymuş bulunuyor.» (1) Marksistler için kendiliğinden anlaşıyor ki, savaşım koşullarındaki sürekli değişme durmaksızın yeni yeni sorunlar ortaya koymaktadır; ve tek tek her ülkede devrimci partiler somut koşullara bağlı olarak bu sorunlara yaratıcı yanıtlar bulmalıdırlar.

Biz Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ülkesiyle sıkı bir birlik halinde sosyalizmi kurma olanağında daima büyük bir üstünlük gördük ve görüyoruz. Sovyetler Birliği ve diğer anti-hitler koalisyonu ülkelerinin Alman faşizmi üzerinde kazandıkları utku halklarımız önünde tarihsel bir olanak açtı. İşçi sınıfımız ve bağlaşıkları, ASBP'nin yönetmenliği altında, bu tarihsel olanaktan gerektiği gibi yararlandılar. Ülkemizde, çetin bir sınıf savaşımı koşulları altında, anti-faşist, demokratik ve sosyalist dönüşümler süreci, bu birleşik süreç gerçekleştirildi.

Daha en başta, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde işçi-köylü erkini güçlendirmeye ve savunmaya büyük bir özen gösterdik. Bu önlem ve özenin, emperyalizmin ve özellikle Federal Almanya'da canlandırılan tekeller erkinin her fırsatta sosyalizmi «silkip atma»ya çalıştıkları bir ortamda bir kat daha önemi vardı. Bu nedenle, tarihimizin bütün evrelerinde, işçi sınıfının köylülerle, aydınlarla ve diğer tüm emekçilerle bağlaşmasını güçlendirmeye çalıştık. Ulusal Cephe'de birleşen partiler ve yığın örgütleri arasında dostça işbirliği gitgide daha yapıcı ve verimli bir nitelik kazanıyor. Çeşitli sınıf ve katmanlardan yurttaşlar, sosyalist demokrasi ruhunda ve günden güne daha yığınsal biçimde, toplumsal süreçleri plânlama ve yönetme sürecine çekiliyor, girişim ve yeteneklerini geliştiriyorlar.

İlk Alman işçi ve köylü sosyalist devletin başarıyla gelişebilmesini ve gelişmekte olmasını sağlayan başlıca etkenler bunlardır. ASBP IX. Kongresinin kararları halkın iyiliği adına bu yoldan gerçekleştiriliyor. Bu kararlar, gelişmiş sosyalist toplumun daha öte kurulmasını ve böylelikle yavaş yavaş komünizme geçişin başlıca önkoşullarının yaratılmasını öngörüyor. Şimdi ülkemiz emekçileri, 1981 Nisanında toplanacak ve 80'li yılların ilk yarısındaki sosyalist gelişmemizin sorunlarını belirliyecek olan ASBP X. Kongresine hazırlanıyorlar. Bu hazırlık DAC'nin şimdiye kadar tanıdığı en yığınsal hareketi oluşturuyor.

Marksist-Leninist partimiz, bugün, yığınlara sınıksız birlik halinde ve halkın güvencesine dayanarak, birbirinden yüksek hedefler belirliyor ve bunları gerçekleştirmeye yönelebiliyor.

DAC'de gelişmiş sosyalist toplumun daha öte kurulmasını öngören bütün plânlarda, ASBP ve SBKP arasındaki sınıanmış savaşım birliği ve bağlaşıklığını, DAC-SSCB kardeşçe işbirliğini durmadan güçlendirmeye birincil bir önem veriliyor. Biz ülkemizde sosyalizmin daha öte başarılarının anahtarını bu bağlaşıklık ve işbirliğinde görüyoruz. Yılların deneyimi,

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 4, s. 184.

SBKP ve Sovyetler Birliği ile dostluk ve işbirliğinin bize en karmaşık sorunları bile çözmeye olanağı verdiğini gösteriyor.

Bu yıl Ağustosta L. İ. Brejnev yoldaşla Kırım'da yaptığımız görüşmede şu gerçeği saptadık: Geçtiğimiz yıllarda, SBKP ve ASBP, büyük politik çalışmalarıyla, Sovyetler Birliği ve DAC halklarının yakınlaşmalarını, bağlaşıklık, yol arkadaşı ve dost olmalarını sağladılar. Ülkelerimiz arasında beş yıl önce imzalanan Dostluk, İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Antlaşması bunun inandırıcı kanıtıdır. Şimdi yaşama geçirilmekte olan bu antlaşma, yüz-yılımızın sınırlarından çok daha öteleyi gören çevrenlere açılıyor. Ve aynı zamanda, uluslararası ilişkilerde, sosyalist topluluk ülkeleri için tipik olan yeni niteliği ortaya koyuyor.

DAC ile SSCB arasındaki antlaşma, her iki ülke halklarının ve tüm sosyalist topluluğun temel çıkarlarını kılavuz ediniyor. Bu belgenin birinci maddesinde, ülkelerimizin, sosyalist enternasyonalizm ilkeleri ruhunda, bundan böyle de kalıcı ve sarsılmaz dostluk ilişkilerini ve bütün alanlarda kardeşçe yardımlaşmayı güçlendirip geliştirecekleri ifade ediliyor. Ve her-yönlü işbirliğinin plânlı biçimde ve durmaksızın geliştirilmesi, egemenlik ve bağımsızlığa karşılıklı saygı, hak eşitliği ve içişlere karışmazlık ilkeleri temeli üzerinde her bakımdan birbirini destekleme ve yardımlaşmanın gerçekleşmesi öngörülüyor. Kapitalist devletler elbette bu tür işbirliği yapabilecek durumda değildirler.

DAC ve SSCB, halklarımızın yararına, ülkelerimizin maddesel ve tinsel olanaklarını sosyalist ve komünist toplumu kurmak ve tüm sosyalist topluluğu güçlendirmek için birleştirme yönünde çabalar harcıyorlar. İki ülke arasında 1990 yılına kadar üretimde uzmanlaşma ve kooperatifleşmeyi öngören uzun vadeli program bunun açık bir kanıtıdır. Bugün, enerji ve hammadde gereksinimlerini yeterli ve sürekli olarak karşılama, sosyalizmin üstünlükleri ile bilimsel-teknik devrimin ulaşımları arasında eylemsel bir ilişki kurma gibi zamanımızın ve geleceğin nice önemli sorunlarını çözme yönünde ortak çabalar gösteriyoruz. Bunun DAC'de halk ekonomisinin durmaksızın gelişmesi bakımından büyük önemi vardır. Halk ekonomisinin durmaksızın gelişmesi de, sosyalizmin sağlamlaşması ve güvenle savunulması için, halkımızın maddesel ve kültürel yaşamında varılan düzeyin korunması ve daha da yükseltilmesi için zorunludur.

DAC'nin 1981-1985 yılları beşyıllık plânlı artık genel çizgileriyle hazırlanmış ve bunun DAC-SSCB arasındaki antlaşmaya ilişkin yönleri elbirliğiyle belirlenmiş bulunuyor. Bu cümleden olarak, yeni beşyıllık dönemde Sovyetler Birliği ile mal alım-satım 48 milyar rubleyi bulacaktır. Bu miktar iki devletin ticaret ilişkilerinde olağanüstü bir düzey oluşturuyor. Bundan başka, bilim, eğitim ve kültür alanında ve toplumsal yaşamın diğer birçok alanlarında işbirliği de yoğun biçimde geliştiriliyor. Ve bu işbirliği pratikte halklarımızı gitgide daha büyük ölçüde yakınlaştırıyor.

Sosyalist ekonomik entegrasyonun başarıları, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerin ekonomik durumlarının sürekli biçimde iyileştirilmesine önemli derecede yardım etti. Bu ülkelerin endüstrisi, 1979 yılında, bir ay içinde, bütün 1950 yılında ürettikleri kadar üretim veriyordu. Bu dönem içinde, EYK ülkelerinin ulusal geliri 7,6 kez, sermaye yatırımları 10 kez, dış ticaretleri 20 kez artış gösterdi. 1951–1978 yılları döneminde EYK üyesi ülkelerde ulusal gelir ve endüstri üretimi artış hızı gelişmiş kapitalist ülkelerdekinden 3 kez daha büyüktü. Topluluğumuz, 1970 yıllarında da, ulusal gelirden, endüstri üretiminde ve endüstride emek üretkenliğinde bir hayli daha yüksek tempolarla gelişme gösterdi. Geçen yıl, dünya maden kömürü ve antrasit üretiminin $\frac{1}{10}$ 30,6'sı, makine yapımı üretiminin $\frac{1}{10}$ 33 kadarı, enerjinin $\frac{1}{10}$ 22'si, petrolün $\frac{1}{10}$ 20'si, doğal gazın $\frac{1}{10}$ 30'u ve çeliğin $\frac{1}{10}$ 30,6'sı EYK ülkelerine düşüyordu. Şu da var ki, EYK ülkelerinin tüm endüstri üretiminin yarısından çoğu Sovyetler Birliği'nde üretiliyor.

Sosyalist topluluğumuz çerçevesindeki ekonomik işbirliğinde, artış nitelikleri ve özellikle bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması gitgide daha büyük ölçüde ön plana çıkıyor. Bu en çok, işletmelerde üretimi elbirliğiyle rasyonelleştirme, çağdaş elektronik hesap tekniğinde birleşik bir sistem meydana getirme, bir o kadar da «İnter-kosmos» programı vb. gibi bir dizi projede görülüyor.

Halkın iyiliğini gözeterek politikamızı başarıyla gerçekleştirmenin en önemli önkoşulu barışın güven altına alınmasıdır. Lenin'in barış imzalamak üzere hemen açık görüşmelere başlanması dileğiyle bütün ülkeler hükümetlerine ve halklarına çağrısının yeryüzünü dolaştığı ve her yerde yankılandığı Büyük Ekim günlerinde, SBKP ve SSCB, bu soylu amaç uğrunda savaşımın başına geçtiler. SBKP ve SSCB bugün de yeryüzünün en kararlı ve dirençli barış savaşçılarıdır. Eğer 1970'lerin başında, emperyalizmin güçlü direnişine karşın, «soğuk savaş»tan yumuşamaya doğru dünya çapında bir politik dönüm sağlanabilmiş ve Avrupa'da ölümcül «savaş-barış-savaş» çevrimi kırılabilmişse, biz bunu her şeyden önce Sovyetler Birliği'ne, onun gücüne ve uluslararası etkisine borçluyuz.

Sovyet dış politikasının, Avrupa'da bir antlaşmalar sistemi meydana getirilmesine, Helsinki'de Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın yapılmasına, değişik toplumsal sistemlere bağlı devletler arasında barış içinde yan yana yaşama ilişkileri kurulmasına en büyük katkıda bulunduğu söz götürmez. Emperyalist güçlerin eylemleri yüzünden bir hayli karmaşıklaşan bugünkü uluslararası durumda, SSCB tüm halkların temel çıkarlarına uygun bir siyaset hattı izliyor.

Emperyalist çevrelerin, özellikle ABD'nin izledikleri cepheleşme, tehdit ve boykot politikası, emperyalizmin özünün değişmediğini ve bu sistem daimi savaş tehlikesi kaynağı olarak kalmakta olduğunu

kanıtıyor. Bu çevreler, zamanımızın gerçekliklerini, sosyalizmin konumlarının güçlendiğini, ulusal kurtuluş hareketinin başarılarını, sosyal ilerleme güçlerinin boy attığını kabullenmek istemiyorlar. Emperyalistler, Pekin hegemonyacılarının desteğinde, yine «soğuk savaş» politikası güdüyorlar. Diğer devletlerin egemenlik ve bağımsızlığını açıktan açığa ve hiç utanmadan çiğniyor, Yakın veya Ortadoğu'da, Karaip Denizi'nde veya Avrupa'da onların içişlerine kabaca karışıyorlar. Bu durum barışı ve yumuşamayı ciddi olarak tehdit ediyor. Uzun uzadıya ve inceden inceye hazırlanmış bir emperyalist stratejiyle karşı karşıya bulunuyoruz. Bu strateji, yaklaşık olarak sağlanmış bulunan güçler dengesini bozmayı, sosyalist ülkeler üzerinde askersel üstünlük sağlamayı amaçlıyor. Ve en açık deyimini, Washington'un uzun erimli programında, yani NATO'yu daha da silâhlandırma programında, ayrıca Batı Avrupa'ya nükleer roket silâhı yerleştirilmesine ilişkin Brüksel kararında buluyor. Yeni yeni silâhlanma programlarını uygulamaya koyulan ABD ve FAC'nin askersel bütçeleri kabardıkça kabarıyor. ABD yönetiminin açıkladığı «yeni nükleer strateji», insanlığı kaskacına alan tehlikenin ölçütlerini gözle görüldüncesine ortaya koyuyor.

SSCB sosyalist toplulukta ve aynı zamanda Varşova Antlaşması içinde, her zaman, tüm dünyada barışı güçlendirme dâvasına hizmet eden yeni ve yapıcı girişimleri esinleyici bir güç olarak beliriyor ve çalışıyor. Topluluğumuzun birlik ve beraberliği, uluslararası alandaki uyumlu eylemleri sosyalist dış politikanın olanaklarını genişletiyor. Bugün, çağdaş insanlığın yaşamsal sorunlarının, savaş ve barış sorunlarının halkların yararına çözümü, topluluğumuza ve sosyalist dış politikaya büyük ölçüde bağlı bulunuyor.

Emperyalist cepheleşme yandaşlarına ve Pekin hegemonyacılarına, silâhlanma yarışını kızıştıranların, yeryüzünün çeşitli kesimlerinde çatışmalar yaratan ve bunları büyütenlerin, başka devletlerin egemenliğini çiğniyenlerin tümüne çetin bir direniş gösterilmesi gerekiyor. Yumuşama ve silâhsızlanmada daha öte başarılarla ulaşmaya çalışmalıyız. Halkların hakları daima titizlikle gözetilmeli ve korunmalıdır. Sosyalist topluluk ülkeleri, emperyalizmin halklara kendi iradesini dayatmasına hiç bir ahvalde yol vermiyeceklerdir. Geçenlerde DAC topraklarında yapılan «Silâh kardeşliği-80» eğitimi, Varşova Antlaşması'na üye devletler birleşik silâhlı güçlerinin sosyalizmle edinilen kazanımları ve barışı savunma yetenek ve iradesini yeniden ortaya koydu.

Sosyalist topluluk, dış politika alanında, barışın sağlanmasına ve sürdürülmesine ilişkin en çetin sorunları çözmek veya çözümünü yaklaştırmak için yorulmaksızın çabalar harcamaya devam ediyor. Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin Mayıs Bildirisi bunun inandırıcı bir kanıtıdır. Bu bildiri, barışın korunmasında yarar gören bütün politik güçlerin önünde uluslararası durumu yumuşatıcı katkılarda bulunmaları için çeşitli

olanaklar açıyor. Bilindiği üzere, Mayıs Bildirisi'nden sonra, Sovyetler Birliği, şimdiye kadar NATO'nun durdurduğu orta menzilli nükleer silâh görüşmelerinin devamına yol açılmasını amaçlayan yeni önerilerde bulundu. SSCB'nin Birleşmiş Milletler Örgütü'ne sunduğu «Barış, silâhsızlanma ve uluslararası güvenlik» başlıklı memorandum, barışın korunmasına ilişkin en önemli uluslararası problemlerin başarıyla çözülmesine temel olabilecek gerçekçi ve yapıcı bir belgedir. Orta Avrupa'da silahlı güçleri ve silahlanmayı karşılıklı olarak sınırlama konusunda Viyana'da yapılmakta olan görüşmelerde, SSCB ve görüşmelere katılan diğer sosyalist ülkeler, 1980 Temmuzunda, bu görüşmeleri de ölü noktadan çıkartıp ilerletmek için yeni bir girişimde bulundular.

Demokratik Alman Cumhuriyeti, ASBP IX. Kongresinin kararlarına uygun olarak, izlediği dış politikayla, sosyalist topluluk ülkelerinin bütün dünyada barışın korunmasına yönelik ortak çabalarına etkinlikle katılıyor. Biz kendi sosyalist devletimizin hiç bir zaman bir savaş tehlikesi oluşturmıyacağını tam bir sorumluluk duygusuyla söyleyebiliriz. Ne yazık ki, aynı şey, tekeli sermayenin ve intikancılığın eski güçlerinin canlandırıldığı emperyalist FAC için söylenemez. DAC uluslararası hukuk kurallarına göre tanınmış, eşit haklı ve saygın bir ülke olma durumundan yararlanarak, barış dâvasına hizmet edebilmek için değişik düzeyli uluslararası forumlarda vargücüyle etkinlik göstermeye çalışıyor. Nitekim, Avrupa Genel Güvenlik ve İşbirliği Konferansına katılan devletler temsilcilerinin Madrid Konferansı hazırlıkları döneminde de aynı biçimde çalışmış bulunuyor. Bu konferansın yapıcı ruhta geçmesi ve olumlu sonuçlar vermesi için sosyalist topluluk ülkeleri büyük çabalar harcıyorlar. Bundan başka, sosyalist topluluk devletlerinin Avrupa ölçüsünde bir askersel yumuşama ve silâhsızlanma konferansı yapılması önerisi de önemli bir rol oynuyor.

Topluluğumuz büyük bir güç oluşturuyor. ASBP Programı'nda şöyle deniliyor: Parti, tüm eyleminde, işçilerin ve köylülerin sosyalist devleti olarak Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin yaşamsal çıkarlarının SSCB'nin ve sosyalist topluluğun çıkarlarıyla uygun olduğu tarihsel gerçeğinden yola çıkıyor. Biz işte bunu, DAC'nin kendi tarihsel sorunlarını ancak Sovyetler Birliği ve diğer kardeş ülkelerle eylembirliği temeli üzerinde çözüme kavuşturabileceği gerçeğini kılavuz ediniyoruz.

Birleşik Vietnam sosyalizme doğru ilerliyor

Fam Van Dong

*Vietnam Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi
ve Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Başbakanı*

Sosyalist Vietnam'ın yaşamında, bu yıl, şanlı bir olayın, Ağustos Devrimi'nin etkisi ve Güneydoğu Asya'da işçilerin ve köylülerin ilk devleti olarak Vietnam Demokratik Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 35. yıldönümü simgesi altında geçti. Kahraman Vietnam halkı, bu yıldönümünü, ülkemizde sosyalizm kuruluşunun bütün alanlarında özverili bir çalışmayla, halk ekonomisini sağlamlaştırmada önemli başarılarla, savaşların ve doğal afetlerin ağır sonuçlarını giderme çabalarıyla karşıladı ve kutladı. Sosyalist dönüşümler ülkemizi gelişmesinde yeni bir aşamaya çıkarmış bulunuyor.

Vietnam halkının ezgiden ve sömürüden kurtulma, feodal ve sömürgeci geçmişe son verme iradesi, 1945 yılında 19 Ağustos ulusal demokratik halk devrimi etkisiyle sonuçlandı. Komünist Partisi halkı genel ayaklanmaya kaldırdı, Sovyet Ordusunun ve Sovyet halkının Alman faşizmi ve Japon militarizmi üzerinde kazandığı utkunun sonucu olan elverişli koşullardan akıllıca ve esnek biçimde yararlanmakta kusur etmedi. Yalnız iki hafta içinde, tüm ülkede, erk, Japon işgalcilerinin ve yerli yardımcılarının ellerinden alındı.

Bu iki hafta, Çin-Hindi Komünist Partisi'nin (bugün Vietnam Komünist Partisi) kurulduğu ilk günden itibaren yürütegeldiği onbeş yıllık devrimci savaşın yasal bilançosuna sahne oldu. Partinin, kurtuluş güçlerini tek bayrak altında toplamak gibi, değişik koşullara göre strateji ve taktiği belirlemek gibi zor ve ciddi sorunları çözüme kavuşturması gerekiyordu. Ulusal bağımsızlık ve sosyalizm bayrağını sağlam ellerle yükselten parti, devrimde işçi sınıfının yönetmenlik rolüne, işçiler ile köylülerin bağlaşması temeli üzerinde geniş bir ulusal tekcephe yaratılması işine birincil bir önem veriyordu. Partimiz, ulusal ve sınıfsal sorunlar arasında doğru bir orantı bulmayı, anti-empiryalist ve anti-feodal, politik ve silâhlı aksiyonları yaratıcı biçimde bağdaştırmayı başardı. Ülke çapında ayaklanmaya geçebilmek ve tüm ülkede erki alabilmek üzere, bölgesel ayaklanmalar örgütlemekte ustalık gösterdi. Öyle ki, bütün İkinci Dünya Savaşı boyunca, sömürgecilerin ve feodallerin kıyıcı bir terör uyguladıkları koşullar altında bile, partinin özen dolu çok yönlü çalışmaları devam ediyor, partizan savaşı üsleri meydana getiriliyor ve silâhlı örgüt hazırlıkları yapılıyordu.

Ağustos Devrimi, ezgi ve sömürüden alabildiğine nefret eden milyonlarca halk yığınlarının iyice mayalanan ve patlamaya hazır olan gücünü kendinde yoğunlaştırdı. Bu güç geniş bir sınıfsal savaşıma döküldü. Ve

savaşım, Vietnam toplumunun en çok haksızlığa uğrayan katmanlarını harekete getirdi, halkın tüm yurtsever ve ilerici katmanlarının işçilerden ve köylülerden yana geçmelerini sağladı. Bu savaşımında kılavuz doruklarımız, savaşıma en doğru ve utkusal yönü veren dayanaklarımız, K. Marks, F. Engels ve V. İ. Lenin'in yüce fikirleri oldu, Ekim Devrimi'nin örnek veren etkisi ve ulusal ve sosyal kurtuluşun soylu amaçları oldu. Halkımız, yurdumuzun, bilimsel sosyalizm teorisinin aydınlatdığı devrimci dönüşümler içinden geçen kurtuluş yolunu Vietnamlılar arasında ilkönce bulan çok değerli cumhurbaşkanımız Ho Şi Min'e sonsuza dek minnettar olacaktır.

Bu yol, *ulusal demokratik halk devriminden doğrudan doğruya sosyalist devrime geçiş yolu*du; yüce Lenin'in işaret ettiği yoldu. Lenin, «... gerikalmış ülkeler, ileri ülkeler proletaryasının yardımıyla, kapitalist gelişme evresini atlayarak, Sovyet düzenine ve belirli gelişme aşamaları üzerinden komünizme doğru geçebilirler» diyordu. (1) Partimiz, daha 1930'da kabul edilen ilk politik programında işte tam bu perspektifi öngörüyordu. Partinin kanısınca, birbiri ardısıra iki devrim gerekiyordu; birinci devrim ikincisini hazırlamalı, ikincisi de birincinin yapamadığını gerçekleştirmeliydi. İşçi sınıfı partisinin eylemi bu sorunun çözümüne bağlı kılınıyordu.

Devrimde ana sorun erk sorunudur. Devrimci sürecin daha öte gelişmesi, bu sorunun halk yararına ne derece kesinlikle çözüme kavuşturulacağına bağlıdır. Ülkemizde Ağustos Devrimi, ulusal demokratik halk devrimi olarak, daha ilk günlerde, sömürgeci ve feodal egemenliği alaşağı etti ve halkın erkini, yani halk tarafından ve halk için yaratılan erki kurdu. Bu erk, halkın, ulusal bağımsızlığı savunma, pekiştirme ve doğrudan doğruya sosyalizme geçiş yoluna koyulma iradesini, atılımını ve gücünü dile getiriyordu.

Yeni erk, derhal sömürgecilik ve feodalizm kalıntılarını yavaş yavaş ortadan kaldırmaya, halkın geniş kapsamlı demokratik haklarını gerçekleştirmeye girişti. Köyde köylüleri kölelikten kurtarmak ve üretim güçlerine özgür gelişme sağlamakla ödevli olan toprak reformu köklü devrimci önem taşıyordu. Bu reform, politik, ekonomik ve kültürel-toplumsal yaşam üzerinde güçlü bir etki yaptı, birleşik halk cephesinin temeli olan işçi-köylü bağlaşıklığını güçlendirdi, daha sonra da uğradığımız saldırıya karşı koymamıza yardım etti.

Ulusal halk devrimi ve sosyalist devrim, yeni toplum düzeninin sağlam bir temel bulduğu kuzey bölümünde ülkenin çehresini kökten değiştirdi ve bu kesimi ulusal kurtuluş uğrunda anti-emperyalist savaşımın sağlam dayanağı haline getirdi. Sosyalist Kuzey, bu savaşıma, gitgide artan ve çözücü bir rolü olan, yani saldırgan üzerinde utkuya ulaşılmasını sağlayan bir katkıda bulunuyordu. Bağımsızlık ve özgürlüğün değerini kavrayan

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 246.

halk, bununla, sosyalist düzeni savunmak için hertürlü özveriye hazır olduğunu gösteriyordu.

Devletin kurulması ve savunulması, eski çağdan beri Vietnam tarihinin ana içeriği oldu; bunlar, tüm dört bin yıllık varoluşu boyunca Vietnam halkının yürütegeldiği savaşımın amaçlarını ve gelişme sürecinin özünü oluşturdu. Bugün halkın eyleminin bu iki yanı şimdiye kadar görülmedik biçim ve ölçülere varmış, yeni bir zengin içerik kazanmış bulunuyor.

Devrimci erk henüz ayağının üstüne basıyor ve güçlenmeye başlıyordu ki, yabancı saldırganlar yurdumuza canavarca çullandılar. Kuzey Vietnam'a, Amerikan emperyalizminin yardakçılığına özenen 200 bin kişilik Çan Kayşek ordusu daldı. İç gericilikle elele veren Çan Kayşek silâhlı güçleri, cumhuriyetimizin egemenlik ve bağımsızlığını ayaklar altına aldılar. Güney Vietnam'a, Fransız sömürgecilerinin ülkemize dönmelerine ve saldırıya geçmelerine yardım eden İngiliz silâhlı birlikleri girdiler. Kurtuluşuna yeni kavuşmuş olan yurdumuzun üstünde yine kölelik tehlikesi bulutları belirdi.

İşte bu kritik durumda, Cumhurbaşkanımız Ho Şi Min'in dehâsı, Çin-Hindi Komünist Partisi'nin bilge yönetmenliği, Vietnam halkının devrimci enerji ve halkçı-demokratik düzenin büyük yaşamsallık gücü olanca parlaklığıyla kendini gösterdi. Yığınların dikkati bir noktada, Lenin'in bilinen ilkesi üzerinde yoğunlaştı: «Her devrimin, ancak savunmasını başarabildiği takdirde, her hangi bir anlamı olabilir.» (2) 2 Eylül 1945 günlü Bağımsızlık Deklârasyonu'nda şöyle deniliyordu: «Vietnam halkı, özgürlük ve bağımsızlık hakkını savunmak için, bütün tinsel ve maddesel güçlerini, yaşamını ve varını-yoğunu feda etmeye hazır ve kararlıdır.» (3)

Cumhurbaşkanı Ho Şi Min, Batı emperyalizminin ve öncelikle Fransız sömürgecilerinin bağımsız Vietnam'ı dünya haritasından silme niyetlerini isabetle kestirdi. Ve ülkemizde halkçı-demokratik erkin kurulmasından yalnız üç hafta sonra Fransız sömürgecileri halkımıza karşı ateş açtıkları ve genç cumhuriyetimize saldırıya geçtikleri zaman, beklenildiği gibi, günden güne büyüyen bir direnişle karşılaştılar. Vietnam halkının, Fransız sömürgecilerine karşı efsanevi direniş savaşı böylece başladı. Ve daha birinci yılında tüm ülkeyi sardı.

Savaşın ilk günlerinde, yeterince silâhlı olmıyan, hemen hemen silâhsız diyebileceğimiz halkımız, bize ilk bakışta giderilmesi olanaksız gibi görünen güçlüklerle karşılaştı. Yüzyıllanmış sömürge egemenliği, feodalizm ve sürekli savaş yüzünden, ülke, kan kaybetmiş, talan edilmiş ve büyük ölçüde yıkıma uğramıştı. Halk egemenliği henüz ayağının üzerine basamamıştı, silâhlı güçler yeni yeni oluşturuluyordu, olanak ve ödenek yetersiz-

(2) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 37, s. 122.

(3) Ho Şi Min, Seçilmiş yazılar ve söylevler. Moskova, 1959, s. 165.

liği iyice bel büküyordu. İç gericilik yabancı saldırganların yurda dalmalarını etkinlikle destekliyordu.

Bu koşullar altında, halk yığınları, Cumhurbaşkanı Ho Şi Min'in çağrısını oybirliğiyle desteklediler. Çağrı şöyleydi: «Biz her şeyimizi feda edeceğiz, ama ülkemizin özgürlüğünü vermiyeceğiz, köle olmayacağız ... Her Vietnam yurttaşı — erkek veya kadın, yaşlı veya genç, dinsel inanç, parti ve ulusal ilişkinlik farkı gözetilmeksizin —, yurdun kurtuluşu uğrunda Fransız sömürgecilerine karşı savaşıma katılmalıdır. Silâhı olan silâhına sarılsın, kılıcı olan kınında komasın; kılıcınız da yoksa, çapalarınızı ve küreklerinizi omuzlayın, avlu çitinden kazıkları sökerek yürüyün! Yurdun kurtuluşu adına, sömürgecilerle savaşımında hepimiz tekvücut halinde ayaklanmalıyız.»⁽⁴⁾

Başlangıçta Fransız sömürgecileri yukarıdan atıyor, halk direnişini kırmak ve eski rejimi, diriltmek için birkaç haftanın yetip artacağını söylüyorlardı. Ama halkımızın kahramanlıklar yarattığı savaş dokuz yıl sürdü ve 1953—1954 yılında Dien Bien Fu'da kazandığımız şanlı utkuyla tepe noktasını bulan eşsiz bir harekâtla sona erdi. Ve Dien Bien Fu'da Fransız sömürgecilerinin eski rejimi diriltme ümitleri de gömüldü.

Bu söz götürmez ve büyük bir utkuydu. Ne var ki, Cenevre Çin-Hindi Konferansı'nda (1954), Çin ve emperyalist Batı ülkeleri yönetici çevreleri bunu her bakımdan küçümsemeye çalıştılar. Ellerinden gelirse, ülkemizi parçalamak, Vietnam'ın birleştirilmesi için 1956 Temmuzunda yapılması öngörülen genel seçimleri geciktirmek istiyorlardı. Böylece, Fransız sömürgecilerinin yerini Amerikan emperyalistlerinin alması için elverişli koşullar yaratıldı, ve bilindiği gibi ABD emperyalistleri Güney Vietnam'da Vietnam halkına karşı saldırganlık savaşına devam ettiler.

O dönemde, Ağustos Devrimi'ni izliyen ve VDC'nin kurulduğu günlerden farklı olarak, politik, askersel, ekonomik, kültürel, bütün alanlarda ve uluslararası ilişkilerde güçlerimiz alabildiğine arttı. Öyle ki, özel olarak gönderilen Fransız tugayını yenilgiye uğrattıktan sonra, daha da çelikleşti ve yeterince deneyim kazandı; yeni saldırganlara karşı duyulan nefret ülke ölçüsünde yaygınlaştı ve saldırganlarla savaşa halkın bütün katmanlarının etkinlikle katıldığı görüldü.

Ama düşman direşken, zalim ve güçlüydü; en büyük emperyalist devlet olarak, çok büyük bir ekonomik ve askersel potansiyele sahipti. O savaş başarıyla yürütebilmek için bütün olanakları ve yöntemleri kullanıyordu. Savaş içinde öyle bir dönem geldi ki, Güney Vietnam'da en yeni silâhlarla donatılmış yarım milyondan fazla düşman askeri bulunuyordu.

ABD, askersel, ekonomik, politik ve diplomatik bütün araçları harekete getirdi. Başlaşıklarını, nice emperyalist ülkeleri, Güneydoğu Asya devlet-

⁽⁴⁾ Aynı yer, s. 219.

lerini de savaşa çekti; 1972 yılından sonra da Pekin yönetici çevreleriyle anlaşmalı ve uyumlu hareket etmeye başladı.

Bu son derece haksız ve kıyıcı bölgesel savaş, tüm dünya halklarının ve ABD ilerici çevrelerinin kesin protestolarıyla karşılandı. Son çözümde de bilindiği gibi, Amerikan emperyalistlerinin yüzkıztartıcı acı yenilgisi ve Vietnam halkının büyük utkusuyla sonuçlandı. Özcesi, «Özgürlük ve bağımsızlıktan daha değerli bir şey olamaz!» belgisi altında gösterdiğimiz direnişle, düşmanı topraklarımızdan çıkmak zorunda bıraktık.

Vietnam'ın askersel-politik başarısı, Çin-Hindi yarımadasından diğer iki kardeş halkın, Laos ve Kamboç halklarının katkılarıyla daha da büyüdü. Halklarımız, coğrafyasal ve tarihsel bir birlik olarak, bir ve aynı düşmana karşı verdikleri savaşımı ve aynı zamanda amaç birliğiyle, ulusal bağımsızlığa tutkunluk ve sosyalizme yönelmeleriyle bir bütün oluşturuyorlar. Çin-Hindi yarımadasında bu üç ülkenin tarihsel bağlantılı yasal utkusu, dünyanın bu kesiminde durumun sağlamlaşması bakımından, emperyalizmin ve yayılcılığın konumlarının zayıflaması bakımından olağanüstü büyük bir önem taşıyor. Ve bu sonuç, tüm Güneydoğu Asya halklarının gerçek çıkarlarına, bütün dünyada barışın çıkarlarına uygun düşüyor.

1975 baharında savaşın utkuyla sona ermesi, halkımız için, parçalanmış ülkemizi yeniden birleştirme, tüm ulusça sosyalizm yoluna koyulma koşulları yarattı. Ama saldırgana karşı doğrultulan silâhların susması uzun sürmedi. Vietnam halkı, yeni bir düşmana, Pekin hegemonyacıları ve yayılcılığına karşı silâha sarılmak zorunda bırakıldı.

Bir kere, güneybatı sınırimızda, Kamboç gericiileri bize karşı saldırı savaşına giriştiler. Perde arkasından Çin'in yönettiği ve parasal bakımdan destek olduğu bu savaş, özü bakımından, Çin yönetici çevrelerinin tümel karşı-devrimci yayılma stratejisinin organik bir bölümünü oluşturuyordu.

Pekin gerici elebaşılı, bu cephede ağır bir yenilgiye uğradıktan sonra, VSC'ne karşı, kabalıkta bütün ölçüleri aşan geniş cephele bir saldırı savaşını açtılar. Vietnam, güneybatı sınırındaki askersel başarıdan sonra, kısa bir süre içinde, bu kez kuzey sınırında parlak bir utku daha kazandı. Pekin yöneticilerinin saldırganlık aksiyonu kendilerini rezil eden bir başarı-sızlığa uğratıldı.

Vietnam halkının yurdun bağımsızlık ve özgürlüğünü savunageldiği 35 yıllık sürekli savaşımın içinde, Marksizm-Leninizm'in ölümsüz fikirlerinin gücü ve her saldırgan için hüsrarla sonuçlanan halk çapında anayurdu savunma savaşında ulusun bütün güçlerini birleştirme ve ayaklan dırmayı başaran işçi sınıfı partisinin sarsılmaz kudreti olanca parlaklığıyla kendini gösterdi. Vietnam deneyimi, hiç bir kuşkuyla yer bırakmaksızın, güçlü ve kıyıcı bir saldırgana karşı tümüyle ve kararlı bir savaşa kesinlikle ayaklanan halkın mutlaka üstün geleceğini kanıtladı. Biz yalnız gerçek bağımsızlık ve özgürlüğün gerçek bir barış sağlıyabileceğine, ve

bunun tersi olarak da, yalnız barışın varolduğu koşullarda bağımsızlık ve özgürlüğün sürekli olabileceğine inanmış bulunuyoruz. *Barış, bağımsızlık, özgürlük ve sosyalizm birbirinden ayrılmaz; çağımızın gerçeği bundadır.*

Cenevre Anlaşmaları imzalandıktan sonra, parti, tüm ülke çerçevesinde, birbirinden farklı iki stratejik sorunun çözümünü gerçekleştiriyordu; yani Güney Vietnam'da ulusal bağımsızlığı pekiştirme savaşımı sürüyor, Kuzey'de sosyalizme geçiş dönemi başlamış bulunuyordu.

1965 yılına kadar sosyalist Kuzey artık gelişmesinde bir hayli yol almıştı. Ekonomi kalkındırılmış, dokuz yıllık savaşın yaraları sarılmış, bu arada toprak reformu da yapılmıştı. Partinin doğru ve isabetli yönetimi, tarımı kooperatifleştirmede kesin bir başarıya, özel kapitalist sanayi ve ticaret alanında dönüşümlere, sosyalist üretim ilişkilerinin yerleşmesine yol açmıştı. Bunu, Vietnam Emekçiler Partisi'nin ⁽⁵⁾ Üçüncü Kongresinde kabul edilen (1960) birinci beşyillik plânı gerçekleştirme dönemi izledi. Plân, geçiş döneminin ana sorunu olarak, sosyalist sanayileşmenin kerte kerte gerçekleştirilmesini amaçlıyordu.

1965'ten 1968'e kadar, daha sonra da 1972'de, Amerikan emperyalizmi, Güney Vietnam'da yenilgiye uğramaktan kaçınmaya çalışarak, savaşı tüm ülkeye yaymak istiyordu. Düşman barbarca ve yoğun bombardımanlarla, sosyalist Kuzey'in ekonomik altyapısını yoketmeye, nice kent ve köyleri yeryüzünden silmeye, doğal çevreyi yozlaştırmaya, bir başka deyişle «Vietnam'ı taş devrine döndürme»ye çalıştı.

Bu koşullar altında, Vietnam Komünist Partisi ve hükümeti, ülke ekonomisinin vakitlice askersel raylar üzerine geçirilmesini ve sosyalizm kuruluşuna devam edilmesini başardılar. Halkın ana yığını «bir elde pulluk, bir elde silâh», «bir elde çekiç, öbüründe tüfek» ilkesi uyarınca yaşıyordu. Savaş sırasında, sosyalizmi kurma çalışmaları övünmeye değer önemli sonuçlar verdi. VDC topraklarına bir milyondan fazla ağır bomba ve mermi düşmüş olmasına karşın, halk, politik, askersel, ekonomik ve kültürel alanlardaki kazanımlarını koruyup geliştirebildi.

İşte tam o dönemde, öteden beri başlıca uğraşı küçük üretimin olduğu ülkede, sosyalist ekonomi elemanları meydana gelmeye ve gelişmeye devam ediyor, üretim âlet ve araçları üzerinde sosyalist iyelik güçleniyordu. Elektrik enerjisi üretimi, maden kömürü, demir-çelik, makine yapımı, kimya sanayii, yapıcılık materyalleri üretimi gibi ağır sanayi kollarına büyük bir özen gösteriliyordu. Ulaştırma hizmetleri, savaş cephesinin ve halk ekonomisinin gereksinimlerini gitgide daha büyük ölçüde karşılıyordu.

Sosyalizmin maddi-teknik altyapısını meydana getirmede atılan ilk adımlarla, bilim ve teknolojinin geliştirilmesi, vasıflı işçiler, bilim-teknik uz-

(5) 1951 yılına kadar Çin-Hindi Komünist Partisi; 1976'dan itibaren Vietnam Komünist Partisi. *Not. red.*

manları ve ekonomik yönetim kadroları yetiştirilmesi, orta ve yüksek öğrenim sisteminin yetkinleştirilmesi öngörülmüyordu.

Tek sözle, halk hem savaşıyor, hem de kurucu çalışmalarına devam ediyordu. Bütün ülkede devrimin beşiği, Güneydoğu Asya'da sosyalizmin ileri karakolu olan VDC'de devrim ve gelişme süreci «yapıcılık çalışmalarını savunmak için savaş cephesinde çarpışmalara; savaş gücünü artırma etkeni olarak da yapıcılığa önem verilmesi» ilkesi çizgisinde ilerliyordu.

Vietnam 1975 ilkbaharındaki büyük utkuyla yeni gelişme evresine girdi. Çok kısa bir süre (son beş yıl) içinde, halkımız, gerçekten büyük işlerin üstesinden geldi. Biz ilk iş olarak ülkemizi birleştirip bütünlendik ve Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'ni ilân ettik. Tüm ülkede proletarya diktatörlüğünü ve kolektif işletmecilik sistemini oluşturduk ve güçlendirdik. Bu yıllar boyunca, savaşın açtığı yaraları sarmada, sosyalist üretim ilişkilerini kurma ve tüm cumhuriyet ölçüsünde tek ekonomik strüktürü yaratma yönünde hummalı çalışmalarla büyük işler başardık. Dış politika alanında, devletin ulusal ve enternasyonal yükümlerini yerine getirebilmesi için gerekli koşullar meydana getirildi. Çin-Hindî'nde üç ülkenin savaşkan dayanışması arttı ve güçlendi; bu dayanışmalı bütünlük, Güneydoğu Asya'da barışı ve istikrarı sağlayan, Çin yönetici çevrelerinin ve Amerikan emperyalizminin yayılcı ve saldırgan kışkırtılarına karşı güvenle direnen gücü oluşturdu. Vietnam'ın, Sovyetler Birliği'yle ve bütün sosyalist devletlerle çokyanlı işbirliğine, halklar arasında kalıcı barış adına bütün diğer ülkelerle dostane ilişkiler kurmaya yöneldiği çizgide, uluslararası eylemi genişledi.

Ülkemizde, kapitalist gelişme evresini atlayarak, doğrudan doğruya sosyalizme geçilmesine elverişli iç ve uluslararası karakterli bir dizi etkenin bulunduğu söz götürmez. Bunun yanı sıra, savaşın ve yeni-sömürgeciliğin kalıtı olan birçok güçlkle hâlâ karşılaştığımız da bir gerçektir.

Bu durum ve koşulları dikkate alan Vietnam Komünist Partisi IV. Kongresi (1976), ülkemizde sosyalist devrimin ana politik çizgisini şöylece belirledi: «Proletarya diktatörlüğü konumlarında metanetle yer almak; ülkede emekçi halkın kolektif iyelik hakkını geliştirmek; üç devrimi (üretim ilişkileri alanında ve bilimsel-teknik devrim temel olmak üzere bilimsel-teknik alanda, ideolojik ve kültürel alanda) birarada gerçekleştirmek; tüm sosyalizme geçiş döneminin ana sorunu olarak sosyalist sanayileşmeyi hızlandırmak; sosyalist kolektif işletmecilik rejimini, sosyalist büyük üretimi ve yeni kültürü yaratmak, yeni, sosyalist insanı oluşturmak; insanın insanı sömürmesine, yoksulluk ve gerikalmışlığa son vermek; uyanıklığı durmaksızın artırmak, savunma yeteneğimizi sürekli olarak sağlamlaştırmak, politik güvenliği, toplumsal dirlik ve düzenliği korumak; barışçıl, bağımsız, tek sosyalist Vietnam anayurdunu başarıyla kurmak; bütün dün-

yada halkların barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşına etkinlikle katkıda bulunmak ...»⁽⁶⁾

Kongre, sosyalist ekonominin kurulması yolunu çizdi. Bu kuruluş, ana içerik bakımından, daha hızlı sanayileşme yoluyla sosyalizmin maddi-teknik altyapısının oluşturulmasını; küçük üretimden iri sosyalist üretime geçilmesini; Vietnam'ın, ilerici kültürü, bilim ve tekniği ve yeterli savunma gücüyle çağdaş bir endüstriyel-tarım ülkesi haline getirilmesini, halka gitgide daha gönençli bir mutlu yaşam sağlanmasını öngörüyordu.

Parti, bu programın yaşama geçirilmesi için politik, ekonomik, sosyal-kültürel yaşamın yönetimine emekçilerin elden geldiğince daha geniş ölçüde çekilmesine özen gösterdi; emekçilerimizin kolektivizm ruhunda, topluma, doğaya ve kendi kişiliğine hakim olma ve dürüstlük duygusuyla, kolektif çalışma ile her insanın gerçek özgürlük hakkını organik biçimde bağdaştırma sezgisiyle eğitilmesine önem verdi.

Partinin ekonomik stratejisi ikinci beşyılık plânda (1976-1980) daha da somutlandı. Bu plânda, birincil önemli ödev olarak, tarımın her yönlü, güçlü ve güvenli biçimde geliştirilmesi için çaba harcanması, bunun yanı sıra orman işletmeciliğinin, balıkçılığın ve geniş tüketim malları üretiminin açındırılması öngörülmüyordu. Bundan başka, en önemli ağır sanayi kol-larının kurulması daha etkin tempolarla gerçekleştirilmeli, ulaştırma hizmetleri ve büyük çapta kuruculuk işleri yetkinleştirilmeliydi. Ayrıca, sosyalist ekonomideki dönüşümlere uygun olarak, dağıtımda, banka ve finans işlemlerinde yeniden ayarlama önlemlerinin, dış ekonomik ilişkileri genişletmelerin, bilimsel araştırma işlerini açındırmanın, ideolojik ve kültürel devrimi hızlandırmanın, emekçilerin yaşamını iyileştirmenin önemi de vurgulanıyordu.

Bu hedeflere çetin bir savaşım verilmeden varılamıyacağı apaçık ortadadır. Partimiz ve devletimiz, ülkemizin daha öte ilerlemesine ilişkin sorunun ne kadar karmaşık olduğunu elbette kavlıyor. Savaşın, sömürgeci ve yeni-sömürgeci rejimin bıraktığı ağır yükün sonuçları birden ve çabucak ortadan kaldırılamaz. Ne var ki, halkın en önemli gereksinimleri, belirlenen sorunlara elden geldiğince kısa süreler içinde ve ertelemez çözümler bulunmasını gerektiriyor. Bu cümleden olarak, halkın yaşam düzeyi yükseltilmeli ve devlet, bunun yanı sıra, ülkenin savunma yeteneğini artırmaya ara vermeden, sosyalizmin maddi-teknik altyapısının yaratılması için gereken birikimi sağlamalıdır. Büyük devlet özentili ve yayılcı bir politika güden Çin yöneticilerinin ve Kamboç'ta Pol Pot ve Yeng Sari gibi gerici yardakçılarının VSC'ne karşı giriştikleri düşmanca eylemler halkımıza büyük zararlar verdi. Vietnam, hertürlü düşmanca kışkırtıya karşı koyabilecek durumda olmak için, bugün de önemli miktarda ödenek ayırmak, savunma güçlerini ayakta tutmak zorunda bulunuyor.

(6) «Vietnam Komünist Partisi'nin Dördüncü Kongresi», Moskova, 1977,

Ülkenin göğüs germesi ve gidermesi gereken nesnel güçlükler arasında, 1977–1978 yıllarındaki tayfunlar ve sel baskınları gibi göz açtırmayan doğal âfetler de var. Bunlar tarımımıza büyük zararlar verdi. Bu yılki tayfunlar Kuzey Vietnam'da rekolteyi altüst etti. Şu da var ki, daha yeterince başarılı olmadığımız ekonomi yönetimindeki kusurlarımız da durumu bir hayli zorlaştırdı ve zorlaştırıyor. Ama buna karşın, ülkemiz ve halkımızın yüzyıllar yılı tarihinde her bakımdan hiç bir zaman bugünkü kadar güçlü olmadığı da bir gerçektir.

Biz geleceğe iyimserlikle bakıyoruz. Bunda haksız değiliz, yeterince dayanağımız da var. Bu dayanak, her şeyden önce, Vietnam halkının yiğitliği, yeteneği ve yaratıcı güçleridir. Bu dayanak, ülkemizi zengin saymaya hak verdiren doğal yeraltı servetlerimizdir. Bu dayanak, Çin-Hindi'nin ortak amaçlar uğrunda savaşım vermekte olan utkusal üç kardeş halkının tarihte ilk defa olarak sağlıklıabildikleri dayanışmadır.

Biz uluslararası durum ve koşulların yürütmekte olduğumuz savaşım için elverişli olduğu kanısındaız, çünkü çağımızın üç devrimci kolu, özellikle dünya barışının dayanağı ve dünya devrimci sürecinin sağlam temeli olan Sovyetler Birliği'nin her bakımdan daha da güçlenmesiyle ilişkili olarak bir hayli pekişmiş, sağlamlaşmış bulunuyor. Doğal olarak, bizler, SBKP'nin «emperyalizm ile Pekin hegemonyacılığı arasındaki işbirliği, dünya politikasında, tüm insanlık için, bu arada Amerikan ve Çin halkları için de tehlikeli olan bir yeni olgudur» (?) biçiminde değerlendirdiği çok ciddi durumu da gözden uzak tutmuyoruz. Ama bizce, bu işbirliği, emperyalizm güçlerinin ve uluslararası gericiliğin zayıf konumunu, savunu konumunu, öte yandan da devrimin ve barışın ileri hareket halindeki güçlerinin büyüdüğünü gösteriyor. Bu aynı zamanda Güneydoğu Asya'da ve tüm dünyada yumuşamanın korunması ve barışın savunulması olanağını kanıtıyor.

Ağustos Devrimi utkusundan buyana geçen 35 yıl, halkımızın 4.000 yıllık tarihinin en şanlı dönemidir. Bu dönem, varlığı içinde ulusal bağımsızlık ile sosyalizmin, Vietnam ulusunun en iyi geleneklerinin ve insanlığın en ileri ideolojisinin bağdaşıp gövdelendiği yeni Vietnam devletinin, yeni toplum düzeninin doğup gelişmesine sahne olmuş bulunuyor. Komünist Partisi tarafından yönetilen ve yürüttüğü savaşım tüm dünya devrimci güçlerinin savaşımıyla birleşen Vietnam halkı, Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nin savunulması ve güçlendirilmesi uğrunda canını dişine takarak var-gücüyle çalışan yılmaz bir savaşçı olarak kendini gösterdi ve bu niteliklerini, tüm dünya halklarının gösterdikleri sempati, destek ve cömert yardımlara yaraşık olduğunu da kanıtladı.

Bizler, büyük Lenin'in öğrencisi, Vietnam Komünist Partisi ve devletin kurucusu olan, 'halkımızı eğiten, bir kazanımdan ötekine götürerek tam

(?) «Uluslararası durum ve SB'nin dış politikası». SBKP MK Plenumunun 23 Haziran 1980 günlü kararnameşi.

ve şanlı utkuya kadar ulaştıran Cumhurbaşkanımız Ho Şi Min'i büyük bir coşkuyla ve sonsuz şükran duygularıyla anıyoruz.

Vietnam halkı, savaşta ve yeni toplumu kurmadaki başarılarından söz ederken, kendisine bu yolda bütün dünyada dost halkların ve her şeyden önce kardeş Sovyet halkının gösterdikleri enternasyonal dayanışmanın dayanak olduğunu daima anımsıyor. Sovyetler Birliği, Vietnam için her zaman ders alınmaya değer bir devrimci savaşım örneği, politikasında proletarya enternasyonalizmi kurallarını kılavuz edinen bir devlet örneği olmuştur ve olmaktadır.

Vietnam Devrimi utkusunun 35. yıldönümü, çok anlamlı bir tarihsel olaya, Sovyet uzay uçmanı V. V. Gorbatko ile Vietnam uzay uçmanı Fam Tuan'ın birlikte uçuşlarının başarıyla sonuçlanmasına rastlıyor. Olay gerçekten simgesel. Öyle ki, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi Vietnam halkına kanat verdiği ve bu kanatlarla özgürlük ve bağımsızlık uğrunda utkulara ulaştırdığı gibi, Büyük Oktobr'un yurdu bir Vietnam yurttaşına uzay uçuşu kanatları da vermiş bulunuyor. Bu kanatlar aynı niteliği taşıyor. Vietnam halkı, bu kanatlarla, kardeş Sovyet halkı ve diğer sosyalist ülkelerle birlikte, yeryüzünün bütün devrimci güçleriyle birlikte parlak bir geleceğin doruklarına doğru yükselecektir.

İşçi ve ulusal kurtuluş hareketinin, emperyalizme karşı, sosyal ilerleme uğrunda ortak savaşımı

Uluslararası bilimsel konferans

20–24 Ekim 1980 günlerinde, Berlin’de, «İşçi ve ulusal kurtuluş hareketinin, emperyalizme karşı, sosyal ilerleme uğrunda ortak savaşımı» konulu bir uluslararası bilimsel konferans yapıldı. Konferans, Alman Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi tarafından elbirliğiyle örgütlenmişti.

Konferansa, komünist ve işçi partilerinden, devrimci-demokratik ve ulusal kurtuluş parti ve örgütlerinden 116 heyet katıldı. Bu parti ve örgütler şunlardır: ABD Komünist Partisi, Afganistan Demokratik Halk Partisi, Alman Komünist Partisi, Alman Sosyalist Birlik Partisi, Avustralya Sosyalist Partisi, Avusturya Komünist Partisi, Bahreyn Ulusal Kurtuluş Cephesi, Bangladeş Komünist Partisi, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, Belçika Komünist Partisi, Brezilya Komünist Partisi, Bolivya Komünist Partisi, Brundi Birlik ve Ulusal İlerleme Partisi, Bulgaristan Komünist Partisi, Büyük Britanya Komünist Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi, Danimarka Komünist Partisi, Dominik Komünist Partisi, Ekvador Komünist Partisi, Endonezya Komünist Partisi, Etyopya Emekçileri Partisini Örgütleme Komisyonu, Filipinler Komünist Partisi, Finlândia Komünist Partisi, Fransız Komünist Partisi, FRELIMO Partisi (Mozambik), Güney Afrika Komünist Partisi, Güney Afrika – Afrika Ulusal Kongresi, Güney – Batı Afrika Halk Örgütü (Namibiya), Guadelup Komünist Partisi, Guatemala Emek Partisi, Guatemala Dört Devrimci Örgüt Birliği, Guyana İlerici Halk Partisi, Guyana Ulusal Halk Kongresi, Gine ve Yeşil Burun Adaları Afrika Bağımsızlık Partisi, Gine Demokratik Partisi, Haiti Komünistleri Birlik Partisi, Hindistan Komünist Partisi, Hollanda Komünist Partisi, Honduras Komünist Partisi, Irak Komünist Partisi, İran Halk Partisi, İrlanda Komünist Partisi, İspanya Komünist Partisi, İsrail Komünist Partisi, İsveç İşçi (komünistler) Partisi, İsveç Sol (komünistler) Partisi, İsviçre Emek Partisi, İtalyan Komünist Partisi, Kanada Komünist Partisi, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi, Kolombiya Komünist Partisi, Kongo Emek Partisi, Kosta Rika Emekçi Halk Partisi, Küba Komünist Partisi, Laos Devrimci Halk Partisi, Lesoto Komünist Partisi, Libya Arap Sosyalist Halk Cumhuriyeti Genel Halk Kongresi, Lübnan Komünist Partisi, Madagaskar Bağımsızlık Kongre Partisi – Malgaş Sosyalist Devrimci Hartasını Destekleme Demokratik Komitesi, Meksika Komünist Partisi, Moğolistan Devrimci Halk Partisi, MPLA – Emek Partisi (Angola), Nepal Komünist Partisi, Nigerya Emekçi Halk Sosyalist Partisi, Nikaragua Ulusal Kurtuluş Sandinist Cephesi, Norveç Komünist Partisi, Oman Halk Kurtuluş Cephesi, Pakistan Komünist Partisi, Panama Halk

Partisi, Paraguay Komünist Partisi, Peru Komünist Partisi, Peru Devrimci Sosyalist Partisi, Polisario Cephesi (Batı Sahrası), Polonya Birleşik İşçi Partisi, Portekiz Komünist Partisi, Porto-Riko Komünist Partisi, Porto Riko Sosyalist Partisi, Reünion Komünist Partisi, Romanya Komünist Partisi, Salvador Devrimci Yığın Örgütleri (Salvador Komünist Partisi de içinde) Koordinasyon Organı, Senegal Afrika Bağımsızlık Partisi, Seyşel Adaları İlerici Halk Cephesi Siera Leona Genel Halk Kongresi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sudan Komünist Partisi, Suriye Komünist Partisi, Suriye Arap Sosyalist Partisi (BAAS), Suudi Arabistan Komünist Partisi, Şili Komünist Partisi, Şili MAPU İşçi-Köylü Partisi, Şili Sosyalist Partisi, Şri-Lanka Komünist Partisi, Tunus Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Uruguay Komünist Partisi, Uruguay Sosyalist Partisi, Ürdün Komünist Partisi, Venezüella Komünist Partisi, Vietnam Komünist Partisi, Yeni Hareket-«Cuel» (Grenada), Yemen Sosyalist Partisi, Yeni Zelânda Sosyalist Birlik Partisi, Yunanistan Komünist Partisi, Zambiya Ulusal Bağımsızlık Birleşik Partisi, Zimbabve Afrika Ulusal Birliği . . .

Konferansa, bu delegelerden başka, «BSS» dergisi Yazı Kurulu üyeleri ve komisyon başkanları katıldılar. Katılanlar arasında 21 parti ve örgüt başkanı ve genel (birinci) sekreteri le yardımcıları, 66 politik büro üyesi ve aday üyesi, parti ve örgüt MK sekreteri vardı.

Konferansı, ASBP MK Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri H. Axen açtı. Hermann Axen, bir özellik olarak, delegelerden 27'sinin bu gibi konferanslara ilk defa katılan 27 parti ve örgütü temsil ettiklerini belirtti.

İlk konuşmayı, ASBP MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yaptı.

Konferansın ilk çalışma günü oturumlarında bütün delegelerin önünde, SBKP MK Politik Bürosu aday üyesi ve MK Sekreteri B. N. Ponomaryov, FRELİMO Partisi MK üyesi S. Vieria, Fransız Komünist Partisi MK Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri M. Gremetz söz alıp konuşma yaptılar. Oturumlara, H. Axen ve «BSS» dergisi başredaktörü K. İ. Zarodov başkanlık ettiler.

Bundan sonra, konferans, üç sekiyon halinde – «Barış ve sosyalizm savaşımı ile emperyalizme karşı ulusal bağımsızlık savaşımı arasındaki karşılıklı ilişki», «Yeni-sömürgecilğe karşı, uluslararası ekonomik ilişkilerin demokratik temeller üzerinde yeniden kurulması için savaşım», «Ulusal ve sosyal kurtuluş uğrunda savaşım deneyimleri ve sorunları» – çalışmalara devam etti.

Çalışmaların son günü, sekiyon başkanları bildiriler sundular. Kapanış konuşmasını ASBP MK Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri H. Axen yaptı.

Konferansın çalışmasına ilişkin materyaller «BSS» dergisinin bundan sonraki sayılarında yayımlanacaktır.

Pekin'in dış politikasında «de-maoizasyon» var mı?

Narayana Krishnan

*Hindistan Komünist Partisi Merkez Yürütme Komitesi
üyesi ve Ulusal Konseyi Sekreteri*

Bugün Çin'de de-maoizasyondan, Maoizm'den dönüşten pek çok söz ediliyor. Gerçekten, ülkede böyle bir süreç var mı? Biz burada Çin'in içişlerine değinecek değiliz. Her şeyi zaman gösterir. Belki de, özellikle Çin Komünist Partisi'nin XII. Kongresi daha belirli değerlemeler yapılmasına yol açar. Bu yazımızda, sadece, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin enternasyonal okur yığınının, şimdiki Çin yönetiminin izlediği dış politika hattının niteliği hakkında, bunun, özellikle Hindistan'ı dolaysız olarak ilgilendiren ve en iyi bildiğimiz belirtilerine dayanarak bilgi vermek istiyoruz.

Dış politika doktrinlerinden söz edecek olursak, ilk bakışta, bazı değişmeler var gibi görünebilir. Örneğin, Pekin liderleri, yeni bir dünya savaşının kaçınılmazlığına ilişkin Maocu tezde direnmeye devam ederek, uluslararası kamuoyunu yanıltmaya, sözkonusu tezi şimdi yeni bir yorumla, yani «kaçınılmaz felâketin ertelenebileceği» uyarısıyla sunmaya kalkmaları karşısında bu komuoyunun gösterdiği tepkilere hedef olmaktan kendilerini kurtarmaya çalışıyorlar. Öyle görülüyor ki, Pekin'in pratik çabaları sonucunda uluslararası alanda yeni bir gözboyama alıp yürüyor; Çin'in dış politikasını barışı savunma ve uluslararası istikrar aracı olarak gösterme denemeleri birbirini izliyor.

Pekin yöneticileri, «Çin'in barışçı çehresi»ni kanıtlamak için türlü kurnazlıklara başvuruyorlar. Örneğin, bu yılın Haziran ayında, ÇKP MK Genel Sekreteri Hu Yaobang, Yugoslavya gazetecileriyle bir konuşmasında şunları söylemeyi gerekli buldu: «Savaşın kaçınılmazlığı sorunu Çin propagandası tarafından belki de yeterince aydınlatılmamış olacak ki, bu yüzden, bazı kimselerin, Çin'in âdeta savaş isteyen ve savaşa hazırlanan bir ülke olduğu gibi bir izlenim edindikleri görülüyor.» Oysa, Hu Yaobang'ın sözlerine göre, gerçek şudur: «Çin barış istemektedir ... Çin, geleceğe karamsar gözlerle değil, iyimserlikle bakmaktadır ve olası bir savaşın bertaraf edilmesi için bütün güçlerini seferber etmek istemektedir.» Ayrıca, bu hedefe ulaşılması için, Pekin'in, bütün ülkelerle ilerici ve demokratik hareketlerle iyi ilişkiler kurmaya ve bu ilişkileri geliştirmeye hazır olduğu, kapitalist Batı'nın birçok komünist ve sosyalist partileriyle daha yakın ve daha iyi ilişkiler kurmak niyetinde olduğu savlanmaktadır.

Ne yazık ki, bazı çevrelerde, bu arada sol çevrelerde, bütün bu deklasyonlar ciddiye alınıyor. Giderek, bunlara, Pekin'in reel uluslararası pratiğinden daha büyük bir önem verenler de oluyor. Oysa bu pratiğin

özü, *militarist hegemonizm ve büyük devletçi yayılma tutkusunu* olmaya devam ediyor.

Bugünkü Çin yönetiminin hegemonyacı tutkuları, azalmak şöyle dursun, daha da artıyor. Bu yönetim, Sovyetler Birliği'ni başdüşman olarak ilân etmiş, bu ülkeye karşı savaşımı da dış politikasının temeli saydığını açıklamış bulunuyor. Bu cümleden olarak, dünya sosyalist topluluğunu parçalamayı, tek tek sosyalist ülkeleri Sovyetler Birliği'ne karşı kışkırtmayı ve bir yandan birbirine düşürmeyi kendine görev ediniyor. Pekin liderlerine göre, sosyalist ülkelere, komünist ve işçi partilerine karşı «ayrımli yaklaşım» böyle bir politikanın hedeflerine en uygun düşüyor. Yani davranış ve yaklaşımda değişik yöntemler uygulanıyor, bazı durumlarda heryönlü ilişkileri geliştirme, kimileriyle ilişkilerde «tarafsızlık» ve şirin görünme, kimileriyle de tam cepheleşme tutumu yeğleniyor. Pekin'in hücumlarında, namıdular, her şeyden önce dünyanın ilk sosyalist devleti olan Sovyetler Birliği'ne ve bir yandan da Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'ne karşı yöneltiliyor.

Çin'in Vietnam'a karşı giriştiği saldırılar ve Pekin'in ABD ve diğer NATO üyesi ülkelerle askersel işbirliği, Maoçu politikanın gelişmesinde nitel bakımdan yeni bir aşamanın, emperyalizmle ve onun kukla rejimleriyle elbirliği yaparak sosyalist devletlere karşı askersel güçle saldırı evresinin bağlangıcı oldu.

Buna karşın, bugün hâlâ öyle kimseler bulunabiliyor ki, bunlar, âdeta Çin-Sovyet ilişkileri alanı dışında, Pekin'in politikasının yine de barışı ve uluslararası istikrarı desteklemeye yöneltilmiş olduğunu sanıyorlar. Ne var ki, örneğin, ülkemizin güvenliğiyle dolaysız ilişkili kesimlerde Çin yöneticilerinin davranış ve eylemleri üzerindeki çözümleme bunun tersini gösteriyor.

Dünya kamuoyu, Hint Okyanusu'nun Batı kesiminde, özellikle İran Körfezi bölgesinde ne kadar tehlikeli bir durum yaratılmakta olduğunu yeterince biliyor. Bu bölgede, ABD'nin stratejik plânlarına uygun ve Yakın ve Ortadoğu'daki durumla dolaysız ilişkili olarak, emperyalizm gitgide daha büyük ölçüde yerleşiyor. Amerikan savaş gemileri filoları bu sulara geçgündüz mekik dokuyorlar. Washington politik ve askersel yetkilileri, bu bölgede Amerikan silâhlı güçlerinin varlığını sürgit uzatma niyetlerini gizlemiyorlar. Bu erekle, ABD, geçenlerde, Mısır'dan, Kenya'dan, Oman'dan ve Somali'den, bu ülkeler topraklarında dayanak noktaları edinme hakkı istedi ve aldı. Enisonu, Pentagon'un, İran Körfezi bölgesinde Amerikan askersel «varlığı»nı sağlama, Amerikanın ayağına yer etme programının aşağı yukarı 20–25 milyar dolarlık bir harcama gerektireceği bugünden kestiriliyor.

Bugün bir yandan da Diego Garşıya parmakadaları kesiminde askersel-teknik yerleşme ve donatımı yetkinleştirme çalışmalarına devam ediliyor.

Basın haberlerinden anlaşıldığı üzere, bu yılın Haziran ayında, ABD Savunma Bakanı H. Brown ile Büyük Britanya Başbakanı M. Thatcher arasında, Diego Garsiya'da hazırlığın tamamlanmasına ve buranın Amerikan «çabuk yayılma kolordusu» için atlama tahtası olarak kullanılmasına olanak verecek önlemler üzerinde gizli görüşmeler yapılmış bulunuyor. Parmakada'da artık atom başlıklı «Polâris» ve «Poseidon» roketleri depolarının kurulmuş olduğu biliniyor. Bu 2,5–4,5 bin km menzilli roketlerle silâhlı atom denizaltıları çoktandır Diego Garsiya'da üsleniyor ve sık sık Yakındoğu, doğu ve güney Afrika, güney Asya kıyı sularında görünüyorlar. Diego Garsiya pistlerinden, nükleer silâh taşıyan ve Hint Okyanusu'nun her kesimine ulaşabilen «B-52» stratejik bombardıman uçakları havalandırabiliyor.

Durum bu kesimde komşu ülkeleri haklı olarak endişeye düşürüyor. Hindistan'da, dünyanın bu kesiminde emperyalizmin uluslararası güvenliği tehdit eden varlığının genişlemesine karşı protesto hareketleri başgösterdi. Mauritius, Büyük Britanya'ya, Diego Garsiya'yı yine kendi hukuksal egemenliği altına almak istediğini bildirdi. (1) Bu isteği Afrika Birliği Örgütü de destekledi.

Varşova Antlaşması'na üye devletlerin 1980 Mayısında yayınladıkları bildiride, Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin, Hint Okyanusu'nu çevreleyen ülkeler halklarıyla, burayı barış bölgesine çevirmek üzere işbirliğine hazır oldukları belirtildi. SSCB ve sosyalist ülkeler, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Hint Okyanusu sorunlarıyla uğraşan Özel Komitesi'nde de bu tutumlarını sürdürdüler.

Peki, yeni durumda Pekin'in tutumu ne oldu? Çin bu bölgede barış ve güvenlik için savaşım vermekte olan güçlerden yana konum alıyor mu? Carter ile Hua Guofeng'in 10 Temmuzda Tokyo'da yaptıkları görüşme hakkında Amerikan «Times» dergisinde verilen bilgiye başvuralım: Hua «Carter'e, ABD'nin Yakındoğu'daki manevralarına Kenya'da, Oman'da ve Somali'de askersel üsler edinme çabalarını kesinlikle, büyük bir kesinlikle destekledi ...» (2) Daha sonra, Hint Okyanusu'nun askersizleştirilmesi konusunda bir BMO özel konferansı yapılması sözkonusu olduğu zaman da, Pekin, aynı ortak siyaset hattına bağlı kalarak ABD'ni destekledi, ve böyle bir konferansa beraberce karşı çıktılar.

Oyle ki, Çin Hindi'nin batı kesiminde olup bitenleri gördükçe, insanın, «de-maoizasyon»lu Çin dış politikasında her hangi bir olumlu değişiklik araması başuna çaba oluyor. Bu dış politika, tehlikeli eğilimler kaynağı olmaya, uluslararası istikrarı baltalama, ABD'nin ulusal kurtuluş hareketlerini boğma yetenışlerini destekleme aracı olmaya devam ediyor.

(1) Diego Garsiya adasını da içeren Çagos takımadaları, İngiltere tarafından, bağımsızlığını tanıdığı sırada Mauritius'tan ayrılmıştı. Not. red.

(2) «Times», 21 Temmuz 1980, s. 32.

Bu bölgenin kuzeyine doğru baktığımız zaman da, çok daha ibret verici olaylarla karşılaşırız.

Afganistan'da Nisan Devrimi'ni izleyen günlerde Çin liderleri hemen bu ülkedeki halk egemenliğine karşı komplo hazırlamaya koyuldular. Hua Guofeng'in 1978 yılında yaptığı İran ziyaretinde, o zaman henüz düşürülmemiş olan Şah'tan, Afganistan'daki yeni rejimin tutunmasına engel olumasını ısrarla istemiş olması gayet anlamlıdır. Bu sadece bir giriş, bir başlangıçtı. Bundan sonra, Pekin, Afganistan'ın yasal hükümetine karşı baltalama hareketlerine girişti; bu cümleden olarak, Afgan halkı arasında etnik ve dinsel düşmanlıkları körükledi, ülke içine ajanlar gönderdi, yerli karşı-devrimci Maocu gruplarla ilişkilerini yeniledi. Bu gruplar, Pekin'in dürtü ve desteğiyle, 1979 Ocak ayında, Herat'ta bir gizli konferans yaptılar. Konferansta kabul edilen program deklârasyonu, Afganistan devriminin bütün düşmanlarını, Çin'li akıl hocalarının yardımıyla ve Çin'in önerdiği yöntemlere başvurarak, bu devrime karşı açıktan açığa savaşma çağırان girişimler içeriyordu.

1979 yılı sonuna doğru, Çin'in ABD emperyalist müdahalesiyle bağdaşan baltalama eylemlerine hız vermesi, gerçekte Afganistan'a karşı ilân edilmemiş bir savaşın başlangıcı oldu. Çin, ABD'nin desteğine dayanarak, kiralık karşı-devrim şebekeleri oluşturma ve bu kiralık katilleri donatıp Afganistan'a aktarmada artık hiç bir çabayı esirgmeden hareket etmeye başladı. Pakistan'ın bu hazırlıklar için ana merkezler olarak seçilen Afganistan'la sınırdaş bölgelerinde, kiralık katillerin Çin ve Amerikan danışmanlarından yönergeler aldıkları dayanak noktaları ve kamplar meydana getirildi. Çin'in içinde, Sintzyan'da da böyle üsler oluşturuldu. Yalnız 1979 yılında buralarda 15 binden fazla haydut yetiştirildi.

Pekin bir yandan da Afganistan sınırlarına asker yığıyor. Basın haberlerine göre, Çin'in iç bölgelerinden Sintzyan'a 10-12 tümen ve 4 özel birlik gönderildi. Çin-Afganistan sınırının 74 km boyunca uzandığı dağlık bölgeler daimi gerilim kesimine çevrildi.

Bununla ilgili olarak şunu da anımsatmalıyız ki, Çin, Afganistan'ın doğu bölgelerini, özellikle kendi istihbarat servisi için gayet elverişli bulduğu Badahşan ilini «kaybettiği» toprak kesimleri arasında sayıyor. Pekin yayılma tutkularına uygun olarak, batı ve güneybatı yönlerinde daha ötelere yayılmada açık bir atlama tahtası edinmek üzere, bu kesimleri ele geçirmek, ya da en azından kontrolü altına almak istediğini gizlemiyor.

Afganistan'a gizli baskınlar ve yuvalanmalar örgütlemeye, Çin ve Pakistan, Gilgit ilini ve Keşmir'de Pakistan'ın işgali altındaki Skardo bölgesini, aynı zamanda Kogan vadisini ortaklaşa kullanıyorlar. Çin buralara Karakorum şosesi üzerinden boyuna silâh ve cepane ikmal yapıyor.

Washington ve Pekin'in koltukladıkları Pakistan'ın üniformalı diktatörü

Ziya, Babrak Karmal hükümetinin barışçı girişimlerini silkip attı ve onunla dolaysız görüşmelere girmeye yanaşmadı. Dünya ilerici kamuoyu, Afganistan'da durumun göreceli iyileşmesi dolayısıyla Kâbil hükümetinin başvurularını ve Sovyetler Birliği'nin bu ülkeden askersel birliklerinin bir bölümünü geri alma kararını takdirle karşılarken, Washington ve Pekin bu barışsever ve yapıcı etkinlikleri kabaca küçümsüyor ve Afganistan halkına karşı saldırılarına devam ediyorlar.

Bir yandan, Hindistan'ın ayrılmaz bir parçası olan Keşmir ve Camu eyaletinde Pakistan ve İngiltere yanlısı baltalama örgütleri eylemlerini artırıyolar. Bunlar, Afganistan devrimine karşı Amerikan-Çin komplosuna açıktan açığa yardakçılık ediyor ve üstelik «İslâmiyeti koruma» sahte belgisini bayrak edinmeye çalışıyorlar. Son iki yıl içinde, Srinagar'da, Suudi Arabistan ve diğer gerici devletler heyetlerinin katılımıyla birkaç «uluslararası konferans» yapılmış bulunuyor. Bu «konferans»larda Hindistan'a ve Sovyetler Birliği'ne karşı yumruk sallama nutukları çekildi ve «İslâmiyet tehlikede» teraneleri yankılandı. Öte yandan, İslâmbat askersel diktatörlüğünün, Çin'in ve ABD'nin örtülü desteğiyle, Keşmir sorununu yeniden «uluslararası bir sorun» haline getirmeye çalıştığı görülüyor.

Pekin'in izlediği dış politikanın bu olaylarda meydana çıkan niteliğini, dogmatik Maoizme veya yeni dedikleri «de-maoizasyon» doktrinine uygun düşüp düşmediğini açıklamayı gereksiz buluyoruz. Önemli olan, bu politikanın Hint altkıtasında ve Asya'nın komşu kesimlerinde barış ve güvenlik için büyük tehlikeler gizliyen bir durum yaratmakta olması gerçeğidir.

Son aylarda, Hindistan'ın kuzeydoğu eyaletlerinde ve birlik bölgelerinde – Asam, Tripura, Manipur, Nagaland, Meghalaya, Mizoram, Arunaçal-Paradeş – kargaşalıklar oldu. Nüfusu 20 milyonu bulan bu bölge, ormanlar, mineraller, enerji ve su kaynaklarıyla zengindir. Hindistan'ın ürettiği çayın % 60'ı, ülkede çıkarılan petrolün üçte biri Asam'a düşüyor. Bölge, Butan, Çin, Burma ve Bangladeş'le sınırdış olup, Hindistan'ın ana bölümüyle sadece daracık bir toprak dilimiyle bağlı bulunuyor. Tek sözle, Asam, ülkemizin güvenliği bakımından büyük bir stratejik önem taşıyor.

Kuzeydoğu'daki gerginliğin başlıca nedeni, bu kesimin nüfusunu oluşturan ve Hindistan'ın diğer kesimlerine oranla çok daha büyük bir geri kalmışlık içinde kıvranan halklarının yığınsal hoşnutsuzluğudur. Bağımsızlığın elde edilmesinden beri gelip geçen merkezsel hükümetler, bu kesim halklarının haklı isteklerine kulak vermemişlerdir. Bu yüzden gerginlik artmaktadır. Ensonu, bu yıl, iyice şiddetlenen hoşnutsuzluk bir ulusal anlaşmazlığa dönüşmüş, etnik gruplar arasında binlerce kurbana malolan kanlı çarpışmalar olmuştur.

Bütün anlaşmazlık ve çatışmalarda, kabağın göçmenlerin başında, Hindistan'ın öteki eyaletlerinden, aynı zamanda Bangladeş'ten (eskiden Ben-

galya doğu kesimi) gelen göçmenlerin başında patladığı görülüyor. Bu göçmenlerin tümü, hiç ayırsız «yaban» sayılıyor ve hepsinin bu kesimden koğulması isteniyor.

Bu durumda bir soru doğuyor: Hindistan'ın güvenliği için ciddi bir tehlike oluşturan bu kargaşalıklar neden gelip gelip de şimdi uç veriyor? Gerek Başbakan İndira Gandhi, gerekse İçişleri Bakanı Zail Singh, ülkenin kuzeydoğu kesimindeki olayların arkasında «yabancı güçler»in saklanmakta olduğunu defalarca belirtmişlerdir. Hindistan kamuoyu bu «yabancı güçler»in kimler olduğunu gayet iyi biliyor.

Daha 1960 yıllarında kuzeydoğu illerinde hükümet güçleri karşısında yığılma eden Naga ve Mizo kabileleri âsileri, savaş alanında Çin yapısı silâhlar bırakarak çekiliyorlardı. O günlerde, başında, Çin topraklarında, Tibet başkenti Lhasa yakınlarında ve Yonan ili çevresinde, Çin subaylarının bu Mizo ve Naga kabilelerinden gençleri eğittikleri ve partizan savaş için yetiştirdikleri özel merkezler meydana getirildiği hakkında ilk haberler çıktı. Birmanya'nın kuzeybatı kesiminde eylem gösteren silâhlı Maocu şebekelerin ve Naga kabilesinden âsilerin yardımıyla, burada, Hindistan'ın Nagaland eyaletini ve Mizoram birlik yöresini Çin'in Yonan iline bağlayan ve genelde Rangun tarafından kontrol edilmeyen bir koridor meydana getirildi. Âsiler, bu koridordan, ikmal güçlerini Yukarı Birmanya yoluyla Hindistan'dan Çin'e aktarmaya başladılar. Bunlar orada eğitim gördükten ve Çin silâhlarıyla donatıldıktan sonra, aynı yoldan yine beriye geçiriliyordu.

Kuzeydoğu Hindistan'ın aralık buldukları kapısına ayak koyan Çin hegemonyacıları, bu kapıyı ardına kadar açmak için yüklenmeye koyuldular. Pekin ajanları, ABD emperyalist servisleriyle birlikte hareket ederek, Asam, Manipur, Merhalaya ve Tripura ahalisi arasında ayrılıkçı psikoloji ve düşünceleri körüklemek üzere, yoğun bir propaganda kampanyasına giriştiler. Bu propagandada, her şeyden önce, Hindistan'ın ekonomik güçlüklerinden doğan hoşnutsuzluğu sömürmeye, bir yandan da kuzeydoğu Hindistan halklarının Çinlilerle «akrabalık bağlantısı»na ilişkin efsaneleri besleyip körüklemeye önem veriyorlardı. Asam ahalisi, sistemli çabalarla, kendi kültürü bakımından Tibetlilerle, Birmanya'daki Şan kabilesiyle ve Çinlilerle yakın olduğuna, Hintlilerle hiç bir ilişkisi olmadığına ikna ediliyordu. 1962 yılında nerdeyse Çin işgali altına düşme tehlikesi geçirmiş olan Arunaçal-Pradeş yöresinde, bu beyin yıkama çabaları, daha çok, bura ahalisinin, Tibetliler gibi Budizme inandığına ve dinsel önder olarak Dalay Lama'yı tanıdığına ağırlık verilerek yürütülüyordu.

Hindistan basını, Asam ve Manipur'dan binlerce ayrılıkçı âsinin, Yonan'da, Tibet'te veya Çitagong'a (Bangladeş) yakın dağlık bölgede Çin subaylarının eğitiminden geçtiklerini, ya da geçmekte olduklarını bildiriyor. Başlangıçta nispeten küçük Nagaland ve Mizoram bölgelerinde belir-

miş olan ayrılıkçı örgütler, son yıllarda tüm kuzeydoğu Hindistan'a yayıldı. Nisan ayı başında, «United News of India» ajansı, sözü geçen yedi eyalet ve bölgede ayrılıkçıların politik örgütlerinin bir ortak cephe oluştukları haberini verdi. İsyancılar, bir yandan, silâhlı birliklerini tek komuta altında birleştirme ve bir «Birleşik yedinci kurtuluş ordusu» meydana getirme konusunda anlaştılar. Mayıs başında, «Statesman» gazetesinde, Bangladeş topraklarındaki silâhlı isyan grupları ile Birmanyalı âsiler arasında ilişki kurulduğu, bunların Hindistan, Bangladeş ve Birmanya topraklarından birer bölümü kapsayan bölgede bir «tampon devlet» meydana getirmeyi plânladıkları hakkında Hint istihbaratının edindiği veriler yayınlandı.

Bu durumda, sözkonusu ayrılıkçı silâhlı baltalama hareketlerinin gitgide etkinleşmesinden ABD ve Çin sorumludurlar. Bu iki ülke, tümel stratejileri uyarınca, Hindistan'da durumu karıştırmaya, istikrarı bozmaya çalışıyorlar. Her sey, olaylar, Hindistan'ı parçalama, yedi kuzeydoğu eyaleti ve bölgesini ülkeden koparma yönünde geliştirme peşinde olduklarını gösteriyor.

İşte, Çin liderlerinin, Hindistan'la ilişkileri «iyileştirme» konulu son önerilerini bu anlamda irdelemek gerekiyor.

Yakın geçmişte, Deng Siaoping tarafından önerilen ve görünüşte Hindistan ile Çin arasındaki sınır anlaşmazlığına çözüm getirilmesini amaçlayan «kompleks anlaşma» tasarısı, bu belirsiz belge, gerçekte, 1962 yılında ülkemize karşı girişilen Çin saldırısının sonuçlarını yasallaştırma isteğinden başka bir şey değildir. Hemen belirtmeliyiz ki, Hindistan'a ait olan ve halen Çin'in eli altında bulunan bölge (ki Çin liderleri sözkonusu «kompleks anlaşma» gereğince bu bölgeyi alakoymak istiyorlar) Çin'in yayılma emelleri hizmetinde bir askersel-stratejik üs haline getirilmiş bulunuyor. Çin, uluslararası barışı tehdit ederek ve Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'ne karşı saldırıya eylemde katılarak ABD'yle birleştikçe, kendi atom bombasını yapmaya çalıştığı bilinen Pakistan'da Amerikan donatısıyla zaten tıkabasa dolu silâhlığı tamamlamak için kendisi de bol keseden silâhlar ayırdıkça, kuzeydoğu Hindistan'da ayrılıkçı güçleri açıktan açığa destekledikçe, Vietnam sınırında bu ülkeye bir «ders» daha verme tehditleriyle kıskırtmalara devam ettikçe, bu koşullar altında, şimdi Hindistan'la dostluk kurma niyetlerinden söz eden Çin yöneticilerinin içtenlikli olduklarına inanmaktan daha saçma bir şey olamaz.

Bu nedenle, 12-15 Temmuz günlerinde Delhi'de yapılan plenumda Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi tarafından onaylanan raporda şunları belirtmeyi gerekli bulduk: «ABD emperyalistleri ve Çin yöneticileri, Hindistan'ın bütünlüğünü bozmak için büyük çabalar harcamakla kalmıyor, bir yandan çeşitli şantajlara başvurarak ülkemizi de tümel stratejilerine katmaya, ülkenin emperyalizme karşı, Sovyetler Birliği ve diğer sos-

yalist devletlerle dostluktan yana hareket hattını, bağlantısızlık politikasını baltalamaya çalışıyorlar. Pakistan'da Ziya'nın askersel rejimi, bölgedeki diğer gerici rejimler, emperyalistlerin, özellikle ABD'nin ve bunlarla açıkça birlik olduktan başka, cinayete eşit baltalama eylemlerinde kendilerine ayak uyduran Maocuların bu oyununa sürükleniyorlar. Çin yöneticilerinin, ülkemiz ile Çin arasındaki sınır sorununun çözümüne ilişkin yeni manevraları aynı ölümcül amaca hizmet ediyor . . . ABD emperyalistleriyle elele yürüyen, Sovyetler Birliği'ne karşı bir askersel blok kurulması için çalışan ve tüm dünyada gerici, faşist ve ırkçı rejimlerle işbirliği yapan Çin yöneticilerinden bu sınır sorununun gerçek çözümü yönünde çaba beklemek elbette hayal olur.»⁽³⁾

Ne var ki, partimiz, doğal olarak, Çin'le ilişkilerimizin iyileştirilmesini ve sınır sorununun çözümünü istiyor. Ama bunun, Hindistan'ın barış, bağlantısızlık, anti-emperyalizm, Sovyetler Birliği'yle ve ilerici rejimlerle dostluk politikasından ödünler vermesi pahasına olması düşünülemez. Hemen belirtelim ki, en güç zamanlarımızda ancak SSCB'yle dostluk politikası ülkemiz için sağlam dayanak olmuş, ABD emperyalistlerinin ve yordakçılarının ve bu arada Çin hegemonyacılarının Hindistan'a yönelik kompoları bu dostluğun yardımıyla geriletilmiş bulunuyor. Bugün Çin'in Hindistan'a şirin görünme çabaları, Hint-Sovyet dostluğunu – büsbütün bozmasa bile – zayıflatma düşüncelerinden kaynaklanıyor. Bundan ötürü, ülkemizde emperyalizmin ve gericilerin yandaşları olanlar, birdenbire Çin-Hint ilişkilerinde yakınlaşmanın, iyileşmenin sözcüsü kesiliverdiler. Bununla ilgili olarak, Hindistan Komünist Partisi şu önemli noktayı belirtmeyi gerekli buluyor: «Çin yönetimi hegemonya ve yayılma peşindeki gerici dış politikasından vazgeçmedikçe ve 'parça şıla' adını taşıyan beş ilkeye ve Bandung ruhuna uygun bir genel barış politikasına dönmedikçe, Çin ile Hindistan arasında dostluk ilişkileri kurulamaz.»⁽⁴⁾

Hindistan geniş kamuoyu, ülkemiz ile Çin arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesine ilişkin bu görüşümüzü benimsiyor, paylaşıyor. Parlamentoda, bu sorun üzerindeki tartışmalar sırasında, çeşitli politik partilerin görüşlerinin bağdaştığı görüldü; parti sözcüleri, hükümeti, Çin önerisi konusunda gayet ihtiyatlı olmaya çağırdılar.

Böylelikle, Hint altıktası için Amerikan-Maoist tehlike bugün ciddi çizgiler kazanıyor. Ama bunun yanı sıra Hindistan'da bu tehditler karşısında direnç gösterebilecek güçler ön plâna çıkmış ve etkin eylemlere geçmiş bulunuyor. Ülkede 1980 yılında anti-emperyalist hareketlerde, barış savaşımında belirli bir yükseliş görüldü. Bu hareketlere ve çıkışlara, en ön sıralarında Hint komünistlerinin yer aldıkları çok geniş yurtsever güçler çevreleri katıldılar.

(3) «New Age», 20 Temmuz 1980.

(4) Agy.

Bu cümleden olarak:

- Vietnam'daki Çin saldırısına karşı;
- Kamboç'ta Heng Samrin hükümetinin tanınması için;
- Afganistan'da Nisan Devrimi'ni ve İran'daki anti-emperyalist devrimi desteklemek için;
- Nisan Devrimi'nin kazanımlarını korumak üzere Sovyetler Birliği'nden yardım isteyen Afganistan hükümetinin tutumunu desteklemek için;
- Filistin halkının isteklerini desteklemek ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün tanınmasını istemek için;
- Hint Okyanusu'nun askersizleştirilmesi ve Diego Garsiya adasının Mauritius'a geri verilmesi için;
- Karaip Denizi kesiminde ABD'nin askersel müdahalelerine karşı;
- Bağılantısızlık politikasının anti-emperyalist ilke ve temellerinin korunması için;
- Pakistan ve Bangladeş halklarının demokratik haklar uğrunda savaşımlarını desteklemek için örgütlenen hareketler büyük boyutlar ve çok büyük bir politik önem kazandı.

Hindistan'da bu hareketler içinde birleşen anti-emperyalist ve barışsever güçler, önemli başarılar elde ettiler. Hindistan hükümetinin Filistin Kurtuluş Örgütü'nü ve Kamboç'ta Heng Samrin hükümetini tanınması bu başarılar arasındadır.

Hint altkıtasında bugün meydana gelmiş olan durum, anti-emperyalist savaşında ülkemizin etkin ve dinamik bir rol oynamasını gerektiriyor. Durum ve koşullar, Hindistan'ın Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle dostluk ilişkileri ve çokyanlı işbirliğinin daha öte güçlendirilip derinleştirilmesini dayatıyor. Partimizin Ulusal Konseyi Temmuz Plenumu'nda bunu önemle belirtti. Aynı zamanda, Washington-Pekin uyuşmasının Hindistan'ın egemenlik, toprak bütünlüğü ve güvenliği bakımından doğurduğu tehlikeye karşı yoğun ve uzun süreli bir politik kampanyaya girişilmesi çağrısında bulundu. HKP Ulusal Konseyi, Hindistan halkını, ülkemizin kuzeydoğu kesiminde meydana gelen tehlikeli durumla, Hindistan'ı çember içine almayı, toprak bütünlüğünü ve güvenliğini bozmayı hedef tutan Washington-Pekin-İslâmbad mihverinin oluşturulmasıyla ilgili olarak, Çin yönetiminin Çin-Hint sınırı sorunu üzerindeki yeni manevralarıyla ve Hindistan'ı Amerikan-Çin global stratejisine katma denemeleriyle ilgili olarak, barışa karşı Çin liderleriyle uyuşma ve eylembirliği halindeki Amerikan emperyalistlerinin savaş kundakçılığından kaynaklanan tehlikeyle ilgili olarak, gayet uyanık olmaya çağırdı.

HKP Ulusal Konseyi, «günün en ertelenmez istemi»nin, Hindistan'ın ulu-

sal çıkarları bakımından büyük önem taşıyan bu sorunların çözümüne halkın «yığınla katılım»ı olduğu kanısında bulunduğunu belirtti.

Pekin'in, Hindistan'ı dolaysız biçimde ilgilendiren uluslararası konum ve eylemleri konusunda, partimizin ve halkımızın gösterdikleri tepki budur. Bizim kendi deneyimimizle vardığımız kanı şudur: Çin'de «de-maoizasyon» gerçekleştirilmekte olsa bile, bunun, izlediği dış politikaya, Mao'nun en kötü reçetelerini uygulamaya devam eden dış politikasına hiç de olumlu biçimde yansımadığı güvenle söylenebilir.

TÜSTAN

ABD'nin bugünkü askersel-politik doktrini

Mihail Milşteyn

Profesör (SSCB)

Emperyalizmin genel askersel-politik doktrini sisteminde Amerika Birleşik Devletleri'nin doktrini egemen durumdadır. Bunun çeşitli etmenleri vardır ve bunların arasında hepsinden önemlisi, ABD'nin bugünkü kapitalist dünyada emperyalizmin kalesi, başta gelen silâh deposu olmasıdır. Kapitalist devletlerdeki nükleer silâhların ve bunların yapımına özgü araçların büyük bir kısmı ABD'nde bulunmaktadır. Roketlerle donatılmış atom denizaltılarının ve stratejik bombardıman uçaklarının çoğu da onun elindedir. ABD'nden başka hiçbir kapitalist ülke kıtalararası balistik roketle sahip değildir. En çok konvansiyonel silâh üreten ve yabancı ülkelere satan devlet ABD'dir. Kapitalist dünyanın en büyük ordusuna sahip olan ABD 2 milyondan fazla askeri silâh altında bulundurmaktadır. Amerikan emperyalizminin askersel üsleri dünyanın her yerini örümcek ağı gibi kaplamıştır. ABD Avrupa'ya, savaşa hazır durumda 325 bin asker (!) yerleştirdiğinden başka, Güney-Asya, Hint Okyanusu ve Basra Körfezi bölgesinde de silâhlı birlikler bulundurmaktadır.

ABD'nin NATO'da egemen durumda olması bir rastlantı değildir. Her ne kadar bu blokun birleşmiş komutanlığının emrindeki Amerikan kara kuvvetleri birlikleri yüzde 10'u, hava kuvvetleri birlikleri yüzde 20'yi, deniz kuvvetleri birlikleri ise yüzde 30'u aşmıyorsa da, bunlar Federal Almanya Cumhuriyeti askerleriyle birlikte NATO'nun temel vurucu gücünü oluşturmaktadır. Amerikan birlikleri diğer NATO ülkelerinin silâhlı güçlerinden daha iyi donatılmıştır, daha geliştirilmiş silâhlara sahiptir, daha uzun hazırlık döneminden geçmiştir ve bunun yanı sıra modern nükleer silâhlarla, bunları hedefe ulaştıracak araçlara sahiptir. Ayrıca şunu da belirtmek lazımdır ki, NATO üyesi ülkeler arasında askersel harcamaların yüzde 70 kadarı ABD'nin payına düşmektedir.

NATO'nun birleşik silâhlı güçleri komutanlığında, başkomutanlık mevkii dahil, başlıca yetkili görevler Amerikalıların elindedir ve böylelikle ABD, NATO blokuna kendi stratejik görüşlerini dayatmak olanağına sahiptir. Bu durumda ABD'nin askersel-politik doktrini aslında emperyalizmin yönetici askersel-politik doktrinini oluşturmaktadır. Bu doktrin, emperyalist devletlerin başlıca militarist ve yayılcı çevrelerinin isteklerini yoğunlaştırılmış bir biçimde dile getirmektedir. Söz konusu çevreler sınıfsal konumlarını koruyabilmek için muazzam bir savaş makinesinin ayakta kalmasının gerekliliğini kanıtlamaya çalışmakta ve silâhlanmayı durmadan artırmak,

(!) «U.S. News and World Report», 9 Haziran 1980, s. 23.

askersel üstünlük elde etmek ve diktaya elverişli bir dış politika izlemede askersel güçten yararlanmak çabasını harcamaktadırlar.

Tarihsel deneyimlerin gösterdiği gibi, emperyalizm bazı güçlüklerle karşılaşmış, ya da yayılma politikasının şu veya bu doğrultusunda başarısızlığa uğradığı zaman, meydana gelen uluslararası durumda gerek askersel doktrinin, gerekse tüm askersel politikasının saldırgan ve yayılıcı çizgilerini sert bir biçimde ön plâna çıkarmaktadır. SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı L. İ. Brejnev'in belirttiği gibi: «emperyalizmin başka ülkeler ve halklar üzerinde egemenliğini sürdürme olanakları ne kadar azalırsa, en saldırgan ve uzağı görme niteliğinden en yoksun temsilcileri o ölçüde çılgınca hareket etmektedirler.» ⁽²⁾

Bugünkü koşullarda ABD'nin askersel-politik doktrininin karakteristik yanı hangisidir? Başlıca amacı nedir? Genel olarak her iki soruya şu yanıt verilebilir: Bu doktrinin başlıca amacı askersel harcamaları büyük ölçüde artırmak, silâhlanma yarışını hızlandırmak ve özellikle stratejik alanda yeni yeni, daha tehlikeli, denetlenemez silâh sistemleri yaratarak yeryüzünde sağlanmış olan askersel dengeyi kendisinden yana bozmaktır. Başka bir deyişle amaç Sovyetler Birliği'nin karşısında silâh üstünlüğü elde etmek ve bölgesel çapta olduğu kadar, dünya çapında da cezasız kalacak bir «kuvvet konumu» politikası uygulama olanağını sağlamaktır.

Bu gerçeği sadece ABD'de birçok politikacı ile yüksek rütbeli subay için karakteristik olan savaşı nutuklar ve bu ülkede yaratılan savaş psikozuna benzer hava değil, barış ve halkların güvenliği için ciddi tehlikeler yaratan somut önlemler de ortaya koymaktadır.

Bazı veriler üzerinde duralım. Bilindiği üzere bir devletin askersel-politik doktrininin neye yönelik olduğunu her şeyden fazla askersel bütçenin dinamiği ortaya koyar. Önümüzdeki 5 yıl içinde ABD'nin askersel harcamaları, 1981 mali yılında 173,4 milyar dolara erişecektir, yılda yüzde 4,2–5,4 oranında artacak, yani şimdiki fiyatlarla her yıl yüzde 20–25 milyar dolar tutarında yükselecektir. Dolayısıyla 1985 yılına doğru ABD'nin askersel harcamalarının tutarı 253,2 milyar dolar gibi astronomik bir düzeye erişecektir. Bu ülkedeki savaşa en düşkün çevrelerin bazı temsilcileri bu parayı da az bulmakta, savaş hazırlığı harcamalarının neredeyse yılda bir trilyon dolara çıkarılmasını istemektedirler. Şurasını da belirtmek gerekir ki, 1981 mali yılında genel askersel harcamalar 1980 yılına kıyasla yüzde 5,7 oranında yükseltildiği halde, askersel araştırma ve deneme-yapım işleriyle ilgili harcamalarda artış yüzde 13'ü bulmaktadır. Stratejik silâhlardaki harcamaların artışı 70'li yıllara kıyasla iki kat, 1980 yılına kıyasla ise yüzde 53 oranında artırılmaktadır. ⁽³⁾

⁽²⁾ «Pravda» 23 Şubat 1980.

⁽³⁾ The FY 1981, Department of Defense Program for Research, Development and Acquisition. Washington 1980, pp. 1–1, 1–38.

Silâhlanma yarışının bugünkü aşamadaki başlıca karakteristik özelliğini, ABD'nin girişi sonucunda, bu yarışın ağırlık noktasının nicelden nitelik alanına, teknolojik alana kaydırılması oluşturmaktadır. Bu özelliğe en fazla stratejik silâhların geliştirilmesi sürecinde tanık oluyoruz. Burada güdülen amaç, meydana gelen dengeyi bozarak çözümleyici alanlarda Sovyetler Birliği'ne karşı askersel-teknik, yani niteliksel üstünlük elde etmektir. ABD Savunma Bakanı H. Brown bununla ilgili bir demecinde şöyle demiştir: «Teknolojik üstünlüğümüzün korunmasında başlıca araç bilimsel araştırma ve deneyim-yapım çalışmaları programıdır.»⁽¹⁾

Burada her şeyden önce, 33 milyarla 120 milyar dolar arasında değişecek olan harcamalarla gerçekleştirilecek hedef saptamada yüksek düzeye sahip 200 kıtalararası roketin üretiminin hızlandırılması sözkonusudur. Birçok yabancı uzmanların kanısına göre, bu yeni tür roketler nükleer ilk darbe aracı olarak kabul edilebilir.

ABD'nin elindeki «Minuteman-3» roketleri için «MK-12 A» tipinden atom başlıkları sağlanmaktadır ve böylelikle bu roketlerin gücü ve hedefe isabet yeteneği eskisine kıyasla üç kat artırılmaktadır. Ayrıca kıtalararası roketlerin hedefe doğru uçuş yörüngesinin son kesiminde yönetilmelerine olanak sağlayacak yeni tür atom başlıkları üretme işine hız verilmiştir.

Roketli denizaltılar filosu için yeni sistem «Trident-1»ler hazırlanmaktadır. Bunlardan birincisi 1981'de, diğer dördü ise 1985 yılında hazır olacaktır. Bunun yanı sıra «Poseidon» roketleriyle donatılmış olan 12 denizaltı gemisine 8.000 km menzilli «Trident-1» roketleri yerleştirilecektir. Bu roketlerin isabet yeteneği «Polaris» roketlerine kıyasla yaklaşık dört kat daha fazla olacaktır. Daha sonra «Trident-2» sistemi gerçekleştirilecektir ki, 11 bin km menzilli olan bu roketlerin isabet yeteneği daha yüksek olacaktır. Önümüzdeki yıl ABD'nde kanatlı roketler üretimine başlanacaktır. Bu ülkede roketsavar ve kozmik savunma alanlarındaki araştırmaların da hızla yürütüldüğünü belirtmek gerekir.

NATO'nun 1979 yılının Aralık ayındaki oturumunda alınan kararlar gerçek bir tehlike oluşturmaktadır. Bu kararlara göre Avrupa topraklarına yerleştirilmek üzere «Pershing-2» tipinden 108 balistik roket ve 2.000 km menzilli 464 kanatlı roket üretilcektir.

Ne var ki, daha şimdiden Batı Avrupa'da, Sovyetler Birliği ile diğer birçok sosyalist devletlerin topraklarındaki önemli hedeflere nükleer silâhların erişmesini sağlayacak 800 kadar Amerikan aracı yerleştirilmiştir. Bundan başka Akdeniz'de ve Doğu Atlantik'te daimi hareket halinde bulunan Amerikan uçak gemilerinin güvertesinde nükleer silâhlarla donatılmış 400'ü aşkın uçak bulunmaktadır. Buna İngiltere ile Fransa'nın elindekiler de eklenirse Batı Avrupa'da nükleer silâh taşıyabilen çeşitli araç-

(1) Department of Defence, Annual Report, FY 1981. H. Brown, Secretary of Defence, Washington, 1980, s. 244.

ların sayısı 1.500'ü bulur. Bu nedenle yeni yeni «euro-stratejik roketler» yerleştirilmesi halinde Avrupa'da güçler dengesi nicel ve nitel bakımdan değişir, askersel denge NATO'dan yana bozulur. Genel olarak da stratejik denge bozulur. Burada gözönünde bulundurulacak diğer bir nokta da yeniden ek nükleer silâhlar üretilmesi ve bunların Avrupa'ya yerleştirilmesiyle ilgili karar, NATO Konseyinin daha 1978 yılı Mayıs oturumunda kabul edilen geniş programın bir bölümüdür. Söz konusu program 10 yıl içinde yeni yeni silâhlar ve askersel araçlar üretilmesini ve NATO silâhlı güçlerinin bunlarla donatılmasını öngörüyordu. ⁽⁵⁾

Kara kuvvetleri, taktik hava birlikleri, deniz kuvvetleri, donanma vb. daha da geliştirilmiş silâh ve askersel araçlarla donatılmaktadır. Bunların arasında yeni tip tanklar, taktik roketler, uçaklar, havada ve denizde asker ve eşya aktarmaya özgü hareketli araçlar yer almaktadır. Bu programda ABD'nin katıldığı askersel blokların kapsamına girmiyen bölgelerde müdahale eylemlerini gerçekleştirecek «çabuk yayılma güçleri» özel bir yer almaktadır. Anlaşılabacağı üzere bu birlikler başta Yakın-Doğu, Asya ve Latin Amerika ülkeleri olmak üzere, başkalarının içişlerine karışmakla yükümlüdürler.

Birkaç veri üzerinde duralım. Bugün «çabuk yayılma güçleri»ne yaklaşık 200 bin Amerikan askeri katılmaktadır. ⁽⁶⁾ Bu birlikleri 1. ve 3. deniz piyadesi tümenleri, 82. havadan indirme tümeni, 101. çevik hava tümeni, üç uçak gemisi ve taktik uçaklar ve yük taşıma uçakları birlikleri oluşturmaktadır. Bunların baş ödevi ABD'nin konumlarını güçlendirmek ve Basra Körfezi'ne askersel müdahale olanaklarını sağlamaktır.

Bütün bunlar askersel yatırımları görülmemiş ölçüde yükselten ABD'nin askersel gücünü geniş ölçüde artırmak için gerekli maddi temeli oluşturmaya çalıştığına tanıklık etmektedir. Bunun nedeni ne olsa gerek? Herhalde tehdit ve askersel gövde gösterilerinden başlayarak, doğrudan doğruya saldırı ve müdahale eylemlerine kadar askersel güçten yararlanmanın çeşitli biçimlerini uygulama isteğidir. ⁽⁷⁾

⁽⁵⁾ 1980 yılının Temmuz ayında FAC başbakanı Helmut Schmidt ile bir görüşme yapan L. İ. Brejnev Sovyetler Birliği adına, dünya halklarının güvenliği için, orta menzilli nükleer roketler ve Avrupa'da nükleer silâhlar yarışması tehlikesine yol açan Amerikan nükleer araçlarıyla ilgili görüşmelere başlanmasını önermiştir. Bu öneride anlaşmaların stratejik silâhların sınırlandırılması (SALT-2) ile ilgili Sovyet-Amerikan anlaşmasının yürürlüğe girmesinden sonra imzalanması öngörülmüyordu. Ne var ki Amerikalı yöneticiler bu öneriye yanıtı kasıtlı olarak geciktirdiler.

⁽⁶⁾ «Morning Star», 20 Haziran 1980.

⁽⁷⁾ Amerikan uzmanlarının hesaplarına göre ABD İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden 1975 yılına kadar silah kullanarak, ya da silah kullanma tehdidine başvurarak yabancı ülkelere karşı 215 askersel harekete girişmiştir. (Bk, B. M. Blechman, S. S. Kaplan. Force without War, Washington, 1978, s. 16.)

Demek ki ABD yeniden «Vietnam öncesi» rolüne, «dünyanın jandarması» rolüne, yani silâhlı güçlerinin Amerika kıtası dışında kullanılmasını öngören stratejik anlayışa dönmektedir. Bu ise çok önemli bir sorundur. İnsan, ABD'ne çok büyük sayıda insan kaybına ve yüzlerce milyar dolara malolan Vietnam savaşı ABD'nin dış politikasını, askersel politikasını saptayanlar için iyi bir ders olmuştur diye düşünüyor. Oysa bir utanç vesilesi olan savaşın bitiminden beş yıldan fazla bir zaman geçmemesine karşın, ABD sözkonusu savaşın verdiği dersleri bir yana iterek dünya olaylarını, askersel araçlar değil, her yola başvurarak denetlemeye ve kuvvet konumundan hareket etme politikasını uygulamaya kalkışmaktadır.

Öyle görülüyor ki ABD'ndeki bazı yetkililerin Vietnam savaşından edindikleri biricik ders askersel müdahaleleri Vietnam'daki olduğu gibi uzun süre sürdürmemektir.

NATO'nun eski başkomutanlarından general Andrew J. Goodpaster, ABD'nin dış politikasını planlama işlerinde görev almış olan ünlü politolog Samuel Huntington ile birlikte yazdıkları «Askersel-Sivil İlişkiler» adlı kitapta şunları belirtmişlerdir: «Gelecekte yapılacak olan bir Vietnam savaşı yedi yıl değil, herhalde ancak yedi hafta sürdürülmelidir. ABD amacına çabucak ve kesinlikle ulaşabilmek için üstün güçlerden yararlanacaktır. Dolayısıyla gerekli araçların değil, savaş süresinin kısıtlanması gözönünde bulundurulacaktır.»⁽⁸⁾ Bundan çıkan anlam şudur: Gelecekteki bir «Vietnam savaşında» ABD yalnız konvansiyonel silâhlardan değil, nükleer silâhlardan da yararlanacaktır. Gerçekte ABD taktik nükleer silâhlardan yararlanmayı planlamada Vietnam öncesi döneme kıyasla çok «ileri gitmiş» durumdadır ve yabancı topraklarda bu gibi silâhlardan yararlanma tehdidine yerli cersiz başvurmaktadır.⁽⁹⁾ Pentagon, «Iran'a müdahalesi durumunda» olduğu gibi «NATO'nun denetiminde olmayan «yabancı bölgelerde» taktik nükleer silâhlar kullanılmasıyla ilgili planlar hazırlamıştır.⁽¹⁰⁾

ABD'lerindeki militarist çevreler isabet düzeyi bakımından geliştirilmiş stratejik saldırı silâhlarının yapımı ve yaygınlaştırılması, askersel birliklerin nitel bakımdan yeni silâhlarla donatılması girişimlerinde bulunurken, temel askersel stratejik anlayışlarını tehlikeli bir biçimde gözden geçirmeye başladılar. Burada her şeyden önce, nükleer silâhlardan yararlanma kurallarının, bu tür savaşlarda utku olanaklarının ve bunun sonuçlarının gözden geçirilmesi anlayışı sözkonusudur.

Washington'daki Brookings Enstitüsü'nün bir araştırmasında «ABD'nde

(8) Andrew J. Goodpaster, Samuel Ph. Huntington, Military Civil Relations, Washington, 1977, s. 21-22.

(9) «Baltimore San», 6 Şubat 1980.

(10) «Chicago Tribune», 9 Şubat 1980.

bugün, savaş halinde üstünlük sorunu hararetle tartışılmakta ve bu tartışmalar bundan yirmi yıl öncekileri andırmaktadır» ⁽¹¹⁾ deniliyor.

ABD savunma bakanının Kongre’de okuduğu bir raporda Pentagon’un «bir süre önce ABD’nin stratejik politikasını kökten gözden geçirmeyi tamamladığı» ⁽¹²⁾ belirtiliyordu. Acaba nasıl bir gözden geçirme söz konusudur, ABD’nin askersel-politik stratejisi bugün nereye yöneliktir? Bilindiği gibi uzun bir süre bu ülkede nükleer savaşın «akla bile getirilemeyeceği», böyle bir savaşta utkuya erişmenin düşünülemeyeceği, genel bir nükleer savaşın uygarlık için bir facia olacağı, böyle bir savaşa girişmenin intihar etme anlamına geleceği görüşü geniş ölçüde yaygındı. Oysa bugün son derece tehlikeli yeni yeni askersel-politik ve askersel-stratejik görüşler, resmi çevreler dahil, her yerde geniş ölçüde yaygınlaşmaktadır. Bu görüşü ortaya atanlar nükleer silahların kullanılabileceğini, dış politikanın çıkarlarına uygun olacağını, nükleer bir savaşta utkuya ulaşma olanaklarının varolduğunu kanıtlamaya çalışmaktadırlar.

Bununla ilgili olarak «Foreign Policy» dergisinin son sayılarından birinde yayınlanan «Utku Olanağı Vardır» başlıklı yazı ⁽¹³⁾ dikkat çekici bir nitelik taşımaktadır. Bu yazıyı yazarlar Pentagon ile ilgisi olduğu herkesçe bilinen ve ikide birde ABD’nin askersel topluluğunun (yani askersel-endüstriyel kompleksin) görüşleriyle ilgili teoriler ortaya atan Hudson Enstitüsü görevlileridir. Yazıda: Eğer ABD’nin nükleer gücü dış politikamızın amaçlarını gerçekleştirmeye yönelikse, bu takdirde bizim rasyonel bir nükleer savaş yapmak yeteneğine sahip olmamız gereklidir, deniliyor. Yazıyı kaleme alanlar nükleer savaşın Sovyetler Birliği’nin ezilmesine ve ABD’nin kısa zamanda toparlanmasına olanak sağlayacak bir biçimde plânlanmasını öneriyorlar.

Adı geçen yazıda bir nükleer savaşın amacının Sovyet sistemini yıkmak ve onun yerine «batı düzenini» kurmak olması gerektiği açıktan açığa ve küstahça ileri sürülmektedir. Yazıda devamla Amerikan askersel topluluğunun, Sovyetler Birliği’nin politik yapısını yoketme görüşünün Amerikan stratejik güçlerinin en önemli görevlerinden biri saydığı belirtilmektedir. Acaba ABD bir nükleer savaşa nasıl dayanacaktır? Yazıyı kaleme alanların yanıtı şudur: «Karşı güç» stratejisinin sivil savunmayla kaynaştırılması ve roketsavar ve hava korunması sistemleri yoluyla Amerikan kayıplarının makul düzeye indirilmesi suretiyle ulusun ayakta kalması ve derlenip toparlanması önlemlerinin alınması olanaklarını sağlamakta dayanacaktır.

Ele alınan yazıyı yazarlardan başka, bu gibi çılgınca savlar ortaya

⁽¹¹⁾ Setting National Priorities, Agenda for the 1980's. Washington, 1980, s. 16.

⁽¹²⁾ Department of Defense. Annual Report, FY. 1981, Washington 1980, s. 66.

⁽¹³⁾ «Foreign Policy», № 39, Summer 1980.

süren diğer kimseler bulunmasa ve bunlar ABD'nde sadece «askersel topluluğun değil, aynı zamanda resmi tutumun da görüşlerini açıklamasalardı, bunların üzerinde bu kadar ayrıntıyla durmaya gerek kalmazdı. Nitekim ABD savunma bakanının Kongre'ye gönderdiği, bir raporda şunlar belirtiliyor: «ABD ile NATO'nun stratejisi gerek duyulduğu takdirde ilkin bizim nükleer silâh kullanmamız olanağını gözönünde bulundurmaktadır.»⁽¹⁴⁾

Stratejik nükleer silâhın kullanılması görüşünün temelini oluşturan «karşı güç» adlı strateji, nükleer silâhların özellikle askersel hedeflere karşı kullanılmasını öngörüyor. ABD savunma bakanlığına bağlı askersel haber alma dairesinin eski şeflerinden general Graham nükleer bir savaş halinde utku elde etmenin olanaklı olduğunu kanıtlamaya yönelik bir kitapta sunuları berlitmektedir: «80'li yıllarda öyle aşamaya ulaşılmalı ki, her roketin askersel hedeflerden başka hedeflere yöneltilmesi ve isabet etmesi konusuyla ilgili tüm teknik ve askersel nedenler giderilmeli ve sivil halkın uğrayacağı zararların geçmişteki savaşlara kıyasla daha ağır olacağı düşüncesi ortadan kalkmalıdır.»⁽¹⁵⁾

Amerikan basınının açıkladığına göre, ABD başkanı, «karşı güç» görüşünü stratejik nükleer silâhtan yararlanmanın temeli olarak kabul ettiğini 59 sayılı direktifle resmen ilân etmiştir.⁽¹⁶⁾ Burada ABD'nin eskiden ileri sürdüğü «ilk» darbe, «silâhları felce uğratan» darbe görüşünün yeni bir türüne, yani nükleer savaşa girişme plânlarına dönüldüğüne tanık olmaktadır.

ABD'nin askersel-politik doktrininin önemli bir bölümünü savaşla ilgili geniş politik ve ideolojik hazırlıklar oluşturmaktadır. Bu hazırlıkta, ünlü «Sovyet tehdidi» ile ilgili propaganda kampanyası başlıca yeri almaktadır. Bilindiği gibi «Sovyet askersel tehdidi» dünkü sorun değildir, eski bir tarihsel kökeni vardır ve belirli değişikliklere uğramıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonundaki ilk yıllarda «Sovyet tehdidinin» politik yanları askersel yanlarından üstün geliyordu. Yani bu tehlike daha fazla politik diye gösteriliyor, bir bakıma «komünist tehlikesiyle» eşdeğer sayılıyordu. Bunun nedeni açıktır: O sıralarda ABD nükleer silâh tekeli elinde bulunduruyor ve askersel güç olarak üstünlüğünün kendisine «kuvvet konumu» politikasının uygulanmasında başarı sağlayacak sağlam bir temel oluşturacağını düşünüyordu.

Sovyetler Birliği'nin ekonomi, bilim ve savunma alanlarındaki başarılarını etkisiyle bu politikanın temelleri yıkıldı. Emperyalizm tasarladığın-

(14) Department of Defense. Annual Report. FY 1980. Washington, 1979, s. 86.

(15) Daniel G. Graham, Shall America be defended? Salt-2 and Beyond. New York, 1979, p. 241.

(16) «New York Times», 6 Ağustos 1980; «Washington Post», 6 Ağustos 1980.

dan daha kısa bir zamanda nükleer silâh tekelini elinden kaçırdı. Bu, elbette ki ABD için ağır bir darbeydi, ama Washington «kuvvet konumu» politikasını sürdürmekten vazgeçmedi. Pentagon'un kanısına göre, ABD'nin biricik nükleer devlet olma tekelini elinden kaçırmamasına karşın, nükleer silâhlar yedeği ve özellikle bunların fırlatılmasını sağlayan araçlar bakımından Sovyetlere karşı önemli bir üstünlüğü vardı. İşte bu dönemde «Sovyet tehdidi» görüşü salt politik olmaktan çıkarak askersel-politik bir görünüme büründü ve «Sovyet tehdidi» deyimi genişleye genişleye «Sovyet askersel tehdidi» biçimini aldı. Bu «tehdit» masalından her şeyden önce, başta stratejik saldırı silâhları olmak üzere silâhların artırılmasını, bu silâhların Sovyetler Birliği'nden üstün duruma getirilmesi amacıyla yararlanılıyordu. Bu politikayı haklı göstermek için de şu veya bu tür silâh yapımında ABD'nin Sovyetler Birliği'nden geri kaldığı konusunda uydurma söylentiler ortaya atılıyordu.

Örneğin 50'li yıllarda ABD'nin bombardıman uçakları üretiminde tehlikeli derecede geri kaldığı konusunda büyük gürültüler koparıldı. Askersel harcamalar önemli ölçüde artırılıp ağır bombardıman uçaklarının üretimini hızlandırma programı kabul edilince belirli bir süre bu gürültüler azaldı. Fakat aradan çok geçmeden, bu kez roketler alanında «geri kalmışlık» gürültüsü başladı. Bunun üzerine askersel bütçe yeniden artırıldı ve daha önce eşi görülmemiş ölçülerde roket üretimine geçildi. Daha sonra resmen kabul edildiğine göre, her iki durumda da Sovyetler Birliği'nin olanakları dört-beş kat fazla gösterilmişti.

Günümüzde yürütülen «Sovyet tehlikesi» kampanyasının göze çarpan özelliği artık ABD'nin somut olarak şu veya bu tür silâhta değil de kompleks, çok yanlı geri kaldığından, bunların tümünün ülkenin savunmasının temeli olduğundan sözedilmektedir. Bunun yanı sıra evvelce olduğu gibi şimdi de Sovyetler Birliği'nin olanakları kasıtlı olarak yüksek gösterilmekte ve Sovyetlerin ABD karşısında askersel üstünlük elde etmeyi, «ilk darbe» potansiyelini yaratmaya niyetlendiği ileri sürülmekte, yani herşey başaşağı gösterilmektedir.

İşte ABD'nin bugünkü askersel-politik doktrininin gelişmesindeki tehlikeli eğilimlerin bazıları bunlardır. Bunlar neye tanıklık etmektedir? Açıkça ki, askersel-politik alanda Sovyetler Birliği ile ABD arasında askersel dengeye razı olamayan çevreler ağır basmakta ve bu dengeyi kendi yararlarına, «kuvvet konumu» politikası yararına bozmak olanaklarını aramaktadırlar. Üstelik bu politikanın başta gelen kişileri tehlikeyi gösteren yol işaretlerine önem vermeyerek hızı azaltmayan, tam tersine felâkete doğru daha alabildiğine süren akılsız şoförler gibi davranmaktadırlar. Bu gibi kimseler böyle bir politikanın halklara ve her şeyden önce ABD halkına, altından kalkılamayacak zararlar getirebileceğini hesaba katmıyorlar. Her türlü ölçüyü kaybetmiş olan böyleleri yeni yeni askersel harcamalar icadetmekte, bunun için de kendi halklarını ve bağlaşıklarını «Sovyet

tehlikesi»yle korkutarak yeni yeni, son derece pahalı ve yıkıcı silâhlar yapımı için uzun süreli programlar önermekte, askersel bloklardaki ortaklarından askersel harcamaları artırmalarını, askersel hazırlıkları hızlandırmalarını istemektedirler. Bunun yanı sıra öyle bir takım yeni askersel-stratejik görüşler benimsemektedir ki, tüm gözönüne alınırsa, bunların ABD'nin Sovyetler Birliği'ne karşı askersel üstünlük ve plânlanan nükleer savaşta utku elde edeceği konusundaki serüvenci tasarımlardan kaynaklandığı görülür.

Sovyetler Birliği'nin nükleer silâhların kullanılması olanağı ve genel olarak bir nükleer savaş karşısındaki tutumu nedir? Bununla ilgili olarak kapitalist ülkelerde en saçma ve kasıtlı savlar yayılmaktadır. Oysa atom enerjisinden askersel amaçlarla ilk yararlanıldığı zaman, yani daha nükleer roketler yapımının başlangıcında SSCB ardıcıl ve sapmaksızın yığınsal kırım silâhlarının her türünün yasaklanmasından yana olmuştur ve bugün de aynı görüşü savunmaktadır. L. İ. Brejnev'in belirttiği gibi: «Biz nükleer silâhlar kullanılmasına karşıyız. Bizi ancak, ülkemize veya bağlaşıklarına karşı başka bir nükleer devletin saldırısı gibi olağanüstü durumlar öz savunmanın bu en son aracına başvurmayaya zorlayabilir.» ⁽¹⁷⁾

Görüldüğü gibi Sovyetler Birliği nükleer silâhı saldırı aracı değil, sadece öz savunma aracı saymaktadır. Bu ise, ülkemizi nükleer bir savaş başlatma hazırlıkları içinde göstermeye çalışan Amerikan propagandasını tamamiyle yalanlamaktadır.

Batı propagandasının Sovyetler Birliği'nin «ilk darbe potansiyelini» yaratmaya çalıştığı savlarına karşı da aynı şeyi söylemek gerekir. «İlk darbe» anlayışı Sovyetler Birliği'nin politikasına, askersel doktrinine baştan-başta yabancısıdır. ABD'nin de katıldığı Avrupa Güvenlik Konferansı'ndaki devletlere nükleer ve konvansiyonel silâhlardan ilk olarak yararlanmama konusunda bir anlaşma imzalanması önerisini yapan SSCB ile diğer sosyalist ülkelerdir. Bu öneri kabul edilseydi silâhları felce uğratan ilk darbe sorunu gündemden kalkmış olurdu. Fakat NATO ülkeleri bu yapıcı öneriyi benimsemediler.

Varşova Antlaşması üyesi devletler, NATO üyesi ülkelere farkı olarak son yıllarda silâhlı güçlerini arttırmamışlar ve «hiçbir zaman askersel üstünlük isteği göstermediklerini, askersel çabalarının sadece savunma yeteneğini sağlamaya yönelik olduğunu ve her zaman böyle kalacağını resmen ilân etmişlerdir.» ⁽¹⁸⁾

Elbette ki Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler ABD askersel-politik doktrininin aşırı eğilimlerinin keskinleşmesi ve askersel hazırlıklarının artması karşısında kayıtsız kalamaz, güçler dengesinin güvenliklerinin zararına değişmesine izin vermezler.

⁽¹⁷⁾ L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 7, Moskova, 1979, s. 300.

⁽¹⁸⁾ «Pravda», 24 Kasım 1978.

Hiç kuşku yok ki, ABD'nde de bugünkü koşullar içinde silâhlanma yarışı ve savaş eylemleri yoluyla askersel üstünlüğe ulaşmaya yönelik bir politikanın bir nükleer savaşın patlama tehlikesini ciddi biçimde artırdığını ve halkların omuzlarına çok ağır yükler yüklediğini anlayan gerçekçi kişiler vardır. ABD'nde çeşitli toplumsal katmanlar arasında SALT-2 anlaşmasının bir an önce onaylanmasından yana olanların çıkması rastgele değildir. Bu gibi kimseler silâhlanma yarışının önlenmesi için başka bir seçenek bulunmadığını kavramaktadırlar. Sosyalist ülkelerin «silâhlanmayı daha da hızlandırmak» ile ilgili her türlü programın durdurulması, daha öldürücü ve denge bozucu yeni sistem silâhlar meydana getirmekten vazgeçilmesi, tehlikeli askersel anlayışlar icadına son verilmesi konusundaki ısrarlı çağrılarının eninde sonunda işitileceğini ve yumuşama sürecinin yeniden gelişme yoluna gireceğini umut edelim.

Burjuva politik ekonomisi halkın çıkarına karşıdır

Victor Perlo

ABD Komünist Partisi MK Ekonomik Komisyonu Başkanı

Amerika Birleşik Devletleri'nde ekonomik bunalımın derinleşmesi her yıl daha çok hissediliyor. «Business Week» dergisi «Yaşam düzeyinin düşmesi» başlıklı bir yazısında şunları yazdı: «... Tüketicinin altın devri sona erdi. ABD'nde yaşam düzeyi düşüyor ... Buna üretimin azalması, enflasyonun büyümesi ve Amerikan tüketicilerin cebinden yılda 60 milyar doların petrol ihraç eden ülkelere aktarılması neden oluyor ... Ayrıca savunma harcamalarının artması, Federal bütçenin açığını daha da artıracak, enflasyona hız verecek ve Amerikalıları vergilerin azaltılması şansından tamamiyle yoksun bırakacaktır ...» (1)

Bu tespitte en önemli şey belirtilmemiştir. O da yönetici sınıfın kapitalist ekonomiyi uzun yıllardan beri girmiş olduğu çıkmaz sokaktan kurtarma denemelerinin başarısızlığını tanımamasıdır. Tekelci sermaye bu denemelerinde, burjuva politik ekonomisinin hazırladığı reçetelere dayanmaktadır. Bu politik ekonomi sağlam bir temelden yoksun olduğu için gitgide daha konjektürel bir nitelik almakta, sermayenin bunalımın ağırlığını işçi sınıfı ile orta katmanların ve bunun yanı sıra tekellere ekonomik bakımdan bağımlı bulunan ülkelerdeki emekçilerin sırtına yükleme isteklerine yanıt vermektedir.

BUNALIMA KARŞI EN YENİ İLÂÇ

30'lu yılların başından 60'lı yılların sonuna kadar burjuva politik ekonomisi en büyük önemi, ekonomik büyümeyi teşvik etmeye ve ekonomik dönüşümü düzenlemeye veriyordu. Burjuva ekonomistleri, dış ekonomik ilişkilerde trans-nasyonal (uluslarüstü) korporasyonların sermaye ihracının etkilerini ve uluslararası finans-ekonomi işbirliğinin ABD emperyalizminin kanadı altında programlaştırılmasını «hayırlı» sayıyorlardı.

Topluma, işsizlikle enflasyondan birini seçmesi öneriliyordu. Tanınmış burjuva ekonomistlerinden P. Samuelson bu konuda şunları yazıyordu: «... İşsizler sayısının artırılmasıyla sürekli fiyat artışının azaltılması ya da önlenmesi olanağı vardır. Toplumun önünde şöyle bir seçenek duruyor: Ya akıllıca çok işyeri sağlanarak fiyatların azami derecede yükselmesine, ya da akıllıca fiyatları sabit tutarak işsizliğin artmasına razı olmak gerekecektir. Burada güç olan toplumsal sorun bu yollardan hangisinin seçileceğidir.» (2)

(1) «Business Week» 28 Ocak 1980, s. 72.

(2) P. Samuelson, Economics, Altıncı Basım, New York, 1964, s. 344.

Fakat bu teoriler dünya kapitalizminin 70'li yıllarda daha da zayıflaması nedeniyle ortaya çıkan yeni sorunlar karşısında etkisiz kaldı. ABD, kapitalist dünyanın endüstri bakımından gelişmiş çoğu ülkeleri gibi, yığınsal işsizlikle enflasyonun kronik olarak artması ve ekonomik büyüme templerinin azalmasından oluşan stagflasyon ile karşı karşıyadır. Stagflasyon, ekonomileri ABD tekeli sermayesine bağımlı olan ülkelerde de görülmektedir. Bundan başka, ABD'nde zenginliklerin ve kârların konsantrasyonu özellikle arttı ve bunun yanı sıra çağdaş ABD kapitalizminin tarihinde emeğin yoğunlaşması ve işgücünün sömürülmesi derecesinin yükselmesi ve reel iş ücretinin azalması görülmemiş ölçüler aldı. Enerji bunalımı bu süreçlerin kopmaz bir parçasıdır.

Devlet kapitalizmi düzenlemesinin geleneksel yöntemlerine dayanan özel işletmecilik artık karmaşık ve gitgide kötüleşen durumla başa çıkamaz hale gelmiştir. Bu nedenle tekeli kapitalizm ekonomik yaşamı tamamiyle denetimi altında bulundurmaya istemekte, emekçilere karşı saldırıları artırmaktadır. Ve böylelikle global konumlarındaki kayıplarını onların sırtından kapatmayı ve emperyalist savaş için yedekler biriktirmeye amaçlamaktadır. Ve tekellerin bu amaçlarını haklı göstermek ve temellendirmekle yükümlü çeşitli burjuva ekonomik görüşlerin ortaya çıkışı bununla bağlıdır.

Daha önceleri burjuva politik ekonomisinde yeni-Keynes'cilik ekolü egemendi. Bu ekol, yığınsal tüketimin özel sermaye yatırımının ve devlet harcamalarının artırılmasıyla uyumlaştırılabileceğini ileri süren formüller yaratıyordu. Yeni-Keynesçiler hükümetin bütçe-maliye politikasını dengeyi sağlamaya, çevrimsel bunalımları önlemeye yararlı bir mekanizma sayıyorlardı. Bu nedenle «genel refah» perspektifleriyle «yaşam düzeyinin» yükselmesinin, üretim araçları üzerinde özel iyelik ilkesinin engellenmeden gerçekleştirilebileceğini kanıtlamaya çalışıyorlardı. 70'li yılların bunalımı Keynesçi ve yeni-Keynesçi doktrinleri önemli derecede gözden düşürdü. Liberal burjuvazinin ekonomi alanında daha önceki «yıldızı» John Galbraith, Pinochet ile aşırı sağcıların gözdesi olan Milton Friedman tarafından gölgede bırakıldı. ⁽³⁾ Radyo ve televizyon yayınlarında Friedman'ın «sermayenin zincirlerden kurtarılması» ve «hükümetin özel sektörü düzenlemesine son verilmesi» vb. gibi çağrıları birbirini izliyor.

BBC'nin düzenlediği seri yayınlarda Friedman İngilizleri, hükümetlerinin sosyal sigortalar alanıyla devletin endüstriye müdahalesi alanındaki «ters

⁽³⁾ Friedman'ın, Chicago'daki finans grubunun Cumhuriyetçi Parti'nin sağ kanadının başlıca dayanağı olduğu dönemde «Chicago ekolü» (Chicago Üniversitesi) lideri adını alması bir rastlantı değildir. Tıpkı kanlı Pinochet'in ekonomi politikasında «Chicago ekolünün» tezlerini kılavuz edinerek Friedman'ı mali sorunlar «elebaşısı» seçmesi rastlantı olmadığı gibi.

gelişme» politikasını desteklemeye çağırdı. Onun üç-beş yıl içinde enflasyonu sıfıra düşürme programı tüm hükümet dairelerinin genellikle işçi sayısını azaltarak yıllık masrafların % 10 azaltmayı; en yüksek derecedeki vergilerin % 25 oranında sınırlanması; öğretim, sağlık, konut yapımı işleriyle ilgili devlet sistemini ortadan kaldırma, tüm okulları, hastahaneleri, konutları kapitalistlere vermeyi öngörmektedir. Öğretim, sağlık hizmetleri ve konutlardan yararlananlar bu iş için peşin para ödemiyeceklermiş (sanki kapitalistler hizmet ücretlerini yığınlara elverişli düzeyde tutacaklarmış gibi!). Programda işsizlik parasının azaltılması da öngörülmektedir.

Bu durumda muazzam devlet-bürokrasi makinesinin sokağa atacağı kimselerin hali ne olacak? Friedman bu konuda şunları söylüyor: «... İngiltere'nin bütün devlet dairelerine uğrar ve her altı kişiden birinin işine son verirse geri kalan beş kişinin emek verimi azalmayacak, tersine artacaktır ... Ne var ki, burada politik güçlük ortaya çıkıyor, yani ... bu işten çıkarmalar işsizliğin artırılması gibi görünüyor ... Aslında ise insanların önceki verimsiz çalışmalardan kurtarılarak üretici emeğe yönltilmesi sözkonusudur. Çoğunluk uzun bir süre geçmeden üretimde yerini alacaktır.»⁽⁴⁾ Bunun gerçeğe uymadığı apaçıktır. Bugün de üretimdeki işçiler yerlerini sistematik olarak kaybetmiyorlar mı?

Hükümet «müdahalelerinin» azalmasından yana olan burjuva ekonomistlerinin ardıcıl olmadıkları apaçıktır. Bunlar hükümet müdahalesinden yönetici sınıfa ve tekelci sermayeye azami yararı sağlamaya çalışmaktadırlar. Friedman, doğal olarak, hükümet bürokrasisinin en büyük, en asalak ve en tehlikeli bölümü olan ordu ile baskı aygıtının ve istihbaratın durmadan güçlendirilmesi eğilimine hiçbir zaman karşı koymayacaktır. Tam tersine kendisi tüm saldırgan harpleri, başka halkların işçilerine karışmayı ve ABD emperyalist çevrelerinin kirli entrikalarını kayıtsız şartsız desteklemektedir.

Friedman çağdaş burjuva politik ekonomisinin gerici ve demagojik kolunu, bu doğrultuyu temsil etmektedir. Ama şimdi bu doğrultu önde gelen doğrultu değildir. Şimdi ön plâna geçen doğrultu sermaye ile emeğin ve aynı zamanda emek üretkenliği düzeyinin birleştirilmesini ekonomik faaliyetin temel etmeni sayan doğrultudur.

Burjuvazinin önde gelen ekonomistlerinden M. Evans'ın kanısına göre, talep sorununu ön plâna alan Keynesçi modeller çağdaş ekonomik dertlere deva olacak durumda değildir. Bu durumda emek üretkenliğinin teşviki merkez yapılarak arzın artışına yönelik modeller gereklidir.⁽⁵⁾ Evans ABD ekonomisinin sağlam olmayan yönlerini (enflasyondaki yüksek düze-

⁽⁴⁾ M. Friedman, From Galbraith to Economic Freedom, Londra, 1977, s. 47.

⁽⁵⁾ «Challenge», Magazine of Economic Affairs (White Plains), Ocak-Şubat 1980, s. 13.

yi ve emek üretkenliği temposunun büyümesindeki azalmayı) gözönünde bulundurarak, her şeyden önce özel kişilerin ve korporasyonların en yüksek gelirlerinden alınan verginin azaltılmasını ve aynı zamanda toplumsal gereksinmelere ayrılan hükümet ödeneklerinin kısıtlanmasını önermektedir. Ona göre bu önlemler kapitalistleri sermaye yatırımını artırmaya teşvik edecek, bu ise emek üretkenliğinin artmasına, üretim masraflarının azalmasına ve enflasyon hızının düşmesine yolaçacaktır.

Friedman'ın doktrini gibi, Evans'ın anlayışı da, her ne kadar «Chicago ekolünün» aşırı sağ demogojisine tıpatıp benzemese de, sağa doğru yöneliktir. Bu da sahteciliğe dayanan sözümona bilimsel bir teoridir.

Evans'ın ideleri ABD yönetimi tarafından benimsenmiş durumdadır. Cumhurbaşkanı Carter, Kongrede okuduğu yıllık ekonomik raporunda enflasyonu «bir numaralı ulusal ekonomik sorun» diye niteledi, ve enflasyonun artmasını ithal edilen petrolün pahalılığına ve emek üretkenliğinin azalmasına bağladı. ABD Cumhurbaşkanı sorunun çözülmesi için sert bir bütçe-maliye politikası izlenmesini, fiyat ve ücretlerin «gönüllü olarak» sınırlandırılmasını, emek üretkenliğinin artırılması için özendirme önlemleri alınmasını, ülkenin «dışardan gelecek» darbelere (burada enerji ve yiyecek maddeleri sorunları söz konusudur) karşı duyarlılığının azaltılmasını gözönünde bulundurmaktadır. ⁽⁶⁾ Şunu da eklemek gerekir ki, Carter, halkı birçok kez «özveriye» davet ederek bu sorunların çözülmesine yardım etmesini istemiştir. Ve bu çağrıları ABD'de reel iş ücretlerinin azaldığı bir dönemde yapmıştır. En son olarak Demokrat Parti'nin kongresinden sonra Beyaz Saray'da büyük iş çevrelerinin temsilcileriyle yaptığı bir görüşmede 80'li yıllarla ilgili «yeni» ekonomi programını açıklamıştır. Carter'in sözlerinden anlaşıldığına göre bu programın başlıca amacı, ABD tekellerine, bunalımın etkilerini emekçiler hesabına ortadan kaldırma işinde yardımcı olmaktır. Bunun için büyük iş çevrelerine önemli vergi kolaylıkları öngörülmektedir ki, başkanın kanısına göre bu önlem sermaye yatırımının artmasına yolaçacaktır. Carter enflasyona karşı savaşım yürütülmesi gereksiniminden söz ederken de «iş ücretlerinde ve fiyatlarda artışın önlenmesi» konusunda ısrar etmiştir.

İSTATİSTİK SINIFSAK SİLAHTIR

Burjuvazinin ekonomik doktrinleri ve ekonomik politikası çeşitli devlet daireleri tarafından tezgâhlanan istatistikler tarafından desteklenmektedir. Kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesiyle istatistik veriler gereklerden gitgide daha fazla uzaklaşmaktadır. Özellikle ticaret ve çalışma bakanlıkları iç ekonomik gerçekleri tersyüz ederek zaman zaman öyle

⁽⁶⁾ Economic Report of the President, Washington, Ocak 1980, s. 4-5.

aşırı abartmalara varıyorlar ki, bunlar, CİA'nın uluslararası durumla ilgili uydurmalarını andırmaktadır.

Burjuva araştırmacılarının savları örneğin şöyledir: 70'li yıllarda emek üretkenliğinin büyümesi tempolarında hızlı bir düşüş başladı ve 70'li yılların sonunda mutlak düşüş dönemine girildi. Bunun başlıca nedeni, sözde, sabit sermaye yatırımlarındaki azalmadır. Bu azalma da korporasyonların kârlarının gerekli ölçüde yüksek olmamasından ileri geliyordu. (?) Burada bir sürü gerçeğe aykırı savlarla karşı karşıya bulunuyoruz.

Emek üretkenliği, üretilen belirli meta miktarının, bunun üretiminde kullanılan çalışma süresine (saat olarak) bölünmesiyle hesaplanır. Oysa ABD Çalışma Bakanlığı İstatistik Dairesi endüstrinin çeşitli kollarında bu hesaplama yöntemini uyguladığı halde ekonominin tüm özel sektörünü ilgilendiren emek üretkenliği eğilimlerinin saptanmasında bundan vazgeçmektedir.

İstatistik Dairesi üretim hacmini saptarken tüm özel ekonomik faaliyet sırasında elde edilen gelirlere aşağı yukarı uygun düşen ve fiyat endekslerine uyularak düzeltilen verilerden yararlanmaktadır. Böyle bir tutumu emek üretkenliği sorunlarında uzmanlaşan ünlü burjuva ekonomisti E. Denison en açık bir biçimde şöyle dile getiriyor: Üretimin değeri ulusal gelire, yani günlük meta üretimi ile hizmetler için harcanan emek ile özel iyeliğin «toplam geliri»ne eşittir.

Teorik olarak – gerekli derecede uzun bir süre içinde – emekten ve iyelikten elde edilen genel gelirin üretimin değerine aşağı yukarı uygun olması gerekir. Ne var ki resmi istatistiklerde emek üretkenliği hesaplanırken üretimin değerinden iyeliğin elde ettiği gelirin gitgide artan bir kısmı düşülmektedir. Bu duruma özellikle ABD'nin şimdi geçirmekte olduğu yüksek enflasyon koşulları içinde tanık olmaktadır. Öyle ki, üretim öncelikle iş ücreti düzeyine bağımlı olarak, emek üretkenliği ise iş saatine, ya da bir işçi başına düşen reel ücret düzeyine göre hesaplanmaktadır. Oysa reel işçi ücretinin 1973'de başlayan düşüşü 1979'da artmadı mı? Görüyorsunuz ya tekellerin işçi sınıfına karşı saldırısı sonucunda baş gösteren bu olgu şimdi emek üretkenliğinin düşüşü olarak gösterilmektedir.

Resmi istatistikler ve Denison'un hesapları 1973–1979 döneminde emek

(7) Bu konuda ileri sürülen diğer bir görüşe göre, emek üretkenliğinin azalmasına işletmelerde gençlerin, zencilerin, Latin Amerikalıların ve elverişsiz durumda bulunan diğer işçilerin görev alması dolayısıyla emek gücü niteliğinin düşmesi neden olmaktadır. Böyle uydurma sosyolojik açıklamalar özünde «Ku-Kluks-Klan» örgütünün hortlamaya başladığı bir sıralarda ırkçılık öğeleri taşıması nedeniyle son derece tehlikelidir. Bu türden araştırmacılar çevre korunması ile ilgili hükümet programının uygulanması ve işyerlerinde işgüvenliğinin sağlanması için yapılan ek harcamalardan da hoşnut değildirler.

retkenliğinin kesinlikle düştüğünü gösteriyor. Fakat burjuva ekonomistleri sonuçları kendi hesaplarına dayanarak ortaya koyacak durumda bile değiller. Denison olup bitenlere «giz» adını veriyor. Başkan Carter'ın ekonomi danışmanları ise elde edilen sonuçların «nemli bir kısmının aydınlatılamadığını» kabul ediyorlar. ⁽⁸⁾

İmalat endüstrisinde emek retkenleğinin dinamizmini gösteren gerçek durum bu sanayi kolundaki üretimin toplam hacminin endeksi ve üretimdeki işçilerin harcadıkları işsaati tutarı gözönünde bulundurularak hesaplanabilir. Bu gibi hesaplar emek üretkenliğinin büyümesindeki temponun kerteli olarak azalığını gösteriyor. 1949–1959 döneminde bu büyüme yılda % 4,2 iken, daha sonraki 10 yıl içinde % 3,9'a, 1969–1979 döneminde ise % 3,2'ye düşmüştür (1973–1979 yılları arasında bu oran % 2,7'dir). ⁽⁹⁾

Bu sürekli yavaşlama tamamen anlaşılır bir şeydir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra geçen ilk on yıl içindeki yüksek büyüme tempoları korporasyonların donatıları modernleştirmelerinin sonucuydu. Daha sonra transnasyonal (uluslarşt) korporasyonlar ağdaş teknigin önemli bir kısmını ABD'de değil de yabancı ülkelerde uygulamaya başladılar. Diğer bir etmen de, ekonomik gelişme tempolarının genel azalışıdır. V nihayet eskisine kıyasla emek güvenliği ve çevrenin korunması istekleri çok daha önemli ölçüler aldı.

Her ne kadar emek üretkenliğinin artışı biraz gecikmiş olsa da stagflasyonun nedeni bu değildir. İmalt endüstrisinde bir iş saatinde üretimin yılda % 2,7 oranında artması ve işgücünün oldukça hızla yükselmesi başka toplumsal-ekonomik koşullar içinde ekonomik büyümenin tempolarının artmasına ve yaşam düzeyinin aralıksız yükselmesine yol açabilirdi.

Burjuva ekonomistlerinin sabit sermaye yatırımlarının yapılmadığı konusundaki savları da temelsizdir. ABD'nde toplam üretime göre sermaye yatırımı şöyle gelişmiştir: 60'lı yıllarda % 11,4, 70'li yıllarda % 12,2, 1979 yılında ise % 12,6 ⁽¹⁰⁾. Görüldüğü gibi burada artış kaydolunmuştur.

Burjuva ekonomistlerinin, korporasyonlar tarafından elde edilen krın gerek mutlak hacmi, gerekse oran bakımından sözde yatırılan sermayeye göre «reel olarak» azalığı ve bu nedenle yeterli yatırım fonu elde edilemediği savına geelim. Bu görüş kr oranını daha da artıracı olan yeniden vergi indirimini için ısrar eden burjuvazi tarafından sık sık yinelenmektedir. Burada affedilmez bir sahtekrlıkla karşı karşıyız. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tekelci kapitalin kârları, sadece mutlak veya reel olarak değil, işçilerin ücretine kıyasla da eşi görülmemiş ölçüler almıştır. ABD'ndeki yatırımlarını aynı düzeyde tutan ve hatt artıran tekell-

⁽⁸⁾ Economic Report of the President, Washington, Ocak 1980, s. 86.

⁽⁹⁾ Economic Report of the President, Ocak 1980, Washington, s. 248, 80.

⁽¹⁰⁾ Economic Report of the President, Ocak 1980, Washington, s. 214, 219.

ler, kârlarından gittikçe artan paylar bölümünü sermaye ihracına ayırmaktadırlar. İş bu kadarla da kalmamakta ABD'nin başlıca iç ve dış pazarları görece bir durgunluk geçirdiği, dünyanın birçok ülkesinde işçi ücretleri ve vergiler ABD'ne kıyasla daha düşük olduğu için kâr normları bu ülkelerde çok daha yüksektir ve bundan ötürü sermaye ihracına öncelik tanınmaktadır.

ABD endüstrisindeki artı değer dinamizmini, yaklaşık olarak üretim sürecinde eklenen değerın ücretlilerde yapılan ödemelere bölünmesiyle hesaplayabiliriz. Bu oran 1947'de % 146, 1957'de % 181, 1969'da % 226, 1976'da ise % 272 idi. ⁽¹¹⁾ Korporasyonların özellikle 70'li yıllardaki kârlarının artışı patlama biçimini almıştır. Eşitsiz gelirler arasındaki uçurum alabildiğine derinleşmiştir.

1929–1949 arasındaki 20 yıl içinde korporasyonların vergiler ödendikten sonraki kârları iki kat artmış, 8,6 milyar dolardan 18,7 milyar dolara yükselmiştir. Daha sonraki 20 yıl içinde (1949–1969) artış 2,45 kat olmuş ve 18,7 milyar dolardan 43,8 milyar dolara yükselmiştir. Bunu izleyen on yıl içinde (1969–1979) artış 3,3 katı bularak 144,4 milyar dolara yükselmiştir. ⁽¹²⁾ Enflasyon ayarlamalarına karşın korporasyonların son on yıl içindeki kârlarında daha önceki 40 yılın oranına yakın bir artış olmuştur (% 84). Son ekonomik dönem (1973–1979) gözönüne alınırsa korporasyonların bu dönemdeki kârındaki artış % 115'i (enflasyon ayarlaması % 36) bulmuş, reel işçi ücretleri ise % 7 oranında azalmıştır. Görüldüğü gibi tekellerin sağladıkları büyük kârlar işçilerin sırtından elde edilmiştir. Bu dönemde emek üretkenliği bilindiği gibi azalmamış, artış göstermiştir. Ne var ki bundan sadece kapitalistler kazançlı çıkmışlardır.

ABD Komünist Partisi'nin 22. Kongresi'nde, G. Hall yoldaş bu konuda şunları belirtmiştir: «Bu rekor derecesindeki kârları enflasyonla açıklamanın olanağı yoktur. Bu üretimdeki «koşunun», işçinin ağır emeğinin ve dök-tüğü terin ve aynı zamanda işçi ücretinin azalmasının sonucudur. Korporasyonların elde ettiği muazzam kârlar işçi ücretlerinin hem nominal, hem de reel olarak düşmesiyle doğrudan doğruya ilgilidir. Reel işçi ücretinin mutlak düşüşünün sürüp gitmesi yaşadığımız günlerin yeni bir olgusudur. İşçi sınıfımızın yüksek derecede sömürülmesi ve onun sırtından artı değer elde edilmesi süreci hızlı bir yükseliş göstermektedir. Bu sömürü sistemine enflasyonun hızlı tempolarını da eklemek gerekir.» ⁽¹³⁾

Görüldüğü gibi korporasyonların vergiler ödendikten sonraki kârları son derece büyüktür. Fakat bu, egemen sınıfın ele geçirdiği muazzam artı

⁽¹¹⁾ V. Perlo, The Unstable Economy. New York, 1974, s. 74; Statistical Abstract of the United States. 1979. Washington, s. 805.

⁽¹²⁾ Economic Report of the President, Washington, Ocak 1980, s. 235, 206

⁽¹³⁾ G. Hall, Labor Up-Front in the People's Fight Against the Crisis, New York, 1979, s. 8.

değerin görünen yanısıdır. Hemen hemen açıklanan kârlar ölçüsünde büyük paralar, amortisman için ve tükenen maden ocakları için ödenti olarak genel paradan düşülmektedir. Bu arada sermayeye ödenen faizler inanılmaz ölçülere vardı. 1979 yılında bunların tutarı 500 milyar doları bulmuştur ki, bu para 1978'e kıyasla yüzde 24 oranında, 1969'a kıyasla ise 4 kat fazlaydı. ⁽¹⁴⁾ Hemen hemen buna yakın bir para korporasyonların persone-line ve hükümet memurlarına maaş ve ücret olarak ödenmiştir. ⁽¹⁵⁾

Enflasyonun temel nedenlerinden biri tekelci sermayenin elde ettiği astronomik ölçülerdeki artı-değerdir.

Burjuvazi istatistikleri iş olsun diye düzenlemiyor. Bunlar sınıf savaşımında işçi sınıfına karşı kullanılan silâhtir. Bunalımın derinleşmesi dönemlerinde istatistik oyunları her türlü sınırı aşar. Emek üretkenliği ile ilgili verilerde yapılan hileler, yaşam pahalılığının yılda yüzde 13 oranını biraz aştığı bir zamanda işçi ücretlerinin yılda yüzde 7'yi aşmamasını deneyen (ve başaran) hükümetin elinde ideolojik bir dayanak olmuştur. Birçok sendikalar geniş tüketim malları fiyatlarının yüzde 15–20 oranında artması dolayısıyla işçi ücretlerinin artırılmasını istemektedirler. İstatistik işlerinde makas oynaması nedeniyle işçi sınıfının kayıplarıyla kapitalistlerin kârları onlarca milyar doları bulmaktadır.

MİLİTARİZM YOLUYLA ARANAN «ÇÖZÜM YOLU»

Yukarıda sözkonusu edilenler şunu ortaya koyuyor: Burjuva politik-ekonomisinin özelliği her tarihsel anda, başta tekelci sermaye olmak üzere, burjuvazinin sınıfsal çıkarlarını, işçi sınıfının ve orta katmanların zararına, en geniş ölçüde gerçekleştirmesidir. Burjuvazinin her türlü ekonomik doktrinin ilk zorunlu ödevi budur. İkinci ödevine gelince, tekelci sermayenin emekçileri aşırı ölçüde sömürme ve geliştirmekte olan ülkelerin doğal zenginliklerini yağmalama (silâh yolu dahil) alanlarında ulaştığı sonuçların savunulmasını ve haklı gösterilmesini denemektedir.

Bu nedenlerle burjuva ekonomistlerinin görüşlerinde, ABD'nin silâhlanma yarışı ve saldırı politikasının yığınların yaşam düzeyi üzerindeki olumsuz etkisi ya hiç sözkonusu edilmemekte, ya da hafifletilerek yer almaktadır. Burjuva ekonomistleri bu konuya Vietnam savaşının en çetin günlerindeki yazı ve konferanslarında bile değinmeye yanaşmamışlardır. Oysa Amerika Birleşik Devletleri'nde ekonomik durumunun 70'li yıllarda elle tutulur bir ölçüde kötüleşmesinde Vietnam savaşı önemli bir rol oynamıştır.

⁽¹⁴⁾ U.S. Department of Commerce, National Income and Product Accounts of the United States, 1929–1974, Washington, s. 303, 16, 67.

⁽¹⁵⁾ H. L. Poppel, «Business Equipment», Forbes Magazine, 12 Kasım 1979.

Mali dengesizliğin, enflasyon baskısının ve emperyalizm ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki anlaşmazlıkların artış halinde olduğu günümüzde ABD ile diğer NATO üyelerinin askersel bütçelerinin ve savaş hazırlıklarının yeniden artmasına tanık olmaktadır.

Silâhlanma harcamalarının ölçsüz derecede fazlalaşmasının enflasyonu artırdığını artık burjuva basını bile kabul etmek zorunda kalıyor. Oysa kapitalizmin hizmetindeki ekonomistler bunu kabule yanaşmıyorlar. Onların yazılarında, askersel harcamaların enflasyonun artmasında, bütçe açığının yükselmesinde, enerji bunalımının şiddetlenmesinde, işsizliği beraberinde getiren ekonomik bunalımın derinleşmesinde, yığınların satınalma olanaklarının azalmasında ve ırk ayırımının alıp yürümesinde başlıca rolü oynadığı bugün bile belirtilmiyor. Bunun yanısıra burjuva ekonomistleri yumuşamanın, silâhsızlanmanın, SSCB ile diğer sosyalist ülkelerle geniş çapta işbirliğinin ve uluslararası ekonomik ilişkilerin demokratikleştirilmesinin bunalımın olumsuz yanlarının azaltılmasında oynayacağı muazzam rolü «görmezlikten gelmektedirler».

Yönetici sınıfın bugünkü güçlü ve yetkili çevreleri derinleşmekte olan bunalımın sorunlarını militarizm yoluyla, savaş dönemleri ekonomisi için tipik olan bir politika izlemekle çözmeye kalkışmaktadırlar. Bu politika, ABD'nin muazzan enerji kaynaklarının korunması için, başka alıcıların zararına olmak üzere, Yakın-Doğu'dan en fazla miktarda ve hızlı tempo- larla petrol satın alınmasını ve bunun yanısıra Amerikan tekellerinin petrol kaynakları üzerindeki denetimlerinin sarsılması nedeniyle Yakın-Doğu bölgesine müdahalenin planlanmasını öngörmektedir. Bu politikada öngörülenler arasında işçi ücretlerinin dondurulması ve korporasyonların birbiriyle yaptıkları ticarete fiyatların sınırlandırılması, bunun yanısıra da perakende ticarete ve hizmetlerde fiyatların daimi ve denetimsiz artırılması, emekçilerden alınan çeşitli vergilerin yükseltilmesi ve barıştan yana olan güçlere ve işçi sınıfına karşı politik baskı uygulanması girişimleri de yer almaktadır.

Liberal görüşlü ekonomistlerin ve yönetime muhalif olan politikacıların eleştirileri karşısında tekелci sermayenin egemen çevreleri işçi ücretlerini dondurma niyetinde değilmişler gibi davranmaktadırlar. Oysa yönetimi elinde tutan sınıfın genel tutumuna göre bu ücretlerin dondurulması kaçınılmazdır. Bu arada yığınsal tüketimin doğrudan doğruya sınırlandırılması yoluyla kaynakların yeniden paylaşılması, en güçlü tekellere gele- neksel ve yeni enerji üretmeleri için büyük paralar verilmesi, askersel büt- çenin ulusal gelir oranı gereğince bir kat artırılması tasarlanmaktadır.

Burada ilginç bir nokta var ki, o da hükümet militaristleşmeye yönelir- ken örneğin 40'lı ve 50'li yıllarda («soğuk savaş»ın en gergin yıllarında) olduğu gibi «hem silah, hem tereyağı» politikasına başvurmamaktadır. Artık emperyalizmin elinde o zamanki rezervleri bulunmuyor. İşte burada

burjuva politik-ekonomisi «aşırı kâr hakkını» savunarak tekelci sermayeye canla başla hizmet ediyor. Bunun yanısıra yığınlara, yazgının buyrukları karşısında boyun eğmeleri, «olağanüstü tüketimde bulunma» günahını işlememeleri çağrılarında bulunmaktadır. Hükümetin yeni ve en yeni burjuva ekonomisi doktrinleri tarafından desteklenen bugünkü ekonomi politikasının ne kadar tehlikeli olduğu ABD'de gitgide daha iyi anlaşılmaktadır. Komünistlerin ardından yürüyen emekçiler, bazı sendikalar ve demokratik güçler Amerikan hükümetinin saldırgan politikasına, tekellerin halk düşmanı tutumlarına karşı verilen savaşımları artırmaktadırlar.

Kasım 1980

Latin Amerika'da kapitalizmin genel ve özgül yanları

Dergimizde Latin Amerika'da kapitalizmin gelişmesiyle ilgili olarak uluslararası fikir değiş-tokuşu temelinde yayınlanan seri yazılar () okurlar arasında geniş yankılar uyandırdı. Dergiye yazı ve mektup gönderen okurlar bu konunun Latin Amerika'daki devrim, ilerici güçlerin strateji ve taktiği, toplumsal-ekonomik değişimler, sosyalizme yönelişin olanak ve tempoları gibi sorunları dolaysız olarak ilgilendirdiğini belirtiyorlar. Bu arada Latin Amerika'da biçimlenmiş olan burjuva toplumunun çözümlenmesinin çağdaş kapitalizmin tümü üzerindeki tasarımları tamamladığı belirtilmektedir. Bu konudaki tartışmaya son verirken sorunun aslına ışık tutma katkısında bulunan iki yazıyı yayınlamayı gerekli bulduk.*

ANTI-EMPERYALİZMİN NESNEL TEMELİ

Jose Cademartori

Şili Komünist Partisi MK üyesi

Latin Amerika'da 60'lı yılların ortasında başlayan hızlı gelişme dönemi kapitalist ekonominin bunalımının tepe noktasına ulaştığı 1974–1975 yıllarında kesintiye uğradı. Bu dönem içinde bölgemizde önemli değişimler oldu. Hemen hemen her yerde endüstrileşmede büyümeler görüldü, modern teknolojiyen yararlanan yeni branşlar ortaya çıktı, endüstri mallarının dışsatımında belirli bir artış başladı. Latin Amerika'daki en büyük devletlerin üretimin genel hacmi ve içpazarlarının satınalma yeteneği bakımından gelişmiş endüstrili kapitalist ülkelere yetiştikleri ve hatta geçtikleri görüldü. Bunun yanı sıra bölgedeki gelişmede eşitsizlik arttı, kapitalist ilişkilerin tarıma yerleşmesi köyün kente bağımlılığını artırdı, ekonominin tarımsal ve endüstriyel sektörlerinin kaynaşmasını derinleştirdi. Sermaye birikiminin tempoları hızlanırken, ulusal gelirin gitgide daha büyük bir kısmı büyük fabrikatörlerin, bankerlerin, büyük toprak sahiplerinin, yapıcılık magnatlarının eline geçti. Ücretli emek ordusu büyüdü, endüstri proletaryasının sayısı ve etkisi arttı. Kentleşmenin hızlanmasıyla kentlerdeki orta katmanların rolü büyüdü. Bu arada devletin ekonomi alanında müdahalesi gitgide daha geniş ölçüler aldı.

Genel olarak Latin Amerika'da kapitalizmin gelişmesinde bir hayli iler-

(*) Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 6, 8, 11, 12, 1979, ve Sayı 4, 1980.

lemeler kaydedildi. Öyle ki bazı ülkeler orta düzeye ulaşırken, diğer bazıları «ikinci kafe»de yer alan kapitalist devletler kategorisine yaklaştılar.

Bütün bu değişikliklere karşın Latin Amerika gelişme halindeki dünyanın bir kısmı olmayı sürdürüyor ve eskiden olduğu gibi bugün de emperyalizmin merkezlerine bağlı bulunuyor.

Emperyalist tekeller Latin Amerika ülkelerinin dış ticaretindeki konumlarından vazgeçmeden, ekonominin diğer kollarına da sermaye ayırmaya başladılar. Yatırımlar maden çıkarma endüstrisi ile enfastrüktür alanlarından daha dinamik endüstri üretimi ve maliye alanlarına, iç ticarete ve hizmetlere kaydırıldı. 1974–1975 dönemindeki sarsıntıya karşın yabancı sermaye yatırımının toplam hacminde aralıksız bir artış görüldü. Transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonların temsilcilikleri üretim ve ticaret işlemlerini genişletmeyi sürdürdüler. Ve kârlarında artış da devam etti. Yabancı tekeller yerli özel sermayenin, ya da devlet sermayesinin katılımıyla ortak şirketler kurdular. Bunlar teknik yardım için anlaşmalar imzalamakta, büyük ticaret işletmeleri ve mali korporasyonlar şebekelerinden yararlanmakta, patent, mühendis hizmetleri vb. sağlamaktadırlar.

Böylelikle Latin Amerika ülkelerinde ekonomi «trans-nasyonal» bir biçim almaktadır ki, ilk bakışta bunun iç pazarın genişlemesine, üretimin modernleşmesine, hazır mamul dışsatımına yardımda bulunduğu sanılmaktadır. Gerçekte ise bu durum yabancı bankalara bağımlılığı artırmakta, yabancı ülkelere sermaye sızmasına, bölgenin dış ekonomi ilişkileri açısından «boğulmasına» neden olmaktadır. Ekonominin «trans-nasyonal» biçim alması üretimin yapısını yozlaştırmakta, onu ayrıcalıklardan yararlanan bir azınlığın çıkarlarına hizmete zorlamakta, öte yandan ise yığınların tüketiminin azalmasına, emeğin değer kaybetmesine, doğal zenginliklerin yağma edilmesine yol açmaktadır.

Ekonomide kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesi için özendirici olan büyüme burjuvazinin çeşitli zümrelerine ayrı etkilerde bulundu. Örneğin tekerci elit ile küçük burjuvazi, güçlü maliye ve endüstri klanları ile büyük güçlüklerle karşı karşıya bulunan işletme sahiplerinin büyük çoğunluğu arasındaki uçurum artmaktadır. «Trans-nasyonal model»in benimsenmesinde en kârlı çıkanlar burjuvazinin yüksek zümresi ile büyük toprak sahipleridir.

Halk yığınlarına gelince, onların ağır durumunda değişiklik yoktur. Birleşmiş Milletler Örgütü'ne bağlı Latin Amerika Ekonomik Komisyonu'nun verilerine göre bölge nüfusunun yaklaşık yüzde 40'ı sefalet içinde yaşamakta, bunlar gereksindiği malların yarısını bile alamamaktadırlar. Bu sayının yarısını «mutlak yoksulluk» çizgisinin altında olanlar, yani açlığa mahkûm olanlar oluşturuyor. (1)

(1) Economic and Social Development and the External Economic Relation of Latin America. E. CEPAL 1061, 7 Şubat 1979, c. 1, s. 148–149.

Kapitalizmin dünya çapındaki ekonomik bunalımı (1974–1975) Latin Amerika'nın ekonomisinin gelişmesinde yeni bir aşamanın başlangıcını oluşturdu. Dış pazarlarda geleneksel dışsatım mallarının birçoğu aranmaz oldu. Buna karşılık başta petrol mamulleri olmak üzere, dışalım mallarının fiyatlarında artış oldu. Bu ise doğal olarak enflasyonu yükseltti, ödeme dengesindeki açık süregenleşti, dış borçlar astronomik rakamlara ulaştı. Başta gelen kapitalist devletlerin Latin Amerika ülkelerine uzun süreli borçlar için ayrılan devlet fonlarını azaltıp, proteksiyonizm (koruma) duvarlarını pekiştirip, bu ülkelerden alınan malların dışalımına ayırıcı sınır-lama önemleri uygulamaları üzerine durum daha karmaşık oldu.

Hükümetler bunalıma karşı önlemler alırken, nüfusun en fakir katman-larından yeni sıkıntılara razı olmalarını istediler. Reel ücretler ve sosyal sigorta harcamaları azaltıldı, yığınların tüketim düzeyinde düşüş oldu. Bunalım daha önceki dönemde, yani ekonomik kalkınma yıllarında, du-rumları bir dereceye kadar iyileşen orta katmanları da önemli ölçüde sarstı. Üniversitelere verilen devlet fonlarının kısıtlanması, öğretim sis-teminin özel sektörün eline geçmesi ve öğretim harçlarının yükseltilmesi dolayısıyla orta ve yüksek öğrenim kurumlarına girmek güçleşti. Bu arada kiralara ve ulaşım araçları tarifeleri artırıldı, genç uzmanlar işsizlikle karşı karşıya kaldı.

Dünya kapitalizmini sarsan bunalım, Latin Amerika ülkelerine, ekono-mik gelişmelerinin düzeyine, uluslararası pazarlar konjunktürüne ve her devletin güttüğü politikaya göre ayrı ayrı yansımaktadır. Ama bölgede hiçbir ülke bunalımın etkilerini önleyemedi. Ancak, en çok sarsılanlar Orta Amerika, Karaipler bölgesi ve Güney ülkeleri (Arjantin, Uruguay, Şili) ile Peru ve Brezilya oldu. Bu ülkelerin hükümetleri bunalımın ağırlığını yığınların sırtına yükleme denemesine giriştiler.

Bütün bunlar ortaya çıkan durumun uzun süre devam edeceğini göster-mektedir. Eğer dünya ekonomisinde köklü değişiklikler olmazsa Latin Ame-rika ülkelerinin dış ekonomik ilişkiler bakımından «boğulması» süreci güçle-necektir. Hattâ ekonomik yaşam canlansa bile ticaret dengesindeki açık, kaçınılmaz olarak artacaktır. Ekonominin büyümesindeki ağır tempolar dolayısıyla işsizlik ve diğer toplumsal dertler büyük ölçüler alarak yönetici çevrelerin manevra olanaklarını sıfıra indirecektir. Dolayısıyla «trans-nasyonal» ekonominin bundan sonraki gelişmeleri toplumsal çelişkilerin keskinleşmesine bağlı olacaktır.

Bölgedeki ekonomide görülen nicel ve nitel değişiklikler zaman zaman Latin Amerika'nın gelişme halindeki dünyanın diğer bölgeleriyle karşı kar-şıya gelmesine, bir çeşit «orta cins»ten bir şey sayılmasına neden olmak-tadır. Bazı kimseler Latin Amerika'yı Batı Avrupa'ya ve onun kültürüne yaklaştıran öğeleri abartarak, bölgedeki ülkelerin ekonomisiyle emper-yalist merkezler arasındaki çelişkileri küçük göstermeye çalışmaktadırlar.

Gerçekte ise Latin Amerika devletlerinin emperyalist merkezlerin ekonomi sistemine daha geniş ölçüde bağlanması her iki tarafın çıkarları arasındaki çelişkileri artırmaktadır. Bundan dolayı Latin Amerika'da anti-emperyalist doğrultuda istemler artmakta, yeni-sömürgeciliğin egemenlik yöntemleri incelendiği halde bağımsız politika izleme eğilimleri güçlenmektedir.

Latin Amerika'nın birçok ülkesinde en önemli petrol ve maden çıkarma endüstri işletmeleriyle elektrik enerjisi işletmeleri ulusallaştırılmıştır. Birçok devlet hammadde ihraç eden ülkelerin uluslararası kurumlarına üye olmuştur. Ve böylelikle gelişmiş kapitalist ülkelerin dışticaret alanındaki baskılarına karşı koymak olanaklarını artırmışlardır. Latin Amerika ülkelerinin ekonomik bağımsızlıklarının güçlendirilmesinde önemli araçlardan biri bölgesel entegrasyon kurumlarıdır. Her ne kadar emperyalizm bunlardan kendi hesabına yararlanmayı denemekteyse de, bunların önemi yadsınmaz. Bölge çerçevesi içindeki mal değişiminin genişlemesi hazır mamuller dışsatımını kolaylaştırmakta ve gelişmiş kapitalist devletler tarafından uygulanan ticari sınırlamaların neden olduğu kayıpların bir dereceye kadar kapatılmasına olanak sağlamaktadır. Her ne kadar Latin Amerika Serbest Ticaret Birliği ile Latin Amerika Ortak Pazarı gibi kurumların entegrasyon süreci şu sıralarda durgunluk döneminde bulunsa, And bölgesi grubu büyük güçlüklerle karşı karşıya kalmış olsa da bölgesel ekonomik işbirliğinin yeni biçimlerini yaratmak için çabalar harcanmaktadır. Buna örnek olarak 1975 yılında kurulan Latin Amerika Ekonomik Sistemi gösterilebilir. Bu kurum üye devletlerin iki yanlı ve çok yanlı ilişkilerinin pekiştirilmesini teşvik etmektedir. Adı geçen kurum somut işbirliği programlarının hazırlanması ve gerçekleştirilmesi amacıyla, gelişmesi bölge devletleri için büyük bir önem taşıyan ekonomik alanlarda «aksiyon komiteleri» meydana getirmiştir. Latin Amerika'daki çokuluslu şirketler devletler arası temel üzerinde gelişmektedirler. 1978 yılında enfastrüktürün geliştirilmesi, doğal kaynakların kullanılması ve çevrenin korunması için Amazon havzasındaki ülkeler arasında bir işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Örneğin And'lar Bölgesi Gelişme Korporasyonu ve Karaippler Gelişme Bankası gibi yeni tip devletlerarası mali örgütler kurulmaktadır ve bunlar ortak çıkarlara hizmet eden büyük ekonomik ödevlerin çözümü için gerekli araçlar sağlamakla görevlidir.

Birçok Latin Amerika ülkesinin ekonomik bakımdan gelişmesi, bu ülkelerin dünya emperyalizmine bağımlılığını henüz azaltmamış olsa da, bu bağımlılığın zayıflaması ve ileride tamamiyle ortadan kalkması için gerekli önkoşulları yaratmaktadır. Örneğin bazı ülkeler mali açıdan ve üretim bakımından sağladıkları büyüme sayesinde dünya pazarına çıkarak endüstri mallarını makul fiyatlarla ve makul süreler içinde sunmak olanağına kavuşmuşlardır. Kalifiye uzmanların artmış olması ulusallaştırılmış endüstri komplekslerinin daha iyi yönetilmesini kolaylaştırmakta ve trans-nasyo-

nal tekellerle yapılan görüşmelerde daha elverişli koşulların öne sürülmesini sağlamaktadır.

Endüstri proletaryasının rolünün artması, güçlü bir anti-emperyalist cephe için sosyal-sınıfsal bir temel oluşturmaktadır. Bu cephenin savaşında başarılar elde etmesine dünya ölçüsündeki güçler dengesinin sosyalizmden yana değişmesi de yardımda bulunmaktadır. Sosyalist topluluk Latin Amerika devletlerinin ekonomik bağımsızlıklarının güçlenmesine yardım etmektedir. Özellikle emperyalizmin abluka altına aldığı Küba'nın, sosyalizm dünyasıyla ilişkilerini güçlendirmesi, gelişmesinde çözümleyici bir etmen olmaktadır. Bu işbirliği bölgedeki diğer ülkeler için de bir hayli yararlı olmaktadır. Nitekim 1977 yılı sonlarında sözkonusu ülkeler EYK'nin Avrupa'daki üyeleriyle ticaret, ekonomi, bilim ve teknik alanlarında uzun süreli 78 anlaşma imzalamışlardır. ⁽²⁾ Sosyalist topluluğun güvenilir ve dinamik pazarı, Latin Amerika ülkelerinin ABD, Batı Avrupa ya da Japonya'ya çeşitli engelleri aşarak satmaya çalıştıkları geleneksel tarım ürünlerini ve hammaddelerini emebilecek durumdadır. Latin Amerika ülkeleri sosyalist devletlere, gelişmiş kapitalist ülkeler pazarlarına gitgide artan koruma önlemleri nedeniyle ulaştıramadıkları çeşitli endüstri mamullerini de satabilmektedir. Latin Amerika ülkeleri sosyalist devletlerle imzaladıkları işbirliği sözleşmeleri sayesinde, endüstri üretimi ve enfastrüktür alanlarındaki büyük projelerini gerçekleştirmesi ve modern tekniğe kavuşma bakımından en elverişli koşullara bağlı yardım görmüşlerdir.

Asya, Afrika ülkeleriyle Latin Amerika ülkeleri arasındaki dayanışma gitgide daha büyük bir önem kazanmaktadır. Latin Amerika'daki ilerici çevreler, bölge çapında birlik sağlandığı durumda bile, gelişme halindeki tüm ülkelerle sıkı eylembirliği yapılmadıkça, onların ortak çıkarlarını anlamadıkça, sosyalist dünya ile bağları güçlendirmedikçe anti-emperyalist savaşında çözümleyici başarılarla ulaşılamayacağını çok iyi anlamaktadırlar.

Küba devrimi Latin Amerika ülkelerinin ABD'ye «doğal olarak» boyun eğmeye mahkûm olduklarıyla ilgili «coğrafi fatalizm» görüşünün sahte olduğunu ortaya koydu. Sözkonusu devrim, geniş bir halk koalisyonu yarattığı ve sosyalist topluluk tarafından yardım edildiği takdirde bölgedeki tüm ülkelerin büyüklük-küçüklük ve coğrafi durumlarına bakmaksızın, özgürlüğü elde edebileceklerini, ilgili ülkelerde emperyalizmin sosyal temeli yıkılmadan yeni toplum kuruluşunun başlatılamayacağını ortaya koymuştur. Bu görüşü Nikaragua ve Granada yeniden doğrulamışlardır.

Emperyalizmin en güvendiği desteği, büyük kapitalistlerle büyük toprak sahipleri oluşturmaktadır. Bölgedeki birçok devletlerde bunlar sadece

(2) Bak: Latin Amerika ülkeleri ile EYK üyesi ülkeler arasında ticaret-ekonomik işbirliği. UNKTAD Sekreterliğinin Araştırması. TD (243) Supp. 2. 10 Nisan 1979, s. 10.

ekonomiyi değil, politik yaşamı da kontrol altında bulundurmaktadırlar. Bunu kendilerine faşist veya geleneksel askersel diktatörlükler ve aynı zamanda anayasal görünüşlü gerici sivil rejimler garanti etmektedir. Bazı ülkelerde büyük burjuvazi ve büyük toprak sahipleri ekonomide egemen durumda bulunsalar da, politik denetim için gerekli tüm araçları ellerinde toplayamamışlardır. Bunlar kendi ülkeleri hükümetlerine karşı «koşullu destek» veya «eleştirel bağlaşıklık» tutumu içine girmekte, yani bazı önlemlerini desteklerken diğer bazılarını reddetmektedirler. Burada söz konusu olan, yönetimleri küçük ve orta burjuvazinin elinde bulunan rejimlerdir. Enson, emperyalizmin yerli bağlaşıklarının açıktan açığa hükümete karşı oldukları üçüncü bir grup devlet vardır. Bu ülkelerde onlar politik egemenliklerini yeniden ele geçirmeye, ya da hiç olmazsa hükümete katılmaya çalışmaktadırlar.

Bütün bu farklar son derece önemlidir ve işçi sınıfının stratejisini hazırlarken gözönünde bulundurulması gerekir. Yabancı emperyalizmin ve onun yerli bağlaşıklarının olanaklarıyla ilgili doğru değerlendirme geniş bir anti-emperyalist cephenin kurulmasında çözümleyici ölçütlerden biridir. Bu nedenle her komünist ve işçi partisi hükümete karşı tutumunu somut duruma göre saptamaktadır.

İşçi sınıfının savaşımını aşırı sol, Maocu, Troçkist grupların eylemi büyük ölçüde güçleştirmektedir. Her ne kadar akımlardan bazıları konumlarını kaybetmekte olsa da, bunların birçok ülkede, özellikle öğrenciler, köylüler arasında ve kimi sendikalarda etkisi sürmektedir. «Aşırı solculuğun» ideologları teorik «incelemelerine» yabancı emperyalizmin ve onun bağlaşıklarının rolünü küçümsemekte ve böylelikle bölgedeki kapitalist gelişmenin bağımlılık karakterini yadsımaktadırlar. Maocular ve Troçkistler büyük burjuvaziyle orta burjuvazi arasındaki nitel ayrımı görmezlikten geliyorlar. Aşırı solcular, ulusal burjuvazinin dünya emperyalizmine karşı savaşıma aktif olarak katılma yeteneği gösterememesini bunlar arasında hiç çelişki olmadığı yolunda yorumlamaktadırlar. «Hemen Sosyalist Devrim» «Ya Faşizm, Ya Sosyalizm» gibi sloganlar anti-emperyalist güçlerin seferber olmasını, proletaryanın ise politik koalisyon kurmasını engellemektedir.

Son zamanlarda Latin Amerika'da reformizmin etkisi artmaktadır. Orta katmanlar arasında yayılmakta, emekçi halk yığınlarına kadar uzanmaktadır. Bazı hükümetler reformist konumları benimsemişlerdir. Zaman zaman reformistlerin sosyalist amaçlar bile ileri sürdükleri görülmektedir. Ama bunu yaparken sınıf savaşımını ve emperyalizm ile çelişkileri ikinci plânda bırakmaktadırlar. Aslında bunlar sadece, sıradan burjuva demokratik değişimlerden yana olduklarını ilân etmekte, emperyalizme bağımlılığı ortadan kaldırmayı değil, yalnız zayıflatmayı tasarlamaktadırlar.

Sağcı reformistlerin tipik kanıtlarından biri de şudur: Çağdaş dünyada

ayrı ayrı, çoğu kez birbirinden çok uzakta bulunan devletler arasında karşılıklı bağımlılık zorunluğu gitgide artmaktadır ve bundan kapitalizmde de, sosyalizmde de kaçınmak olanağı yoktur. Dolayısıyla, onlara göre, Latin Amerika ülkeleri kültür, tarih ve coğrafya bakımından kapitalist dünya ile «karşılıklı bağlar» içinde bulunduklarından, ancak kapitalizmin ekseninde gelişebilirler. Diğer bir yorumlamada da «endüstriyel kuzey» ile ona bağlı bulunan «gerikalmış güney» birbirinden mekanik bir biçimde ayrı düşünülmemekte, «iki süper devlet» görüşü ayrılmıyarak kabul edilmekte, yani emperyalizmin uyguladığı politik egemenlik ve sömürü ile, sosyalizmin eşitlik ve işbirliği ilkelerine dayanan doğrultusu aynı şeymiş gibi gösterilmektedir.

«Bağımlılık» anlayışı ile «karşılıklı bağımlılık» anlayışının Latin Amerika'nın büyük emperyalist devletlerle ilişkilerinin karakteri saptanırken yer değiştirmeleri aslında bölge ülkelerinin bağımlılık durumunu gizleme denemesine başvurmak anlamını taşımaktadır. Bunun ise, işçiyle patron arasındaki «karşılıklı bağımlılık»ın sözünü etmekten farkı yoktur. Burada sorun, sermayenin ücretli emeğe «bağımlı» olması ve dolayısıyla işçinin emeğinin karşılığı olarak elde ettiği artideğerin kapitalisti zengin etmesidir.

Emperyalizmin ekonomik ve politik rolünü aşırı solcular da, sağcı reformistler de aynı ölçüde küçümsemektedir. Bu nedenle onların «teorilerinin» içyüzlerinin açıklanması anti-emperyalist ve devrimci hareketin gelişmesi için son derece önemlidir.

Latin Amerika proletaryasının tarihsel öz görevini yerine getirebilmesi için ulusal kurtuluş savaşımını yönetmesi gereklidir ve bunu yapabilecek durumdadır. Bölgedeki komünist ve işçi partileri ABD emperyalizmi ile şu veya bu bakımdan çelişki halinde bulunan bütün katmanları birleştirmek için büyük çabalar harcamaktadır.

Ulusal, anti-emperyalist programın yanısıra bölgedeki tüm anti-emperyalist güçlerin ödevlerini saptayacak ortak bir platform hazırlanması gerekmektedir. Komünist Partileri ve diğer anti-emperyalist çevreler doğal zenginliklerin ulusallaştırılmasını, hammadde üreticileriyle dışsatımcıları arasında Latin Amerika ve Asya-Afrika ülkelerinin oluşturacakları bir birlik kurulmasını kesinlikle desteklemektedirler. Ulusallaştırmanın meyva verebilmesi için trans-nasyonal korporasyonların hükümetler tarafından sıkı surette denetlenmesi ve bunların devlet işletmelerinin faaliyetlerine karışmalarına izin verilmemesi gerekir.

Latin Amerika ülkeleri birleşebilir ve birleşmelidir. Başlangıçta bu birleşme, çeşitli ülkelerin dünya emperyalizminin merkezleriyle varolan ortak çelişkilerinin, nesnel olarak birbirine uyan isteklerden, asgari isteklerden oluşmuş bir program temelinde de olabilir. Böyle olursa Latin Amerika ABD, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Japonya'ya karşı koyabilir ve aynı

zamanda Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi devletlerle ve Asya ile Afrika ülkeleriyle işbirliğini genişletme yönünde adımlar atabilir.

Son olaylar Latin Amerika'da demokrasi için, askersel faşist diktatörlüklere karşı verilen savaşımın ulusal kurtuluş ve anti-emperyalist savaşımlarla sıkı sıkıya bağlı olduğunu ve bu savaşıma gitgide daha geniş katmanların katıldığını göstermektedir.

BAĞIMLILIK TEKELLERİN DOĞUŞU YOLUNU KAPAMIYOR

Julio Silva Colmenares

Kolumbiya'lı ekonomist

Ülkelerin egemen ve bağımlı diye nitelenmeleri sermayenin dünya kapitalist sistemi çerçevesi içinde eşit olmayan bir biçimde birikmesinin sonucudur. Latin Amerika'daki burjuva toplumunun özellikleri incelenirken bu somut gerçeğin her zaman gözönünde bulundurulması gereklidir.

Çeşitli devletlerin kapitalist yolda gelişmeleri ele alınırken iki temel doğrultu belirlenebilir: Klasik (gelişmiş) ve bağımlı kapitalizm. Bu yollar-
dan birini veya diğerini izleyen ülkeler üretim güçlerinin, burjuva toplu-
munun olgunluk derecesinin ve sosyal-ekonomik yasaların ortaya çıkma
biçiminin düzeyine göre farklılaşmaktadırlar. Latin Amerika'nın da içinde
bulunduğu bağımlı kapitalizm bölgesindeki ülkelerin durumu incelenirken
yeni yeni sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri, bağımlılık koşulları
içinde sermayenin iç temele dayanarak tekelleşmesi sürecine bağlı ola-
rak, yoğunlaşması ve merkezileşmesi, ya da iç ve dış (emperyalist sız-
malar) etmenlerin koşut olarak harekete geçmesi ile ilgilidir.

Ekonomik bakımdan bağımlı birçok devletler kapitalizm yolunda bir
hayli ilerlemişlerdir. Bu, üretimin ve sermayenin yoğunlaşması ve mer-
kezileşmesinin kaçınılmazlığının ve eninde sonunda tekellerin meydana
gelmesinin sonucudur. Sermayenin orta derecede gelişme düzeyine eriş-
tiği Latin Amerika ülkelerinde tekellerin ve tekелci burjuvazinin oluşması
için gerekli önkoşullar yaratılmaktadır. Bu sürecin özelliği, ekonominin
dünya ölçüsündeki kollarının tekellerin denetimi altına geçmesinden sonra
ortaya çıkmaya başlamasıdır. Başka bir deyişle tümüyle burjuva dünya-
sının tekелci gelişme aşamasına ulaşmasıyla başlamasıdır. Bu koşullar
içinde Latin Amerika ülkelerinde tekellerin ortaya çıkması, emperyalizmin
merkezlerinde oluşmuş olan süreçlerin bu ülkelere hızla aktarıldığını yan-
sıtmaktadır.

Latin Amerika ülkelerinin hiç bir zaman serbest rekabeti tanımamış olmaları dikkat çekici bir şeydir. Bölgede tekelleşmenin önemli bir özelliği, devletin ortak ekonomik faaliyete (klasik modelde olduğu gibi) tekel-ler tarafından itilmemiş olması, tam tersine devletin tekeller kurulması için zemin hazırlama yolunu tutmuş olmasıdır.

Her ne kadar ekonomik potansiyel, üretim güçlerinin gelişmesi düzeyi ve burjuva toplumunun olgunluk derecesi bakımından çeşitli Latin Amerika ülkeleri arasındaki ayırmalar son derece önemliyse de, çözümleyici rol oynayan çeşitli öğelerin birbirine benzemesi dikkat çekicidir. Bunu söylerken, onların tarihsel yazgısındaki, Amerikan emperyalizmine boyun eğmelerindeki, ekonomi, kültür ve teknik alanlarında geri kalmalarındaki ortak yönleri gözönünde bulundurmaktayız. Kolumbiya bütün bunların biraraya geldiği ülkeler için tipik bir örnektir.

Son on yıl içinde Kolumbiya bir tarım ülkesinden tarım-endüstri ülkesine dönüştü. Uzmanların hesaplarına göre, 80'li yılların ortalarına doğru ekonominin endüstri sektörü tarım üretimini geride bırakacaktır. Böylelikle Kolumbiya'nın endüstri-tarım ülkeleri arasında yer alması olanağı ortaya çıkacaktır.

Ülkede modern teknolojiden yararlanan branşlar (örneğin, metal işleme, selüloz-kâğıt ve kimya endüstrisi, metal olmayan madenlerin çıkarılması) çok büyük tempolarla ilerledi. 1957 ile 1972 yılları arasındaki onbeş yıllık dönemde bunların endüstri üretimindeki payı % 26'dan % 42'ye yükseldi. Bunun yanı sıra branşlar yapısındaki çarpık durum devam etmektedir. Bunun en dikkate değer örneği, ağır endüstrinin ulusal gelire görece katkısının son derece düşük olmasıdır. Örneğin metalürji, endüstri üretiminin toplam değerinin ancak % 3'ünü, petrol işleme ve temel kimya endüstrileri % 6'sını, tezgah yapımı ve ulaşım araçları endüstrisi % 8'ini sağlayabilmektedir. Makine yapımına gelince, sıradan tarım makineleri ve yedek parçalar üretmektedir. Bundan dolayı Kolumbiya yabancı ülkelerden (her şeyden önce ABD'den) temel endüstri donatım ve materyalleri, önemli yedek parçalar satınalmak, yeni teknoloji edinmek zorundadır. Kolumbiya'da modern teknolojinin başarıyla benimsenmesi ve çağdaş donatım modellerinin hazırlanması için gerekli bilimsel-teknik potansiyel meydana getirilmiş değildir.

Böylelikle her ne kadar memleketimizde belirli bir teknik ilerleme oluyorsa da, bunun bilimsel-teknik devrime aktif katkıda bulunduğu söylenemez. Ekonomimizdeki genel büyüme ve branş yapısındaki değişme koşullarında emperyalizmin başlıca merkezlerinden teknoloji satın almamız bağımlılığımızı daha da artırmaktadır. Kolumbiya'nın deneyimleri bağımlı kapitalizme özgü «geri kalmışlığın modernleştirilmesi» eğilimini doğrulamaktadır.

Ekonomik gelişme düzeyinin yükselmesine üretimin yoğunlaşmasında ve merkezileşmesinde başgösteren hızlanma eşlik etmektedir. Bu nedenle

ufak ve orta işletmeler büyük işletmeler tarafından yutulup silinmektedir. 1957–1972 döneminde, 24 kadar kişi çalıştıran işletmelerin ülkenin toplam üretim hacmindeki payı % 55, 25–99 kadar kişiye iş veren işletmelerin ise % 38 oranında düşmüştür. Günümüzde tüm işletmelerin % 42,8'ini oluşturan küçük işletmeler brüt endüstri üretiminin sadece yüzde 4,8'ini, % 16,3'ünü oluşturan büyük işletmeler ise % 75,2 sini sağlamaktadır. Yoğunlaşma süreci özellikle metal işleme ve makine yapımı endüstrilerinde hızla gelişmiş, bunlar en dinamik branşlar grubunda yer almıştır.

Ekonomik büyümeye üretim komplekslerinin irileşmesi eşlik etmektedir. Bu ise, sermayenin organik yapısının değişmesini, merkezleşme düzeyinin yükselmesini ayarlamakta ve dolayısıyla ekonominin tekelleşmesini teşvik etmektedir. Demek ki, ülkemizdeki koşullarda tekellerin ortaya çıkması rastlantı ve istisna değildir. Bu kapitalizmin gelişmesinin hem de bağımlılık ve geri kalmışlığın çarpıklaştırdığı gelişmenin yasal sonucudur.

Büyük burjuvazinin çeşitli gruplarının çıkarlarının birbirine örülmesi Kolumbiya'da finans oligarşisinin meydana çıkmasına neden olmuştur. Bu oligarşi ekonominin başta gelen branşlarını denetlemekte ve toplumsal yaşamın bütün alanlarını etkilemektedir. Bunun karakteristik yanı, böyle bir sürecin yabancı sermayenin aktif katılımıyla gerçekleşmesidir.

Kolumbiya'da başlıca branşlarda maddi üretim ve hizmetlerle ilgili olarak tarafımızdan yapılan bir araştırmada ⁽¹⁾ ülkemizde tekellerin bizdeki kapitalizmin oldukça erken gelişme aşamalarında ortaya çıkmaya başladığı gerçeğini doğruladı. Bu tekeller geniş tüketim malları üretimiyle, maliye ve kredi alanlarını ve ticaret ile hizmetleri kapsamıştır. Bunlardan bazıları yabancı sermaye tarafından kurulmuş, dolayısıyla ona bağımlı kalmıştır. Diğerleri ise genel olarak, devletin koruyuculuğu altında oluşmuştur. Ne var ki, her ikisi de uzun süre serbest rekabet dönemlerinden geçmemiştir. Bugün tekelleşme süreci daha da güçlenmekte, ekonomi üzerindeki etkisini artırmaktadır.

Tekelci sermayenin etkisini oldukça açık bir biçimde ortaya koyan bazı veriler üzerinde duralım. Vardığımız sonuçlara göre tekelleşmenin düzeyi ⁽²⁾ şöyledir: Endüstride % 75, maliye alanında % 100, kuruculukta % 40, maden çıkarma endüstrisinde % 90, elektrik, gaz ve su sağlanmasında % 100, ulaşırmada % 70'tir, yani toplam olarak yüzde 50'yi bulmaktadır. Tekelleşme kapitalist gelişmede nicel bakımdan yeni bir basamak oluşturan finans gruplarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bunlara, ekonominin çeşitli branş ve alanlarında eylemde bulunan kapitalistlerin oluşturdıkları birlik adı verilebilir. Bu gruplardan her biri birleşmiş

⁽¹⁾ Julio Silva Colmenares. Los verdaderos duenos del pais. Oligarquía y monopolis en Colombia. Bogota, 1977.

⁽²⁾ Toplam mal veya hizmet üretiminde en büyük kumpanyaların payına göre. *Not red.*

bir yönetim merkezine bağlıdır ve belirli bir stratejik amaç izlemektedir. Böyle olsa da, birlik üyesi olan firmalar hukuksal ve ekonomik özerkliklerini korumaktadırlar. Finans grupları finans oligarşisinin yaşamını sürdürme biçimlerinden biridir. Bunlar sermayenin hiçbir belirli kolunu (ticari, mali veya üretim kolunu) temsil etmezler. Bunların ortaya çıkması bu üç cins sermayenin kaynaşmasının gerçekleştirildiği aşamaya bağlıdır. Gruplar tüzel kişi olmadığı için, bunların yasanın denetimi altında bulundurulması son derece güçtür.

Ulusal gruplar arasında en güçlülerini sayacak olursak, örneğin «Santodomingo» grubunun etki alanı 110 şirket üzerinde uzanmaktadır. Bu şirketlerin tüm aktifinin en az 40 milyar pesosu ⁽³⁾ bu grubun elindedir. Yüzden fazla firmanın faaliyetine katılan «Suramericana» grubu aktifin % 60'ına sahiptir. «Bogota» grubu 80 milyar pesoyu aşkın sermayesini 70 şirkete yatırmıştır. «Cafetero» grubu 40 firmayı kontrol etmekte, bunların aktifinden 80 milyar pesosu denetiminde tutmaktadır. «Grancolombiana» grubunun 60 şirketle ilişkisi vardır ve bunlardaki sermayesi 50 milyar pesodur. «Postobon-Lux» grubu 40 firmayı kontrol ederek aktiften 45 milyar peso almaktadır. «Vale del Cauca» adlı tarım-endüstri grubu 70 firma ile ilişkilidir ve kontrolü altındaki aktif 15 milyar pesosu bulmaktadır.

Yabancı tekeller gruplarının etkisi altındaki şirketleri belirlemek son derece güçtür, çünkü aralarından birçokları, sınırlı sorumluluk taşıyan anonim şirketler halinde faaliyet yürütmektedir. Başka bir deyişle bunların aksiyonları borsada işlem görmemekte, başkalarının adına yazılmış bulunmaktadır. Böyle olsa da bazı ip uçları elde etmiş durumdayız. Şöyle ki, Rockefeller grubu 40 firma ile ilişkilidir ve kontrol ettiği aktif 35 milyar pesosu bulmaktadır. Ötekiler de şu durumdadır: Morgan grubu, 30 firma, 20 milyar peso; «Frist National City Bank» grubu, 35 firma, 20 milyar peso. Amerikan gruplarının tüm ilişkilerini meydana çıkaramadığımız için yukarıda sıralanan verilerin çok daha büyük olduğu kuşkusuzdur.

Kolumbia'daki mali gruplar Morgan ile Rockefeller grubuyla kıyaslanırsa birer cüce durumuna düşerler. Ne var ki, Kolumbia'daki etkilerinin küçümsenmemesi gerekir, çünkü faaliyetleri ülkenin ekonomisine göre ölçülmektedir. Kolumbia'lı sekiz grubun kontrolü altındaki aktifin tümü brüt üretimin (1977 yılında yaklaşık 700 milyar peso idi) yarısına eşittir. Elbetteki bu gruplar yabancı tekellere çeşitli ölçüde bağlıdırlar. Fakat yerli büyük burjuvazinin emperyalizmle işbirliği yaptığı apaçıktır.

Kolumbia'daki kapitalist toplum, görece olgunluğunu, her şeyden önce çalışabilir nüfusun yarısından fazlasının emek gücünü satarak yaşamaya ortaya koymaktadır. 1978 yılında ekonomide görevli 8 milyon kişinin

(3) Yazarın kullandığı veriler bir Amerika dolarının 40 Kolumbia pesosu ettiği dönemi kapsamaktadır. (Not. red.)

%, 56'sını (yaklaşık 4,5 milyon) kentli ve köylü işçiler, gündelikçiler ve memurlar; %, 26'sını (2,1 milyon) zanaatçılar; %, 9'unu (700 bin) aile işletmelerinde ücretsiz çalışanlar; %, 4'ünü (300 bin) ırgatlık yapanlar oluşuyordu. Nüfusun %, 5'i (400 bin) ise işveren olarak görünmektedir.

Burada kapitalizme özgü toplumsal tabakalaşmanın başlıca işaretleri bunlardır. Aynı zamanda, Kolumbiya Komünist Partisi'nin Programında belirtildiği gibi, «Ülkenin toplumsal-ekonomik yapısı Kolumbiya toplumundaki sınıfların her birine, kendilerine özgü çizgiler vermekte ve bu sınıfların politik yaşama katılmalarının biçimlerini saptamaktadır.»⁽⁴⁾

Toplumsal piramidin tepesinde, az sayıda olsa da, büyük bir güce sahip bulunan finans oligarşisi yer almakta ve emperyalizmle bağışıklık halinde tüm Kolumbiya halkının karşısına dikilmektedir. Üretimin, emek gücünün ve kârların yoğunlaşmasının güçlenmesi koşullarında mali grupların etki alanında binlerce küçük ve orta kapitalist eylemini sürdürmektedir. Böyle olsa da bunlar çetin bir savaşım yürütmek, acımasız bir rekabete karşı koymak ve üretimin gelişmesinde durmadan artan güçlülere göğüs germek zorundadırlar. Küçük ve orta kapitalistler finans kapitale «haraç» verebilmek için işçilerin sömürsünü artırmaktadırlar. Burjuvazinin bu grupları ve ufusun orta katmanlar adını taşıyan kesimi bir orta tutum takınmakta, ama temel sorunlarda genel olarak oligarşinin yanında yer almaktadırlar. Buna karşın bu katmanların rolü küçümsenmemeli ve demokratik güçlerden yana kazanımları olanağı gözden kaçırılmamalıdır. Bunların ülke nüfustaki oranları bir hayli yüksektir; emperyalizm ve yerli tekellerle çelişkilerinin ise nesnel bir niteliği vardır.

Sermaye birikimi, bilindiği üzere, halk yığınlarının yoksullaşmasına yol açmaktadır. Ücretli işçilerin iş ücretinin ulusal gelirdeki payı gitgide azalmaktadır: 1970 yılında ulusal gelirin %, 46'sını oluştururken 1976'da bu oran %, 39'a düşmüştür. Buna koşut olarak yaşam düzeyi de düşmektedir. Örneğin 1953 yılında bir işçi ailesi yiyecek ve kira için bütçesinin %, 71'ini ayırırken, 1976'da bu oran %, 81'e yükselmiştir. Bu da öğretim, sağlık hizmetleri, dinlenme v.b. harcamaları için gitgide daha az para kaldığını ortaya koymaktadır.

Kolumbiya toplumunda temel toplumsal güç proletarya ve onun öncüsü olan fabrika işçileridir. Proletaryanın gitgide daha büyük işletmelerde ve sayısı az olan endüstri merkezlerinde yoğunlaşması, yapısının, hareket tarzının ve sınıfsal bilincinin nitel bakımdan değişmesine elverişli koşullar hazırlamaktadır. Bundan ürken yönetici çevreler proleter yığınların aktifliğinin artmasına her araçtan yararlanarak engel olmaya çalışmaktadır. Bu amaçla sendikal haklar durmadan kısılmakta, dört sendika merkezinde toplanmış çeşitli gruplardan emekçileri karşı karşıya getirme poli-

(4) Kolumbiya Komünist Partisi'nin 12. Kongresi. Moskova, 1977, s. 93.

tikası uygulanmakta, gençliği işçilerden ayırma denemeleri yapılmaktadır. Bu ve buna benzer diğer etmenler Kolumbiya proletaryasının örgütselliğinin yeterli düzeyde olmadığını ortaya koymaktadır.

Günümüzde sendikal hareket çalışabilir nüfusun ancak % 15'ini kapsamaktadır. Böyle olsa da işçi sınıfı Kolumbiya Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu etrafında toplanmıştır. Bu konfederasyon ülkede üyelerinin sayısı bakımından ikinci yeri almakta ve sınıfsal konumlardan hareketle, emekçileri ekonomik istekleriyle politik savaşımalarını birleştirmeye çalışmaktadır. 1977'deki ulusal grev zamanında dört işçi merkezi Sendikalar Ulusal Konseyi adında bir koordinasyon kurulu meydana getirdiler. Bu örgüt tüm emekçilerin eylem birliğini gerektirecek olan gelecekteki eylemlerde önemli bir rol oynayabilir ve işçi sınıfının birleşmiş örgütünün kurulmasını hazırlayabilir.

Serbest rekabet dönemindeki kapitalizmde devletin ekonomiye «karışmaması» doktrini yürürlükte olduğu halde, tekeller döneminde devletin ekonomik yaşama aktif olarak katıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra politik egemenlik merkezleşmekte, bu ise tekelci burjuvazinin isteklerine daha geniş ölçüde yanıt vermektedir. Bu gibi durumlara Kolumbiya'da da rastlamaktayız. Ülkemizde nerdeyse yüz yıldan beri başkanlık usulü uygulanmaktadır. Fakat 1968 yılındaki reformdan sonra başkanın yetkileri önemli ölçüde artırıldı. Öte yandan ordu her geçen gün sivil işlere git-gide daha geniş ölçüde katılmaktadır. Kolumbiya çeyrek yüzyıldan fazla bir zamandan beri hemen hemen aralıksız olarak sıkıyönetim altında yaşamaktadır. «Adalet» askerler tarafından dağıtılmakta, ordu çok geniş kırsal bölgeleri doğrudan doğruya denetimi altında tutmaktadır. Bu silâhlı güçler hayat pahalılığına, işsizliğe, yoksulluğa karşı düzenlenen her türlü gösteriyi ezmek için yıldırma eylemlerine girişmektedir.

Finans oligarşisinin her alandaki gerici tutumu egemenliğinin güçlenmesiyle koşut olarak artmaktadır. Ne var ki, haklarını korumak üzere ayaklanan Kolumbiya halkı inatla direnmektedir. Büyük sermaye ordu aygıtını giderek daha fazla kullanmakta, politik ve sendikal örgütlere karşı kanlı baskılar yapmakta, fakat Komünist Partisini yasadışı ilân edememekte ve sendikal hareketi denetimi altına alamamaktadır.

Kolumbiya Komünist Partisi MK'nin 1979'da yapılan Temmuz Plenumunda «ülkemiz üzerinde faşist diktatörlüğün bulutları dolaşıyor» uyarısında bulunulmuştur. Ülkenin faşistçe militarize olmasını engellemek amacıyla, komünist partisi tüm ilerici güçlerin ve burjuva partilerindeki gerçekçi kimselerin temsilcilerinden oluşacak geniş bir demokratik cephe kurulması için çağrılarda bulunmuştur. Parti bu güçleri, insan haklarının gerçekten uygulanması ve vatandaşlar için güvenlik (sürekli sıkıyönetimin kaldırılması dahil) sağlanması, işçi ücretlerinin artması, fiyatların dondurulması, tekellerin iyeliğinde bulunan ve halk yığınlarının ağır durumu-

na doğrudan doğruya neden olan işletmelerin ulusallaştırılması uğrındaki savaşımda birleştirmeyi istemektedir.

Bu cephe rejime karşı güçlü bir muhalefete dönüşebilir, ülkenin ulusal kaynaklarından rasyonel olarak yararlanması temelinde bağımsız ve uyumlu olarak gelişmesi ve emekçilerin yaşam düzeylerinin iyileşmesi ile ilgili kendi seçeneğini önerebilir. Böyle olsa da Kolumbiya halkının, KKP'-programında formüle edilen başlıca ödevi, yani sosyalist devrimin bir bölümü ve ilk adımı olan «Anti-emperyalist, anti-latifundist ve anti-oligarşik, demokratik – halk devriminin gerçekleştirilmesi ödevi gündemden düşemez.»⁽⁵⁾

(5) Bak: Kolumbiya Komünist Partisi'nin 12. Kongresi, s. 100.

Grev savaşımlının eğilimleri üzerinde bir çözümleme

Polihronis Vais

(Yunanistan Komünist Partisi MK üyesi)

– YKP MK Genel Sekreteri Harilaos Florakis yoldaş, Parti MK Plenumu'ndaki konuşmasında, Yunanistan'da emekçilerin hakları uğrunda yürüttükleri savaşımlın karakteristik çizgileri olarak, bu savaşıma katılan katmanların genişlediğini, çeşitli işkolları, bölgeler arasında ve ülke çapında eylem koordinasyonu yapılmakta olduğunu belirtti. Siz, emekçilerin söz konusu aksiyonlarındaki bu yeni eğilimleri ve ayırdedici çizgileri komünistlerin nasıl değerlendirdiklerini daha ayrıntılı olarak anlatır mısınız?

– Komünistler, bugünkü koşullarda emekçilerimizin yürüttükleri savaşımlın gelişmesini çözümlemeye, özellikle son yıllarda genişliyen ve sertleşen grev hareketine büyük bir önem veriyorlar.

Yılın sonuna yaklaşmakta olduğumuz bu günlerde, YKP'nin 1980 yılında emekçilerimizin durumunun kötüleşeceği ve bunun da ulaşılan yaşam düzeyini koruma ve iyileştirmeyi amaçlayan savaşımlı, demokratik ve sendikal özgürlükler savaşımlını, tekellerin eylemini sınırlama savaşımlını, tekyanlı «tasarruf rejimi»ne karşı savaşımlı artıracağı, dolayısıyla hükümetin işçi düşmanı politikası ile kesin bir cepheleşmeye yol açacağı uyarısında tamamen haklı olduğu apaçık görülüyor.

İşte, ülkede geçenlerde yakıt fiyatlarının artırılması sonucu olarak, en önemli tüketim mallarının fiyatları da yükseldi. Bu da grev hareketine yeni bir atılım kazandırdı.

YKP MK'nin 1980 Temmuzunda yapılan plenumunun kararında şunlar belirtiliyor: «Biz, tekelci oligarşinin ve emperyalizmin emekçi halkın yaşam düzeyine ve haklarına karşı saldırılarında daha öte bir tırmanma ile yüz yüze bulunuyoruz.» Ve bu nedenle, «söz konusu saldırıya karşı direniş olarak, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin savaşımlını daha iyi örgütleme ve açındırma» gerekliliği ortaya çıkmaktadır. (1)

Parti, grev hareketinin emekçilerin savaşımlının genel gelişmesi bakımından, savaşımlın daha öte başarısı ve ülke politikasında halkın yaşamının iyileştirilmesine temel olabilecek bir dönüm sağlanması bakımından özel önemi olan bazı çizgilerini belirtti. Bu çizgiler yeni değildir, ama son zamanlarda birçok etkenin yardımıyla gitgide daha ümit verici perspektifler açarak iyice belirginleştikleri görülüyor. Bu etkenlerin sonuç belirliyen en önemlisi, YKP'nin, işçi sınıfı partisinin hareket içindeki legal, açık politik varlığıdır.

(1) «Rizospastis», 13 Temmuz 1980.

Şimdi sözkonusu çizgilerin neler olduğunu özetliyeim:

Birincisi, grevcilerin, iş ücretlerinin artırılması ve fiyat yükselişlerine göre yeniden ayarlanması, daha iyi çalışma koşulları yaratılması, demokratik ve sendikal özgürlüklerin savunulması gibi istekleri, artık şu veya bu kapitaliste karşı değil, hükümetin tüm tekellerden yana politikasına karşı yöneltilmiş istekler karakteri taşıyor.

İkincisi, grevlerin ve işçilerin diğer aksiyonlarının politik içeriği, öteki emekçi katmanlarının, ekonomik bakımdan aktif nüfusun % 29'unu oluşturan köylülerin ve yaklaşık % 25'ini oluşturan kentli orta katmanların bilincine daha derinine giriyor. Bu anlamda, Banka Memurları Sendikaları Federasyonu Başkanının, bu federasyon tarafından yürütülen sendikal eylemin «hükümetin işçi düşmanı politikasına karşı» yöneltilmiş olduğunu belirttiği demeci dikkate değer.

Üçüncüsü, kent ve köy orta katmanlarının, ekonomik durumu iyileştirme ve haklar elde etme amaçlı savaşında gitgide etkinleşen eylemleri başlıbaşına bir önem taşıyor. Çeşitli biçimlerdeki köylü aksiyonları, bu arada kent pazarlarına mal indirmekten vazgeçme ve giderek binlerce traktörle kent yollarını kesme gibi kendine özgü grev biçimleri ilk kez bu yıl yüzbinlerce kişiyi kapsayan bir nitelik aldı. Bu aksiyonlar, hükümetin Yunanistan ekonomisini AET'li tekellerin istemlerine göre uyarlamayı amaçlayan önlemler dizisini gerçekleştirme çabalarına koşut olarak devam ediyor ve gitgide güçleniyor. Grevciler, hükümetin bu tür çabalarının ülkemiz köylüleri için felâkete eşit sonuçlar getirebileceğini biliyorlar. Tekellerin ezgisini sırtlarında hisseden kentli orta katmanların grev savaşımaları da son zamanlarda sertleşiyor. Esnafın, küçük sermayeci ve tüccarların demokratik hareketi sözcüleri de, su, elektrik, telefon ücretlerinde ve taşıt araçları biletlerinde fiyat yükselişlerine kesinlikle karşı koyacaklarını açıkladılar.

Dördüncüsü, halk yığınlarının savaşında bir uyum sağlanması gerektiğini günden güne daha iyi anlamakta olmaları, çeşitli işkollarından, kentte ve köydeki kuruluşlardan işçiler arasında dayanışmanın, birbirini desteklemenin ve ortak eylemlerin ne gibi bir rol oynadığını kavramaları son derece önemlidir. Örneğin, Larissa kenti iplik ve dokuma sanayii işçileri sendikası sekreteri şöyle diyor: «Köylülerin savaşımını kentli işçilerin geniş ölçüde desteklemeleri nesnel bir temele dayanıyor. Kent emekçileri, köylülerin, hükümetçe uygulanan tekeller yanlısı politikanın kurbanları olduklarını çok iyi biliyorlar.»⁽²⁾

Beşincisi, hükümetin durmadan öne sürülen «Biz Batı'ya bağlıyız» tezine dayalı politikası, «soğuk savaş» ruhunda gerginliğin artırılması ve silâhlanma yarışı, emekçilerin sırtına günden güne daha da ağırlaşan bir yük sarıyor. Enflasyon ve fiyat artışları, iş ücretlerinde çetin savaşımalar sonu-

(2) «Kommunistiki Epiteorici», Mart 1980.

cunda elde edilen ve zaten yetersiz olan yükselişleri de eritiyor. Geniş işçi, köylü, memur, küçük sanayici ve tüccar katmanları, Parti Merkez Komitemizin belirttiği gibi, «soğuk savaş» ruhunda körüklenen anti-sovyet kampanyaya karşı, barış için yürütülen savaşımın, Yunan halkının demokratik özgürlüklerini güven altına alma ve geliştirme savaşımının, bugünkü yaşam düzeyini koruma savaşımının birbirine bağlı bulunduğunu ve bunların birarada ve uyumlu biçimde yürütülmesi gerekliliğini kavıyorlar.

Halkın hoşnutsuzluğu artıyor. Sağcı hükümetin politikasına karşı direniş, 1977 yılında «Yeni demokrasi» partisine oy vermiş olanlar arasında da yaygınlaşıyor. YKP MK Plenumunun kararında, «Plenum, bugün sağcı partinin erkten uzaklaştırılmasının halkımız ve ülkemiz için yalnız bir gereklilik olmakla kalmadığı, aynı zamanda doğrudan doğruya yerine getirilebilecek reel bir ödev olduğu kanısındadır», deniliyor. ⁽³⁾

Komünistler, ülkemizde sınıf kavgaları seyrindeki bu eğilimlerin gelişeceğine inanıyorlar. Beklenen gelişme sonucu olarak, demokratik sendikaların eylembirliği için, demokratik, anti-tekelci, anti-emperyalist değişimler için savaşım vermekte olan güçlerin birleşmesine elverişli önkoşullar oluşacaktır. Günden güne genişleyen grev hareketi, ekonomik ve politik isteklerin gitgide daha sıkı biçimde birbirine örüldüğü ve içinde işçi sınıfının daha büyüyen bir öncülük rolü oynadığını gördüğümüz savaşım, Yunanistan'ın toplumsal ilerleme yolunda, son çözümde sosyalizme götüren yolda ilerlemesini sağlayacak olan etkeni oluşturuyor.

⁽³⁾ «Rizospastis», 13 Temmuz 1980.

Kıbrıs – AET katılımının acı dersi

Dinos Constantinou

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL)

Merkez Komitesi Politik Büro üyesi

Uluslararası alanda değişen güçler dengesi ve bilimsel-teknik ilerlemenin alabildiğine hızlanması, bugün, yaşamın çeşitli alanlarında yoğun bir enternasyonalleşmeye yol açıyor. Maddi üretim alanında ekonomik entegrasyon süreci bunun en belirgin ifadesi oldu. Sosyalizmde ve kapitalist dünyada, bu entegrasyon, sınıfsal içerik, erek ve amaçlar bakımından ilkesel olarak çeşitli ve taban tabana zıt biçimlerde gerçekleşiyor.

Sosyalist entegrasyon, kardeş ve eşit haklı halkların, bilim ve teknikte en yeni ulaşımın temeli üzerinde üretimi daha da artırmak için işbirliği yapmalarına yardım ediyor. Bu entegrasyon, toplumun ilerlemesini güven altına alarak, ülkeler arasında ayrımların ve ekonomik alanda gerilemişliklerin giderilmesine, emekçilerin maddi durum ve kültür düzeylerinin durmaksızın yükseltilmesine yardımcı oluyor. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) çerçevesinde ülkelerin çokyönlü işbirliği buna tanıklık ediyor.

Kapitalizmde ekonomik entegrasyonun içeriği, yönü ve amaçları ise buna hiç benzemiyor. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) ⁽¹⁾ doğuşu da nesnel olarak ekonomik yaşamda aynı enternasyonalleşme eğiliminin belirtisi olsa da, bu birleşmenin sınıfsal biçimi ve iç niteliği topluluğun

(1) Avrupa Ekonomik Topluluğu (Ortak Pazar) Avrupa kapitalist devletlerinin (FAC, Fransa, İngiltere, İtalya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, Danimarka, İrlanda ve 1 Ocak 1981'den sonra Yunanistan) meydana getirdikleri ekonomik kümedir. 1957 Martında Roma'da imzalanan AET Kuruluş Antlaşması (Roma Antlaşması) 1 Ocak 1958'de yürürlüğe girdi. Topluluğun benimsediği ekonomik, sosyal ve politik sorunların karakterini, kendi sınıfsal devlet-tekel özlüğü belirliyor. Bu sorunları şöyle sıralayabiliriz: Üye ülkeler arasındaki ticarete bütün sınırlamaları yavaş yavaş kaldırmak, üçüncü ülkelerle ticarete ortak bir gümrük tarifesi uygulamak, yaratılan ortak pazar çerçevesinde «kişilerin, sermayelerin ve servislerin serbestçe hareketini» sağlamak; bunalımsız gelişmeyi ve sınıfsal uzlaşmaz çelişkilerin yumuşatılmasını gözetmek; dünya devrimci ve kurtuluş hareketine karşı Batı Avrupa kapitalizminin güçlerini birleştirmek ... Ama AET'nin artık yirmi yılı geçen eylemi ve bunun ortaya koyduğu gerçek deneyim, bu örgütün ticari-politik önlemlerinin, gerek topluluğun içinde, gerekse topluluğun dışında kalan kapitalist dünyada sürekli olarak emperyalistler-arası çelişkiler doğurmakta olduğunu gösteriyor. Kapitalizmin bunalımı daha da derinleşti. Birçok kapitalist ülkede ve gelişme halindeki ülkelerde, emekçi yığınları, sol ve ilerici güçler, Ortak Pazar'ın anti-demokratik ve halk aleyhtarı karakterine karşı, bu topluluğa katılmaya veya onunla bağlaşıma ve işbirliğine karşı çıkışlar yapıyorlar. *Not red.*

bambaşka bir amaca yönelmesini belirliyen etkenler oldu. Kapitalizmin gitgide derinleşen genel bunalımı koşullarında AET'nin oluşturulması, eski dünyanın dayanaklarını koruma, sosyalizmin büyümekte olan etkisine karşı koyma, halklar üzerinde ezgi ve sömürü sistemini (biçimde değişik olarak) sürdürme yönünde yeni bir denemeydi. Biz Kıbrıslılar, küçük ve bağımsızlığını nispeten yakın geçmişte kazanmış bir ülkeye karşı AET politikasının ne demek olduğunu kendi deneyimimizle anlamış bulunuyoruz.

Kıbrıs hükümetinin Avrupa Ekonomik Topluluğu'yla bağ kurma ve bu örgüte girme kararı üzerinden on yıl geçmiş bulunuyor. Öyle ki, girme görüşmeleri 1971 Martında başladı, aşağı yukarı iki yıl sonra 1972 Aralık ayında, Roma Antlaşması'nın 238. maddesi gereğince Kıbrıs'ın AET'ye ortak üye olması anlaşması imzalandı ve bu anlaşma 1 Haziran 1973'te yürürlüğe girdi. Anlaşma, gelecekte, ilk on yıl geçtikten sonra, gümrük anlaşması imzalanmasını öngörüyordu. Ve böylece, bizler, Kıbrıs'ın Ortak Pazar'a ortak üye oluşunun reel meyvalarını ayık kafayla değerlendirmeye olanak veren çok ibretverici bir yol geçmiş bulunuyoruz. Ama ilkönce kısaca bu sorunun tarihçesine değinelim.

Daha AET ile işbirliği plânları üzerindeki görüşmelerin başlangıç evresinde, ülkemiz için, gelecekteki ilişkilerimizin karakter ve biçimine ilişkin üç olası varyant – tam hakla üyelik, ortak üyelik, ticaret anlaşması imzalaması – belirlendi. Hükümet ortak üyeliği seçti ve ileride gümrük birliği kurulmasını da öngören bu varyantı şu düşüncelere dayanarak seçtiğini açıkladı: Birincisi, Kıbrıs'ın bir Avrupa devleti olarak, Batı Avrupa ile sağlam ilişkiler kurmasına ve bunları geliştirip güçlendirmesine yol açılması yararı. İkincisi, o zamanlar İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmek üzere olması yüzünden bu ülkenin preferans (yeğleme, öncelik tanıma) gümrük tarifelerini kaybetmenin Kıbrıs ekonomisi ve dışsatımı üzerinde yapacağı olumsuz etkileri giderme çabası. Üçüncüsü, AET ülkelerine dışatım yapmada artık özel ayrıcalıklar elde etmiş olan diğer Akdeniz devletlerinin rekabet tehdidinden kurtulma düşüncesi. Dördüncüsü, tarım ve sanayi ürünleri dışsatımını isteklendirme ve artırma önlemleri gerekliliği ...

Daha işin başında, AKEL, Kıbrıs'ın, AET'ye yalnız katılmasına değil, birlik kurmasına da karşı çıktı. Batı Avrupa'da gelişen kapitalist entegrasyon süreci üzerinde bizim yaptığımız çözümleme, bu entegrasyonun tekellerin egemenliğini güçlendirmeye yol açtığını, şimdiki evrensel boyutlarıyla de güçlü kapitalist partnörlerin zayıf olanlar üzerinde egemenlik kurmasına hizmet ettiğini gösterdi. Kapitalist entegrasyonun gözle görülür bir politik içeriği de var. AET'ye NATO'nun «ekonomik temeli» denilmesi boşuna değildir. Ortak Pazar, ABD'nin etkin desteğiyle, dünya emperyalizminin, yani sosyalist sisteme karşı, Batı Avrupa'da işçi hareketine ve devrimci harekete karşı, gelişme halindeki ülkelerde ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımı yürüten güçlere karşı saldırılarına devam eden emperyalizmin başlıca dayanağı oldu.

Biz, bundan başka, kapitalizmin iç niteliğinden ileri gelen derin çelişkileri kapitalist entegrasyonun giderebilecek ve en azından bunlara çözüm getirebilecek yetenekte olmadığını da anlıyorduk. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun eylem gösterdiği yıllarda, emperyalizmin bu topluluğu oluşturan üç ekonomik merkezi (ABD, Japonya, AET) arasındaki uzlaşmaz çelişkiler daha da sertleşti. AET'nin «yoksul kenar bölgeleri, Batı Avrupa büyük tekelleri tarafından gitgide daha amansız biçimde sömürülüyor, Akdeniz ülkelerine karşı uyguladıkları politika bu sömürünün çerçevesini genişletmeyi hedef tutuyor. Yakındoğu'da, Asya ve Afrika'nın diğer kesimlerinde de buna benzer bir politika uygulanıyor.

Bütün bu nedenlerle, AKEL, ülkenin AET'yle birleşmesine ve bu örgüte katılmasına karşı çıkıyor, bunun için inandırıcı kanıtlar ileri sürüyor, ulusal çıkarların – hem ekonomik, hem de politik bakımdan –, çoğu Akdeniz ülkelerinin yaptıkları gibi, AET'yle düpedüz ticaret anlaşması imzalamanın yeğlenmesini gerektirdiğini belirtiyordu. Bir ticaret anlaşması çözümü, AET ile ticaret ilişkilerimizi, her hangi bir politik veya başka yüküm altına girmeden, hak eşitliği ve karşılıklı yarar temeli üzerinde kurmamıza olanak verebilirdi. Yaşam bizim bu konumumuzun doğruluğunu gösterdi.

Şimdi, artık yedi yıldır devam eden AET'ye ortak üyeliğin Kıbrıs'a neler verdiğini daha somut olarak belirtmeye çalışalım. 1972 yılında imzalanan anlaşmanın koşullarını özetlersek, bunları şöyle sıralayabiliriz:

– Ortak üyeliğin birinci evresi boyunca, yani 30 Haziran 1977'ye kadar, Kıbrıs'ın İngiltere'ye dışsatımında öncelikli (preferans) târife rejiminin korunması; patates dışsatımı ölçülerinin belirlenmesi; Kıbrıs'ın İngiltere'ye dışsatım yaptığı «Sheri» şaraplarında proteksiyonal (yerli üretimi korumayı öngören) târifelerin ancak iki yıl uygulanması ve buna göre dışsatımın 200 bin hektolitreyi geçmemesi;

– AET'nin narenciye alımında gümrüklerin % 40 azaltılması ve keçiboynuzu alışıverişinde gümrüğün kaldırılması;

– Kıbrıs sanayi mallarının dışsalımında AET'nin gümrükleri % 70 oranında azaltması.

Kıbrıs Cumhuriyeti de, kendi yönünden, ortak üyelik anlaşmasının ilk evresinin sonuna doğru, topluluk ülkelerinden satınaldığı mallarda kendi gümrüklerini % 35 azaltmayı üstleniyordu. Anlaşmanın ikinci evresinde (1977–1982) Kıbrıs ve AET gümrükleri büsbütün kaldırılacak ve gümrük birliği kuracaklardı.

İlk bakışta, sözkonusu ayrıcalıkların ve tanınan önceliklerin, Kıbrıs'ın dışsatımını artırması gerektiği düşünülebilir. Doğal olarak, belirli bir süre için öngörülmekte olsa da, İngiltere pazarında preferanslı (yeğlemeli, öncelikli) gümrük rejiminin sürdürülmesi ülkemiz için birincil bir önem taşıyordu. Yıllar yılı İngiliz sömürge egemenliği yüzünden adanın ekonomide yalnız İngiltere'ye yönelmiş olması dolayısıyla, Kıbrıs malları, özel-

likle tarım ürünleri (naranciye, patates, şaraplar, üzüm, sebze, meyva suları, havuç v.b.) için İngiltere başlıca sürüm pazarı olarak kalıyordu. Ne var ki, Kıbrıs'a AET'ye ortak üyeliğin sağlayacağı yararlar yalnızca bu olumlu öğeden, yani İngiliz gümrük preferansının ilk evrede sürdürülmesinden ibaretti.

Bizi, ülkemizin 260 milyon tüketicisi olan bir pazarla birleşmesinin sözkonusu olduğunu ve böylelikle Kıbrıs'ın dışsatımını artırma koşulları yaratılmış olacağını söyleyerek ikna etmeye çalışıyorlardı. Ama pratik deneyim, ne yazık ki, bunun tersini gösterdi. Birleşmenin ilk yılında, Kıbrıs'ın dışsatımı 1972 yılı düzeyinde dondu (12 milyon sterlin), 1974 yılında da iyice azaldı (7 milyon sterline kadar). Azalma 1975–1976 yıllarında da devam etti ve toplam 5 milyon sterline kadar indi. 1977 ve 1978 yıllarında Kıbrıs'ın AET ülkelerine dışsatımında kesin rakamlarda biraz artış (7 ve 9,8 milyon sterlin) görüldü (ama bunun da enflasyon sonucu olarak fiyatların bir hayli yükselmiş olmasıyla birlikte irdelenmesi gerekiyor). Böylelikle, birleşmeyi savunanların dışsatım artışı öngörülerini yaşamda gerçekleştmedi.

Kıbrıs'ın AET ülkelerine dışsatımı, adanın yazgısı bakımından en kritik zamanlarda da hızla azalmaya devam ediyordu. ⁽²⁾ Bu kritik koşulların, bazan, birleşmenin «hayırlı» sonuçlarının belirmesine güya engel olduğu savları, başarısızlığın nesnel bir nedeni olarak gösterilmek istenmesi hiç de inandırıcı değildi. AET ülkelerine dışsatımımız hızla azalırken, sosyalist ülkelere ve Arap ülkelerine yaptığımız dışsatımda artış, hem de önemlice bir artış görülmesi, bu gibi savların tutarsızlığını açıkça ortaya koyuyor.

Tek sözle, sonuç ortadadır: Kıbrıs'ın AET'ye ortak üye oluşu ülkenin dışsatımında bir artış sağlamadı. Ama topluluk ülkelerinden Kıbrıs'ın yaptığı dışalım bir göz atacak olursak, bunun aynı dönemde 32 milyondan (1972) 81 milyon sterline (1978) çıktığını görüyoruz. Bir başka deyişle, birleşmeden, öncelikle Ortak Pazar ülkeleri kârlı çıktılar.

Şimdi de, anlaşma koşullarının, Kıbrıs'ın büyüme halindeki endüstrisini koruma, dışarıdan ekonomik ve teknik yardım sağlama, sosyalist dünya ile ticari ilişkilerini geliştirme gibi ulusal hedef ve gereksinimlerine ne derecede uygun düştüğünü görelim.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, AET tarafından tanınan «ayrıcılıklar»a karşılık, Kıbrıs, AET ülkelerinden yapılacak dışalım mallarında gümrükleri azaltmayı (birleşmenin ilk evresi olan 4,5 yılda % 35) kabul etti. 1972 anlaşmasında, bundan başka, bu malların dışalımında artık yeni bir nicel ve diğer sınırlama yapılmıyacağı, bunların Kıbrıs'a girmesinin kolaylaştırılacağı koşulları da vardı.

Bir kere, her şeyden önce, birleşme koşullarının, adanın gelişme halin-

(2) Öncelikle, adanın bir bölümünün 1974 yılında Türk silahlı birlikleri tarafından işgal edilmesi kastediliyor. *Not red.*

deki endüstri için hiç bir gerçek savunu hükmü bulunmaması dikkati çekiyor ve endişe uyandırıyor. Bugün bu endüstriyi yabancı rekabetten koruyan durum, AET ile gümrük birliği yapılır yapılmaz ve gümrükler tamamen kaldırıldıktan sonra, kaybolup gidecektir. Olayların böyle gelişmesi genç Kıbrıs endüstrisi için yazgısal sonuçlar doğuracak, bu endüstri ya Batı Avrupa endüstri devleri tarafından ezilecek, ya da onların eklentisi durumuna düşecektir. Gerçi bu takdirde de Kıbrıs endüstrisi gelişme gösterecek, ama bu artık Kıbrıs'ın değil, başkalarının endüstrisi olacaktır. Böyle bağımlı bir gelişmenin ekonomik ve politik sonuçlarının kestirmek de pek o kadar zor olmasa gerektir.

Bu perspektifin, bu olasılığın, bütün yurtseverlerde haklı bir tepki uyandırdığı, ama öte yandan AET yöneticilerinin pek hoşuna gittiği söz götürmez. Ülkemizin, topluluğa girdiğinden beri, bu örgütten hiç bir ekonomik ve teknik yardım görmemiş olması rastlantı değildir. Oysa 1972 anlaşmasında bu gibi yardımlar da öngörülmüyordu. AET Kıbrıs'a böyle yardımlarda bulunmayı üstlendi, ama yaşamın gösterdiği üzere, bu sözünü tutmadı.

Kıbrıs'ın AET ile birleşmesinin ışığı altında, sosyalist ülkelerle ticari ilişkilerimizin geleceği sorunu en büyük dikkatle ele almak gerekiyor. Bilindiği gibi, bu ülkelerin kişiliğinde Kıbrıs mallarının sürekli ve sağlam tüketicilerini görüyoruz. 1978'de sosyalist ülkelere dışsatımımız 8 milyon sterlini buldu. Bununla birlikte, tarım ürünlerimizin, örneğin Batı pazarlarına sınırlı olarak sürebildiğimiz, ya da hiç süremediğimiz şarapçılık ürünlerimizin gittiği sosyalist ülkelere yaptığımız dışsatımın yapısal karakteri ekonomimiz bakımından özel bir önem taşıyor. Kıbrıs'ta, bunun böyle olduğunu, yöneticiler de içinde olmak üzere, geniş bir kamuoyu kabul ediyor. Burada, AET ile görüşmeler sırasında, hükümet sözcülerinin, Kıbrıs'ın sosyalist ülkelerle ticari ilişkilerini savunmaya çalıştığını belirtmek de yerinde olur.

Gerçekten, topluluk, bu ilişkiler konusunda her hangi bir sınırlamaya gitmedi. Kaldı ki, Ortak Pazar ülkelerinin kendileri de sosyalist devletlerle ticareti geliştirmeye çalışıyorlar. Ne ki, sosyalist devletlerle ticaretimizde dolaysız güçlükler olmasa bile, bazı dolaylı güçlüklerin etkili olması tehlikesi vardır. Örneğin, AET ülkelerinden satınaldığımız mallarda ilk evrede % 35 gümrük indirimi ve sonra da gümrüklerin tamamen kaldırılması, topluluk ülkelerinden yaptığımız dışalımın derhal artmasına yol açacak, bunun sonucu olarak da sosyalist ülkelere dışalımda sınırlama gerekecektir. Onlar da, kendi yönlerinden, Kıbrıs mallarını, özellikle birinci derecede gereksinim duyulmayan, ama Kıbrıs için satımı çok önemli olduğunu söylediğimiz şarapçılık ürünlerini satınalmayı azaltmak zorunda kalacaklardır.

Gerçi, her şeye karşın, Kıbrıs'ın sosyalist ülkelerle ilişkilerinin bir zarar görmeyeceği, çünkü bu ülkelere getirilen malların gümrüklenmediği

kanısında olanlar da vardır. Gelgelelim, bu yalnız bir bölüm mallar için böyledir, diğer birçok dışalım malları gümrükleniyor. Demek ki, Kıbrıs'ın Ortak Pazar'la bağlanmasından sonra sosyalist ülkelerle ticaret ilişkilerimizin karmaşık bir nitelik alması, bozulması tehlikesi yerli yerinde kalıyor. Bunu da bizim düşünmemiz gerekiyor. Sosyalist dünya ile ticari-ekonomik işbirliğini genişletme yönünde varlığı kuşku götürmez olanakları, AET ile birleşme engellemediği takdirde gerçekleşebilecek olanakları bulup ortaya çıkarmanın önemine inanıyoruz.

Sonunda, topluluğun Akdeniz politikası açısından, Kıbrıs'ın AET ile karşılıklı ilişkileri sorununu ele alalım. Topluluğun kurulmasından sonra, örgütle sadece ticaret anlaşmaları imzalayanlar da içinde, Akdeniz kesiminin hemen hemen bütün ülkelerinin bunda yararı vardı. Örneğin, Ceza-yir, Fas ve Tunus gibi ülkeler, pratik olarak bütün kendi sanayi mallarını AET ülkelerine serbestçe ve gümrüksüz satma olanağı kazandılar. Tarım ürünlerini de indirimli (% 30-100) gümrük uygulamasıyla satmaya başladılar. Buna karşılık, adı geçen üç ülke, AET ülkelerinin dışsıtım malları konusunda aynı rejimi, genellikle bütün diğer ülkelere tanıdıkları koşulları kabul ettiler, yani hiç de yeni yükümler altına girmediler. 1976'da topluluk ile ikili ticaret anlaşmaları yapan Mısır, Suriye ve Ürdün de buna benzer koşullar sağladılar. AET ile İsrail'in ve diğer Akdeniz ülkelerinin ilişkileri konusunda da aynı şeyler söylenebilir. Bu ülkelerin çoğu. AET ile ikili ticaret anlaşmaları imzalıyarak, topluluğa her hangi bir gümrük ödünü vermeden, kendi dışsıtımları bakımından eskisiyle kıyaslanamıyacak kadar iyi koşullar sağladılar.

1972 anlaşmasıyla, Kıbrıs'a da, öteki Akdeniz devletlerinin elde ettikleri bu ayrıcalıkların tanınması öngörülüyordu. Ama tersi oldu: Anlaşmayı imzalayan Kıbrıs çok daha kötüsüyle karşı karşıya geldi. Anlaşma hükümleri yerine getirilmedikten başka, AET devletleri hem Kıbrıs'ın kendilerine sağladığı gümrük ayrıcalıklarından yararlandılar, hem de koruma ve öncelik rejimi öğelerinin hiç birini ülkemize uygulamadılar.

Ticaret ve Sanayi Bakanlığı yüksek memurlarından Spyros Filaktis AET'ye girme anlaşmasının birinci evresini Kıbrıs açısından şöyle değerlendiriyor: «Kıbrıs'ın Avrupa Ekonomik Topluluğu'na ortak üyeliğine ilişkin 1972 anlaşması, ülkemiz ile topluluk arasında sağlam ve dinamik ilişkiler yaratması beklendiği halde, bir dengesizliğe yol açtı. 1973 Haziran ile 1978 Haziranı, arasındaki dönemin ticaret verileri bunu açıkça gösteriyor. Bu dönemde, topluluğun Kıbrıs'la olumlu ticaret bilânçosu 296,5 milyon sterlini buluyordu. Kıbrıs'ın bu kadar elverişsiz bir duruma düşmesinin başlıca nedenlerinden biri, topluluğun anlaşmayla gayet sınırlı ayrıcalıklar tanımaması oldu. Anlaşmada AET ülkelerinin gümrüksüz dışalım yapmaları öngörüldüğü halde, bu ayrıcalığın yararı, pratikte, malların kökenine ilişkin yönergelerle sınırlandı. Bu da az gelmiş olacak ki, çok geçmeden,

İngiltere'nin Kıbrıs'tan giyim eşyası ve dokuma dışalımında sınırlamaya gidilmesi sorununu incelemekte olduğunu öğrendik.»

Şimdi, dediklerimizi toparlıyalım: Kıbrıs'ın AET ile işbirliği, şimdiki biçimiyle, acı ve ibretverici bir deneyimdir. Ama ne yazık ki, bu gerçek herkes tarafından anlaşılmış değildir. Bunu, 1970'lerin ikinci yarısında yapılan yeni dönem görüşmeleri göstermiş bulunuyor.

1972 anlaşmasında, Kıbrıs'ın Ortak Pazar'la birleşmesinin ilk evresinin sona ermesinden 18 ay önce, ikinci evre koşullarının saptanması için yeni görüşmelerin başlaması öngörülüyordu. Kıbrıs hükümeti 1975'in sonunda bu öneriyle AET'ye başvurdu. Ne var ki, topluluk, görüşmelere henüz hazır olmadığını bildirdi. Ensonu, 1977 Mayıs'ında (birinci evre süresinin bitiminden iki ay önce) başlayan görüşmeler sonunda da, birleşmenin ikinci evresine ilişkin anlaşma imzalanamadı. Birinci evre 2,5 yıl uzatıldı; bu sürenin bitiminden sonra da, Kıbrıs'a, evreyi bir yıl daha (bu kez 1980 sonuna kadar) uzatması önerildi.

Peki, birleşmenin ikinci evresine geçiş niçin gerçekleştirilmedi? Bunun başlıca nedeni politik düşünceye dayanıyor. İş sadece topluluğun ülkedeki politik rejimi beğenip beğenmediğinde değil, her şeyden önce, AET'nin, Kıbrıs'la daha yakın ilişkiler kurulmasıyla Türkiye'nin tedirgin olmasına yol açılmasından sakınmasındadır.

Buna karşın, 1972 anlaşmasının Kıbrıs Cumhuriyeti üzerinde gitgide daha açık biçimde baskı aracı olarak kullanılmasına karşın, Kıbrıs hükümeti hep birleşmeye doğru yön tutmaya, ikinci evreye, gümrük birliğine ulaşılması için çalışmaya devam ediyor. Bizi almak istemiyorlar, ama biz ısrar ediyoruz; politik baskı yapıyorlar, ama hükümet bunu anlamazlıktan geliyor. Bu arada, birinci evrenin uzatılmasının sonuçları, anlaşmanın yürürlükte olduğu yaklaşık beş yılın verdiği sonuçlardan daha kötü çıktı. Kıbrıs İngiltere'ye gümrüksüz ve sınırsız miktarda patates, havuç, narenciye, sofralık üzüm vb. satabildiği halde, şimdi yeni koşullarda bunlar hem gümrükleniyor, hem de sınırlanıyor. Yukarıda sözü geçen Filaktis'in deyiimiyle, «Birleşme anlaşmasının birinci evresinin uzatılması, Kıbrıs-AET ilişkilerinde, bir gerilemeye, ya da her hangi bir ilerleme noksanlığına değilse eğer, bir dinamizm eksikliğine, bir duraganlığa tanıklık ediyor.»

Bu durumdan çıkış yolu nedir? Bu sorunun yanıtını, partimiz, yukarıda da belirttiğimiz gibi, dün ve bugün değil, daha 1970'lerin başında, AET ile birleşmeye karşı çıktığı zaman vermiş bulunuyor. Komünistler, bu birleşmeden ne gibi ekonomik sonuçlar beklenebileceğini kestirdiler ve söylediler. Gerçekte AKEL'in konumu olumsuz da değildi. Biz eylemdeki topluluk gerçeğini hiç bir zaman görmezlikten gelmedik ve bu örgütle belirli ilişkiler gerekliliğine gözlerimizi kapamadık. Ama Kıbrıs ile AET arasında, ortak üyeliğe gidilmektense, diğer Akdeniz ülkelerinin yaptıkları gibi tica-

ret anlaşması yapılmasını önerdik. Akdeniz ülkeleri birleşmeye veya Ortak Pazar'a girmeye yanaşmasalar bile, AET'nin bu ülkeler karşısında gerilemek zorunda kalacağını savladık. Öyle de oldu. AET'nin Akdeniz politikası açıklandığı zaman, Akdeniz ülkelerine ödün vermeye razı olduğu görüldü.

Şimdi bize şöyle diyorlar: Peki, diyelim ki AKEL haklı çıktı; ama şimdi, anlaşmanın artık bir gerçeklik olduğu ve AET ile ilişkilerin görüldüğü biçimde gerçekleşmediği günümüzde ne yapılmalı?

Kuşkusuz, daha ötelere gidildikçe, bu ilişkilerin oluşma biçimini değiştirmek de o oranda zorlaşıyor. Eğer gümrük anlaşmasına vardırması gereken ikinci evre de geçerse, artık bir şeyler değiştirmek belki de olanaksız hale gelecektir. Ama yurdumuzun yazgısının sözkonusu olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle, AKEL, her şeyden önce tüm tarihsel perspektifler dikkate alınarak, geçici ayrıcalıklar ve duragan üstünlükler ikinci plâna bırakılarak, bu soruna gerçekten derinlemesine ve gerçekten yurtseverce bir yaklaşımdan yanadır.

Biz şimdi ciddi kararlar alınmasında geç kalındığını sanmıyoruz. Kaldı ki, yukarıda da belirttiğimiz gibi, AET 1972 anlaşmasının koşullarını yerine getirmedi, sonra birleşmenin ikinci evresine geçilmesini politik düşüncelerle geciktirdi. Demek ki, önümüzde, birleşme anlaşmasını yürürlükten çıkarmak ve AET ile diğer Akdeniz ülkelerinin imzaladıkları türden bir ticaret anlaşması için görüşmelere başlanmasını istemek gibi büyük bir olanak vardır. Bu olanağı kaçırmamak gerekiyor.

Kıbrıs'ın AET ile birleşmesinden yana olanların – çoğu hükümet çevrelerinden yetkililer ve politikacılar – öteki tezi de eleştiriye dayanır gibi değildir. Ortak Pazar'la işbirliğinin Kıbrıs ekonomisi bakımından olumsuz sonuçlarını kabul etmekle beraber, bu yetkililer, belirli politik düşüncelerle olsa da, AET ile birleşmede ileri gitmenin gerekli olduğu kanısındadırlar.

Öte yandan Kıbrıs bağlantısız bir ülkedir ve bağlantısız olarak da kalmaktadır. Bu statünün korunması, Kıbrıs sorununu çözüme kavuşturmanın temel koşullarından biridir. Bağlantısızlık politikası, ülkenin ulusal çıkarlarına, tedirgin bölgemizde barış ve güvenliğin çıkarlarına uygundur. Bağlantısızlık statüsü de, kendi yönünden, dünyanın bütün ülkeleriyle hak eşitliğine dayalı iyi ilişkiler kurulmasını gerektiriyor. Kıbrıs'ın şu veya bu askersel ve politik bloka girmekten sakınması anlamına geliyor. Dünyaca tanınan bu politikanın temel ilkeleri bunlardır.

Buraya kadar söylediklerimizin ışığında Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ilişkileri gözden geçirelim. Ne görüyoruz? Katkısız bir ekonomik birlik midir bu? Hiç de değil. Bu daha AET'nin kuruluş antlaşmasında kendini gösteriyordu. Topluluk, ekonomik hedeflerin yanısıra, oluşmasında ağır basan çokuluslu tekelerin belirlediği açık politik hedefler de güdüyordu. Bundan başka, AET'yi oluşturan en etkili devletlerin çoğu, aynı zamanda, topluluğun ve ABD'nin global çıkarlarını askersel-politik araçlarla savun-

maya çalışan saldırgan NATO blokuna katılıyorlar. Böylece, Kıbrıs'ın toplulukla birleşmesinin nelere yol açtığı ve bu örgüte katılımın neye dönüşebileceği açıkça anlaşılıyor. Bu, bizim ülkemiz için, son çözümde, yalnız ekonomik değil, aynı zamanda askersel-politik bir bloka katılım anlamındadır, ve böylesi de bağlantısızlık politikasıyla bağdaşır şey değildir.

AET'nin ve ABD'nin, ülkemiz için facia sayılan 1970 yılları ortalarındaki olaylardan (1974 yılında yapılan gerici darbe ve Türkiye'nin müdahalesi) ötürü büyük bir sorumluluk taşıdıkları unutulmamalıdır. Emperyalist devletler, Kıbrıs'ın NATO kontrolü altına alınması denemelerinden geri durmuyorlar. Bu nedenle, Türkiye'nin sert tutumunu, ada nüfusunun gerek Rum, gerekse Türk kesiminde gerici şovenist çevrelere bile bile teşvik ediyorlar. Bir başka deyişle, yalnız ekonomik değil, aynı zamanda politik düşünceler, hem AET ile şimdiki biçimde karşılıklı ilişkilerin, hem de öngörülen gümrük birliğinin Kıbrıs için ne kadar olumsuz nitelik taşıdığını açıkça gösteriyor.

Artık hepimiz — hükümet, politik partiler ve örgütler, tüm halkımız —, Kıbrıs Cumhuriyeti için, özellikle şimdiki ağır dönemde, biricik kabul edilebilecek politikanın, bütün ülkelerle, hertürlü politik ve diğer bağlayıcı koşulun dışında, hak eşitliğine ve karşılıklı yarara dayalı ticaret ilişkileri kurmak ve sürdürmek olduğunu iyice anlamalıyız. İşte biz böyle bir yol tutulması için savaşım veriyoruz.

Başarının güvencesi eylem birliğidir

Rubens Iscaro

Arjantin Komünist Partisi MK Yürütme Kurulu ve Sekreterliği üyesi

Arjantin'deki askersel hükümet (!) bu yılın başlarında politik güçlerle diyalogun başlatılacağını ilân etti. Güdülen amaç, geniş kamu oyunda anayasal yaşama dönüşün başladığı görüşünü yaymaktı. Ama diyalogun daha başlangıcında halkın tümü ve birçok partiler düş kırıklığına uğradılar. Ve bugün bu diyalogla askersel cuntanın zaman kazanmaya çalıştığı kanısı öne sürülmektedir. Aslında bu diyalog bir monolog halini almıştır. Yönetimi elinde tutanların istekleri, politikalarının koşulsuz desteklenmesidir. Diyalogun başlayacağı ilân edildiği zaman biz şöyle bir uyarıda bulunmuştuk: «Böyle bir girişim» sivililerle askerlerin demokratik temel üzerinde karşılıklı anlaşmaya varmaları için olumlu bir etmen, bir yol olabilir. Fakat bu, ancak diyalog belirli isteklere yanıt verdiği, açık seçik yürütüldüğü ve her türlü sınırlayıcı koşullardan, istisna ve diktadan uzak bulunduğu, diyaloga en geniş çevrelerin katılmasına ve oy haklarını kullanmasına olanak açıldığı zaman başarılı olabilir». Yine de «dialog»un başlatılması politik örgütlerin eylemlerinin canlanmasına ve genişlemesine, hükümetin çok yanlı ve sert biçimde eleştirilmesine neden oldu. Justucualist Parti (Peroncu), Hristiyan-Halk Partisi, Birleşmiş Sosyalist Parti, Sosyalist Halk Partisi ve Muhafazakâr Halk Partisi, Uzlaşmayanlar Partisi, Radikal ve Komünist Partileri kendi aralarında ve aynı zamanda işverenler ve kilise temsilcileriyle görüşmeler düzenlediler. Bu görüşmelerde politik faaliyetleri yasaklayan kararın kaldırılması, durumun ulusal anayasa çerçevesi içinde demokratik yönde normalleşmesi, politik nedenlerle tutuklananların serbest bırakılması ve ortadan kaybolanların durumlarının aydınlatılması sorunları ele alındı. Bütün partiler yasal durumlarının kabul edilmesini, «olağanüstü durum»un ve her türlü sınırlamaların kaldırılmasını istediler.

Hükümetin izlediği ekonomik politika ülkede hoşnutsuzluğu artırdı. Darbeden hemen sonra ekonomi bakanı Martinez de Hoz ile «grubu» tarafından hazırlanan ekonomiyi canlandırma programı kabul edildi. Yurttaşların % 90'ı trans-nasyonal (uluslarüstü) korporasyonların çıkarlarına yanıt veren, emekçileri açlığa mahkûm eden, küçük mülk sahiplerinin ve ulusal burjuvazinin bir bölümünün ve tüm halinde Arjantin ulusunun çıkarlarına aykırı olan bu programı reddettiler. Çeşitli politik partiler, işveren örgütleri, tarım ve toplum örgütleri ve sendikalar da bu politikaya karşı çıktılar.

(!) Yönetimi 24 Mart 1976'da bir darbe sonucu ele geçirmiştir.

lar. (2) Durum, son zamanlarda devletleştirilmiş işletmelerin eski sahiplerine geri verilmesine yönelik ve halkın yoksullaşmasını artıran önlemler alınması sonucunda daha da kötüleşmiştir. Ülke üzerinde ulusal bağımsızlığın yitirilmesi tehlikesi dolmaktadır.

Arjantin halkının savaşımında başlıca rolü, ülkede en yığınsal hareket olan sendikalar oynayabilir. Gelgelelim bunlar son derece ağır durumda bulunmaktadır. Politik partilerin olduğu gibi sendikal örgütlerin de serbest çalışmaları yasaklanmıştır. Yetkililer bunların normal çalışmalarını engellemekte, birçok işçi birliğini hükümet denetimi altında tutmakta, grevleri ve toplantıları yasak etmektedirler. Böyle olsa da bu durumun birlik ve savaşım yoluyla değiştirilmesi olanağı vardır.

Arjantin Komünist Partisi'nin sendikalara ve genel olarak işçi hareketine ilişkin eylem programını oluşturan başlıca ideler şöyle sıralanabilir:

Birincisi, proletaryanın, sınıfsal ilkelerden hareketle demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyal adalet uğrunda savaşımında temel güç rolünü oynaması için çaba harcaması gereklidir.

İkincisi, emekçilerin eylem birliği yapmaları son derece önemlidir ve bu gerçekten tarihsel ödev karşılıklı anlayış ve herşeyden önce Peroncularla (3) komünistlerin ortak çaba harcamalarını, işçi sınıfının diğer büyük müfrezelerinin bizden yana kazanılmasını gerektirmektedir.

Üçüncüsü, geniş bir demokratik koalisyon hükümeti kurularak ülkenin demokratikleştirilmesini öngören ortak program-plaform temelinde askerel-sivil anlaşma yönündeki savaşımı sürdürmemiz lazımdır.

(2) Hükümetin ekonomi politikası iç gereksinim malları üreten endüstrinin zararına olarak tarım ürünlerinin dışsatımı için son derece elverişli koşullar sağlamaktadır. Devlet işletmeleri özel sektöre devredilmiştir. Arjantin Üniversitesi Ekonomik Araştırmalar Enstitüsünün yaptığı bir ankete göre 1980 yılı Nisan ayında endüstrinin birçok kollarında üretim kapasitelerinin kullanışı bir ay öncesine ve 1979 yılının Nisan ayına kıyasla önemli bir düşüş göstermiştir. Ayrıca bu yılın ilk üç ayında 1979 ve 1977 yıllarının aynı dönemlerine göre, örneğin, selüloz-kâğıt, metalurji ve kimya endüstrisi kollarında faaliyetlerini durduran işletmelerin sayısı artmıştır. Toplam endüstri üretimi hacmi, yürürlükteki beşyıllığın verileriyle eşit durumdadır ve bazı endüstri kollarında (tekstil, elektrik endüstrisi v.b.) daha da düşük düzeydedir.

Yıl sonuna kadar Arjantin'in yabancı ülkelere varolan döviz rezervlerinden daha çok borç ödemesi gerekmektedir. Böyle bir çetin dönemde 1976 yılının Mart ayından beri tanık olunmamıştır. Merkez Bankası'nın verilerine göre, bu yıl yapılacak olan ödemelerin tutarı 10 milyar 227 milyon doları bulmaktadır; resmi kaynaklar ise Eylül ayının ilk haftasındaki döviz rezervlerinin 9 milyar 769 milyon dolar olduğunu ortaya koymaktadır. Şunu da belirtmek lazımdır ki, ticaret bilançosunda ve dış borçlar faizlerinde de bir hayli açıktır. *Not red.*

(3) Eski cumhurbaşkanı Juan D. Peron taraftarlarına verilen ad. Daha ayrıntılı bilgi için bak: R. Iscaro. «İşçi sınıfının öncüsü, yığınların örgütçüsü», «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 7, 1974. *Not. red.*

Arjantin'deki sendikal hareket tehlikededir. Sağcı çevreler ve emperyalizm sendikal hareketin ideolojisine ve örgütsel ilkelerine saldırmakta, bağımsızlığına ve uzun yıllar süren savaşımla sonucunda elde ettiği garantili ücret, 8 saatlik işgünü v.b. gibi temel haklara saldırmaktadırlar. Geri-ciler işçi sınıfının ve kurduğu birliklerin ülkede yasal birliğin yerleşmesinde yönetici bir rol oynamasını engellemek için her araçtan yararlanmaktadır. Sınıf düşmanı şu veya bu işletmede uyumsuz olarak yürütülen eylemlerden değil, emekçilerin sınıf olarak faaliyetlerinden ürkmekte, bu amaçla proletaryayı bölmek, parçalamak ve onun savaş yeteneğini kırmak, işçi hareketine sınıfsal işbirliği mikrobunu aşlamak, kendi emrine almak ve doğru yolundan saptırmak için çaba harcamaktadır.

Gerek bunlar, gerekse diğer birçok sorun üzerine dikkatle eğilmeyi gerektiriyor. Çözüm bekliyor. Çünkü emekçilerin istemleri tüm Arjantin halkının, tüm ulusun yurtseverlik duygularını yansıtmaktadır.

Parti proletarya arasındaki etkisini artırmakta, proletaryanın yoğun olarak bulunduğu endüstri merkezlerinde plânlı ve aktif olarak çalışmaktadır. Bu ise, bugünkü politik koşullar içinde her zamankinden daha zorunludur. Çünkü hükümetin ekonomik politikasına karşı koyabilecek, onu politik güçlerle gerçek diyaloga zorlayacak, ülkenin demokratikleşmesini hızlandıracak gücü sendikalar oluşturmaktadır. İşte bu nedenle komünistler sendikal ve demokratik özgürlükleri ve hakları savunmak için elden gelen herşeyi yapmakta, sağcı çevrelerin ve onlara bağlı aşırı solcu elemanların sendikal harekete sekterliği ve aşırılığı bulaştırma, onları politik partilerin kuyruğuna takma denemelerini boşa çıkarmaktadırlar.

Partimiz sendikaların oynayabilecekleri büyük rolü ortaya koyarken sendikaların ancak çabalarını birleştirmek yoluyla kendilerini kabul ettirebilecekleri, çok sınıflı demokratik, anti-emperyalist cephenin geniş çerçevesi içinde kesinlik ve saygınlıkla hareket edebilecekleri görüşünden hareket etmektedir. Ne var ki, böyle bir birlik henüz sağlanmış değildir. Şimdiki sendika yöneticileri arasındaki «iç» kavga ve çatışmalar Arjantin Emekçileri Birleşik Komisyonu'nun her eyaletin ve tüm işkolu sendikalarının özel koşullarına uygun ortak bir strateji ve esnek bir taktik hazırlama çalışmalarını engellemektedir. Öyle anlaşıyor ki bazı sendika yöneticileri ağaçlar yüzünden ormanı göremiyorlar. Bu gibileri işçi sınıfının tüm müfrezelerini temsil edenlerle eylem birliğine varılmasını geciktiriyorlar. Sendika yöneticilerinin emekçilerin sözüne kulak vermeleri, işçiler arasında en büyük etkiye sahip bulunan Peroncular ile komünistler arasındaki eylem birliğinin önemini kavramaları gerekmektedir.

Burjuvazinin emekçilere dayatmak istediği esnaf, küçük burjuva bireyciliği ideolojisine karşı Arjantin'de halk yığınlarının yürüttükleri kuralları değiştirmek, toplumu sosyal adalet ilkelerine göre düzenlemek, ilerlemesini, demokratikleşmesini ve ulusal bağımsızlığını elde etmesini sağla-

mak amacıyla sadece ekonomik değil, politik istemli savaşım yürütmeleri gerektiği gitgide daha iyi anlaşılmaktadır.

Komünist Partisi toplumsal ilerleme için, demokrasi ve ulusal egemenlik için savaşım yürüten tüm toplumsal güçleri proletaryadan yana kazanmak için büyük çaba harcamaktadır. Bunu yaparken ekonomik bağımsızlığın kazanılmasının, trans-nasyonal (uluslarüstü) korporasyonlara karşı başarılı savaşımın, ulusal egemenliğin sağlanmasının, insan haklarının ve anayasal güvencelerin savunulmasının sadece işçileri değil, aynı zamanda küçük ve orta halli yurttaşların, din adamlarının, burjuvazinin bir bölümünün, tek sözle nüfusun ezici çoğunluğunun çıkarlarına yanıt verdiği görüldüğünden hareket etmektedir. Söz konusu edilen tüm toplumsal katmanlar emperyalizmi ve oligarşiyi ulusun başlıca düşmanı saymaktadırlar.

Arjantin işçi hareketi bugüne dek birçok ağır sınavlardan geçmiştir. Hal-kımız işkolu ve işyeri sendika örgütleri kurulması denemelerine karşı alınan kanlı önlemleri unutmamıştır. Ama gericiliğin emekçilere ağır darbeler vurmasına karşın, hükümet eninde sonunda işçi hareketinin varlığını kabul etmek ve ona eylemde bulunması için hukuksal olanaklar sağlamak zorunda kalmıştır. Bunun üzerine gerici çevreler daha ince yöntemlere başvurmuşlar ve işçi birliklerini denetimleri altına alabilmek için bunların yöneticilerini kazanmaya çalışmışlardır. Fakat bu denemeler de sonuç vermemiştir.

Şimdi ülkemizdeki işçi sınıfı yeni bir sınavla karşı karşıyadır. Askersel hükümet 1980 yılının başlarında sendikal kurumlar meydana getirilmesi yasasını kabul etti. Bu yasa emekçilerin çoğunluğunun direnciyle karşılandı, politik partiler ve kilise tarafından eleştirildi. Bunu doğal karşılamak lâzımdır, çünkü bu yasa anayasaya, Uluslararası Emek Örgütü'nün, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün kararlarına, İnsan Hakları Bildirgesi'ne aykırıdır ve emekçilerin sömürücülere karşı savaşım olanaklarını engellerken işverenlere sınırsız haklar sağlamaktadır.

Bu yasağı hazırlayanlar sınıf savaşımının yasalara aykırı bir eylem olduğunu ileri sürüyorlar. Ne var ki, bu savaşım şunun veya bunun iradesine bakmaksızın gelişmektedir, çünkü nesnel nedenlerin sonucudur.

Arjantin'de işyerleri sayısı azalmakta, işsizlik büyümektedir. Emekçilerin ulusal gelirden aldıkları pay yıldan yıla azalırken patronların aldıkları pay ise sürekli artmaktadır. 1952 yılında bu oran % 50'ye karşı % 49,8 iken 1962'de % 40'a karşı % 60'ı, 1972'de % 35'e karşı % 65'i, 1976'da ise % 28'e karşı % 72'yi bulmuştur. Bu durumda emekçiler ne yapabilir? Ancak savaşımalarını arttırabilirler. Bu ise büyük özverilere ve mahrumiyetlere malolmaktadır. Ama, onların insanca yaşama haklarını savunmak için yapacakları başka bir şey yoktur.

Burada çetin bir sorun ortaya çıkıyor: Bu gibi durumlarda komünistler ne yapmalıdır? Her ne kadar paradoks sayılsa da bunun biricik yanıtı

şudur: Yeni yasaya uymamız gerekiyor. Nitekim bize göre hükümetin işçi düşmanı politikasını protesto eden ve aynı zamanda legal eylemlerini sürdüren sendikalar doğru bir taktik uygulamaktadırlar. Böyle bir tutum doğrudur, çünkü aksi halde örgütlenme hakkını kaybetmek ve böylelikle yasalar çerçevesinde direnme olanağından yoksun kalmak tehlikesi vardır. Arjantin'de yaratılan durum her işkolu, her işyeri sendikasıdan esnek kararlar almasını, uygun bir taktik izlemesini gerektirmektedir. Böylelikle sadece kurulu birliklerin ortadan kaldırılmasını önlemekle kalınmamakta, tam tersine bunların güçlenmesi sağlanmaktadır.

İlerici güçlere karşı savaşım yürüten gericiler akla gelen bütün karalama ve yalanlardan yararlanmaktadırlar. Onlara göre sınıf savaşımı yürüten emekçiler ulusun maddi ve tinsel temelini hedef almaktadırlar. Bu son derece çirkin ve küstahça bir yalandır, ve biricik amacı baskı politikasını haklı göstermek, işçi sınıfını diğer demokratik güçlerden koparmaktır.

Oligarşi, bağımsız sendikal eylemi, yani yasal istemlerinin yerine getirilmesiyle birlikte hükümet politikası hakkında söz söyleme hakkını elde etmeyi de amaçlayan eylemi ortadan kaldırmak çabası içindedir. Arjantin komünistleri sendikaların toplumsal aktifliğini tamamiyle desteklemektedirler. Bize göre sendikaların politik yaşamda yer almaları ülkenin karşı karşıya bulunduğu sorunların çözülmesine katılmaları sadece olanaklı değil, aynı zamanda gereklidir. Sendikalar politik parti olmak, onların yerini almak iddiasında değildirler. Sendikalar politik örgüt olmasalar da onların tutumu ve somut eylemleri ulusun gelişmesini büyük ölçüde etkiler. Nitekim bugün de, sendikalar ülkede halk birliği hükümetinin kurulması için, bütün halkçı güçlerle elele verip savaşım yürütmek durumundadırlar.

Çoğu kez komünistleri suçluyorlar, ulusal sorunların çözülmesinde sınıfsal konumdan hareketlerinin anlaşmazlıklara, kavgalara yol açtığını ileri sürüyorlar. Gericiler yurtseverlere karşı açılmasız baskılar ve ezgilerle yetinmiyerek idelerin, doktrinlerin yasaklanmasını istiyorlar. Onlara göre sömürücü sınıfların ideolojisinden farklı düşüncelere sahip olan kimseler mahkemeye verilip yargılanmalıdır.

Bu durumda Genel Emek Konfederasyonu'nun dağıtılmasına, emekçilerin birleşmelerinin ve ulusal bir merkeze sahip olmalarının yasaklanmasına şaşmamak gerek. Oysa egemen sınıf bütün haklara sahiptir. Şu halde toplumun sınıflara ayrılmasını sözde yadsıyan hükümet, uygulamada bir kısmının çıkarlarını savunurken, diğerlerinin hak ve özgürlüklerini görmezlikten gelmektedir.

Biz faşist rejimli ülkelerde komünistlerin nasıl çalıştıklarını biliyoruz. Gericilerin erkte bulundukları dönemlerde elde ettiğimiz deneyimler de bize çok şeyler öğretti. Sendikal ve politik eylemlerin yasaklanmasının taban örgütlerinin zayıflamasına, emekçilerin aktifliklerinin azalmasına

neden olduğunu kabul etmeliyiz. Fakat bu emekçilerin sınıfsal bilinçlerinin zayıfladığına, ya da birliklerinin oynamaları gerektiği rolü unuttuklarına tanıklık etmez. Bundan bir süre önce işçi sınıfının sendikaları ve sendikal yöneticilerini reddettiğini kanıtlamak isteyen hükümetin düzenlediği referandumun sonuçları şunu göstermiştir: Oy verenlerin %95'i kimin tarafından yönetilirse yönetilsin sendika hareketinden yana olduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç hükümet için acı bir ders olmuştur.

Evet sendikaların eylemi birçok nesnel nedenler dolayısıyla zayıflamıştır. Fakat endüstri işletmelerinde, fabrikalarda, kuruculukta, limanlarda, bankalarda v.b. çalışan işçiler ve memurlar Martinez de Hoz plânını protesto etmekle yine de ücretlerin artmasını ve işten çıkarılan işçilerin bir kısmının işe alınmasını sağlayabilmişlerdir. Bu başarılar aralarında ideolojik farklar olmasına karşın ortak amaç uğrundaki savaşımда güçlerini birleştirmeyi başaran emekçilerin kollektif eyleminin sonucudur.

Biz komünistler hem kurulmuş olanları, hem de yeni kurulacak taban örgütlerini desteklemek için güçlerimizi yoğunlaştırırken herşeyden önce sendikaların sınıfsal, demokratik çıkarlarını gözlemekteyiz.

Peroncular tarafından yönetilen sendikalarla işbirliği yapılması Arjantin Komünist Partisi'nin büyük önem verdiği bir sorundur. Biz bunu istemekle sözkonusu sendikalar içinde kaybolmayı, kendi kişiliğimizden yoksun kalmayı, öz ilkelerimizden vazgeçmeyi düşünmüyoruz. İki politik akım arasında karşılıklı yaklaşım vardır. Biz Peroncu yığınları sola doğru yöneltmeye çalışıyoruz, arasındaki solcu çevrelerin başta sendikalarda olmak üzere ilerici fikirleri yaymalarını istiyoruz. Birlik sağlanması yapıcı ve olumlu eleştiriden vazgeçilmesini gerektirmez. İyi niyetli tartışmalar tutumların aydınlanmasına, politik ödevlerin saptanmasına, yapılan yanlışlıkların düzeltilmesine olanak sağlamakta, ortak savaşım için perspektifler açmaktadır.

Biz Peroncu (ve Peroncu olmayan) geniş yığınların Arjantin Komünist Partisi'nin rolüne yüksek bir değer biçtiklerini biliyoruz. Komünistlerin kanısına göre, gerçeklerin sekterce değerlendirilmesi temeline dayanan Peronculuk-anti-Peronculuk, militarizm-anti-militarizm, klerikalizm-anti-klerikalizm gibi eskimiş görüşlerin ortadan kaldırılması gerekir. Bugün patronlar başka bir ayırım ögesi olan komünizm-anti-komünizm görüşünü dayatmakla Arjantin Komünist Partisi'ni destekleyen işçilerle diğer partileri izleyen emekçileri çatıştırmaya çalışmaktadırlar. Arjantin halkının politik bilinci değiştiğinden, bir hayli yükseldiğinden dolayı bu çabalar bir sonuç vermeyecektir.

Arjantin'de sendikal savaşımın etkisi Peroncular dışında başka güçlere de bağlı bulunmaktadır. Bizim için hepsinden önemlisi bu savaşıma kadın emekçilerin, gençliğin, emeklilerin, köy emekçilerinin ve diğer toplumsal katmanların katılmalarıdır.

Sendikal harekette gençliğe önemli bir rol düşmektedir. Genç kız ve oğlanların üretime katılır katılmaz karşı karşıya kaldıkları ilk sınıfsal örgüt, sendikal örgüttür. Bu, daha eski kuşakların gençleri sınıfsal bilinç ruhunda eğitmeleri, onlara dayanışma ve yurtseverlik duyguları, ilerici fikirleri aşılama, onları emekçilerin – Peroncularla komünistlerin (sendikal birliğin sağlanması herşeyden önce onların birliğine bağlıdır) ve işçi hareketinin diğer temsilcilerinin – eylem birliği için yeni yol ve yöntemler aramaya yöneltmeleri anlamına gelir.

Baskı ve ezgiler nedeniyle işçi hareketi sınıfsal konumlarda yer alan binlerce temsilcisini yitirdi. Sınavlardan geçmiş militanlardan bazıları işten çıkarıldı, bir kısmı tutuklandı, bazıları da göç etmek zorunda bırakıldı. Bu durumda ortaya yeni bir sorun çıkıyor ki, o da, yargılanmadan hapse atılan yoldaşların serbest bırakılmasıdır.

Özetlersek tabandaki sendikal örgütlerin eylemi tavandaki değişiklikleri geniş ölçüde etkileyebilir. Taban örgütleri ülkenin demokratikleşmesinde önemli bir rol oynayabilir, ilerici fikirlerin yayılmasına, güçler dengesinin değişmesine ve herşeyden fazla birliğin sağlanmasına büyük yardımda bulunabilir. Bu ödevlerin ve benzerlerinin çözülmesine koşut olarak biz de işçi sınıfı üzerindeki, sendikal hareket üzerindeki etkimizi güçlendirebiliriz. Diğer politik partiler de er geç ilerici, demokratik ve halka yakın ideleri benimseyeceklerdir.

Başlıca ulusal sorunların çözümü demokrasiden yana, ilerlemeden yana olanların karşılıklı anlaşma temelini bulma yeteneğine bağlıdır. Komünistler için böyle bir işbirliği bir taktik değil, uzun süreli stratejidir. Belirli bazı askersel çevrelerin direnmesine karşın bütün parti ve sendikaların katılacağı bir diyalog ülkenin demokratikleşmesi savaşımında yeni bir aşamanın başlangıcını oluşturabilir.

Yığinsal bilinçlenme ideolojik savaşımın odak noktası

Prof. Andrey Zdravomislov

*Felsefe bilimleri doktoru
(SBKP MK Marksizm-Leninizm Entsitüsü)*

David Lane

*Sosyoloji bilimleri doktoru
(Cambridge Üniversitesi, İngiltere)*

A. Zdravomislov. Çağımızın belirli özelliklerinden biri toplumsal gelişmede öznel etmenlerin rolünün önemli ölçüde artmış olmasıdır. Bu özellik, Marksist sosyologların toplumsal bilincin yapısını incelerken, bu bilincin yeni özelliklerine ve niteliklerine özel bir önem vermelerine neden olmaktadır. Son zamanlarda kapitalist toplumun gerçeklikleri sözkonusu edilirken çeşitli doğrultudaki toplumsal-politik yapıtlarda «yığinsal bilinç» kavramı gitgide daha sık yinelenmektedir. Öyle sanıyorum ki, bu kavramın arkasında gizlenen belirli toplumsal bilinç «kesiti» özel bir inceleme gerektirmektedir. Bu nedenle iki sorunun gözden geçirilmesini öneriyorum: 1) «Yığinsal bilinç» kavramının bilimsel içeriği nedir? ve 2) çağdaş kapitalist toplum koşullarında bu olgunun dinamiğini belirleyen etmenler nelerdir?

D. Lane. Bu «gündem» önerinizi yerinde buluyorum. İlk soruyla ilgili olarak şunu söyleyebilirim ki yığinsal bilinç denilince insanların *gereksinimlerini* belirleyen tasarım ve yönelişlerin tümüyle onların belirli politik eylemlere geçmeye hazır oluşları anlaşılmaktadır. Bana göre gelişmiş kapitalist ülkelerdeki yığinsal bilinç tek anlamlı bir olgu değildir. Çeşitli sınıflar ve katmanlar gerçekten de dünyaya çeşitli açılarından bakmaktadırlar, ama bunu gereksinimlerin çeşitliliğinden fazla *sosyalizasyon* usulleri ve bunun yanı sıra ilgili gruplar temsilcilerinin de içinde bulundukları *enformasyon ilişkilerinin* biçimleri koşullandırmaktadır.

A. Zdravomislov. Gerçekten de öyle. Yığinsal bilinç yığinsal eylemlerde simgeleşmektedir ve yığinsal kültür denilen yığinsal enformasyonla ilişkilidir. Bununla birlikte, öyle sanıyorum ki, bu kadarı ilgilendiğimiz olguyu toplumsal bilincin diğer biçimlerinden ayırdetmemiz için yeterli değildir.

Bilindiği gibi burjuva sosyoloji literatüründe yığinsal bilincin yorumlanmasıyla ilgili birkaç eğilim yer almaktadır. Bunlardan birincisi, yığinsal bilinci (yığinsal kültürü) elit bilinciyle karşı karşıya getiren anlayıştır. En anti-demokratik görüş olan bu eğilim, yığinsal bilinci ikinci sınıf, «sürü»ye özgü bir şey saymaktadır. Buna göre «sürü», bazen duyulandırılma, bazen de duyguları körletilme yoluyla, ustaca yönetilmelidir. Yığinsal bilinci

irrasyonel dürtüler ve istekler toplamı sayan geleneksel Freud'cu anlayışın etkisindeki görüş te birincisine yakındır.

Daha ince bir nitelik taşıyan üçüncü eğilime göre bilinç insanlar arasında bölünmelere yol açmış, her grupta, diğer toplumsal gruplar temsilcilerinin anlayamayacakları, özel birer değerler dünyası yaratmıştır. Bu görüşün yandaşları, her ne kadar anlayışlarının Marksizm'le zerre kadar ilgisi yoksa da, ikide birde K. Marks'ın saygınlığına sığınmaktadırlar. Toplumsal bilincin toplumsal yaşamı yansıttığı konusundaki Marksist tez, bilincin sadece belirli toplumsal grubun statüsünü, onun ekonomik ve sosyal durumunu dile getirdiği anlamında yorumlanamaz.

Yığinsal bilinç sorununa bu tür yaklaşımlar tekyanlıdır, basitleştirilmiştir ve dolayısıyla yanıltır. Karl Marks'ın «Teori yığınlar tarafından benimsenince maddi güç haline gelir» ⁽¹⁾ sözleri, yığinsal bilinç sorunlarını kavrama anahtarı rolü oynar. Herşeyden önce yığinsal bilinç doğası gereği insanların *gereksinimlerini* yansıttığını ve aynı zamanda *ideolojilerle* organik olarak bağlı bulunduğunu kavramada anahtar rolü oynar. «İdeolojilerin sonu geldi» savını gösterişli bir biçimde ileri süren D. Bell'in ⁽²⁾ iddialarına karşın, günümüz dünyasında toplumsal yaşam gitgide daha fazla «ideolojileşmektedir». Şu veya bu ideolojinin gücünü ve canlılığını, yığinsal bilinç tarafından ne ölçüde benimsendiği ve onun yapısına ne kadar yerleştiği verileri ortaya koymaktadır. Bu nedenle günümüzdeki ideolojik savaşında yığinsal bilinci etkileyecek araçların hazırlanması ve kullanılması çok önemli bir eğerdir.

Bence, sizin, kapitalist toplumda yığinsal bilincin aynı türden olmadığı görüşünüz doğrudur. Buna sadece şunları eklemek isterim ki, gözden geçirilen bu bilinç biçiminde iç çelişkiler vardır, yani dinsel bağnazlık ile devrimci coşku, dünya görüşünde ardıcıl ateizm ile günlük yaşamda, örneğin insanlara, emeğe karşı davranışta, dinsel kurallara uyma gibi bir-biriyle bağdaşmayan öğeler sık sık bir araya gelmektedir. Bundan dolayı yığinsal bilincin dinamik temelini, onun «özdevinim»inin iç kaynağını, mantıksal, rasyonel yönü değil de, duygusal yanları oluşturmaktadır. Demek ki bilincin bu biçimi, insanların değişen gereksinim ve ilgileri, günlük yaşamda bilinç alanında olumsuz ya da olumlu tepkiler uyandıran somut olgu ve olaylarla «karşı karşıya gelmeleri» temelinde kendiliğindengelleme bir biçimde gelişmektedir.

D. Lane. Yığinsal bilincin biçimlenmesini etkileyen etmenlerin sözünü ettiğimize göre iki noktayı belirtmek istiyorum. Birincisi, çağdaş kapitalizmin bugünkü koşulları içinde birçok toplumsal grupların gereksinim ve ilgileri, bilindiği gibi, dolaylı biçimde, yani bir tür düzenleyici, «denet-

(1) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 1, s. 422.

(2) 1960 yılında «İdeolojilerin Sonu» adlı kitabı yayınlayan tanınmış Amerikan sosyologu.

leyici» (gate-keepers) rolünü oynayan kimseler tarafından ifade edilmektedir. Bunlar yığınsal iletişim araçlarındaki görevliler, profesyonel politikacılar ve bir dereceye kadar sendikacılarıdır. Bunların hepsi çeşitli güçlerin etkisi altındadır: Bu etki bir yandan, gereksinim ve ilgilerine yanıt verdikleri yığınlardan, öte yandan da toplumda egemen olan ekonomik ve politik kurumlardan gelmektedir. Bu kurumlar «aracıların» faaliyetini belirli ölçüde gemledikleri için, bunlar yığınların gerçek gereksinim ve isteklerini gerektiği gibi dile getirmemektedirler.

İkincisi, uluslarüstü nitelikteki etmenlerin toplum yaşamı üzerindeki etkisinin giderek artmasıdır. Günümüzde örneğin Uluslararası Kalkınma Bankası, NATO ve Avrupa Ekonomik Topluluğu gibi uluslarüstü güçlerin İngiltere hükümeti üzerindeki etkilerinin son derece güçlü olduğunu saptayabiliriz. Bundan dolayı ülkenin iç sorunlarının pratik çözümünde, İngiltere toplumunu oluşturan grupların çıkarlarını savunmadan gitgide uzaklaşmaktadır. (Örnek olarak birbirini izleyen hükümetlerin endüstri için sermaye yatırımında gerekli düzeyi sağlayamamaları gösterilebilir.) Demek ki yığınsal bilincin gelişmesiyle ilgili çözümlemede ulusal sınırlar içinde kalmamak, uluslararası ölçüde düşünmek gereklidir.

A. Zdravomyslov. Elbette. Yığınsal bilincin dinamiğini saptayan sadece insanların gereksinimlerinin gelişmesi değildir. Burada toplumun ve tüm dünyanın politik ve ideolojik yaşamıyla ilgili çeşitli «dış» etmenlerin de gözönünde bulundurulması gereklidir. Bana göre bu dinamiğin çözümlenmesinde her şeyden önce yığınsal bilincin iç yapısıyla ilgili etmenlerden yola çıkılması gereklidir. Bilindiği üzere bugün kapitalist ülkelerdeki sosyoloji ve sosyal psikoloji bilimleri, yığınların bilincini etkileyecek araçlar araştıran burjuva ideoloji ve propagandasının siparişlerini yerine getirerek, sorunun bu yanını incelemektedirler. Burjuva propagandası yığınsal bilincin insanların günlük gereksinimleriyle, alışkanlıkları ve yaşam tarzlarıyla doğrudan doğruya ilgili olduğunu, bu bilincin toplumsal olguların benimsenmesi için belirli kalıpları kapsadığını gözönünde bulundurarak tüketim psikolojisini geliştirme yolunu tutmuştur. Bununla ilgili ödev son derece basit bir biçimde saptanmıştır: Yığınsal bilinçten, insanı günlük yaşamın alışkanlıkları üstüne yükselten kahramanlık, «ideal» kavramları mümkün olduğu kadar silinmeli ve böylelikle insanın sadece evini, mal ve mülkünü, toprağını, arabasını, rahatını vb. gözeten esnaf yanı, küçük burjuva yanı güçlendirilmelidir.

Kapitalist toplum için küçük burjuva bir tehlike değildir. Tam tersine, kurulu düzen için, başka insanların çıkarlarını dert edinen, bunu yaparken de ideolojik ilkeleri kılavuz edinen ve özveriyi göze alabilen kimseler tehlikelidir. Kültürün tüm zenginlikleri, insan haysiyeti ve toplumsal önemi, tüketim psikolojisinin çerçevesine sığdırılamayan değerlerdir. Bu nedenle burjuva propagandası yığınsal bilinçten, temelindeki folklor öğelerini, ta-

rihsel içeriğini, insancıl doğrultularını, başka haklara karşı saygıyı yoketmeye çalışmakta, tüm propaganda sistemini gereksinim, milliyetçilik ve anti-komünizm unsurlarına dayandırmakta, bunları sistematik olarak çeşitli oranlarda birbirine karıştırmaktadır.

D. Lane. Burjuva toplumunda yığınsal bilincin, söz konusu ettiğiniz tüketim niteliği gerçekten de o toplumda egemen olan ideolojinin unsurlarından biridir ve önemli görevlerle yükümlüdür.

Yine kendi ülkemi gözönünde bulundurursak, yığınsal bilince tüketicilik kalıp ve normlarının aşılmasının şu nedene bağlı olduğunu görürüz: Büyük Britanya yakın bir geçmişte kadar dünyayı yöneten devletlerden biriydi. Okyanuslar ötesi bölgelerde büyük topraklara sahip olan bu imparatorluğun nüfusunu oluşturan birçok gruplara şovenizm ve ulusal kibir gibi «birleştirici» duygular egemendi. İmparatorluğun varlığı doğal olarak yönetici sınıfların ideolojik egemenliğini sağlıyordu. Fakat Büyük Britanya'nın büyük devlet olarak politik ve ekonomik açıdan görece çöküşünden sonra toplumda başgösteren uyumsuzluğu, bozukluğu ortadan kaldırmak için yeni sosyal doğrultuların, yığınların iç huzurunu sağlamak için yeni araçların kullanılması gerekliliği ortaya çıktı. Bunun sonucu olarak seçmenleri kendilerinden yana kazanmaya çalışan politik partiler «tüketim ahlâkı»na yönelmeye başladılar.

Bu hava içinde sosyal-demokrasi de, sağcı partiler de her şeyden fazla yığınların maddi genlik düzeyinin yükselmesine önem vermekte ve insanların belirli gereksinimlerinin karşılanması için devletsel önemlere başvur-maktadırlar. Şunu kabul etmek lâzımdır ki, bu önlemler Marksist görüşlere bağlı grupların politik perspektiflerini bir hayli daraltmaktadır. Söz konusu gruplar bugünkü kapitalist toplumda sadece yığınların desteğini elde etme bakımından değil, aynı zamanda madalyanın tersi bakımından, yani egemen olan tüketim psikolojisinin çerçevesini aşma denemelerinde de son derece büyük güçlüklerle göğüs germek zorundadırlar. Bununla ilgili olarak sizin, burjuva toplumu (ve özellikle İngiltere) için geleneksel olan yoldan ayrılma yönünde yığınların politik sorunlara karşı davranışlarının ne olacağı konusundaki düşüncenizi öğrenmeyi isterdim.

A. Zdravomislov. Öyle sanıyorum ki, ortaya attığınız soruna çözüm yolu bulmak son derece karmaşık bir görev. Kapitalist ülkelerdeki ilerici güçler ve hepsinden önce başında komünist partilerinin bulunduğu işçi sınıfı, her ülkenin somut koşullarına göre reel olanaklarından hareketle çözüm yolu bulmaktadırlar. Bana göre sorunun teorik ve pratik çözümünde Lenin'in ekonomistlere karşı savaşım yürüttüğü dönemde formüle ettiği ve «Ne Yapmalı?» yapıtında (1902) belirttiği görüş özel bir önem taşımaktadır. O sıralarda Lenin Rus proletaryasının eğitilmesi ile ilgili ayrıntılı bir program hazırlamıştı ki, bunun özünü yığınsal bilincin bilimsel ideolojiyle donatılması görüşü oluşturuyordu. Bu programda halk yığınlarında aktif

tepki uyandıran şu veya bu somut etmenin çözülmesinde, Çarlık mutlakiyetinin ve Rusya kapitalizminin özünü ilgili olan olay ve süreçlerin ortak temelinin açıklanmasının gerekliliği belirtiliyordu. Lenin'in yüzyılımızın başlarında işaret ettiği stratejik doğrultu, gerçekliğin bilimsel algılanmasının, yığınsal bilinçteki bilimsel ideolojik sorununun çözüme bağlandığı günümüzde de geçerlidir.

Şunu da belirtmek isterimki, toplumda egemen olan burjuva politik kurumlarının yığınlar üzerindeki etkisi, yığınsal bilincin gelişmesini, uzun bir tarihsel perspektif içinde, tümüyle kapsayamaz. Eninde sonunda emekçilerin sınıfsal çıkarlarının, doğal olarak Marksist-Leninist ideolojinin dile getirdikleri de dahil, en temelli, en uzun süreli etmenler olduğu görülür.

Yığınların eğitimiyle ilgili somut olgulara gelince, günümüzde bu olguların başında her şeyden önce uluslararası gerginliğin azaltılması, silâhlanma yarışının durdurulması ve dünyada «soğuk savaşa» dönüş olanaklarını ortadan kaldıracak koşullar yaratılması uğrundaki savaşım yer almaktadır. Böyle bir şey sadece işçi sınıfının değil, çağımızda halklar arasında karşılıklı anlayış havasının sürdürülmesi, başka halkların kültürüne saygı duyulması, gerçek enternasyonalizmin yerleşmesi dahil, tüm insanlığın malı olan değerlerin korunması ve çoğaltılmasını isteyen tüm ilerici güçlerin çıkarlarına yanıt vermektedir.

D. Lane. Bence burada sözünü ettiğimiz görüşü birçok kimseler kabul edebilir. Böyle olsa da yaptığımız somut öneriler bana göre yığınsal bilinç çerçevesinin bir hayli dışında. Bugünkü burjuva toplumunda, hiç olmazsa bizim memlekette, gerçek uluslararası ilişkiler sorunu çeşitli uluslarüstü korporasyon ve blokların varlığıyla ilgili sorunlara kıyasla gölgede kalmaktadır. Birçok demokratik örgütlerin (sendikalar, sol partiler) faaliyetinde, bana göre en zayıf halka Avrupa Ekonomik Topluluğu gibi uluslararası tekel ve gruplara karşı koyabilecek birlikler meydana getirme işinin belirli ölçüde gevşetilmiş olmasıdır. Bundan başka yumuşama sorunları, bence, hiç olmazsa İngiltere'de, yığınların bilincinde, insanlara daha önemli gelen günlük sorunların gölgesinde kalmaktadır. Söz konusu sorunlar işsizlik, enflasyon, sendikalarla devlet arasındaki ilişkiler, sosyal sigorta yasalarının korunması v.b. — dir. Yakın-Doğu'daki durumun istikrarsızlığı ve hatta topraklarımıza nükleer roketler yerleştirilmesi gibi sorunlar yığınsal bilinçte (önem bakımından) ön planda yer almıyorlar. İnsanlar bunları, daha fazla uzmanları ilgilendiren sorunlar olarak kabul etmektedirler.

Durum böyle olunca, savaş sonrası dönemde yeni bir toplum düzeni kurma yolunu tutan Avrupa'daki sosyalist ülkelerin deneyimlerinin yığınlar arasında yaygınlaştırılması çok yararlı olacaktır. Sosyalist ülkelerdeki halkların yaşamı burjuva iletişim araçları tarafından ya tamamiyle sessizlikle geçiştirilmekte, ya da bilinçli olarak tersyüz edilmektedir. Bundan dolayı yığınsal bilinç, Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerinin durumu hakkında

pek az bilgiye sahiptir. Bu ise insanların çağdaş dünya ile ilgili tasarımı-
larının niteliğini etkilemektedir.

Şu halde eğer kapitalizmdeki yığınsal bilincin ciddi değişimleri ile ilgili
bir program söz konusu ise, iki noktanın gözönüne alınması gereklidir: Bi-
rincisi, yığınların bilincinde yankılanan sorunları sistemli olarak belirleye-
cek bir genel teorinin saptanması, ikincisi ise bu teoriden politik eylem-
lerin uygulanışında yararlanılmasıdır. Böyle yapılmazsa toplumumuzun
daha uzun süre yerinde sayması, ya da duruma göre, kendiliğindengelleme
bir ilerleme kaydetmesi kaçınılmazdır. Lenin yirminci yüzyılın başlarında
Rusya'da böyle yapmıştı ve bu daha sonraki başarılı politik ve toplumsal
devrimin önkoşulunu oluşturmuştu.

Hiç kuşku yok ki kapitalist ülkelerdeki bugünkü durum bu gibi sorun-
ların teorik ve pratik açıdan çözülmesine pek elverişli değil. Egemen sınıflar
yığınları etkilemek ve toplumsal yaşamı denetlemek için çok daha
güçlü araçlara sahiptirler. Kapitalist sömürü ve egemenlik yöntemleri, de-
ğişikliklere uğrayarak, çok daha ince biçimler aldı. Bundan başka devlet
kendisini «sınıflarüstü» bir kuruluş sayarak kapitalizmin en olumsuz yan-
larını yumuşatmaya çalışmaktadır. Bu nedenle günümüzde kökten de-
ğişimler politikasının formüle edilmesi ve gerçekleştirilmesi çok daha güçtür.

A. Zdravomislov. Batı Avrupa ülkelerindeki devrimci gelişmelerin bu
özellikliğini Lenin birçok kez belirtmiş ve orada devrime başlamanın Rusya'-
ya kıyasla daha karmaşık, daha güç olacağını, ama başladıktan sonra
işçi sınıfıyla ilerici güçlerin devrimi daha kolay sonuçlandırabileceklerini
vurgulamıştır. (3) Ama onlarca yıl boyunca Batı Avrupa dahil, yeryüzünde,
durum bir hayli değişmiştir. Siz yeni güçlükleri belirttiniz. Bunların yanısıra
emekçilerin sermayeye karşı yürüttükleri savaşlarda meydana gelen elve-
rişli noktaların da saptanması gereklidir.

Sizin kapitalist ülkelerdeki yığınsal bilincin uluslararası politik sorunları
ve somut olarak yumuşama sürecini benimsemesiyle ilgili değerlendirme-
niz bence aşırı derecede karamsardır. Benim kanıma göre, silâhlı bir
yarışla kapitalist ülkelerdeki iç durum sorunları arasındaki bağlar o ka-
dar göze çarpmı ki, bunu günlük bilinç düzeyinde bile görmek olanağı
vardır. Kapitalist toplumda egemen olan iletişim ve propaganda araçları-
na gelince, haklı olarak belirttiğiniz gibi, bunlar söz konusu bağı kopar-
mak, maskeleyerek, gizlemek için çabalar harcamakta, toplumun dikka-
tini «iç konular» üstüne çekmeye çalışmaktadırlar.

İşte, toplumda varolup yığınsal bilinç üzerinde etkide bulunmak için
savaşımı yürüten ideolojik ilke ve doğrultuların burada rol oynamaları
gereklidir. Tekelci sermayenin çıkarlarını dile getiren burjuva ideolojisi
dünyaya geniş ve açık bakış açısından bakılmasını engellemekte, onun
yerine yaşamın sayısız sorunlarının kıyıda köşeden, katıksız pragmatizm

(3) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 47-48.

ve ampirizm açısından ele alınmasıyla yetinmektedir. Son derece usta propagandacı kadroya, güçlü teknik araçlara ve büyük parasal olanaklara sahip olan burjuva propagandası, yığınsal bilinçte en saçma, en ilkel anlayışların sürüp gitmesini sağlamaya, böylelikle de onu, ilerici fikirlerin, komünist ideolojinin ve somut olarak sosyalist topluluk ülkelerindeki durumla ilgili doğru enformasyonun etkilerinden «korumaya» çalışmaktadır. Marksist-Leninist ideolojinin ödevi ise yeryüzündeki toplumsal ve politik sorunlar arasındaki gerçek bağı yığınlara göstermek, onların bilincine toplum hakkında bilimsel bir anlayış ve toplumun gelişmesiyle ilgili yasaları aşılaktır.

Kapitalist ülkelerde bu ödev, bilindiği üzere, her şeyden önce komünist ve işçi partilerine düşmektedir. Bu ödevin başarıyla yerine getirilmesinde en önemli önkoşul Marksizm-Leninizm teorisinin ruhuna ve özüne bağlılık, halk yığınlarıyla ve her şeyden önce onların öncüsü işçi sınıfıyla sağlam bağlar kurmak, proletarya enternasyonalizmi ilkelerini savunmaktır.

Sözümü bitirirken şunu belirtmek isterim ki (bunun ortak bir kanı olduğunu umut ediyorum) bu diyalogta ele alınan konu son derece geniş ve incelenen sorunlarla sona ermiş değildir. Görüşülmeye başlanan konunun güncelliği gözönünde bulundurularak okurlar arasında yankılar uyandıracak ve derginin sayfalarında sürdürüleceği düşünülebilir.

Barış ve sosyal yenilenme devrimi

*Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'ne İlişkin Belgeler,
Rakamlar ve Kanıtlar*

Tarih, insanlığın ilerlemesinde dönüm noktaları oluşturan birçok olaylara tanık olmuş bulunuyor. Bu olaylar arasında, önemi bir devletin veya bir kıtanın çerçevesinden çok ötelere taşan Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi özel bir yer tutuyor. Büyük Oktobr'un etkisi, dünyada milyonlarca insanın bilincinde, yirminci yüzyılın en önemli olayı olarak iyice yer etmiştir; çünkü bu devrim tüm insanlığın gelişme seyrini kökten değiştirmiş, kapitalizmden sosyalizme geçişin başlangıcını belirleyerek, iki çağ arasında ayırım çizgisine dönüşmüştür.

Birçok okurlarımızın ricası üzerine, aşağıda, Oktobr Devrimi'nin halkların tarihsel yazgısı üzerindeki etkisini gözler önüne seren bir belgeler ve kanıtlar dizisi sunuyoruz.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'ni izleyen ilk günlerde, Bolşevikler Partisi ve Sovyet hükümeti, ezgi altındaki halkların durumuna ilişkin Sovyet politikasının program belgelerini hazırladılar. Bu düşünce ve belgeler, kendi ulusal ve sosyal kurtuluşları uğrunda, barış uğrunda, insanlığın yaşamından savaşın çıkarılması uğrunda savaşım yürüten tüm dünya emekçileri üzerinde büyük bir etki yaptı.

TARİHTE HENÜZ BİLİNMEYEN İLKELER

Tarihte ilk kez, sömürge ve bağımlı ülkeler halklarına bağımsızlık tanınması istemi devlet politikası düzeyinde ilke olarak benimseniyordu. V. İ. Lenin tarafından kaleme alınan ve 26 Ekim (8 Kasım 1977)'de toplanan İkinci Rusya Sovyetleri Kongresi'nde kabul edilen ünlü Barış Buyrultusu'yle, genç Sovyet Rusya Birinci Dünya Savaşına katılmış olan bütün ülkelere sesleniyor, hiç zaman kaybetmeksizin, toprak ve zarar ödentisi iddiasında bulunulmayan, demokratik barış görüşmelerine başlanması çağrısında bulunuyordu. Buyrultuda şu noktalar açıklanıyordu: «İlhak veya yabancı topraklara elkoyma ve benimseme denilince hükümet, bundan, genellikle hukuksal demokrasi anlayışına göre ve özellikle emekçi sınıfların hukuku açısından, bir küçük ya da zayıf halk grubunun, kendi tam, açık ve gönüllü rızası ve isteği olmadan, büyük veya güçlü bir devlete şu veya bu biçimde katılmasını; ve bu zorla katma işinin ne zaman yapıldığına bakılmaksızın, bu zorla katmaya konulu olan veya belirli bir devletin sınırları içinde kapalı tutulan ulusun ne kadar gelişkin veya

gerikalmışlığına bakılmaksızın, en sonu sözkonusu ulusun nerede, Avrupa'-da mı, yoksa Okyanusötesi bir uzak ülkede mi yaşadığına bakılmaksızın gerçekleştirilmesini anlamaktadır.» (1) Dolayısıyla sömürgeci rejimleri korruma, «ilhak, yani elkoyma, benimseme ve zorkullanım» sayılıyordu.

Buyrultu, bütün sömürge ülkeleri kurtuluşa çağırırken, gizli diplomasiye son verilmesini, gizli antlaşmaların halka açıklanmasını, böylece de emperyalist güçlerin izledikleri politikanın olanca içyüzünün açığa vurulmasını öngörüyordu. Bu gizli antlaşmaların yayınlandığı ilk kitap «Yaşasın bütün halklar arasında kardeşlik!» belgisi altında çıktı. Bu kitabın önsözünde şöyle deniliyordu: «*Bu belgelerin her biri halka ihaneti gösteriyor. Her belge ezgiciler için yüzkarasıdır. Her şey aydınlığa kavuşturulmalı! Herşey açıklanmalı ve halkın bilgisi içinde yapılmalıdır!*

Tüm dünya emekçileri, diplomasi kabinelerinin duvarları arasında emekçilerin çıkarlarının nasıl satıldığını varsın öğrensinler. Başka ulusların topraklarının nasıl ilhak edildiğini, küçük ulusların nasıl köleleştirildiklerini, nasıl ezildiklerini, politik ve ekonomik bakımdan haklarının nasıl çiğnenildiğini, kendilerinden gizli olarak ne gibi yüküzcü antlaşmalar imzalandığını anlasınlar.

Emperyalistlerin, bir kalemde, koskoca bölgeleri nasıl çekip aldıkları, nice toprakları insan kanıyla boyadıkları varsın herkesçe bilinsin!

Böylece açığa vurulan her antlaşma, her belge, burjuvaziye karşı en keskin silâhtır.» (2)

1918 Ocak ayı sonuna doğru, eski dışişleri bakanlığı arşivinden alınma gizli belgelerden oluşan 9 cilt yayınlandı. Bu ciltler, emperyalist hükümetlerin halk düşmanı kıyıcı politikasını açığa vuran yüz kadar gizli antlaşma, anlaşma v.b. içeriyordu. Bu belgelerin yayınlanması, tüm dünya önünde, emperyalist devletlerin ezilen halklara karşı, küçük halklara karşı cinayetlerle dolu bir politika izlediklerini açıklıyor, bu halkların kendi ulusal benliklerinin bilincine varmalarına yardım ediyordu.

Sovyet hükümetinin ulusal soruna ilişkin politikası da, halkların sömürgecilik ezgisine karşı yürüttükleri savaşım üzerinde devrimcileştirici bir etki yaptı. 1917 Kasım'ında yayınlanan Rusya Halklarının Hakları Deklerasyonu, ülkenin bütün uluslarının tam hak eşitliğini ve özgür gelişme haklarını yasama yoluyla tanıdı. Bütün uluslara böylece, ayrılma ve başlı başına devletler kurma hakkı da içinde olmak üzere, kendi yazgılarını özgürce belirleme hakkı tanınıyor, bütün ulusal ve ulusal-dinsel sınırlamalar ve ayrıcalıkların kaldırıldığı ilân ediliyor, ulusal azınlıklara ve etnik gruplara serbestçe gelişme yolu açılıyordu. (3)

(1) Sovyet egemenliğinin buyrultuları, c. 1, M., 1957, s. 12.

(2) Eski dışişleri bakanlığı arşivinden alınma gizli belgeler derlemesi. № 1, İzd. s. 2.

(3) Bak. Sovyet egemenliğinin buyrultuları, c. 1, s. 40.

Rusya Halklarının Hakları Deklerasyonu, tarihte ilk kez, proletarya enternasyonalizmi ilkelerini çokuluslu devlet kuruluşunun temellerinden biri haline getirdi. Bu deklarasyon, bir ulusun diğer ulusa ezgi yapması olanağını sonrasız olarak kaldırdı; eşitlik, dostluk, yardımlaşma ve her ulusun ve halk grubunun özelliklerine tam saygı temeli üzerinde halkların birliğinin kurulduğunu ilân etti.

Sovyet hükümeti tarafından 20 Kasım (3 Aralık) 1917'de yayınlanan bir başka belge, yani «Rusya'nın ve Doğu'nun bütün müslüman emekçilerine» çağrı, Rusya Halklarının Hakları Deklerasyonu'nun dolaysız bir uzantısı oldu ve bu deklarasyonu geliştirdi. Bu çağrının başlığında yalnız 'müslümanlar' kaydı bulunmakla beraber, çağrı, gerçekte, ırk, ulusal veya dinsel ilişkinlik ayrımı yapmaksızın Asya veya Afrika'nın bütün halklarına, «yüzyıllardan beri, başları ve malları üzerinde, özgürlükleri ve yurtlarının yazgısı ile Avrupa'nın doymak bilmez sömürücülerinin, yağmacıların ticaret yapageldikleri mazlumların hepsine yöneltiliyordu». Çağrının içerdiği şu ateşli sözler bütün dünyada yankılanıyordu: «Ülkelerinizi talan eden, insanları ezen ve öldüren canavarları, sömürücüleri alaşağı ediniz ... Topraklarınıza çöreklenen ve yüzyıllarıyla saltanat sürenleri sırtınızdan atınız! Öz yurdunuzu daha fazla sömürmelerine, soyup soğana çevirmelerine olanak vermeyiniz. Sizler kendi ülkenizin efendileri olmalısınız. Yaşamınızı, kendi bildiğiniz biçimde ve nitelikte kendiniz düzenlemelisiniz. Sizin buna hakkınız vardır, zira, yazgınız kendi ellerizdedir ...»⁽⁴⁾

Ulusal soruna proletarya enternasyonalizmi yolunda çözüm getiren ilkeleri, ulusal kurtuluş hareketinin birçok tanınmış politik önderi büyük bir takdirle karşıladılar. Örneğin, Sun Yatsen şöyle diyordu: «İşte kendi girişimi ve rızasıyla, geçmişte Çin'de elde edilmiş olan her türlü haklardan vazgeçen ve bütün eşitsiz antlaşmaları kaldıran yeni Rusya doğdu. Bu Rusya efendi durumundan vazgeçmiş, bizleri esir saymaktan vaçgeçmiş, dost saydığını açıklamış bulunuyor.»⁽⁵⁾ C. Nehru da düşüncesini şöyle belirtiyordu: «Sovyet devrimi insanlık toplumunu büyük ölçüde ilerletti ve artık asla sönmeyecek olan bir meşale yaktı. Bu devrim, dünyanın yönelebileceği yeni uygarlığın temellerini attı.»⁽⁶⁾

Daha nice belgeler var ki, Oktobr Devrimi'yle doğan dış politikanın kurtuluşçu ve barışçı karakterini, yüksek insancıl hedeflerini ortaya koyuyor. Örneğin, Dışişleri Halk Komiserliği'nin o zamanki Afganistan'da görevli Rusya Federasyonu elçisine gönderdiği 3 Haziran 1921 günlü yönergede şöyle deniliyordu: «Bizim doğu politikamız saldırgan nitelik taşımıyor, bu bir barış ve dostluk politikasıdır. Siz bu çok önemli noktayı bütün çalışmanızda sistemli olarak belirtmeli, özellikle Kâbil'de, Afganistan ile

⁽⁴⁾ Agy., s. 114–115.

⁽⁵⁾ Sun Yatsen, Yazılar, Arılar ve materyaller. M., 1966, s. 295.

⁽⁶⁾ C. Nehru, Hindistan'ın keşfi. M., 1955, s. 24.

dostluğumuzu geliştirmeyi ana hedefimiz olarak benimsemelisiniz . . . Çalışmalarınızda, Afganistan'ın gereksinim ve isteklerini incelemeli, bu ülkenin gelişmesine ve selametine yardımcı olabilmemiz için Rus-Afgan antlaşmasını geliştirmek ve başarıyla yerine getirmek üzere Afgan hükümetine nasıl yararlı olabileceğimizi araştırmalısınız.»⁽⁷⁾

Bir belgeye daha değinelim. İran'daki Rusya Federatif Cumhuriyeti elçisinin bu ülke dışişleri bakanlığına verdiği 4 Şubat 1922 günlü notada şu kayıtlar vardı: «Rusya'nın tüm doğu politikası, emperyalist devletlerin doğu politikasına taban tabana zıd niteliğini korumaktadır. Rusya'nın doğu politikası, her bakımdan yardım ve desteği öngördüğü doğu halklarının bağımsız ekonomik ve politik gelişmelerinin sağlanmasını öngörmektedir. Rusya halkı ve Sovyet hükümeti, tam ve başlıbaşına ekonomik ve politik özgürlükleri uğrunda savaşım vermekte olan halkların doğal ve karşılık gözetmez dostu ve bağlaşığı olmaya kendileri için ödev saymaktadır.»⁽⁸⁾

BÜYÜK ÇAĞRININ YANKISI

Barış Buyruktusu, Sovyet hükümetinin hakça bir demokratik barışı ön gören dış politika açıklamaları ve notaları gerek savaş halindeki, gerekse tarafsız ülkelerdeki milyonlarca insan tarafından iyi duygularla karşılandı ve desteklendi. Almanya'da, Bulgaristan'da, Avusturya'da, Macaristan'da ve Çekoslovakya'da (Avusturya-Macaristan), işçi sınıfı ilerici temsilcilerinin girişimi ve etkin katılımıyla, savaşa karşı, Oktobr Devrimi'nin etkisi üzerine yayınlanan çağrıların desteklenmesi, bir an önce adil ve demokratik bir barış imzalanması için toplantılar, mitingler ve gösteriler düzenleniyordu. Daha 18 Kasım 1917'de, Berlin'de işçiler hükümetin derhal savaşa son vermesini ve barış imzalamasını isteyen gösteriler ve mitingler yaptılar. Leipzig, Stuttgart ve diğer kentlerin işçileri de hükümetten aynı isteklerde bulundular.

Budapeşte'de, 24 Kasım 1917'de yapılan yüzbin kişilik mitingte, işçiler, «Rusya devrimcilerine barış uğrunda savaşımlarında yardıma tamamen kararlı oldukları»nı açıklayan bir bildiri kabul ettiler ve yayınladılar.⁽⁹⁾ 12 Kasım 1917'de, Viyana'da, Rusya devrimini desteklemek üzere işçi mitingleri yapıldı. Bu mitinglerden birinde kabul edilen karar özetle şöyleydi: Petrograd'da proletaryanın barış iradesi üstün geldi. Bu utku, bizlerde, bütün ülkeler işçilerinin birlikte çabalarıyla, en nihayet bu kardeş kırımı savaşına son verilebileceği ümidini uyandırdı. Bizler, ülkemizde bu

⁽⁷⁾ SSCB'nin dış politika belgeleri, c. 4, M. 1960, s. 166.

⁽⁸⁾ Agy. c. 5, M. 1961, s. 80-81.

⁽⁹⁾ O. Rjiga, Büyük Oktobr Devrimi'nin Çekoslovakya'ya etkisi. M. 1960, s. 124.

savaşa son verilmesi, bütün halkların yaşamsal gereksinimi olan demokratik barışın bir an önce imzalanması için savaşıma yorulmak bilmeksizin ve cesaretle devam edeceğimize en törensel biçimde söz veriyoruz. ⁽¹⁰⁾

İngiltere, Fransa, İtalya, ABD, Japonya, Belçika, Sırbistan, Romanya'da ve diğer ülkelerde sol sosyalistler, kendi hükümetlerinin ve ülkelerindeki sosyal-şovenistlerin tutumlarının tersine, bolşeviklerle dayanışma gösterdiler, savaşa son verilmesinde, toprak ve zarar ödentisi iddiasında bulunulmayan bir barış imzalanmasında ısrar ettiler. W. Gallacher'in kaydettiği gibi, İngiltere işçileri, özellikle Glasgow proleterleri, «bir an önce toprak ve zarar ödentisi iddiasında bulunulmayan bir barış imzalanması ve gizli antlaşmaların halk önünde açıklanması için Sovyet Cumhuriyeti tarafından yapılan öneri»yi olağanüstü bir heyecanla selâmladılar. ⁽¹¹⁾

Oktobr Devrimi'nin barış çağırısı, ABD'nde, yani savaşa ancak 1917 ilkbaharında katılan ve topraklarına savaş ateşi sıçramayan ülkede de hararetle desteklendi. Örneğin, Cleveland'da sosyalist partisi komitesi şöyle bir çağrı yayınladı: «Bolşeviklerin bütün ülkeler işçilerini barışın bir an önce kurulması için birleşmeye çağırımları, yönetici çevrelerin ve savaşan devletlerin yararına değil, işçi sınıfının yararına bir barış için; diplomatik pazarlıklarla değil, işçilerin enerjik müdahalesiyle ulaşılabilecek bir barış için; toprak ve zarar ödentisi iddiasında bulunulmayan bir barış için savaşıma çağırımları, ve böyle bir savaşla elde edilecek barış, uygarlığı mahvolmaktan kurtarmanın biricik ümidi ve yoludur. Biz, Rusya işçilerinin bu istek ve atılımını her bakımdan desteklemeye andıçıyoruz.» ⁽¹²⁾

Amerika kıtasının diğer birçok ülkelerinde de, işçiler, buna benzer açıklamalarda bulundular. Şili Sosyalist Partisi'nin kurucusu olan Luis Emilio Recabarren'in belirttiği gibi, bu ülkeler işçileri, Oktobr Devrimi'ni, her şeyden önce dünyayı savaştan kurtardığı için selâmladılar. Bu işçiler, Rusya devrimi hükümetinin bir barış antlaşması imzalanmasını çabuklaştırma çabalarını, halklara barış getirme yönünde yüce bir hizmet olarak selâmladılar.

Danimarka'da «Sosyal-Demokraten» gazetesi Sovyet egemenliğinin ilk buyruklarını yayımladı. Gazete, bu belgeleri yorumlarken, Rusya'daki olayları şu iki sözcükle niteledi: «Barış devrimi». ⁽¹³⁾ Öyle ki, barış buy-

⁽¹⁰⁾ F. Fünberg, Büyük Oktobr Devrimi'nin Avusturya'ya etkisi. M. 1957, s. 7-8.

⁽¹¹⁾ W. Gallache, İskoçya'da devrimci sosyalizm ve Oktobr Devrimi. Bak. «Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve Dünya Kurtuluş Hareketi», c. 2, M. 1958, s. 101.

⁽¹²⁾ G. G. Kuranov'dan alıntı: Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nde Proletarya Enternasyonalizmi, s. 26.

⁽¹³⁾ G. Lund, Oktobr Devrimi'nin Danimarka işçi hareketine etkisi. M., 1957, s. 8.

rultusunun içerdığı soylu düşüncelerin birbirinden daha ateşli nice yandaşlar kazanmadığı bir ülke kalmadı. Uluslararası proletarya dayanışma, savaşa son verilmesi uğrunda savaşımda gitgide büyüyor, genişliyor ve güçleniyordu.

SINIF SAVAŞI YÜKSELİYOR

Ekim Devrimi en çok diğer ülkelerde devrimci sürecin gelişmesi üzerinde etkiler yaptı.

Daha 13 Kasım 1917'de *Finlandiya*'da genel grev başladı. Bu genel grev bir hafta sürdü. İşçiler, grev sonunda, sekiz saatlik işgünü uygulanması isteklerini kabul ettirdiler, genel seçim hakkı vb. elde ettiler.

Almanya'da devrim durumu bunalımı hızla olgunlaştı. 1918 yılında ülkede 2,5 milyon işçi ve memur grev hareketine katıldılar. Grevçiler, ekonomik isteklerden başka, politik istekler de ileri sürdüler. Bu cümleden olarak, Kaiser hükümetinin devrilmesini, yirmi yaşından yukarı erkeklere ve kadınlara tek dereceli ve gizli oylamalı genel seçim hakkı tanınmasını istedikler. Aynı yılın sonbaharında Hohenzollern hanedanının krallığı çöktü. Alman proletaryasının savaşımlı, Bavyera Sovyet Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1919 Nisanında en yüksek noktasına ulaştı.

Avusturya-Macaristan'da, *Almanya*'da olduğu gibi 1918 Ocak ayında, 700 bin işçinin ve memurun katıldığı bir genel politik grev patlak verdi. Bu hareket sonucu olarak, Habsburg hanedanının krallığı da alaşağı edildi. Burjuvazinin egemen olduğu *Macaristan*'da işçi sınıfının yürüttüğü savaşımın büyümesiyle, 21 Mart 1919'da, erk, Rus devrimine etkin biçimde katılan Bela Kun'un başında bulunduğu devrimci hükümetin eline geçti.

Çekoslovakya'da, 14 Ekim 1918'de işçiler genel greve geçtiler. Bu grev bağımsız bir *Çekoslovakya* devleti kurulması uğrunda yığınsal bir savaşıma dönüşmekte gecikmedi. İki hafta sonra, 28 Ekim'de, *Avusturya* hükümeti, *Çekoslovakya*'nın bağımsızlığını tanımak zorunda kaldı.

Bulgaristan'da, 1918 yılı ilkbahar ve yaz aylarında, silahlı birlikler içinde kaynaşma başladı. En büyük kaynaşma *Vladaya Ayaklanması*'nda kendini gösterdi. İsyan eden onbinlerce asker, Birinci Dünya Savaşı'na son verilmesini ve *Bulgaristan*'ın cumhuriyet ilân edilmesini isteyen bir askersel-devrim komitesi meydana getirdi.

1917–1918 yıllarında, *İngiltere*, *ABD*, *Fransa*, *İtalya* ve *Japonya*'da grev hareketi büyük boyutlara ulaştı. Bu ülkelerde toplam 5 milyon işçinin ve memurun katılımıyla 8 bin 367 grev yapıldı. Kapitalist dünya henüz böylesine bir grev fırtınası görmüş değildi. Maurice Thorez'in belirttiği gibi, *Fransa*'da en geri kalmış işçiler bile, «*Rusya*'da kendi cumhuriyetlerinin kurulmakta olduğu, uğrunda Rus işçilerinin böylesine yığıtçe savaştıkları

ve can verdikleri davanın, kendi davaları, tüm ülkeler emekçilerinin davası olduğu»nu anlıyorlardı. ⁽¹⁴⁾

Avrupa, Amerika, Asya, Afrika ve Avustralya kıtalarında işçi sınıfının ilerici temsilcileri, Rusya Devrimi'nin ortaya koyduğu deneyimin etkisi altında, sınıf savaşımının görülmedik ölçüde sertleşmesi süreci boyunca kendi ülkelerinin komünist partilerini kurmaya başladılar. Daha 1918 yılında Finlandiya, Avusturya, Hollanda, Macaristan, Polonya ve Almanya'da komünist, Arjantin'de Enternasyonal Sosyalist, 1919'da ise Bulgaristan, Yugoslavya, İsveç, Danimarka, Meksika ve ABD'de komünist partileri kuruldu. Böylelikle Ekim Devrimi'nden iki yıl sonra dünyanın 13 ülkesinde komünist partileri eyleme geçmiş oldu. 1921'de bunların sayısı 34'de, 1928'de ise 46'ya yükseldi. William Z. Foster bu konuda şunları yazdı: «Batı yarımküresindeki komünist partileri, tıpkı eski dünyadakiler gibi, Rusya'daki sosyalist devrim dolayısıyla doğmuş partiler değildi. Bunları doğuran iç durumdu, fakat olgunlaşmalarını Büyük Rus Devrimi, onun sosyalizm kuruculuğundaki deneyimleri etkiledi.» ⁽¹⁵⁾

Ekim Devrimi'nin dolaysız etkisiyle ezgi altındaki halkların ulusal kuruluş savaşımı da güçlendi.

1919 yılında İngiliz sömürgelerinin eşitliğe aykırı sözleşmelerini geçersiz ilân eden Afganistan'ın bağımsızlığını elde etmesi, Moğolistan'daki halk devriminin başarıyla sonuçlanması, Türkiye'de Kemalist devrimin yapılması, İran'da Kacarlar hanedanının yıkılması Sovyetlerin desteğiyle sağlandı. O yıllarda Arap halklarının birçok ayaklanmalarına, Hindistan'da sömürgecilğe karşı savaşımın hızlanmasına, Endonezya'da, Hollanda'lı sömürgecilere karşı başlayan ve 1926–1927'de silâhlı ayaklanma ile sonuçlanan harekete tanık olundu. Çin'de anti-emperyalist devrim gelişirken, Afrika'nın harekete geçtiği görüldü. Dahomey, Mısır, Kenya ve Güney Afrika Birliği'nde ayaklanmalar patlak verdi. Bütün bu olaylar Ekim Devrimi'nin etkisi üzerinden on yıl bile geçmeden oluyordu.

1919 yılında sömürgeler ve bağımlı ülkeler yeryüzünün yüzde 72'nden fazlasını oluşturuyor, buralarda dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 70'i yaşıyordu. Günümüzde doğrudan doğruya sömürge durumunda bulunan topraklar ancak yüzde 2,5'tir ve buralarda dünya nüfusunun yüzde 1'inden bile az insan yaşamaktadır. Emperyalizmin sömürgecilik sistemi tüm olarak ortadan kaldırılmıştır.

KARŞILIKSIZ YARDIM

Dünyanın ilk sosyalist devleti sadece ülkeler ve halklar arasındaki karşılıklı ilişkilerde uygulanacak yeni ilkeleri ilân etmekle kalmadı. Sovyet

⁽¹⁴⁾ M. Thorez, Halkın Oğlu. M. 1960, s. 37.

⁽¹⁵⁾ W. Z. Foster, ABD'nin Politik Tarihi. M. 1955, s. 520.

devleti kurulmasından hemen sonra o ilkeleri pratikte uygulamaya, dostluk, dayanışma, ulusal kurtuluş hareketlerine çok yanlı yardımda bulunma gibi idealleri yaşamda gerçekleştirmeye koyuldu. Sovyetler Birliği 1921 yılında İran, Afganistan ve Türkiye ile (bu ülkelerin en yakın tarihinde ilk kez görülen eşit haklı uluslararası nitelikli) antlaşmalar imzaladı. Yalnız 1920–1922 döneminde, yabancı müdahaleye karşı savaşıyan Kemalist hükûmete yardım olarak 10 milyon altın ruble, 220,6 kg altın ve aynı zamanda silâh ve cephane verildi. Bu dostça harekete Mustafa Kemal 1920 yılının Kasım ayında yüksek bir değer biçmiştir. «Size, sadece kendi zincirlerini kırmakla yetinmeyip iki yıldan fazla süredir bütün dünyanın kurtarılması uğrunda eşi görülmemiş bir mücadele yürüten ve ezginin dünya yüzünden sonsuza dek silinmesi için duyulmamış acılara seve seve katlanan Rus halkına, Türk halkının hayranlık duyduğunu bildirmekten çok büyük mutluluk duyuyorum.»⁽¹⁶⁾

Bu alanda diğer bir örnek de İran'dır. 1921'de imzalanan Sovyet-İran antlaşması gereğince bu ülkeye 600 milyon altın ruble tutarında yardımda bulunulmuş ve bu yardım İran'ın politik ve ekonomik durumunun önemli ölçüde pekiştirilmesine hizmet etmiştir. Sovyet Rusya Afganistan'a da maddi yardımda bulunmaktan geri kalmamıştır. O zamanlar genç Sovyet cumhuriyetinin kendisinin de, emperyalist müdahale ve iç savaş nedeniyle, hiç te iyi durumda olmadığı unutulmamalıdır.

Ekim Devrimi birçok ülkeler halklarının bağımsızlıklarına kavuşmaları için elverişli koşullar yarattı. 31 Aralık 1917'de Sovyet hükûmeti Finlandiya'nın devlet bağımsızlığını ilân etti ve bu karar dört gün sonra (4 Ocak 1918) Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından onaylandı.

Sovyet hükûmeti 29 Ağustos 1918'deki buyrultu ile, Polonya halkının bağımsızlık hakkının tanındığını ilân etmesiyle bu ülkedeki nice demokrat ve devrimcilerin emelleri gerçekleşmiş oldu.

Ekim Devrimi'nden sonraki uygulamalar Lenin'in şu tezini elle tutulur biçimde doğrulamıştır: «İşçi sınıfı egemenliği elde ettikten sonra, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki halkların sadece bağımsızlığı fiilen gerçekleştirmelerine yardımcı kalmayacak, bu halklara yaklaşarak onlara «makinelere kullanmayı, emek koşullarını hafifletmeyi, demokrasi ve sosyalizm yoluna koyulmayı» öğretmeye çalışacaktır.»⁽¹⁷⁾

Kapitalist gelişme aşamasını tümüyle atlayarak, ya da bunu durdurarak sosyalizme doğru giden yola koyulan halkların sayısı kısa bir tarihsel süre içinde arttı. Bugün bu yolu yeni yeni birçok ülkeler izlemektedir. Ekim Devrimi davası yaşıyor ve yeni yeni utkulara ulaşıyor.

⁽¹⁶⁾ SSCB'nin Dış Politikası, 1917–1944. Derlenmiş Belgeler, c. 1, M. 1944, s. 457.

⁽¹⁷⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 30, s. 120.

İki sistemin ekonomik ilişkileri

Fikir değıştokuşu

Sosyalist ölkeler, iki toplumsal sistem, iki dünya arasında ekonomik ilişkilerin genişletilmesi için ötedenberi çaba göstermişlerdir ve göstereceklerdir. Bunda her iki sistemi oluşturan devletlerin yararı vardır. Çünkü uluslararası işbölümü süreçleri ve dünya pazarının oluşması nesnel bir karakter taşımaktadır. V. İ. Lenin emperyalizme ilişkin bir dizi yapıtında, çağımızda üretimin enternasyonalleşmesinin yasallığını en inandırıcı biçimde göstermiş bulunuyor. Lenin'in buna ilişkin fikirleri de, devrimden sonra Sovyet Cumhuriyeti'nin gelişmiş kapitalist ölkelerle karşılıklı ekonomik ilişkiler pratiğinde uygulandı. Lenin, uluslararası işbölümünün elverişli koşullarından yararlanmanın, Sovyet Rusya'nın ve dünya devriminin çıkarına olduğu kanısındaydı.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin emperyalist egemenlik zincirlerini parçaladığı utkudan beri, altmış yılı aşkın zaman boyunca, sosyalist ölkeler, daima burjuva devletleriyle ekonomik işbirliğinin genişletilmesinden yana, uluslararası işbölümünün üstünlüklerinden yararlanmadan yana oldular. Gereksinimlerini tamamen kendi öz kaynaklarından sağlamaya ve ölkelerle hiçbir alışverişe girişmeyen bir ekonomik rejime, yani otarşie yönelmenin toplumun üretici güçlerinin gelişme nesnel yasallığına, işçi sınıfının çıkarlarına ve dolayısıyla sosyal ilerlemenin çıkarlarına ters düşüşü düşüncesi, kesin bir kanı olarak, böyle bir ekonomik işbirliği politikasının temelini oluştuyordu.

1970 yıllarında iki sistem arasında ekonomik, politik ve kültürel temaslar alanı, tüm insanlık için hayırlı olan yeni öğelerle zenginleşti. Uluslararası gerginliğin azaltılması, yumuşama, sosyalist ölkeler ile kapitalist ölkeler arasında ekonomik temasların canlanmasına yol açtı. Bunun hayırlı sonuçlarını iki taraf da hissettiler. Ne var ki, son zamanlarda, ABD gerici çevreleri ve diğer birçok emperyalist devletler, dünyayı yeniden «soğuk savaş» zamanlarına döndürmeye, iki sistem arasındaki ekonomik işbirliğinde yeni yeni güçlük ve engeller çıkarmaya yelteniyorlar.

Bu nedenle, «BSS» dergisi Yazı Kurulu «Sosyalist ekonominin gelişmesi ve dünya kapitalist pazarı» konulu bir fikir değış-tokuşu örgütledi. Oturuma şu temsilciler katıldılar: Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Eğitim Bakanı Yardımcısı ve ekonomi bilimleri doktoru *Mihail Savov*; BKP MK üyesi ve «BSS» dergisinde BKP temsilcisi, felsefe bilimleri doktoru *Girgin Girginov*; MSİP MK şube yönetmeni yardımcısı ve ekonomi bilimleri adayı *Emil Nyul*; MSİP'nin dergideki temsilcisi *Karoly Lipkoviçs*; ASBP MK'ne bağlı Sosyalist İşletmecilik Eylemi Merkez Enstitüsü'nde öğretim üyesi ve ekonomi

bilimleri doktoru *Gerhard Fröhlich*; PBİP MK'ne bağlı Marksizm-Leninizm Temel Sorunları Enstitüsü'nde şube yönetmeni ve ekonomi bilimleri doktoru *Andrzej Klawe*; dergi Yazı Kurulu'nda PBİP temsilcisi *Wiesław Klimczak*; Romanya Komünist Partisi MK'ne bağlı «Ştefan Gheorghiu» Akademisi'nde profesör *Constantin Moisuc*; SSCB Bilimler Akademisi aday üyelerinden ve Akademi'ye bağlı Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomisi Enstitüsü müdürü *Oleg Bogomolov*; tarih bilimleri adayı ve «BSS» dergisinin sorumlu Sekreteri *Sergey Tsukasov*; ÇSSC – Bratislava Yüksek Ekonomi Okulu öğretim üyelerinden prof. *Vitazoslav Balhar* . . .

Oturuma katılanlar, iki sistemi oluşturan devletlerin karşılıklı ekonomik eylemleri sorununu birbirinden farklı açılardan ele alarak görüştüler. Bu ilişkileri yalnız katkısız ekonomik açılardan değil, aynı zamanda sosyal sistemleri ayrı devletler arasındaki ekonomik işbirliğinin devrimci sürecin tüm kollarının gelişmesi ve güçlenmesi üzerinde, dünya güçler dengesi ve sosyal ilerleme üzerinde yaptığı politik ve ideolojik etki açısından ele aldılar.

Oturumda, EYK üyesi devletler ile sosyalist olmayan ülkeler arasındaki ekonomik ilişkiler, bu ilişkilerin artı ve eksi nitelikli yanları, sosyalist ekonominin dünya ekonomik süreçleri üzerindeki etkisi etraflı biçimde çözümlendi. Tartışmaya katılanlar, sosyalizmin, ekonomik sorunlarının çözümüne yaklaşımla, entegrasyon süreçlerini örgütlemeye ortaya koyduğu örneklerle, gelişme halindeki ülkelerle demokratik ilkelere dayalı karşılıklı ilişkileriyle, tüm dünya ekonomik ilişkiler sistemi üzerinde büyük bir etki yaptığını gösterdiler.

Ayrıca, söz alanlar şu noktaları belirttiler: Kardeş ülkelerin uluslararası işbölümüne gitgide daha geniş ölçüde katılmaları, bu ülkelerin yeni toplumu kurmaya ilişkin sorunları çözme çalışmalarına olumlu biçimde yanlıştır. Her iki sistem devletleri arasında sağlam ve istikrarlı ekonomik işbirliği büyük bir önem taşımakta, barışı koruma ve güçlendirme etkeni olmaktadır. Her yönlü gelişkin, hakça ve karşılıklı yarara dayalı ekonomik ilişkilerin bulunduğu yerde, politik gelişme bakımından da daha iyi koşullar meydana gelmekte, böylece yaratılan elverişli politik atmosfer de, kendi yönünden, kalıcı ekonomik ilişkiler kurulmasına yardım etmektedir.

Fikir değiş tokuşu sırasında, kapitalist pazarın olumsuz etkisi sorunu da ele alındı. 1970'lerin ikinci yarısında, toplumsal üretimde dış ekonomik koşullar, dünya pazarlarındaki sürekli ve köklü olumsuz eğilimlerin etkisi altında esaslı olarak değişmiş bulunuyor. Öyle ki, kapitalist ülkelerde konjonktürün her yerde düşmesi sosyalist ülkeler mallarının sürümünü güçleştirdi; kapitalist ekonomideki enerji bunalımı petrol fiyatlarının 15–20 kat artmasına yol açtı; dışsatım ve dışalım fiyatlarında orantılar kötüleşti; krediler pahalılaştı, kapitalizmin uluslararası döviz-finans sistemindeki

istikrarsızlık her iki sistemi oluşturan devletlerin ekonomik ilişkilerine olumsuz biçimde yansdı.

EYK üyesi ülkeler kardeş partileri ve hükümetleri, dünya pazarlarındaki yeni durumdan kendilerine göre sonuçlar çıkardılar. Bu cümleden olarak, idare işlerinin daha iyi örgütlenmesi, bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması, emek üretkenliğinin artırılması ve uluslararası alım-satım alanındaki olumsuz olguların elden geldiğince daha çabuk «kesilmesi» yönünde önlemler alınmaya başlandı. EYK çerçevesinde entegrasyonu geliştiren işbirliğinin üretimi yoğunlaştırmaya gitgide daha ardıcıl biçimde bağlı kılınması için, uzmanlaşma ve kooperatifleşmenin genişletilmesi için çalışmalarla geçildi.

Sosyalist topluluk ülkeleri kardeş partileri yöneticilerinin Kırım görüşmesinde belirtildiği üzere, 80'li yıllar entegrasyonda gelişmenin işte bu yönde hızlandırılacağı dönem olacaktır. Bu yılın Haziranında Prag'da yapılan EYK 34. oturumunda buna göre kararlar da alınmış bulunuyor. Bilimsel-araştırma ve projeler hazırlama ortak programlarıyla organik biçimde uyumlaştırılan uluslararası üretimsel uzmanlaşma ve kooperatifleşme çalışmaları, önümüzdeki iki beşyillik plân döneminde işkolu strüktür ve teknolojilerini yeniden ayarlamanın, doğal kaynakları ve işgücünü pratikte geçirmek, sosyalist olmayan ülkelere dışalım azaltmak üzere düzenlemenin eylemsel etkeni olacaktır.

Görüşmeye katılanlar, burada, ulusal veya kolektif bir otarşinin (ekonomik bakımdan kendine yeterlik) sözkonusu olmadığını belirttiler. Geniş kapsamlı uluslararası işbölümünün avantaj ve üstünlüklerinden yararlanma, yumuşamayı geliştirmenin ve EYK ülkelerinde halk ekonomisini entansifleştirmenin önemli bir etkeni olmuş bulunuyor. Bunun yanı sıra, kardeş ülkeler hükümetleri, dünya işbölümüne katılmaya ilişkin maddi önkoşulların daha öte pekiştirilmesi için, ayrı toplumsal düzenli devletlerle ilişkilerin rasyonalleştirilmesi için, topluluk çerçevesinde ortak sorunları çözmek ve olumsuz eğilimleri gidermek üzere çabaların birleştirilmesi için önlemler alıyorlar.

Görüşmede, son zamanlarda sosyalist ülkelerin dikkat edilmesi gereken bir durumla karşılaştıkları, yani birçok burjuva devleti, öncelikle de ABD gerici politik çevrelerinin sosyalist topluluk üzerinde politik baskı amacıyla teknolojik, ekonomik ve parasal ilişkileri gitgide daha sık kullanmak istedikleri belirtildi. Proteksiyonizmde (*) ileri gitmeler, tek tek ülkelere ayrırmılı yaklaşımla onların ortak ekonomik siyaset hattını bozma yeltenişleri, iki ayrı sistemi oluşturan devletler arasındaki işbirliğini zorlaştırıyor. Teknik ve teknoloji çoğu kez bu politik savaşıma âlet ediliyor.

(*) Ülke içinde üretilen malları, dışarıdan alırken, fazlaca gümrükleme yoluyla yerli üretimi koruma. Not. çev.

Söz alanlar, kapitalist pazarın sosyalist ülkeler ekonomisini etkileme mekanizması hakkındaki düşüncelerini de açıkladılar. Bu konuda, en çok, dünya fiyatları ile EYK ülkelerinin karşılıklı ticaret fiyatlarının orantısı sorunu üzerinde duruldu. Bilindiği gibi, dünya fiyatları dinamizminde oluşan kesin dönüşten ötürü, EYK anlaşmalı fiyatları yeniden gözden geçirildi ve kerte kerte dünya pazarı fiyatları yeni orantılarına yaklaştırıldı. Ve dünya fiyatlarındaki kesin değişimlerin etkisini azaltmak maksadıyla, her yıl, son beş yılın dünya fiyatları ortalama göstergesi alınarak belirlenen «yüzdürme» temel pratiğine geçilmesi kararlaştırıldı.

Bu fiyatlama temeli, topluluk ülkelerinin yeni beşyıllık dönemde de (1981–1985) ticaret ilişkilerine dayanak olacak temel, dünya mal alım-satım orantılarında ekonomik bakımdan kabule değer değişikliklerin dik-kate alınmasına olanak verecektir. Kardeş devletler bu alanda kılavuz edinecekleri ortak ilkeleri saptamış bulunuyorlar. Bu ilkeler, her şeyden önce, bundan böyle karşılıklı ticarete, fiyatların, sosyalist entegrasyonun gelişmesine tamamen uygun düşecek ve bu sürecin organik bir bölümü olacak biçimde etkinleştirilmesinde toplanıyor.

Tartışmalar boyunca, sosyalist devletlerin gelişme halindeki ülkelerle ekonomik işbirliğinin politik yararları üzerinde de çözümler yapıldı. Söz alanlar, bu alanda, nesnel olarak birçok ortak yarar bulunduğunu, ticari, üretimsel ve bilimsel-teknik ilişkileri genişletme olanaklarının bir hayli geniş olduğunu belirttiler. Bu temasların artırılması, dünya ekonomik düzeyinde demokratikleşmeye önemli bir katkı olacak, birçok gelişmiş kapitalist ülke hükümetlerinin, uluslararası ekonomik ilişkiler alanında aldıkları ayırıcı ve sınırlayıcı önlemlerin etkisini zayıflatmaya olanak verecektir.

Fikir değiş-tokuşu sırasında birbirine karşıt toplumsal sistemlere bağlı ülkeler arasında ekonomik ilişkiler sorununun çağdaş burjuva toplumsal-politik düşününde nasıl ele alındığı üzerinde de duruldu. Ve şu saptandı: «Öteki kıyıda» ideolojik konular her zamankinden daha çok kendini koruma, savunma niteliği taşıyor, ve kapitalist ekonominin «üstünlükleri» genellikle sosyalist işletmecilik sistemini eleştirme yoluyla kanıtlanmaya çalışılıyor. Bu, dünya ekonomisinin gelişmesinde sosyalizmin etkisinin daha da güçlendiğini gösteriyor. Düşmanlarımız sosyalist ülkeler topluluğunda entegrasyon sürecinde ortaya çıkan sorunları, çeşitli ekonomik güçlükleri abartarak emperyalizmin hınç dolu ekonomik ve politik eylemleri, uygulamaları karşısında kardeş sosyalist ülkeleri ideolojik bakımdan bölmeyi amaçlıyorlar.

Fikir değiş-tokuşuna katılanlar dergi yazı kurulunun böyle yakıcı, güncel sorunun incelenmesi için bu görüşmeyi örgütleme girişimini selâmladılar, bu fikir değiş-tokuşunun büyük politik ve bilimsel önem taşıdığını belirttiler. Onlar görüşmenin bu güncel sorunun daha derinlemesine incelenmesine katkıda bulunacağını vurguladılar. Fikir değiş-tokuşuna katılanlar

bu görüşme sırasında ileri sürülen görüşlerle ilgili daha ayrıntılı bilgi edinmeleri için görüşmenin materyallerini EYK üyesi ülkelerin kardeş partilerinin temsilcilerine verdiler.

Fikir değiş-tokuşu sırasında varılan sonuçlardan derginin sayfalarında ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi ve iki karşıt toplumsal sistem arasında yarışma, günümüzde ideolojik savaşım gibi karmaşık sorunların aydınlatılmasında yararlanılacaktır. Tartışma sırasında ele alınan temel sorunlarla ilgili çeşitli yazılar ve diğer materyaller yayınlanacaktır.

TÜSTAV

Terör birliği

Buenos Ayres'te, Paraguay Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Antonio Maidana ve çalışma arkadaşı Emilio Roa'nın kaçırılmaları, tüm dünyada ve özellikle Lâtin Amerika'da demokratik kamuoyunu endişeyle düşündürüyor. Bu olay, oligarşinin ve emperyalizmin işledikleri cinayetler zincirinin yeni bir halkasını oluşturuyor. Paraguay Komünist Partisi MK Politik Komisyonu'nun bildirisinde şöyle deniyor: «Buenos Ayres'in çok kalabalık bir semtinde, böyle bir aksiyon, Arjantin yetkililerinin katılımı, desteği veya suskun rızası olmadan başarılabilir. Dolayısıyla, bu aksiyon da, Stroessner'in terör politikasının bir uzantısıdır.»⁽¹⁾

A. Maidana, 19 uzun yılı, yani yaşamının hemen hemen üçte birini Paraguay'da zorbalık ve kısıcılığın zindanlarında geçirdi. İnsanlık-dışı yaşam koşulları, sorgulamalar, işkenceler, onun sağlığını bozdu, ama ruh gücünü çökertemedi. Onun adı, halkın özgürlük ve mutluluğu için özveriyle savaşımın simgesi oldu. 1977 yılı başında, dünya ölçüsünde genişleyen dayanışma hareketi sayesinde serbest bırakılması sağlandı. Ve Maidana yine savaşıma koyuldu.

Arjantin'de kaçırılan yurtseverler yalnız Maidana ve Rao'dan ibaret değildir. Birkaç bin Arjantin yurttaşından başka, büyük sayıda Paraguay'lı ve Şili'li yurtseverler de aynı yazgıyı paylaştılar. Bunların bazıları izleri de yokedilerek kayboldu, bazıları öldürüldü veya ilgili ülkelerin baskı organlarına teslim edildiler. Arjantin ve Uruguay güvenlik güçleri, Brezilya siyasi polisiyle birlikte, Brezilya topraklarında yurtseverlerin araştırılması ve tutuklanması için çaba birliği yaptıkları hareketlere giriştiler. Peru'da Belaunde Terry'nin cumhurbaşkanı olmasından bir süre önce, bu ülkenin baskı organları ve Arjantin güvenlik güçleri, politik sığınık 6 Arjantin yurtseverini kaçırdılar. Arjantin'de eski Bolivya cumhurbaşkanı H. H. Torres, eski Şili ordusu başkomutanı K. Prats, Uruguay muhalefet partisi yöneticileri Z. Michelini ve H. Gutierrez Ruiz ve diğer tanınmış Lâtin Amerika yurtseverleri öldürüldüler.

Maidana ve Roa'nın kaçırılması, bu kesimdeki diktatörlük rejimleri arasında sıkı ilişkiler bulunduğunu, adı konmamış, ilân edilmemiş bir pakt, bir birlik olduğunu gösteriyor. Bu birliğin amacı, kıtada devrimci ve demokratik hareketi başsız bırakmak, kendi deyimleriyle iç düşmana, yani oligarşik egemenliğe ve emperyalizme bağımlılığa son verilmesi için çalışanlara karşı baskı ve terörü artırmaktır. Ve işte, Arjantin, anti-komünist strateji çerçevesinde bunların eylemlerini uyumlaştırma merkezi, gerici

(1) «Salvar la vida de Antonio Maidana y Emilio Rao». Asuncion, 2 Eylül 1980, s. 1.

karşı başkaldıran aktif savaşılar için gerçek bir kapan haline getirilmiş bulunuyor. Paraguay komünistlerinin «kaybolma»sından bir süre önce Arjantin cumhurbaşkanı general Videla'nın Boliviya'daki faşist darbeyi selâmlıyan bir demeç vermiş olması hiç de rastlantı değildir. Buenos Ayres'te Maidana ve Roa'nın kaçırıldığı sırada, hemen hemen aynı gün ve saatlerde, Arjantin generali Suarez Mason'un başkanlığında, Lâtin Amerika anti-komünist konfederasyonları IV. Kongresi yapılıyordu.

Arjantin'de gerici askersel çevrelerin karşı-devrim plânlarına büyük bir önem veriliyor. Bunu, Amerika Devletleri Örgütü üyesi ülkeler silâhlı güçleri komutanlarının XIII. toplantısında (Bogota, Kasım 1979), Lâtin Amerika ülkelerinde istihbarat servislerinin eylemlerini daha iyi uyumlaştırmak için Arjantin generali Viola tarafından yapılan önerinin oy çoğunluğuyla kabul edilmiş olması da doğruluyor. Bu «Viola plânı»nın başlıca amacı, İnsan Haklarını Savunma İkinci Ulusal Forumu'nda (Kolumbiya) belirtildiği gibi, Lâtin Amerika'da kurtuluş hareketinin seprilip gelişmesine engel olmaktır. ⁽²⁾

Demek ki, artık Arjantin'in koruyuculuğu altında (ya da onun öncülüğünde) ve emperyalizmin etraflı desteğine dayanılarak, diktatörlüklerarası bir terör birliği kurulması sözkonusudur. Bu çabalarda ağırlık noktasını devlet terörizmi ve yasaya dayalı zorkullanım oluşturuyor. Geniş ölçüde terörizm ve zorkullanım uygulaması, çoğu halk düşmanı rejimler için erk yapısının organik ögesi ve varoluş koşulu halini alıyor. Artık tüm kıtayı kaplayan baskılar dalgası, adam öldürmeler, adam kaçırmalar da buradan geliyor. Bu cinayete eşit politika, aynı zamanda, Lâtin Amerika'da aşırı-sağ çevrelerin uygulamaya çalıştıkları yeni emperyalist «gerginlik stratejisi»nin bir belirtisi oluyor. «Gerginlik stratejisi»yle güdülen amacın da, kanlı yöntemlerle, halkı, yönetilmeye yatkınlık gösterecek kadar sarsıp «uslandırmak», bu «sarsıntı»nın fonu üzerinde de olağan burjuva düzenini örnek veya yeğlenir sistem olarak kabul ettirmek olduğu görülüyor.

Dikta rejimlerinin terör aksiyonları yalnız baskı organlarının güçleriyle değil, aynı zamanda âdeta bunlara «koşut» olarak varolan özel grupların yardımıyla gerçekleştiriliyor. Örneğin, Guatemala'da bu özel gruplar cümlesinden olarak «Anti-komünist gizli ordu» ve «Ölüm taburu»; Salvador'da «ORDEN» ve «Beyaz savaşılar birliği» gibi örgütler eylem gösteriyor. Şili'de, sözümona «Ezgiye uğrayanların öcünü alma komandosu» adı altında çalışan gizli örgütün eylemleri geniş yankılar yaptı. Bu örgütün ezgisine uğrayan kurbanlardan bazılarının cesur açıklamaları, grup mensuplarının «adam kaçırmaktan, işkenceden ve öldürmekten geri durmadıkları, gizli polise ve dolayısıyla ulusal savunma bakanlığına hizmet ettikleri»nin kanıtlanmasına olanak verdi. ⁽³⁾

⁽²⁾ «Voz proletaria», 21 Ağustos 1980.

⁽³⁾ «Mensaje», № 292, 1980, p. 452.

Lâtin Amerika'da «ortadan kaybolan politik tutuklu ve hükümlüler»in listelerini asıl bu dikta rejimleri baskı organlarının düzenleyip yaydıkları görölüyor, ve sözkonusu «kayıplar»ın âkıbeti çoğu hallerde açıklanmadık olarak kalıyor. Bu tür davranışlarla, halkı yıldırmaya, yurtseverlerin savaşırm iradesini kırmaya çalıştıkları gözden kaçmıyor.

Ne var ki, tarihsel deneyim, baskı yöntemlerine, bu arada – Maidana ve Roa olayında olduğu gibi – adam kaçırılmalara en geniş ölçüde başvurulmasına karşın, halkların, son çözümde diktatörlükleri devirme yolunu isabetle bulabildiklerini gösteriyor. Yakın geçmişte Nikaragua ve Grenada'da sağlanan utkular, diğer ülkelerde ilerici güçlerin başarıları bunun örnekleridir. Bu böyle olsa da, Lâtin Amerika diktatörlüklerinin ortak eylemleri ve cinayetleri, bu kesimde devrimci-demokratik hareketle enter-nasyonal dayanışmanın artırılması gerekliliğini ortaya koyuyor. Gericiliğin kırıyıcı plânları, ancak halklarımızın ve bütün yurtseverlerin birlik olmalarıyla önlenilebilecektir.

«BSS» dergisi Lâtin Amerika ve Karaip Bölgesi Sorunları Komisyonu

Savaşım tarihinden sayfalar

Birçok okur dergimize mektup göndererek, dünyanın çeşitli bölgelerinde komünist ve işçi partilerinin doğuşu ve yaşadıkları en önemli olaylarla ilgili belgeler, veriler, anılar yayınlamamızı istiyorlar. Okurlarımızın isteğini gözönüne alarak dergide «Savaşım Tarihinden Sayfalar» adını taşıyacak bir köşe açıyoruz. Bu köşemizde yayınladığımız ilk yazı, bundan bir süre önce kuruluşunun 50. yılı kutlanan Filipinler Komünist Partisi'nin savaşım yolunu dile getirmektedir.

Partimiz 26 Ağustos 1930'da kuruldu. O sıralarda Filipinler ABD'nin sömürgesi olduğundan, partimizin kuruluşuna ABD Komünist Partisi örgütsel-politik yardımlarda bulundu. 26 Ağustos günü rastgele seçilmiş değildi. Bu tarih Filipinler halkına 1896 yılında başlayan, fakat sonu getirilemeyen devrimci savaşımı anımsatıyordu.

20'li yılların sonlarına doğru Filipinler'de halk yığınları arasında emperyalizme karşı düşmanlık duyguları artış halindeydi. Buna Asya'da ve özellikle Çin ile Endonezya'da, Oktobr Devrimi'nin etkisiyle, ulusal kurtuluş hareketinin yükselmiş olması neden oluyordu. Filipinler Komünist Partisi de, Oktobr Devrimi'nin anlamını vurgulamak amacıyla, devrimin 13. yıldönümünün kutlandığı 7 Kasım 1930 günü resmen faaliyete geçti.

Bu iki tarih, yani 26 Ağustos ile 7 Kasım, Filipinler Komünist Partisi'nin yurtseverliğinin ve enternasyonalizminin simgeleridir ve partimiz bu ilkelere en çetin günlerinde de bağlı kalmıştır.

Partimizin kurucularından çoğu, başta basım işçileri sendikası militanlarından Crisanto Evangelista olmak üzere, işçi sınıfındandı. Kurucular arasında köylülerin ve orta katmanların temsilcileri de yer almıştı. Onlar işçi sınıfının yönetici rolünü, işçi sınıfıyla köylülük arasında bağlaşıklık kurma gereksinimini kabul etmişlerdi. Filipinler Komünist Partisi'nin ilk programında, partinin 1896'da başlatılan Filipinler devriminin davasını sürdüreceği belirtiliyordu.

FKP daha kuruluşunun ilk aylarında gerçek bir güç olduğunu ortaya koydu. Ülkede partiye yeni üyeler kazanılması için geniş bir kampanya yürütüldü, birleşik işçi-köylü hareketinin pekiştirilmesine yönelik adımlar atıldı, görkemli 1 Mayıs yürüyüşü düzenlendi. Sömürge yönetimi bu eylemler üzerine partinin merkez yönetimi üyeleriyle, sendika ve köy örgütleri yöneticilerini tutukladı. Bunları, illegal bir örgüte (FKP) üye diye «ayaklanma kışkırtmaları yaptılar» diye yargıladı ve çeşitli hapis cezalarına çarptırdı. Böylelikle 1932 yılında Filipinler Komünist Partisi'nin legal eyleminin ilk dönemi sona ermiş oldu.

Savaşımını gizlilik koşullarında sürdüren parti, Luson adasındaki köylüler arasında etkisini artırdı. Aynı şeyi, daha küçük çapta da olsa, Ma-

nilla işçileri arasında da yapmaya çalıştı. 1935'te Komintern'in 7. Kongresine gönderilen FKP heyetinin ülkeye dönüşünden sonra Filipinler Sosyalist Partisi ile eylembirliğinin güçlendirilmesi politikası uygulanmaya başlandı. Bundan kısa bir süre sonra iki parti birleşti ve bu birleşme FKP'nin 1938 yılında yapılan 3. Kongresince onaylandı. Birleşmiş olan parti 1940 seçimlerine katıldı ve devrimci köylü hareketinin dayanağı olan Orta Luzon'da yerel yönetimde önemli sayıda yer kazanmayı başardı.

Filipinler Komünist Partisi 3. Kongresinden sonra işçi sınıfının birleştirilmesi yönünde bir kampanya yürütmeye başladı. Bu kampanya sırasında işçilerle köylüler arasında sıkı bir bağlaşıklık kurulması, birleşmiş bir anti-faşist cephe meydana getirilmesi için çalışıldı.

1941 yılının Aralık ayında Japon militaristleri Filipinleri işgal edince, FKP kısa bir süre içinde anti-Japon halk ordusunu (Hukbala hap) kurdu. Bu örgüt işgalcilerle işbirliği yapmayı reddeden tüm katmanların temsilcilerini kapsamına alan Birleşmiş Ulusal Anti-Japon Cephe'nin silâhlı müfrezelerini bir araya getiriyordu. Komünistler Anti-Japon Cephe'de işgalcilere karşı savaşımları destekliyordu. Bu ise partinin saygınlığını ve ülkedeki etkisini artırıyordu.

Emperyalist Japonya'nın yenilgisinden sonra FKP yeniden legal çalışmaya başladı. İşçi ve köylü hareketlerini yeniden örgütleyen parti, diğer anti-emperyalist güçlerle işbirliği yaparak geniş bir Demokratik Birlik kurulmasına yardım etti.

1946 yılında ülkede cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleri yapıldı. Bu seçimleri kazanan Amerikan yanlısı Liberal Parti, Demokratik Birlik üyelerini parlamentoya sokmayı reddetti. Öte yandan da Japon işgalcilerine karşı direnişin en ağır yükünü omuzlamış olan devrimci köylülere karşı baskı önlemleri aldı. Köylüler silâhlarını teslim razı olmayınca liberal hükümet ordu birliklerini harekete geçirdi ve başlatılan çatışmalar on yıldan fazla sürdü. ABD'nin desteğiyle ülke yönetimini sıra ile ele geçiren Liberal Parti ile Milliyetçi Parti ülkedeki demokratik hareketi askersel güç kullanarak yoketme politikasını uyguladılar. Böylelikle de emperyalizmin «soğuk savaş» politikasına ve anti-komünizme katkıda bulundular.

Komünistler tarafından yönetilen silâhlı savaşımın başarısızlığa uğraması bir hayli kayıplara ve parti kadrolarından bazılarının geçici olarak bunalım geçirmelerine neden oldu. Fakat yakalanmayan eski militanların ve hapisten kurtulma yolunu bulan yoldaşların çabaları sonucunda parti yeniden toparlanmayı ve sıralarına gençleri çekmeyi başardı. Böylelikle 60'lı yıllarda yeniden yığınsal bir işçi, köylü, öğrenci, gençlik ve kadın hareketi örgütlenmiş, bir tek cephe oluşturulmuş, buna bazı tanınmış bilim ve kültür adamlarının katılımı da sağlanmıştı.

1969 seçimlerinde başkan F. Marcos yeniden adaylığını koyunca, geri-ci toprak ağaları, katolik kilisesi ileri gelenleri, Maocu'lar ve Amerikalı

tekelciler kendisine karşı bir birlik meydana getirmiş olsalar da, seçilmesini engelleyemediler. Komünistler seçimleri boykot ettiler, daha sonra da ABD emperyalizmine, yerli gericiliğe ve Pekin'deki hegemonya heveslilerine karşı yığinsal bir hareket örgütlemeye giriştiler. Komünist partisi cumhurbaşkanının sosyalist ülkelerle ilişkiler kurulması yönündeki girişimlerini desteklediği halde, onun rejimini elıştiryordu.

Gerici güçler başkan Marcos'u yığinsal gösteriler düzenleyerek düşürmeyi denediler. Gösteriler sırasında başkanın istifa etmesi isteniyordu. Başlangıçta FKP, gösterilerin Amerikan emperyalizmine de yönelik olduğu görüşünden hareketle, Mao'cularla birlikte yürüyüşlere katıldı, fakat durumun hiç te sanıldığı gibi olmadığını anlayınca bu eylemlerden çekilerek ABD emperyalizmine, yerli gericiliğe ve Maocu elebaşlarına karşı kendi başına savaşım yürütmeye başladı. Cumhurbaşkanı F. Marcos 1972 yılında sıkıyönetim ilân ederek başlıca muhalifleri tutuklattı ve FKP de aralarında olmak üzere tüm devrimci parti ve yığinsal hareketleri yasakladı.

Filipinler Komünist Partisi'nin 6. Kongresi 1973 yılının Şubat ayında son derece güç koşullar altında yapıldı. Emperyalizme ve oligarşıye karşı yönelik savaşımını sürdüren parti, legale çıkmak için çabalar harcıyordu. Başkan Marcos'un «Yeni Toplum» adı verilen programının olumlu yanlarını destekleyen FKP, bunun olumsuz yanlarını eleştirmekten de geri kalmıyordu.

Dünya ölçüsündeki kapitalist ekonomide başgösteren bunalımın derinleşmesi ve Filipinler'e de ağır bir biçimde yansıması sonucunda ülkedeki yönetici çevrelerin politikasında köklü değişiklikler başgösterdi. Başkan Marcos memleketin yabancı tekellere aşırı ölçüde bağlanmasının ne kadarı tehlikeli olduğunu anlamaya başlamıştı. Bundan dolayı Filipinler'in bağlantısız ülkelerle işbirliğini artırma ve sosyalist ülkelerle karşılıklı bağlar kurma politikası uygulanmaya başlandı. Rejim toplumsal temelini genişletme, tarım reformuyla diğer olgunlaşmış sorunları çözmeye gereksimini duymaya başladı. Bununla ilgili olarak Filipinler Komünist Partisi ile hükümet arasında partinin ve ilerici örgütlerin legale dönmeleri konusunda anlaşmaya varıldı.

Çeyrek yüzyıldan fazla bir süre illegal koşullarda çalışan FKP sıralarında yeni bir düzenleme yaptı ve köylüleri tarım reformunun desteklenmesi için seferber ederken, bu reformun olumsuz yönlerini de açıkça eleştirdi. Bu arada FKP'ne yakın olan sendikalar diğer sendikalarla bağlar kurarak bunları da yanlarına ve emekçileri savaşım yoluna çekme yönünde çabalar harcadılar.

1977 yılının Temmuz ayında Filipinler Komünist Partisi'nin 7. Kongresi yapıldı. Kongrede varılan kanağe göre ulusal gelişmenin bugünkü aşamasındaki temel çelişkiler, emperyalizm ve her şeyden önce ABD emperyalizmi ile Filipinler halkının yurtsever ve demokratik güçleri arasındadır.

Komünistler sınıfsal ve politik doğrultularını bu durumu gözönünde bulundurarak saptadılar.

Kuruluşundan bu yana yarım yüzyıl geçmiş olsa da, Filipinler Komünist Partisi, karşılaştığı bütün güçlüklerle karşı, kurucuları tarafından çizilen yolda yürümektedir. Filipinli komünistler diğer komünist partilerinin ve bu arada uluslararası komünist hareketten kopmadan önceki dönemde Çin Komünist Partisi'nin yaptıkları enternasyonalist yardımı hiçbir zaman unutmayacaktır. FKP diğer komünist partileriyle birlikte uluslararası gericiliğe karşı yürütülen savaşıma daima katılmıştır. Partimiz bugün Vietnam ve Kamboç halklarının haklı davalarını ve emperyalizm ile Pekin yönetiminin içişlerine karışmalarına ve saldırılarına karşı koyan Afganistan ve İran halklarının devrimlerini desteklemektedir. FKP bundan böyle de Sovyetler Birliği'nin, sosyalist topluluk üyesi diğer ülkelerin, ulusal kurtuluş ve uluslararası işçi hareketlerinin yanında yer alacaktır.

Bu satırların yazarı uzun yıllar hapislerde yatmıştır. Verdiğimiz çetin sınavları düşünüp partimizin aştığı yolu gözönüne getirirken, ulusal ve toplumsal kurtuluşumuz uğrunda her şeylerini, çoğu kez canlarını vermiş olan yoldaşlarımızı minnetle anımsıyorum. Proletarya enternasyonalizmi davasına sadakatle bağlı olan Filipinli komünistler (hem eski militanlar, hem de gençler) yüce davayı sürdürüyorlar.

Jose Lava

Günümüzde komünist basın

Bundan 80 yıl önce, 1900 yılının Aralık ayında, V. I. Lenin tarafından kurulan ve yönetilen «Iskra» gazetesinin ilk sayısı çıktı. Bu gazete, temeli K. Marks tarafından «Neue Rheinische Zeitung» gazetesiyile atılan devrimci basının geleneklerini sürdürdü ve geliştirdi. Devrimcilerin basın organı olan «Iskra» emekçilerin tüm sorunlarına yanıt vermeyi, onların bilincini sosyalizm yönünde biçimlendirmeyi ödev sayıyor ve aynı zamanda devrimcileri Marksist-Leninist savaşım program ve taktiğiyle silâhlanmış bir partinin etrafında topluyordu.

Aradan geçen yıllar boyunca gerek uluslararası komünist ve işçi hareketi, gerekse «Iskra»nın geleneklerini yaşatan ve geliştiren komünist basın çok uzun bir yol aştı. Bugünkü komünist basının durumu nedir? Dergimizin Enformasyon Seksiyonu bunu belirtmek için birçok kardeş partilerin yayın organları hakkında kısa bir derleme yaptı.

Leninci «Iskra»nın geleneklerinin dolaysız kalıtçısı Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin basınıdır. Sovyet parti basınına geniş okuyucu çevresi içinde en yüksek saygınlığı sağlayan, onu milyonların sözcüsü haline getiren niteliklerin başında Leninci partililik ve halkçılık ilkelerine karşı sadakat, komünizm ideallerini ve barışı savunmadaki kararlılık yer almaktadır.

V. I. Lenin tarafından 5 Mayıs 1912'de kurulan Sovyetler Birliği Komünist Partisi MK organı «Pravda» gazetesinin günlük tirajı 10,5 milyonu aşmaktadır. SBKP MK'nin diğer bir organı da «Savetskaya Rossiya» gazetesidir. Yine MK'nin organları olan «Selskaya Jizn», «Sotsialistiçeskaya Endustriya», «Savetskaya Kultura», «Ekonomiçeskaya Gazeta» da yüksek tirajlı yayın organlarıdır. 1924 yılından beri parti MK'nin teorik-politik organı «Kommunist» dergisi yayınlanıyor. (Derginin tirajı yaklaşık 900 bindir). Yine SBKP MK «Partiynaya Jizn» (tiraj yaklaşık 1 milyon), «Poli-tiçkoe Samoobrazovanie» (tiraj 2,4 milyonu aşkın), «Agitator» (tiraj 1,5 milyonu aşkın) dergilerini de yayınlamaktadır.

Sovyetler Birliği cumhuriyetlerinde, bu Birlik cumhuriyetlerindeki komünist partilerinin Merkez Komiteleri ulusal dillerinde ve Rusça gazete ve dergiler yayınlamaktadırlar. Yöre, bölge ve illerde ve ayrıca ilçe ve kasabalarda yerel gazeteler yayınlamaktadır. Genel olarak Sovyetler Birliği'nde 57 dilde, 170 milyon tirajlı 8 bin gazete ile yıllık tirajlarının toplamı yaklaşık 3,5 milyar olan 5 bin kadar dergi ve dergi tipi yayın basılmaktadır.

Diğer sosyalist ülkelerdeki komünist ve işçi partilerinin basını da yeni toplumun kuruluşunda gerçek propagandacı ve ajitatör ve yığınların örgütleyicisi durumundadır.

Alman Sosyalist Birlik Partisi MK organı «Neues Deutschland» gaze-

tesinin tirajı 1 milyon 100 bindir. Yine parti MK'nin organı olan «Neue deutsche Bauernzeitung» adlı haftalık gazetenin tirajı 200 bin; teorik ve pratik bilimsel sosyalizm dergisi «Einheit»'nin tirajı 250 bin; parti yaşamını yansıtan «Neuer Weg» dergisinin tirajı ise 200 bini aşkındır. Ülkenin tüm illerinde parti il komitelerinin gazeteleri yayınlanmaktadır.

Bulgaristan Komünist Partisi'nin MK organı «Rabotniçesko Delo» (kuruluşu 1897, tirajı 800 bin) gazetesidir. BKP MK'nin yayınları arasında partinin teorik organı olan «Novo Vreme» (kuruluşu 1897, tiraj 33,4 bin), «İkonomişeski Jivot» (tiraj 30 bin), «Partien Jivot», «Politicheska Prosveta» ve «Agitatsiya» yer almaktadır.

Çekoslovakya Komünist Partisi MK'nin organı «Rude Pravo» gazetesi 1920 yılında kurulmuştur ve tirajı 800 bindir (Cumartesi sayısı 1 milyon 300 bini bulmaktadır). ÇKP MK'nin teorik ve politik organı «Nova Mysl» dergisi ayda bir, «Jivot Starany» dergisi ayda iki, «Tribuna» ve «Tvorb» dergileri ise haftada bir yayınlanmaktadır. Slovakya Komünist Partisi «Pravda» (Slovakça) ve «Uj Szo» (Macarca) gazetelerini çıkarmaktadır. İl ve ilçe parti komiteleri de gazeteler yayınlamaktadır.

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi MK organı «Népszabadsag» (kuruluşu 1942, tirajı 722 bin; Pazar yayını 821 bin) gazetesidir. Macaristan Sosyalist İşçi Partisi MK'nin politik ve teorik organı «Társadalmi Szemle» dergisidir (tiraj 50 bin). Ayrıca MSİP Budapeşte şehir komitesinin günlük akşam gazetesi «Esti Hirlâp» ile il komitelerinin günlük gazeteleri ve parti Merkez Komitesinin aylık dergisi «Partilet» yayınlanmaktadır.

Polonya Birleşik İşçi Partisi MK'nin organı «Trybuna Ludu» 1948 yılından beri çıkmaktadır ve tirajı 1 milyonu aşkındır. MK'nin teorik ve politik organı «Nowe Drogi» dergisi 1947'de kurulmuştur, tirajı 81 bini aşkındır. PBİP MK'nin organları arasında 1949'dan beri yayınlanan «Życie Partii» (tiraj 95 bin), «Chlopska Droga» (tiraj 130 bin), «Zagadnienia i Materialy» (tiraj 120 bin) ve «İdeologia i Polityka» (tiraj 80 bin) gazete ve dergileri de yer almaktadır. Partinin ülkedeki diğer yayınlarının toplam tirajı 3,6 milyonu bulmaktadır.

Romanya Komünist Partisi MK'nin organı «Scinteia» gazetesinin (kuruluşu 1931) tirajı 1 milyon 831 bini bulmaktadır. RKP MK'nin teorik ve toplumsal-politik organı «Era Socialista»nın tirajı 57 bindir, yine MK tarafından yayınlanan «Munca de partid» dergisinin tirajı ise 250 bindir. Başkentle birlikte 56 ilde yerel parti örgütlerinin gazete ve dergileri çıkmaktadır.

Vietnam Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin biri günlük, diğeri aylık olmak üzere iki yayın organı vardır. Bunlardan birincisi «Nhan Dan» (kuruluşu 1951, tiraj 350 bin), diğeri ise «Cong Şan» (kuruluşu 1955, tiraj 70 bin) adını taşımaktadır. Yerel parti örgütleri ülkenin bütün il merkezlerinde ve kentlerinde kendi gazetelerini yayınlamaktadırlar.

Küba Komünist Partisi, Kore Emek Partisi, Laos Demokratik Halk Partisi, Moğolistan Devrimci Halk Partisi ve Yugoslavya Komünistleri Birliği'nin basın organları da yüksek tirajlarda yayımlanmaktadır.

Basın, kapitalist ülkelerdeki komünist ve işçi partileri için de son derece etkili bir silâhtır. Toplumsal bilincin burjuva basınının geniş ve sistemli etkisi altında bulundurulması koşulları içinde faaliyet yürüten komünist basın, çoğu kez gericiiliğin baskı ve ezgisi altında çalışarak gerçeği yığın-lara iletmekte, onları barış, demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaşıma için seferber etmektedir. Komünistler bazı ülkelerde, çeşitli kolları kapsayan, yüksek tirajlı yayınlar yönetmekte, bazı ülkelerde küçük tirajlı yayınlarla yetinmek zorunda kalmakta, bazılarında ise tamamiyle gizli yayın yapmaktadırlar. Şu var ki, nerede olursa olsun komünist yayınlar daima önemli bir politik gücü temsil etmektedir. Komünist yayınların ağırlık taşımaları ve etkili olmaları, çıkarlarını savundukları emekçi yığınlarla canlı bağlar kurmalarından ileri gelmektedir.

Dünyanın sosyalist olmayan yerlerindeki komünist ve işçi partileri yayınlarının günlük toplam tirajı 10 milyonu, komünist gençlik örgütlerinininki ise 1 milyon 100 bini aşmaktadır.

Söz konusu ülkelerdeki komünist basının durumunu aşağıdaki veriler göstermektedir.

ABD Komünist Partisi'nin organı «Daily World» gazetesinin tirajı 20 bini aşkındır (özel baskıları 80 bini bulur). Gazete hafta sonlarında «World Magazine» adlı bir-ek yayınlamaktadır. ABD Komünist Partisi'nin teorik dergisi «Politic Affairs» dergisi ayda bir basılmaktadır (tiraj 7 bin). Parti ayrıca «Black liberation journal» ve «Jewish Affairs» dergilerini yayınlamaktadır. ABD'nin Batı bölgelerinde partinin haftalık «People's World» gazetesi yayınlanmaktadır.

Alman Komünist Partisi'nin organı «Unsere Zeit» gazetesinin günlük tirajı 60 bin olsa da, özel sayıları birkaç yüz bini bulmaktadır. AKP yönetimi ayrıca «Praxis» dergisini yayınlamaktadır. Partinin işletmelerde, yüksek okullarda, semtlerde (kentlerde) çıkardığı aylık gazetelerin toplam tirajı son derece yüksektir.

Avusturya Komünist Partisi organı «Volksstimme» gazetesinin tirajı 40 bindir (Cumartesi günleri 80 bin). AKP ayrıca «Weg und Ziel» dergisi (tiraj 3 bin) ile diğer bazı gazete ve dergiler de yayınlamaktadır. Komünist gençlik örgütü ise «Explosiv» dergisini çıkarmaktadır.

Belçika Komünist Partisi'nin organı «Drapeau Rouge» gazetesinin ortalama tirajı 10 bindir. BKP ayrıca «Rode Vaan» (tiraj 7-8 bin) «Cahiers Marxistes» ve «Vlaams Marxistisch Tijdschrift» dergilerini yayınlamaktadır.

Danimarka Komünist Partisi «Land og Folk» gazetesi (tiraj 14 bin, Pazar günleri 20 bin) ile, «Tiden» dergilerini yayınlamaktadır.

Dominik Komünist Partisi'nin merkez organı «Hablón los comunistas»

gazetesidir (tiraj 16 bin), «İmpasto Socialista» ise DKP'nin teorik organıdır.

Fransız Komünist Partisi'nin günlük «L'Humanité» ve Pazar günleri çıkan «L'Humanité Dimanche» gazeteleri yüksek tiraj yapmaktadırlar. Parti, ülkenin üç ayrı bölgesinde «Marseillaise», «Liberté» ve «Echo du Centre» adlı haftalık gazeteleri yayınlamaktadır. FKP'nin federasyon örgütleri 20'yi aşkın haftalık gazete çıkarmaktadır. Partinin teorik organı «Cahiers du communisme» dergisidir. FKP ayrıca «Economie et politique», «Revolution», «La Terre», «Action», «Alliance», «l'Ecole et la nation», «Bonjour», «Femme aujourd'hui, et demain» dergilerini çıkarmaktadır. Komünist gençlik örgütü ise «Avant-garde» dergisini yayınlamaktadır.

Honduras Komünist Partisi haftalık «Patria» gazetesi (tiraj 5 bin) ile, teorik «Trabajo» dergisini çıkarmaktadır.

Hindistan Komünist Partisi'nin organı «Yan Yug» gazetesinin tirajı 10 bin, «New Age» ve «Hayat» dergilerinininki ise 16 ve 10 bindir. HKP ayrıca «Party Life» dergisi ile çeşitli eyaletlerde yerel dilde, toplam tirajı 250 bini bulan 30 kadar gazete ve dergi çıkarmaktadır. Komünist gençlik örgütümün «Youth Life» adlı dergisinin tirajı ise yaklaşık 40 bindir.

İspanya Komünist Partisi organı «Mundo Obrero» gazetesinin tirajı 86 bindir. Partinin çıkardığı «Nuestra bandera» dergisinin tirajı da bir hayli yüksektir. İKP ayrıca birçok yerel gazete de yayınlamaktadır.

İtalyan Komünist Partisi'nin yayın faaliyeti bir hayli geniştir. Parti merkez organı «Unita» gazetesinin tirajı 350 bin olsa da, Pazar günleri 600 bine, önemli günlerde ise 1 milyona yükselmektedir. İKP'nin haftalık teorik dergisi «Rinascita» 80-100 bin, «Critica marxista» dergisi ise 9 bin baskı yapmaktadır. Parti ayrıca ekonomi, politika, tarih, öğretim vb. gibi konuları ele alan 8 dergi çıkarmaktadır. İKP'nin bölge komiteleri onbeş günlük ya da aylık dergiler yayınlamaktadır. Partinin taşra ve diğer örgütleri tarafından yapılan yayınların toplam tirajı 150 bini aşmaktadır.

Japonya Komünist Partisi'nin günlük «Akahata» gazetesi ile haftalık yayınlarının tirajı 3 milyon 530 bindir. Japonya Komünist Partisi MK'nin teorik organı «Zenei» dergisidir (tiraj 100 bin). JKP ayrıca «Gakushu», «Kurashito Seiji», «Joseino hiroba», «Sekai Seiji», «Riron Seisaku» v.b. dergilerini yayınlamaktadır.

Kanada Komünist Partisi'nin merkez organı «Canadian Tribune» gazetesi, Quebec Komünist Partisi organı «Combat» gazetesi, Britanya Kolumbiyası eyaleti parti komitesi organı «Pacific tribune» gazetesi ile KKP Merkez Komitesi teorik ve politik organı «Communist viewpoint» dergisinin toplam tirajı 25 bini bulmaktadır. Komünistler ayrıca Kanada'da yaşayan çeşitli etnik gruplar için yayınlanan ilerici gazetelerle de işbirliği yapmaktadırlar.

Kolombiya Komünist Partisi'nin merkez organı «Voz proletaria» gazetesi

40 bini aşkın baskı yaparken, partinin teorik organı «Documentos politicos» dergisinin tirajı 10 bini bulmaktadır.

Kosta Rika Halk Öncü Partisi haftalık »Libertad« gazetesi (yaklaşık 25 bin tiraj) ile, aylık teorik «Trabajo» dergisini yayınlamaktadır.

Lübnan Komünist Partisi'nin organı «Al-Nida» gazetesinin tirajı 10 bin, Pazar günleri yayınlanan «Nida Al-Ahad» gazetesininki 25 bindir. LKP 10 bin basan «Al Tarik» adlı teori, sanat-edebiyat dergisiyle, «As-sakafa al-Vataniya», «Al Ahbar» v.b. gibi dergileri yayınlamaktadır.

Panama Halk Partisi «Unidad» gazetesi (tiraj 6 bin) ile, 15 günde bir çıkan «Linea» gazetesini ve «Sintesis» adlı teorik dergiyi (tiraj 1.500) yayınlamaktadır.

Peru Komünist Partisi MK'nin organı haftalık «Unidad» gazetesi 15 bin baskı yapmaktadır.

Portekiz Komünist Partisi'nin organı «Avante» gazetesinin ortalama tirajı 75 bindir. PKP teorik ve örgütsel sorunlarla ilgili «Militante» adlı bir bülten basmaktadır (tiraj 30 bin). Komünist gençlik örgütü ise «Juventude» gazetesiyse, «Linha Geral» adlı dergiyi basmaktadır.

Yunanistan Komünist Partisi'nin merkez organı «Rizospastis» gazetesinin tirajı 35–40 bin arasındadır, teorik organı «Komünistiki epitheorici» dergisi ise 20 bin basmaktadır. Komünist gençlik örgütünün haftalık gazetesinin baskısı ise 60 bini bulmaktadır.

Arjantin, Ekvador, Fas, Finlandiya, Guayana, Hollanda, Irak, İngiltere, İran, İrlanda, İsrail, İsveç, İsviçre, Kıbrıs, Lüksemburg, Nikaragua, Norveç, Suriye vb. gibi ülkelerde de komünist basın partilerin yaşam ve çalışmalarında önemli bir rol oynamaktadır.

Şili Komünist Partisi, gericiğin kanlı baskılarına ve çılgınca yürütülen anti-komünizme karşın, illegal yayınlarını sürdürmektedir. ŞKP'nin merkez organı «El Siglo» gazetesi 1980 yılının Ocak ayından beri yeniden çıkmaya başlamıştır. Daha önce onbeş günde bir «Unidad antifascista» gazetesini yayınlamış olan Şili Komünist Partisi, iki ayda bir «Pircipios» adlı politik-teorik dergiyi çıkarmaktadır. Ayrıca ŞKP'nin tüm bölge örgütleri kendi gazetelerini yayınlamakta, komünist gençlik örgütü ise onbeş günde bir «Liberacion» adlı gazeteyi çıkarmaktadır.

Türkiye Komünist Partisi'nin 1974 yılından beri çıkmakta olan aylık Merkez organı «Atılım» gazetesi, illegal koşullarda yayınlansa da, geniş ölçüde yayılmaktadır.

Uruguay Komünist Partisi'nin merkez organı «Carta» gazetesi de illegal bir gazetedir. UKP ayrıca çeşitli broşür ve parti bültenleri yayınlamaktadır. Yurt dışında ise «Boletin del PCU» ile «Estudios» adlı teorik dergisini yayınlamaktadır (tiraj 10 bin).

Guatemala, Güney Afrika Cumhuriyeti, Haiti, Paraguay ve diğer bazı ülkelerdeki komünistlerin yayın organları da varlıklarını illegal koşullar içinde sürdürmektedir.

Yeni tipten ilk proleter gazete olan Leninci «İskra» gelecek adına ortaya çıkmış ve varlığını öyle sürdürmüştür. Çağdaş komünist basın, kardeş partilerin çalışmalarında önemli bir yer alarak, günümüzde de gelecek adına, demokrasi, barış ve sosyalizm ideallerinin gerçekleşmesi adına savaşım yürütmekte ve utkular elde etmektedir.

«Sovyet tehlikesi» var mı?

Burjuva propagandası «Moskova detantı bozdu» yaygaralarıyla, «Sovyet tehlikesi» uydurmacasına yeni bir hırsla sarılarak, kamuoyunu korkutmaya çalışıyor. ABD ile diğer NATO ülkelerinin açtıkları bu kampanyanın amacı korku tohumları saçmak ve böylelikle halkların askersel harcamaların artmasına boyun eğmelerini sağlamaktır. Şunu kabul etmek gerekir ki, bu emperyalist propaganda kamuoyunu etkileyerek, savaş hazırlıklarının politik, maddesel ve psikolojik canlarını «işlemektedir», «Halklararası Barışın Güçlendirilmesi» uluslararası Lenin ödülünü ve Nobel barış ödülünü kazanan tanınmış toplum adamı Sear MacBride'in haklı olarak belirttiği gibi, «militarist çevrelerle askersel-endüstri kompleksleri, yığinsal iletişim araçlarını etkileri altında bulundurarak halk yığınlarını «potansiyel düşman»ın tehditleri konusundaki uydurmalarla korkutmaktadırlar. Bunu yaparken biricik amaçları askersel harcamaları artırmak ve doymak bilmez bencil çıkarlarını garanti altına almaktır.»⁽¹⁾

Bu konuda sorulması gereken birkaç soru var. Askersel birliklerini savunma hattının ilk konumlarından tek taraflı olarak geri çekenlerin barışı tehdit etmeleri olanağı var mıdır? Yabancı topraklarda askersel üsleri olmayanlar, silâhlanma yarışının durdurulması, yeni yeni savaş araçları üretiminin yasaklanması için ardarda önerilerde bulunanlar barışı tehdit edebilir mi? Son 35 yıl içinde atom ve daha sonra hidrojen bombalarının yasaklanmasıyla ilgili kısmi önerilerden başlayarak, genel ve tam silâh-sızlanma isteklerinde bulunanlar barış için tehlike olabilir mi?

Sovyetler Birliği'nin izlediği barışçı politikanın ardıcılığını ve kararlılığını özellikle Helsinki Konferansından sonra dış politika alanında yaptığı girişimler en inandırıcı bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu girişimleri şöyle sıralayabiliriz:

1975 YILINDA

Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurulu'nun 30. Oturumunda (16 Eylül – 17 Aralık) Sovyetler Birliği iki öneride bulundu: «Yeni tür yığinsal kırım silâhlarının ve bu tür yeni silâhlar sisteminin plânlanmasının ve üretiminin yasaklanması» ve «Nükleer silâh denemelerinin genel ve tam olarak yasaklanması antlaşmasının imzalanması», Birinci önerinin anlamı şuydu: Bilimsel-teknik ilerlemedeki tempoların hızlanması yeni tür yığinsal kırım silâhlarının en yakın bir gelecekte üretilmesi için olanaklar ortaya koymaktadır.

İkincisinin anlamına gelince: Taraflar hukuksal bakımdan denetimleri altında bulunan yerlerde, atmosferde olduğu kadar, uzay boşluğunda, su altında ve toprak altında da nükleer silâhlarla denemeleri yasaklamayı, önlemeyi ve yapmamayı yükümlenmelidir.

(1) «Li Soir», 21 Kasım 1979.

Bu yasaklamalar barış amaçlarıyla yapılan yeraltı patlamalarını kapsamıyordu. Bu gibi patlamalar ancak nükleer silâhların yaygınlaştırılması anlaşmasının V. maddesine uyularak yapılabilir. Bu madde, nükleer silâha sahip olmayan devletlerle nükleer silâha sahip olan devletler için en kısa zamanda hazırlanması öngörülen özel anlaşmaya uyulması gerektiği anlamını taşıyordu.

1976 YILINDA

Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurulu'nun 31. Oturumunda (21 Eylül – 22 Aralık) Sovyetler Birliği «Uluslararası ilişkilerde kuvvete başvurmamayı öngören dünya anlaşması imzalanması» önerisinde bulundu ve bununla ilgili bir tasarı sundu. Bu önerinin temelinde Birleşmiş Milletler yasasındaki kuvvete başvurmama ilkesinin tüm devletlerin politikasının organik bir kısmı haline, uluslararası yaşamın bir yasası haline getirilmesi anlayışı yerliyordu. Hazırlanan tasarıya göre, devletlerarası ilişkilerde, nükleer silâhların olduğu gibi konvansiyonel silâhların da yeri olmamalıydı. Tasarıda uluslararası hukukun herkesçe kabul edilen normlarından hareketle, halkların toplumsal ve ulusal kurtuluşları uğrunda savaşım yürütmeye ilgili değişmez haklarına dokunulmuyordu.

Sovyetler Birliği'nin, 31. Oturumdaki ikinci girişimi silâhlanma yarışının durdurulması ve silâhsızlanmanın gerçekleştirilmesi sorunlarıyla ilgili muhtıraydı. Bu belgede dünya halklarının silâhlanma yarışının sınırlandırılması, silâhsızlanmanın gerçekleştirilmesi uğrındaki savaşımalarının analizi yapılıyor, bu ödevlerle ilgili en önemli noktalar belirtiliyor ve bunların çözülmesiyle ilgili yollar ve olanaklar ayrıntılarıyla belirleniyordu. Muhtıradaki Sovyetler Birliği'nin genel ve tam silâhsızlanma dahil, silâhsızlanmayla ilgili en radikal önlemler konusunda anlaşmalar imzalamaya, birbirine karşı askersel-politik grupların, veya başlangıçta bunların askersel örgütlerinin, karşılıklı olarak ortadan kaldırılmasına hazır olduğu belirtiliyordu.

Bu alanda gerçekleştirilecek uyumlu eylemlerin başlıca yönleri şöyle belirleniyordu: Nükleer silâhlar alanında yarışmanın durdurulması; nükleer silâhların kısıtlanması ve daha sonra ortadan kaldırılması; bu silâhlarla denemeler yapımının yasaklanması; nükleer silâhların yaygınlaştırılmaması rejiminin pekiştirilmesi; kimyasal silâhların yasaklanması ve ortadan kaldırılması; yığınsal kırım silâhları alanında yeni tür ve yeni sistemler meydana getirilmesinin yasaklanması; silâhlı güçlerin ve konvansiyonel silâhların kısıtlanması; Hint Okyanusunda ve diğer kesimlerde barış bölgelerinin meydana getirilmesi; askersel bütçelerin azaltılması.

Sovyetler Birliği, Varşova Antlaşması üyesi diğer sosyalist devletlerle birlikte, 1976 yılının Kasım ayında Helsinki Konferansının Sonuç Belgesini imzalamış olan tüm devletler arasında nükleer silâhlardan ilk olarak yararlanılmaması ve Varşova Antlaşmasıyla NATO Paktından bu örgütlere

üye devletlerin sayısının artırılmasına izin veren maddelerin yürürlükten kaldırılması konularında bir anlaşma imzalanmasını önerdi.

1977 YILINDA

Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurulu'nun 32. Oturumunda (20 Eylül – 21 Aralık) Sovyetler Birliği «Uluslararası gerginliğin azalmasının derinleştirilmesi ve pekiştirilmesi ve bir nükleer savaş tehlikesinin önlenmesi» gibi son derece önemli ve ivedi sorunun ele alınmasını önerdi, «Uluslararası gerginliğin azalmasının derinleştirilmesi ve pekiştirilmesi» bildirisi ve «Nükleer savaş tehlikesinin önlenmesi» tasarılarını sundu.

İlk belgede tüm devletlere, anlaşmazlık sorunlarının barışçı yolla en kısa zamanda çözüme bağlanmasını, askersel çatışma durumlarının azaltılmasını, sömürgecilik sistemi kalıntılarının, ırkçılığın, ayırım gözetmenin yokedilmesi sürecinin tamamlanmasını, uluslararası ekonomik ilişkilerin adil ve demokratik temele dayandırılmasını sağlamaları için çağrıda bulunuluyordu.

İkincisinde ise başta nükleer silâhlara sahip devletler olmak üzere tüm devletler arasında nükleer savaşın patlaması tehlikesinin azaltılması ve eninde sonunda ortadan kaldırılması amacıyla bu gibi ilişkiler kurulmasının zorunluluğu belirtiliyordu.

Genel Kurulu'n aynı oturumunda Sovyetler Birliği'nin diğer bir önemli önerisi de şuydu: Nükleer silâhlarla her türlü denemenin yasaklanmasıyla birlikte, belirli bir süre için, barışçı amaçlarla yapılan nükleer patlamalarla ilgili bir moratoryum ilân edilmeli, bu arada ABD ve İngiltere ile, belirli bir süre için yeraltı nükleer denemeleri yapılmaması için bir anlaşma imzalanmalıdır.

1978 YILINDA

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Genel Kurulu'nun özel oturumunda (23 Mayıs – 30 Haziran) Sovyetler Birliği heyeti «Silâhlanma yarışının önlenmesiyle ilgili pratik yollar» konusunda kompleks önerilerde bulundu. Bu belgelerde şunlar öngörülüyordu:

Birincisi. Tüm devletlerin başlıca çabaları nükleer silâhlanma yarışının, üretimden vazgeçilme, bu silâhları derece derece azaltma, yedek nükleer silâhları yoketme yoluyla önlenmesi ve daha sonra tamamiyle durdurulmasına yöneltilmelidir. Özel oturum, nükleer silâhsızlanma konusunda olduğu gibi, kuvvete başvurmama sorununda da görüşmelere hazırlık yapılması ve başlatılmasıyla ilgili ilkesel karar almalıdır.

İkincisi. Nükleer silâhların yaygınlaşmasının önlenmesi; bu silâhlardan nükleer silâha sahip olmayan devletlere karşı yararlanılmaması sorununun çözüme bağlanması; nükleer tehlikenin artmasına bağlı olmamak koşuluyla yeni enerji kaynak ve türlerinin meydana getirilmesiyle ilgili araştırmalardaki uluslararası işbirliğinin genişletilmesi.

Üçüncüsü. Günümüzde nükleer silâha sahip olmayan ülkelerin topraklarına nükleer silâhlar yerleştirilmemesi sorununun çözüme bağlanması.

Dördüncüsü. Yığınsal kırım silâhlarının tür ve sistemlerinin yenileştirilmesinin yasaklanması; nötron bombası üretiminin başlamasını ve yaygınlaşmasını kesinlikle önlemek için uluslararası eylemler düzenlenmesi.

Beşincisi. Silâhlanma yarışının durdurulmasıyla ilgili ikiyanlı, bölgesel ve uluslararası görüşmelerin en kısa zamanda başarıyla sonuçlandırılması.

Altıncısı. Silâhlanma yarışının sınırlandırılmasına yönelik olup yürürlükte bulunan uluslararası sözleşme ve anlaşmaların pekiştirilmesi, Birleşmiş Milletler Örgütü üyeleri arasından bu sözleşme ve anlaşmaları henüz benimsememiş olan devletlere bu yönde çağrıda bulunulması.

Yedincisi. Büyük ekonomik ve askersel potansiyele sahip devletlerin, bu arada Güvenlik Konseyi'nin daimi üyesi ülkelerin askersel bütçelerinin anlaşmalar yoluyla kısıtlanması. Bu kısıtlamanın somut ölçüleri, birçok ülkelerin askersel bütçelerinin denetlenemeyeceği görüşüne dayanılarak itirazda bulunmaları nedeniyle oranlara dayanılarak değil, mutlak verilere göre saptanmalıdır.

1978 yılının Kasım ayında Sovyetler Birliği ile Varşova Antlaşması'nın diğer üyeleri askersel yumuşamayla ilgili kompleks öneriler sundular:

– Bütün devletlerin silâh kullanmaktan veya silâh kullanma tehdidinden vazgeçmelerini ve nükleer silâhlardan yararlanmanın yasaklanmasını öngören dünya çapında bir anlaşma imzalanmalı;

– Helsinki Konferansı'na katılmış olan tüm devletler birbiriyle olan ilişkilerde silâh kullanmamak veya silâh kullanma tehdidinde bulunmamak yükümlülüğünü titizlikle korumalıdır;

– Helsinki Konferansı'na katılmış olan tüm devletlerin birbirine karşı nükleer silâh kullanmada birinci olmama yükümlülüğünü benimseme önerisi gerçekleştirilmelidir; NATO ve Varşova Antlaşması ülkeleri iki örgütün çerçevelerini genişletmemeyi, iki tarafın Avrupa'daki manevralara katılan askerlerinin sayısını 50–60 binin üstüne çıkarmamayı kabul etmeleri; Helsinki Konferansı kararlarının Akdeniz bölgesine de yayılması sağlanmalıdır.

Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurulu'nun 33. Oturumunda (19 Eylül – 21 Aralık 1978, 15–29 Ocak 1979) Sovyetler Birliği «Nükleer silâha sahip olmayan devletlere verilen güvencenin pekiştirilmesiyle ilgili uluslararası anlaşma imzalanması» sorununun incelenmesi önerisinde bulundu. Bununla ilgili bir tasarı da sundu. Tasarıda imzalanacak antlaşmaya katılacak olan devletlerin antlaşmaya katılan fakat, nükleer silâha sahip olmayan ve bu gibi silâhların üretiminden, bunları edinmekten vazgeçen ve topraklarında bulundurmayan devletlere karşı bu tür silâh kullanmama ve kullanma tehdidinde bulunmama yükümlülüğünü üstlenmeleri öngörü-lüyordu.

Sovyetler Birliği aynı oturumda nükleer silâh bulundurmayan devletlerin topraklarına bu gibi silâhların yerleştirilmemesiyle ilgili ikinci bir öneride bulundu. SSCB bu sorunun uluslararası bir sözleşmeyle çözüme bağlanmasını, bunun temelinde nükleer devletlerin nükleer olmayan ülkeler topraklarına bu silâhları yerleştirmemek yükümlülüğünün yer almasını uygun görmektedir. Bölgede bunun yanısıra nükleer olmayan devletlerin kendi topraklarında nükleer silâhlar bulundurulması yönünde her türlü girişimden uzak kalmaları noktası da yer alıyordu.

1979 YILINDA

Sovyetler Birliği ile Varşova Antlaşması'ndaki bağlaşıkları, 1979 yılı Ekim ayında olağanüstü çapta girişimlerde bulundular. Bilindiği gibi L. İ. Brejnev yoldaş 6 Ekim 1979'da Berlin'de yaptığı bir konuşmada uluslararası gerginliğin azaltılması sürecinin derinleştirilmesiyle ilgili kompleks önerilerde bulunmuştu. Bunları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

Birincisi, ABD ile NATO'nun Batı Avrupa topraklarına orta menzilli yeni Amerikan nükleer roketlerinin yerleştirilmesi plânlarına karşı Sovyetler Birliği NATO'nun «stratejik silâhlarını» artırmaması koşuluyla kendi topraklarının Batı bölgelerindeki orta menzilli nükleer araçlarının sayısını azaltmaya hazırdır. İkincisi, SSCB Orta Avrupa'da silâhlı güçlerin ve silâhların azaltılmasıyla ilgili Viyana görüşmelerini çıkmaz sokaktan kurtarmak için 1979 yılında tek yanlı olarak Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki askerlerinden 20 bin kişiyi, bin tankı ve belirli ölçüde diğer askersel araçları geri çekmek kararındadır (Sovyetler Birliği'nin bu kararı artık gerçekleşmiştir). Üçüncüsü, Sovyetler Birliği Avrupa'da güvenlik önlemlerinin daha da genişletilmesi için önerilerde bulundu. Bu amaçla Helsinki Konferansı Sonuç Belgesi'ne kara kuvvetleri birliklerinin büyük manevralarının peşinen haber verilmesi süresinin uzatılması ve bunlara katılacak askerler sayısının 25 binden 20 bine indirilmesi konusunda sözleşme imzalamaya hazırdır. Ayrıca karşılıklı olarak 40–50 binden fazla kişinin katılacağı manevralardan vazgeçilmesine de razıdır.

L. İ. Brejnev'in nutkunda başka bir öneri de yer alıyordu: Bölgede, Sonuç Belgesi'nde belirtildiği gibi, sadece manevraların peşinen haber verilmesiyle yetinilmemeli, aynı zamanda 20 bin kişiyi aşan kara ordularının bir yerden başka bir yere gitmeleri de peşinen bildirilmelidir.

Sosyalist ülkeler Viyana'da yapılan Batı Avrupa'da silâhlı güçlerin ve silâhların azaltılmasıyla ilgili görüşmelerin çıkmaz sokaktan kurtarılması için 1979 Haziran'ında yeni kompleks önerilerde bulundular. Bunlarda özellikle NATO ülkeleriyle Varşova Antlaşması ülkelerinin karşılıklı olarak silâhlı güçlerinden 700 biner kişi azaltmaları önerilmektedir.

Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurulu'nun 34. Oturumunda (18 Eylül 1979 – 7 Ocak 1980) Sovyetler Birliği «Uluslararası ilişkilerde hegemonya

politikasına meydan verilmemesi» sorununun gündeme alınmasını önerdi ve bununla ilgili bir karar tasarısı sundu.

Bu tasarıda hiçbir devletin veya devletler grubunun, durum ve gerekçe ne olursa olsun, uluslararası ilişkilerde hegemonya kurmaya kalkışmaması, gerek tüm dünya çapında, gerekse şu veya bu bölgede egemen duruma geçme girişiminde bulunmaması istenmekteydi.

1980 YILINDA

1980 yılının büyük çaptaki dış politika eylemleri arasında, Sovyetler Birliği'nin ve Varşova Antlaşması üyesi diğer devletlerin dünyanın bütün bölgelerindeki devlet yöneticilerinin en yüksek düzeyde, yakın bir zamanda toplanmalarıyla ilgili olarak, Mayıs ayında yaptıkları öneri yer almaktadır. Böyle bir toplantı dikkatlerin uluslararası gerginlik ocaklarının ortadan kaldırılması ve savaşın önlenmesi ödevleri üzerine yöneltilmesine yardım edebilirdi.

1980 Temmuz'unda Viyana görüşmelerine katılan sosyalist devletler yeniden önemli bir öneride bulundular. Buna göre, Sovyetler Birliği'nin DAC'nden tek yanlı olarak geriye çektiği askerler dışında Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa'dan 13 bin, SSCB'nin ise 20 bin askeri geri çekmesini öngörüyordu. Böylelikle sosyalist ülkeler asker sayısı indiriminin ikinci aşamasından sonra NATO ile Varşova Antlaşması silâhlı kuvvetlerinin aynı düzeyde tutulmasından yana olduklarını ortaya koydular. Buna göre, Orta Avrupa'da hiçbir ülkenin asker sayısı her iki askersel-politik bağlaşıklığın toplam 900 biner olan düzeyinin % 50'sini aşmamalıdır.

Burada L. İ. Brejnev'in 1980 yılının Temmuz ayında Moskova'da yapılan Sovyet-Batı Alman görüşmelerinde yaptığı diğer bir barışçı öneriyi de belirtmeliyiz: «Gerek Avrupa'daki orta menzilli nükleer roketler sorunu, gerekse Amerika'nın ileri mevzilenmiş nükleer silâhları sorunu aynı zamanda ve birbirine organik biçimde bağlı olarak ele alınmalıdır.»

Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurulu'nun 16 Eylül günü başlayan 35. Oturumunda Sovyetler Birliği «Savaş tehlikesinin azaltılmasıyla ilgili ertelenmez bazı önlemler» sorununun önemli ve ivedi olarak gündeme alınmasını önermiş ve bir karar tasarısı sunmuştur. Bu belgede iki askersel-politik grubun genişletilmemesi isteniyordu. Tüm devletlerin ve herşeyden önce Güvenlik Konseyi daimi üyeleriyle bunlara askersel anlaşmalarla bağlı devletlerin, 1 Ocak 1981'den başlayarak silâhlı güçlerini artırmaları öneriliyordu. Karar tasarısında ayrıca nükleer silâhlara sahip olmayan devletlere verilen güvencenin uluslararası bir anlaşmaya bağlanması ve kendi topraklarında nükleer silâh bulundurmayan ülkelere karşı bu gibi silâhların kullanılmayacağını ilânı isteniyordu. Bunun yanı sıra en kısa zamanda nükleer silâh denemelerinin genel olarak ve tamamiyle yasaklanması anlaşmasının imzalanması zorunluluğu belirtiliyordu. Sovyetler Bir-

liği, bu amaca ulaşılması için tüm nükleer devletlerin bir sözleşme imzalamalarını ve bir yıl süreyle her türlü nükleer denemeden vazgeçmelerini öneriyordu.

Bu oturumda Sovyet heyeti başka önerilerde de bulundu. Bunlardan biri «Barış ve silâhsızlanma için, uluslararası güvenliğin garanti edilmesi için» adını taşıyan muhtıradır. Bu belgede önüne geçilmez nükleer silâhlanma yarışının sınırlandırılması ve uluslararası ilişkilerde silâha başvurmaktan vazgeçilmesi anlaşmasının imzalanması sorunlarına özel bir yer veriliyordu. Oturuma sunulan diğer bir öneri de, «Doğanın bugünkü ve gelecekteki kuşaklar için korunması konusunda devletlerin tarihsel sorumluluğu»nu kapsıyordu. Bununla ilgili karar tasarısında devletlerin askersel eylemlerinin vre üzerindeki zararlı etkilerinin önlenmesi amacı gdlyordu.

Bütün bunları gözönünde bulunduran her iyi niyetli insanın Sovyetler Birliği'nin silâhlanma yarışını önlemek, savaş tehlikesini ortadan kaldırmak ve barış davasını pekiştirmek için bitmez tükenmez çabalar harcadığını kabul etmesi gerekir. Olgular «Sovyet tehlikesinin» emperyalistlerin savaş politikası, silhlanmada önüne geçilmez yarışma doğrultusu, uluslararası gerginliği artırma politikası için bir tehlike den başka bir şey olmadığını göstermektedir. Sovyetler Birliği'nin «taarruzu» tüm insanlığın çıkarlarını yanıtlayan barış taaruzudur.

(*) Bu materyal derginin Enformasyon Seksiyonunca hazırlanmıştır.

Ortak eylemlerin ana doğrultusu

(Komünistlerin barışçı girişimleri – on yılın dökümü)

Komünist ve işçi partilerinin barış ve silâhsızlanma uğrındaki savaşım-larıyla ilgili olarak dergimizin çeşitli sayılarında yayınlanan veriler okur-ları arasında derin bir yankı uyandırdı. Okurlardan bir kısmı gönderdikleri mektuplarda komünistlerin bu savaşımındaki girişimlerinin daha geniş öl-çüde aydınlatılmasını, kardeş partilerin barışın korunmasına yönelik ey-lemlerini uyumlaştırmak için ne gibi önlemler aldıkları konusunda bilgi verilmesini istiyorlar. Bu okurlarımız arasında İspanya'dan üniversite öğ-retim üyesi Fernando J. Lopez, Fransa'dan emekli Jenaro Costas vb. da bulunmaktadır. Federal Almanya Cumhuriyeti'nden işçi Max Hoffmann mektubunda şunları belirtiyor: «Komünistlerin son yıllarda barışın korun-ması alanındaki eylemleri hakkında tam bilgi edinmeyi istiyoruz. Dergide dünya komünist hareketinin bu tür eylemleri hakkında zaman zaman kro-nolojik tarihsel veriler yayınlarsa çok iyi olur.»

Aşağıdaki satırlar bu isteklerin yanıtıdır.

Barış ve silâhsızlanma uğrındaki savaşım komünistlerin eylemlerinde daima başlıca yeri almıştır. Rusya'daki Ekim Devrimi'nin ilk resmi bel-gesi barış buyrultusudur. İnsanlığın faşizme karşı verdiği ağır sınavlar döneminde komünistler barış ve güvenlik için savaşım yürüttüler. Komü-nist ve işçi partileri barışı savunmayı, emperyalizmin saldırı ve silahlanma yarışı politikasına karşı savaşım yürütmeyi bugün de en önemli görev sayı-yorlar. Bu savaşımında ortak eylemler, uyumlu hareket dünya kamuoyunda kalıcı barış ve silâhsızlanmadan yana bir görüşün biçimlenmesinde büyük bir rol oynamakta, emperyalizmin saldırı planları karşısında güçlü bir engel oluşturmaktadır.

Burada son on yılın bazı eylemlerini anımsatacağız.

1970 YILINDA

Ocak. Moskova'da 28 Avrupa komünist ve işçi partisinin temsilcileri toplanarak, Avrupa'da barış ve kolektif güvenlik sorunlarını görüştüler. Aynı yılın Ekim ayında Avrupa'lı komünistler (bu kez 27 parti kaldıldı) Avrupa'nın güvenliği ile ilgili savaşım sorunlarını yeniden incelediler.

Mayıs. Avrupa'daki kapitalist ülkelerden 17 komünist partisi Paris'te toplanarak, Çin Hind'i'ndeki saldırı dolayısıyla gecikmeden önlemler alın-ması gerektiği sonucuna vardılar. Bu toplantıda kabul edilen çağrıda Av-rupa kapitalist ülkeleri halklarının uyanık davranmaları istenerek, Çin Hind'i'nde saldırganlığını artıran ABD hükümetinin eylemleri kesinlikle

(*) Bu yazı derginin Enformasyon Seksiyonunea hazırlanmıştır.

kınandı, somut bir eylem planı hazırlandı. Yine Mayıs ayında Helsinki'de toplanan Kuzey Avrupa komünist partileri temsilcileri ABD'nin Kamboçya'ya saldırısını kınadılar. Bu toplantıda ABD emperyalizminin saldırı politikasına karşı dünya ölçüsünde bir protesto hareketinin örgütlenmesi için tüm güçlerin birleştirilmesi gerektiği belirtildi.

1971 YILINDA

Ocak. Çeşitli Arap ülkeleri komünist ve işçi partilerinin temsilcileri Şam'da yaptıkları bir toplantıda Yakın-Doğu'daki emperyalist müdahalenin genişlemesiyle ilgili sorunları gözden geçirdiler.

Nisan. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin XXIV. Kongresine katılan Avustralya, Kanada, Seylan, Büyük Britanya, Gine, Hindistan, Yeni Zelanda, Güney Afrika, ABD ve İrlanda komünist ve işçi partilerinin temsilcileri Güney Afrika Cumhuriyeti'ne silâh verilmesini kınayan ve temsil ettikleri ülkelere silah gönderilmesinin önlenmesi için verilen savaşımın artırılmasını isteyen bir bildiri yayınladılar.

Haziran. Orta Amerika, Meksika ve Panama komünist partileri bir toplantı yaparak, ABD emperyalizminin Küba'ya karşı planları konusunda Latin Amerika halklarını uyanık davranmaya çağırdılar ve Çin Hindi halklarıyla dayanışmalarını dile getirdiler.

Ağustos. Çeşitli sosyalist ülkeler komünist ve işçi partilerinin Kırım'daki görüşmelerinde Çin Hindi haklarının ABD'nin saldırısına karşı savaşımının çokyanlı olarak desteklenmesi isteği ve Arap halklarının Yakın-Doğu'da barışın sağlanması ve İsrail saldırısının sonuçlarının ortadan kaldırılması uğrunda haklı savaşımı ile dayanışma kararı dile getirildi.

1972 YILINDA

Temmuz. Avrupa komünist ve işçi partileri Paris'te Vietnam halkı ile dayanışma için bir konferans yaptılar. 27 komünist ve işçi partisi temsilcisinin katıldığı konferansta Vietnam halkı ile dayanışma bildirisi oybirliğiyle onaylandı.

Temmuz. Çeşitli ülkelerin komünist ve işçi partileri yöneticilerinin Kırım'da yaptıkları görüşmelerde sosyalist devletlerin ardıcıl politikası, diğer ilgili devletlerin yapıcı tutumu ve ilerici güçlerin eylemleri sonucunda, Avrupa'da güvenlik ve işbirliği konferansının hazırlanması için elverişli koşulların yaratıldığı vurgulandı.

Kasım. Danimarka, Norveç, Finlandiya ve İsveç komünistleri Avrupa'da güvenliğin artırılması ve gerginliğin azaltılması ile ilgili sorunları gözden geçirdiler. Görüşmeler sonucunda kabul edilen ortak bildiride Avrupa'da bir kolektif güvenlik sisteminin meydana getirilmesinin gerekliliği ve Demokratik Alman Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi alanında elde edilen başarıdan dolayı duyuru-

lan hoşnutluk belirtildi. Bunun yanı sıra tüm Avrupa devletlerinin DAC ile diplomatik ilişkiler kurarak Avrupa'da gerçek durumu kabul etmelerinin taşıdığı büyük önem vurgulandı.

1973 YILINDA

Şubat. Essen (FAC)'de yapılan sempozyumda 21 Avrupa kapitalist ülkesi komünist ve işçi partilerinin temsilcileri «Faşizm tehlikesinin yeni biçimleri, gericiğin güçlenmesi ve bunlara karşı savaşım yolları» konusunda görüş değiş-tokuşunda bulundular.

Temmuz. Sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri yöneticilerinin Kırım'da yaptıkları görüşmelerde Vietnam savaşına son verilmesinin, DAC'nin tüm devletlerce tanınmasının, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinin, Küba'nın uluslararası durumunun pekişmesinin, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı hazırlıklarının başlamasının sosyalist topluluk ülkelerinin barışçı politikalarının artan etkisinin bir kanıtı olduğu belirtildi. Görüşmelerde hazır bulunanlar tüm ülkeler komünistleri arasındaki kardeşçe işbirliğinin gelecekte de yumuşamanın genişlemesinde, barış ve sosyalizm ülkelerinin utkuya ulaşmasında oynayacağı büyük rolü vurguladılar.

Ekim. Beyrut'ta Arap ülkeleri komünist partilerinin toplantısıyla ilgili belgeler yayımlandı. Bu belgelerde İsrail'in süregelen saldırıları karşısında Yakın-Doğu'da barışın korunması sorununa büyük bir ağırlık verildi.

Aralık. Moskova'da sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri Merkez Komiteleri sekreterlerinin bir toplantısı yapıldı. Toplantıya katılanlar günün koşulları içinde kardeş partiler arasında ideolojik alanda işbirliğinin daha da derinleştirilmesiyle ilgili güncel sorunları ele aldılar. İdeolojik savaşımın güncel sorunları arasında sosyalizm ve barış idelerinin savunulması, emperyalist çevrelerin yumuşama sürecini boğma, halkların barış, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşımlarını engelleme denemelerine kesinlikle karşı konulması konuları yer aldı.

1974 YILINDA

Ocak. Avrupa kapitalist ülkeleri komünist ve işçi partilerinin Brüksel'de yapılan konferansında incelenen diğer güncel sorunlar arasında barışın güçlendirilmesi sorunu da yer aldı. Konferansta kahraman Vietnam halkıyla dayanışmayı dile getiren bir bildiri kabul edildi.

Nisan. Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin Polonya'nın baskentinde yapılan toplantısında sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri yöneticileri bir araya geldiler. Toplantıda Avrupa güvenliğinin sağlaştırılması ve uluslararası yumuşamanın daha da geliştirilmesiyle ilgili güncel sorunlar üzerinde duruldu. Toplantıya katılanlar Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı hazırlıklarının son aşamasının gerçekleştirilmesi gerektiği görüşünü yeniden öne sürdüler.

Ekim. 28 Avrupa komünist ve işçi partisinin danışma toplantısı Varşova'da yapıldı. Toplantıda Avrupa komünist ve işçi partilerinin Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve toplumsal ilerleme konusunda bir konferans için gerekli hazırlıkları yapmaları gerektiği belirtildi. Aynı yılın Aralık ayında sözkonusu konferansın hazırlık toplantısı Budapeşte'de yapıldı.

1975 YILINDA

Nisan. Ürdün, Tunus, Cezayir, Sudan, Suriye, Irak, Lübnan ve Fas gibi Arap ülkelerinin komünist partileri temsilcileri barış ve ulusal bağımsızlık savaşıyla ilgili güncel sorunları görüştüler. Toplantıda «Sovyetler Birliği'nin Hitler Almanyasına Karşı Utkusunun Otuzuncu Yıldönümünde» başlıklı belge kabul edildi.

Haziran. Latin Amerika ve Karaîpler bölgesinden 24 komünist ve işçi partisinin Havana'da toplanan temsilcileri saldırı, gericilik ve savaş güçlerine, gericiliğe ve savaşa, silâhlanma yarışına ve emperyalizmin uluslararası alandaki olumlu süreci engelleme denemelerine karşı savaşımın güçlendirilmesi zorunluluğunu belirttiler.

Haziran. İkinci Dünya Savaşında faşizme karşı elde edilen utkunun otuzuncu yıldönümü dolayısıyla Paris'te düzenlenen kollokviyumda ele alınan başlıca sorunlar arasında barışın korunması sorununa özel bir önem verildi. Kollokviyumda 20 komünist partisinin temsilcileri, tanınmış bilim adamları ve savaş malûlleri hazır bulundu.

1976 YILINDA

Mart. Yunanistan, Türkiye ve Kıbrıs Komünist Partilerinin temsilcileri Lefkoşa'da toplandılar. Üç partinin temsilcileri Kıbrıs sorununun Birleşmiş Milletler sözleşmeleri gereğince barışçıl ve adil bir çözüme kavuşması uğrunda eylemlerini uyumlaştırma kararını aldılar.

Haziran. Berlin'de «Avrupa'da Barış, Güvenlik ve Toplumsal İlerleme İçin» sloganı altında Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Konferansı yapıldı. Toplantıda yaklaşık 30 milyon komünisti temsil eden 29 komünist partisinin temsilcileri hazır bulundu. Berlin Konferansında oybirliğiyle kabul edilen belgede, kardeş partilerin Avrupa ve dünya halkları için çok büyük önem taşıyan birçok güncel sorunlarla ilgili ortak değerlendirmeleri yer aldı. Bu belge, Avrupa ülkeleri işçi sınıfı, geniş emekçi yığınları ve halkları için, silâhlanma yarışının önlenmesi, yumuşamanın güçlendirilmesi ve yaşamsal çıkarlarının korunması uğrundaki savaşımında bir klavuz rolünü oynayacak niteliktedir.

1977 YILINDA

Nisan. Kıbrıs, Türkiye ve Yunanistan Komünist Partileri temsilcileri Lefkoşa'da yaptıkları toplantıda partilerinin silâhlanma yarışına karşı diren-işi, güçlendirmeye, Ege bölgesinde ve Avrupa'da güvenliğin artırılması ve

gerginliğin azaltılması için çaba harcamaya kararlı olduklarını belirttiler ve aynı zamanda Arap halklarının İsrail saldırısına karşı savaşımalarını tamamiyle desteklediklerini ilân ettiler.

Ağustos. Avrupa, ABD ve Kanada'dan 28 komünist partisi Hiroşima ve Nagazaki facialarının yıldönümü nedeniyle ortak bir çağrı yayınladılar. Çağrıda tüm barışsever güçlerin nötron bombası üretimi plânlarına karşı koymaları, silâhsızlanma yönünde etkin önlemler alınması yoluyla barışın sağlanması için istekte bulunmaları önerildi. Partiler halkları, başta nükleer silâhlar olmak üzere, silâhlanma yarışının durdurulması için eylem göstermiye çağırdılar.

1978 YILINDA

Mart. Amsterdam'da komünistlerin girişimi üzerine nötron bombasına karşı uluslararası hareketin gelişmesine büyük etkisi görülen uluslararası bir toplantı yapıldı.

Nisan. Arap ülkeleri komünist partilerinin düzenledikleri danışma toplantısında emperyalizmin yeni bloklar ve Kızıl Deniz ile Basra Körfezi bölgeleri başta olmak üzere bölgesel «güvenlik» sistemleri meydana getirme plânlarına karşı konulması istendi.

Tropik ve Güney Afrika ülkeleri komünistleri yaz aylarında yaptıkları toplantıda barış içinde yanyana yaşama politikasını, yumuşama ve halkların silâhlanma yarışını engelleme ve nükleer silâhları yasaklama uğrunda savaşımalarını desteklediklerini belirttiler. Toplantıya katılanlar Afrika'nın gerçekten nükleer silâhlardan arındırılmış bir bölge olmasını, Hint Okyanusunun barış bölgesi ilân edilmesini ve Afrika ile tüm adalarındaki yabancı üslerin kaldırılmasını istediler.

Kasım. Moskova'da, Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin toplantısı yapıldı. Ele alınan konular arasında genel barış, halkların özgürlük ve bağımsızlıkları, silâhlanma yarışının durdurulması, silâhsızlanmanın gerçekleştirilmesi, uluslararası gerginliğin azaltılması, halklar arasında birbirine güvenin ve dostluğun güçlendirilmesi uğrunda savaşımda yeni adımlar atılması sorunu başlıca yer aldı.

1979 YILINDA

Temmuz. Berlin'de sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri Merkez Komiteleri uluslararası ilişkiler ve ideolojik sorunlar sekreterlerinin danışma toplantısı yapıldı. Toplantıda emperyalizmin saldırgan çevrelerinin silâhlanma yarışını hızlandırma, anti-sosyalist kampanyalar düzenleme, halklar arasında düşmanlığı kışkırtma ve çeşitli ülkelerdeki intikamcı ve militarist akım ve örgütleri harekete geçirme yoluyla yumuşama sürecini engelleme denemelerine karşı aktif savaşım yürütme zorunluluğu vurgulandı.

Aralık. 29 Avrupa komünist ve işçi partisi temsilcileri Macaristan'ın Tihani kentinde yaptıkları üç günlük toplantıda barış ve uluslararası güvenlik savaşımının perspektifleriyle ilgili fikir değiş-tokuşunda bulundular.

1980 YILINDA

Nisan. Polonya ve Fransa'daki kardeş partilerin girişimiyle Paris'te Avrupa komünist ve işçi partileri, barış ve silâhsızlanma ile ilgili bir toplantı yaptılar. Toplantıda hazır bulunanlar partilerinin barışın korunması, yumuşamanın sürdürülmesi ve derinleştirilmesi ve politik yumuşamanın askersel yumuşamayla tamamlanması yönünde uluslararası durumda kesin değişmelerden yana olduklarını belirttiler. Görüşmelere katılan komünistlerin Avrupa halklarına çağrısı dünya kamuoyunda geniş yankılar uyandırdı.

Mayıs. Polonya başkentinde Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi, örgütün 25. yıldönümü dolayısıyla bir toplantı yaptı. Toplantıda kabul edilen belgelerde, çeşitli girişimlerle uluslararası yumuşamanın sürdürülmesi, derinleştirilmesi ve uluslararası politik durumun daha da sağlamlaştırılması isteği vurgulandı. Politik Danışma Komitesi'nin yayınladığı bildiriye şunlar belirtildi: «Toplantıya katılan devletler yumuşamanın dünyanın bütün bölgelerine yayılması için savaşım yürütüyorlar. Gerginliğin azalmasından kazançlı çıkmayacak bir ülke, bundan yararlanmayacak bir halk yoktur. Yumuşama politikasının karşısında bir seçenek yoktur ve olamaz.»

Temmuz. Kuzey ülkeleri komünist partilerinin Oslo'da yaptıkları toplantıda komünistlere, barış, gerginliği azaltma ve silahlanma yarışını destekleme alanlarındaki savaşımda düşen ödevler gözden geçirildi.

Ağustos-Eylül. Federal Almanya Cumhuriyeti, Batı Berlin, Danimarka, Fransa, Yunanistan ve Lüksemburg'lu genç komünistler nötron bombasını ve Avrupa topraklarına Amerikan nükleer roketleri yerleştirilmesini protesto amacıyla bir «barış yürüyüşü» düzenlediler. Bu girişim Avusturya, Portekiz ve İsveç komünist gençlik örgütleriyle Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu tarafından da desteklendi.

Uluslararası konferans ve toplantılarda, çokyanlı ve ikiyanlı görüşmelerde yapılan canlı, yapıcı fikir değiş-tokuşu ve kolektif olarak kabul edilen belgeler dünya kamuoyunun barış, yumuşama ve silâhsızlanma savaşımına seferber edilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu gibi toplantılardan, yayınlanan belgelerden sonra milyonlarca insanı uyaran eylemlere girilmektedir. Komünistlerin çağrılarının geniş yankılar uyandırması, sözleriyle eylemlerinin birbirini tutmasından ileri gelmektedir. Komünistler günlük çalışmalarında ortak kararları titizlikle uygulamakta, çeşitli girişimlerde bulunmakta, gösteri ve mitingler, barış yürüyüşleri, yazılı aydın-

latma ve parlamento konuşmaları gibi türlü türlü savaşım biçimlerinden yararlanmaktadırlar. Barışın ortak dava olduğunu belirten komünistler, tüm barış güçlerinin birleştirilmesi uğrunda çabalarını esirgememektedirler. Kardeş partiler, barışı koruma ve güçlendirme uğrunda çaba harcamayı halklarına ve tüm insanlığa karşı yerine getirilmesi gereken bir ödev saymaktadırlar.

Komünistlerin barış, yumuşama ve silahsızlanma uğrundaki savaşimleri dergimizde her zaman yankı bulmaktadır. Yazı Kurulu okurlarımızdan, komünist ve işçi partilerinin barış uğrundaki ortak girişimleri, kardeş partilerin dünyanın her yerinde barış savaşımındaki somut deneyimleri hakkındaki haberler beklemektedir.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Çok değerli yoldaşlar,

TKP Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı ve emekçileri adına Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 63. yıldönümünü en içten duygularla selamlar.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'yle, Rusya işçi ve köylüleri, Lenin'in partisinin öncülüğünde insanlık tarihinde yepyeni bir çağ açtı. Sovyet halkı sosyalizmi kurdu ve geliştirdi; anayurdunu emperyalizmin ve faşizmin her türlü saldırılarına karşı yiğitlikle savundu; bugün de komünizm kuruculuğu yolunda başarıyla ilerliyor.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin XXVI. Kongresi bu yolda yeni bir adım olacak, dünya sosyalizminin güçlenmesine, tüm dünya devrimci güçlerinin savaşımına yeni bir ivme katacaktır.

ABD emperyalizmi ve NATO egemen güçlerinin başlattığı genel karşı saldırıyı geri püskürtmekte, uluslararası durumda yarattıkları bugünkü sertleşmenin barış ve güvenlik için oluşturduğu tehlikeleri yenmekte, Sovyetler Birliği'nin sürekli gelişip güçlenmesi ve izlediği Leninci barış politikası en büyük bir güç kaynağıdır.

Halkımızın emperyalizme, NATO'ya, ülkemizdeki askersel diktatörlüğe karşı, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve özgürlük için savaşımı barış ve silahsızlanma için savaşımından ayrılmıyor.

TKP, Sovyetler Birliği ile ülkemiz arasındaki iyi komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve geliştirilmesinin bölgemizde ve Avrupa'da barış ve güvenliğin korunması için büyük bir önem taşıdığına inanıyor.

SBKP ile TKP arasındaki geleneksel kardeşçe savaş bağları Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde sürekli olarak güçleniyor.

Yaşasın Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 63. yıldönümü!

Yaşasın Leninci Sovyetler Birliği Komünist Partisi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

**Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi
aday üyesi, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi
başredaktörü Konstantin Ivanoviç Zarodov yoldaş,**

Değerli Konstantin Ivanoviç Zarodov yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına ve kendi adıma 60. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, tüm Türkiye komünistlerinin devrimci savaş selamlarını iletirim.

Türkiye komünistleri Sizi, Lenin'in partisi Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Merkez Komitesi aday üyesi, Marksizm-Leninizm'in yüce ölkü ve ilkelerini yaymakta yetenekli, seçkin bir bilgin olarak tanıyorlar. Dünya'daki yeni gelişmelere, günümüzün sınıf savaşlarına Marksizm-Leninizm'in temelinde ışık tutan, proletarya enternasyonalizminin, dünya komünist hareketinin birliğinin güçlenmesine önemli katkıda bulunan «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini uzun yıllardan beri yönetiyorsunuz. Ülkemizin tüm ilerici güçleri arasında büyük bir saygınlık kazanan, işçi sınıfının elinde güçlü bir ideolojik silah olan bu derginin başredaktörü olarak Türkiye Komünist Partisi'ne, Türkiye işçi sınıfının, halkımızın ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm için savaşına özel bir ilgi gösteriyorsunuz.

Sorumlu görevinizde, çalışmalarınızda yeni yeni başarılar, Size sağlık ve esenlik dolu uzun ömürler dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

1 Kasım 1980

Kolombiya Komünist Partisi XIII. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve Türkiye işçi sınıfı adına, kardeş Kolombiya Komünist Partisi'nin 13. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını gönderir.

Kolombiya Komünist Partisi, 50 yıldan bu yana Kolombiya emekçilerinin ve Kolombiya halkının ekonomik, demokratik, sosyal ve politik hakları uğrunda ardıcıl bir savaşım yürütüyor. İşçi sınıfının sendikal birliği yolunda çalışıyor. Faşizme geçit vermemek için, ülkesinin bağımsız kalkınması amacıyla demokratik bir yolun seçilmesi için tüm yurtsever ve demokrat güçlerin eylem ve cephe birliği yolunda kararlı adımlar atıyor. 1978'den bu yana ülkedeki işgal durumuna, «güvenlik statüsüne» karşı çıkıyor. Giderek tehlikeli boyutlar alan militarizme, baskı ve işkencelere karşı ardıcıl bir savaşım yürütüyor. Tüm bu savaşımıyla, Kolombiya emekçilerinin ve Kolombiya halkının desteğiyle, 170 yıldan bu yana ülkede hüküm süren «iki parti düzeni»nin sınırlarını aşan tek parti olarak geliyor, güçleniyor.

Değerli yoldaşlar,

12 Eylül 1980'den bu yana Türkiye'de askersel bir diktatörlük işbaşındadır. Emperyalizmin, NATO'nun dünya çapında barış, uluslararası yumuşama, silahsızlanma ve sosyal ilerleme savaşımına karşı yürüttüğü genel saldırının bir parçası olan ülkemizdeki askersel devirme, Yakın ve Orta Doğu'daki gerginlik ortamında daha büyük bir tehlike oluşturuyor. Emperyalizmin, ülkemizdeki işbirlikçi tekelci burjuvazinin çıkarlarını korumak için erke el koyan Amerikancı NATO'cu cunta, saldırılarının sivri ucunu işçi sınıfına, Türkiye demokrasi hareketine karşı yöneltti. Emperyalizm, bu cuntayı Sovyetler Birliği'ne, Orta Doğu halklarına karşı kullanmak için çabalarını yoğunlaştırdı. Türkiye Komünist Partisi, ülkemizdeki tüm anti-emperyalist güçlerin, tüm demokrasi ve ilerleme güçlerinin NATO'cu cuntaya karşı eylem birliğini ve ortak cephesini örmek için vargücüyle savaşıyor.

Değerli yoldaşlar,

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 63. yıldönümü ile Cartagena halkının İspanya'dan tam bağımsızlığını elde etmesinin 169. yıldönümü arasına raslayan Kongrenizin, yurtseverlikle enternasyonalizmin kaynaştığı bir forum olacağına inanıyoruz. Türkiye Komünist Partisi ile Kolombiya Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. Kongrenize büyük başarılar dileriz.

Yaşasın Kolombiya Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

7 Kasım 1980

TÜSTAV

Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşla

Değerli İ. Bilen yoldaş,

Altmışını doğum yıldönümüm nedeniyle beni kutlamanızdan ve iyi dilekelerinizden ötürü TKP Merkez Komitesine ve kişisel olarak Size yürekten teşekkür ederim.

Dergideki çalışmalarına, Partiniz ile dergi redaksiyonu arasında işbirliğinin güçlenmesi yolundaki çabalarına verdiğiniz büyük değer beni çok duygulandırdı. Bu bir Sovyet komünisti için, Lenin'in partisinin bir üyesi için – ben 40 yıldır bu partinin sıralarındayım – büyük bir onurdur. Dünya komünist ve işçi hareketinin birliği, barış ve sosyalizm davası için aramızdaki ilişkilerin daha da güçleneceğine kesinlikle inanıyorum.

Bu fırsattan yararlanarak Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 63. yıldönümü nedeniyle Sizi kutlarım.

Komünist selamlarla
K. Zarodov

4 Kasım 1980

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye işçi sınıfı ve emekçileri adına, Aleksey Nikolayeviç Kosigin yoldaşın ölümüyle duyduğunuz derin acıyı paylaşıyoruz.

A. N. Kosigin yoldaş, Lenin'in partisi Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ve uluslararası komünist hareketin seçkin bir savaş eri, tüm yaşamını sosyalizm ve komünizm utkusuna adanmış uluslararası saygınlığı olan bir Sovyet devlet adamıydı. Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine bağlı olan A. N. Kosigin yoldaş Sovyet devletinin çok yönlü güçlenmesi için sürekli çalıştı.

A. N. Kosigin yoldaşın Sovyetler Birliği ile Türkiye arasındaki ilişkilerin gelişip güçlenmesi için yaptığı katkıları halkımız unutmayacaktır.

A. N. Kosigin yoldaşın anısını her zaman saygıyla anacağız.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

22 Aralık 1980

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve Türkiye işçi sınıfı adına kardeş Fransız Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selamlarını iletir.

29 Aralık 1920'de III. Enternasyonal'e katılma kararıyla kurulan Fransız Komünist Partisi, her zaman Fransa işçi sınıfının ve emekçilerinin ekonomik, demokratik, sosyal ve politik hakları için savaştı. Nice sert sınıf savaşlarından geçti. Bugün de tekellerin ve emperyalizmin insan düşmanı politikasına karşı Fransa emekçilerinin savaşımında en önde yürüyor. Fransız Komünist Partisi, her zaman ulusal bağımsızlığın en ateşli savunucusu oldu. Nazi saldırganlarına karşı Resistance hareketinin çekirdeğini oluşturdu. Dünya komünist ve işçi hareketinin gelişmesi ve birliği yolunda önemli katkılarda bulundu. Türkiye komünistleri, Maurice Thorez ve Jaques Duclos yoldaşların adlarını bir an bile unutmuyorlar.

Fransız Komünist Partisi, her zaman savaşa karşı barış, sömürüye karşı savaş ilkesini elden bırakmadı. Silahsızlanma, yumuşamanın sürdürülmesi ve barışın savunulması yolundaki katkıları büyük önem taşıyor. Avrupa Komünist ve İşçi Partileri 1980 Paris Toplantısı'nın gerçekleşmesi yönündeki girişimleri, bunun somut bir örneğidir.

Türkiye Komünist Partisi, Fransız Komünist Partisi ile ortak savaşım ülküleri ve enternasyonalist dayanışma temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. Türkiye Komünist Partisi, kardeş Fransız Komünist Partisi'nin TKP ile ve ülkemiz demokrasi güçleriyle dayanışmasına büyük bir değer biçiyor.

Değerli yoldaşlar,

Size, Partinizin 60. kuruluş yıldönümünde yeni yeni ve büyük başarılar dileriz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

29 Aralık 1980

Küba Komünist Partisi II. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve emekçileri adına Küba Komünist Partisi'nin II. Kongresi'ne kardeşçe savaş selamlarını yollar, Kongrenize büyük başarılar dilerim.

Küba komünistlerinin bu en yüksek forumu emperyalizmin, başta ABD emperyalizminin dünya barışına, yumuşama sürecine, sosyalist ülkelere ve tüm dünya devrimci güçlerine karşı genel bir saldırı yürüttükleri bir dönemde toplanıyor. ABD emperyalizminin kapı eşiğindeki bu özgürlük adasında sosyalizm kuruculuğunun gelişip yükselmesinin parlak bir kanıtı oluyor.

Lenin'in ülkesi Sovyetler Birliği'yle, bütün sosyalist ülkelerle kopmaz bağlarla bağlı olan devrimci Küba, dünyada barışın ve sosyalizmin güçlenmesine, halkların özgürlük savaşının başarıya ulaşmasına değerli katkılarda bulunuyor.

Türkiye işçi sınıfının, halkımızın Amerikan emperyalizmine, NATO'ya, işbirlikçi tekellerin egemenliğine karşı ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm için savaşı askersel diktatörlük koşullarında olağanüstü zorlaşmıştır. Emperyalizm ve tekeller yanlısı bir politika yürüten askersel cuntanın baskılarının sivri ucu işçi sınıfına, onun örgütlerine ve tüm devrimci güçlere karşı yöneliktir. Cuntacı generaller ülkemizdeki sınırlı demokratik hak ve özgürlükleri de yok ettiler.

Küba halkının sosyalizm kuruculuğundaki kazanımları, proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayanan tutumu, Türkiye işçi sınıfının, halkımızın cuntanın tüm baskılarına karşı yürüttüğü anti-emperyalist, anti-tekelselci savaşıma destek oluyor. TKP ile KKP arasındaki savaş kardeşliği Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde gelişip güçleniyor.

Yaşasın Küba Komünist Partisi'nin II. Kongresi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

17 Aralık 1980

Avustralya Sosyalist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri adına Avustralya'da Marksist-Leninist bir partinin kuruluşunun 60. yıldönümünü kutlar, kardeşçe savaş selamlarını yollar.

Avustralya Sosyalist Partisi, bundan 60 yıl önce Avustralya Komünist Partisi'nin başlattığı Marksist-Leninist savaş geleneklerini özenle koruyor, Avustralya işçi sınıfının, halkının günümüzdeki savaşlarıyla zenginleştiriyor. 1920'lerin ve 1930'ların sömürüye, kapitalizme karşı savaş deneylerini Avustralya işçi sınıfının günümüz koşullarında emperyalizme, savaşa ve sömürüye karşı, özgür ve sosyalist bir Avustralya için tüm ilerici ve demokratik güçlerin cephesini oluşturma savaşımında geliştiriyor. 1950'lerdeki «soğuk savaş»a karşı başarılı eylemlerini, emperyalizmin günümüzde «soğuk savaş»ı geri getirme, uluslararası gerginliği tırmandırma ve yumuşama sürecini boğma çabalarına karşı çıkışlarıyla sürdürüyor.

Avustralya Sosyalist Partisi, Avustralya komünist hareketinin savaşkan geleneklerini sürdürürken, oportünizme karşı da uzlaşmaz bir savaş yürütüyor. «Marksizmi yeni koşullara uydurma» adı altında ileri sürülen oportünist görüşlere karşı Marksizm-Leninizm ülkülerini, Leninci örgütlenme ilkelerini gözbebeği gibi koruyor. En geniş halk yığınlarının birliğini sağlamayı, dünya barışı, ulusal bağımsızlık, demokratik haklar, insanca yaşam koşulları ve sosyalizm doğrultusunda tüm ilerici ve demokratik güçlerin halk cephesini kurmayı görev sayıyor.

Türkiye Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeş Avustralya Sosyalist Partisi ile bağlıdır. Haklı savaşınızda Sizlere yeni yeni ve büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

30 Kasım 1980

**20-24 Ekim 1980 günleri arasında Berlin'de düzenlenen
«İşçi hareketi ve ulusal kurtuluş hareketinin emperyalizme karşı, sosyal ilerleme için ortak savaşımı»
konulu uluslararası bilimsel konferansta**

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ TEMSİLCİSİNİN KONUŞMASI
(I. Seksiyon)

Değerli yoldaşlar ve dostlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisiyle birlikte bu konferansı düzenlemiş olan Almanya Sosyalist Birlik Partisi'ne çağırısı ve sıcak konukseverliği nedeniyle içten teşekkürlerimizi dile getirmek isterim.

Yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi savaşımını iki cephede birden yürütüyor. Bir kere, ulusal bağımsızlık için savaşım var. Türkiye'de emperyalizme bağımlı kapitalizmin gelişimi son on yıllarda ülkeyi uluslararası kapitalist yeniden üretim mekanizmasına bağımlı bir duruma getirdi. Türkiye'deki kapitalist ekonomi, emperyalist ülkelerle olan köleleştirici ilişkiler olmaksızın işleyemez durumdadır. Bu durum, bir yandan emperyalizmin ülkenin ulusal zenginliklerini aralıksız sömürmesine, öte yandan çok yanlış geriliğin sürenleşmesine ve derinleşmesine yol açıyor. NATO üyeliği ve Pentagon'un çıkarlarına bağımlılık, ABD'nin kendi saldırgan planları için ülkemiz topraklarında askersel üsler bulundurmasına ve Türkiye'deki politik gelişmeleri etkileme, hatta denetleme olanakları kazanmasına neden oluyor. AET ile olan ilişkiler bu bağımlılık ilişkilerini derinleştiriyor. Bu nedenlerden ötürü politik egemenliğin pekiştirilmesi ve ekonomik bağımsızlığın yeniden kazanılması savaşımı partimizin etkinliğinin ayrılmaz bir bileşenini oluşturuyor.

İkinci olarak derin toplumsal dönüşümler için savaşım olmaksızın ülkemizin tam bağımsızlığının kazanılamayacağı görüşündeyiz. Örneğin, kapitalist bunalım yüzde yüzlük enflasyon oranı, yüzde 20 işsiz oranı, sıfır büyüme hızı, ve 20 milyar dolar dış borçlar gibi olgularla son yıllarda görülmeyen boyutlara varmıştır. Türkiye'de kapitalizmin bunalımı ülkeyi emekçi yığınlar için yalnızca yoksulluk ve baskı, ama bir avuç emperyalizmle bağlı yerli tekel için sürekli artan kârlar anlamına gelen bir çürüme sürecine sokuyor. Bu gidişi ancak işçi sınıfının öncülüğünde, tüm anti-emperyalist, anti-tekel sosyal ve politik güçlerin ortak savaşımıyla utkuya ulaşabilecek ileri demokratik bir devrim durdurabilir ve emekçi yığınların çıkarlarına uygun devrimci dönüşümlerle üretici güçleri geliştirerek sosyalizme yolu açabilir. Emperyalizm ile ekonomik ve politik olarak sıkı

sıkıya bağlı olan tekelci burjuvazi, emekçi yığınların demokrasi ve sosyal kurtuluş savaşımının önündeki en önemli engeli oluşturuyor.

Tam ulusal bağımsızlığın sosyal kurtuluş olmaksızın kazanılamayacağı ve güvence altına alınamayacağı saptaması – bunun tersi de doğrudur – emperyalizme karşı savaşımın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımının ana içeriğini oluşturduğu sonucuna götürüyor. Türkiye koşullarında emperyalizm, ülkenin ve emekçi halkın sömürü ve baskı altında tutulmasının hem iç hem de dış etkeni olarak işlev görüyor.

Emperyalizm, en başta ABD emperyalizmi, aynı zamanda dünyadaki tüm ilerici güçlerin, savaşı ve sömürsüz bir dünya için tüm etkinliklerinin baş düşmanıdır. Tarih boyunca insanlığın yarattığı olumlu herşeyin bir sentezini oluşturan ve toplumsal ilerlemenin en güçlü motoru olan reel sosyalizm, emperyalizmin tüm politik, ekonomik, ideolojik ve askersel saldırı ve provokasyonlarının boy hedefidir. Birinci olarak, Sovyetler Birliği'nin başını çektiği dünya sosyalist sistemi, dünyayı zor kullanma yoluyla halkların yazgısı üstünde sömürü çıkarları doğrultusunda yalnızca kendisinin söz sahibi olduğu dönemlere geri döndürmek isteyen emperyalizmin önündeki baş engeldir. Sosyalist dünya sistemi ikinci olarak, dünyanın devrimci yenilenmesinin, emperyalizmin geriletilmesinin öncü gücü ve emperyalizmden kurtuluş için savaşım veren tüm halkların destekleyici temel gücüdür. O, dünyanın dört bir köşesindeki halkların çıkarlarına uygun tüm çabaların karşılık gözetmeyen yardımcısıdır.

Barış, biz komünist partilerine, tüm ulusal ve demokratik güçlere, ilerici akımlara, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme savaşımını geliştirmede en iyi olanakları sağlıyor. Bugün ancak sosyalist ülkelerin ve dünyanın tüm barışsever güçlerinin ardıcıl savaşımalarıyla korunabilen barış, emperyalizmin yayılmacı ve saldırgan heveslerinin önüne sağlam bir duvar çekiyor.

İkinci Dünya Savaşından bu yana geçen ve sosyalist ülkelerin ilkesel, sağlam barış politikası, ekonomik büyümeleri ve askersel güçlenmeleri nedeniyle bugüne kadar emperyalizmin yeni bir dünya savaşı başlatmayı başaramadığı dönem, barışın halkların ve emekçi yığınların öz çıkarlarına ne denli uygun olduğunu bir çok kez kanıtlamıştır. Dünya sosyalizminin, uluslararası işçi hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketinin son on yıllardaki büyük kazanımları bunun tanığıdır. Barışın sürdürülmesi olmaksızın bunlara ulaşılamazdı.

Emperyalizmin saldırgan çevreleri, NATO'ya egemen güçler bu gerçeğin bilincindedir. Onlar, barış süregen olursa kendilerinin kaçınılmaz olarak yok olacaklarını biliyorlar. Emperyalizmin tüm iç çelişkileri derinleşiyor. Kapitalizmin devresel bunalımlarının onun genel bunalımı ile içiçe geçmesi sonucunda, devlet tekel kapitalizminin düzenleme mekanizmaları, derin bunalımı aşmada başarısız kalıyor. Buna karşılık sosyalist ülkelerde bunalımsız ve tüm çabaların insanın esenliğine yöneldiği yeni bir dünya

yükseliyor. Polonya'daki gelişmeler hiçbir şekilde reel sosyalizmin sistemsel bir zayıflığını ortaya koymuyor. Tersine, bu gelişmelerin nedenleri bize sosyalizmin kuruluşundaki Marksist-Leninist yasallıkların genel geçerliğinin önemini gösteriyor.

Emperyalizm tüm devrimci güçlerin savaşımı sonucu zorlandığı güç durumdan şimdi dünya sosyalizmi ile evrensel bir çatışmayı ve ulusal kurtuluş hareketinin kazanımlarına karşı cepheden bir saldırıyı öngören bir politika ile kurtulmaya çalışıyor. 1970'lerin ortalarından bu yana Pentagon ve emperyalizmin en gerici çevrelerince geliştirilen «yeni» askersel-politik strateji son dönemde «Direktif 59» ile Sovyetler Birliği'ne ve öteki Varşova Antlaşması ülkelerine yönelik bir nükleer saldırıya yöneliyor. Bu stratejiyi, kendi hegemonyacı çabalarını gerçekleştirmek, istemlerini öteki ülkelere dayatmak ve dünyanın her bir yanında saldırı ve askersel serüvenler başlatmak amacıyla ABD'nin askersel potansiyelini dünya çapında güçlendirmesi biçiminde özetleyebiliriz. NATO'nun Batı Avrupa'ya yeni ABD atom roketleri yerleştirme çabaları, ABD emperyalizminin tüm dünyayı saran askersel üslerini geliştirme girişimleri, SALT-2 Antlaşması'nın onaylanmasını engelleme çabaları gibi, bu strateji çerçevesinde atılan değişik adımlar yalnızca uluslararası ilişkilerde gerginliği sertleştirmeyi değil, bunun yanı sıra halkların ulusal kurtuluş hareketinin emperyalist merkezlerin çıkarlarıyla çelişen her belirtisini zorbalıkla ezmeyi amaçlıyor.

Yoldaşlar,

Son yıllarda emperyalizmin en gerici ve en saldırgan çevreleriyle işbirliği içinde olan hegemonyacı Pekin yönetimi dünya barışı için büyük bir tehlike oluşturuyor. Pekin yöneticileri sosyalist ülkelere karşı planlarını daha kolay uygulaması için emperyalizme yardımcı oluyor ve dolu dizgin bir anti-sovyetizmle dünya barış güçlerini bölmeye çalışıyorlar.

Orta Doğu'dan kapitalist dünyaya petrol akışını güvence altına almak amacıyla ABD'nin Irak ve İran arasındaki askersel çatışmayı gerekçe yaparak Basra Körfezi bölgesine karışma hazırlıkları, çeşitli ülkelere karşı devrim «ihraç» çabaları, genç ulusal devletlerin içişlerine kabaca karışmalar ve son olarak Türkiye'deki NATO'cu generallerin başlıca emperyalist güçlerin açık desteğiyle gerçekleştirdikleri askersel devirme – tüm bunlar bu «yeni» strateji ile sıkı sıkıya bağlıdır.

Bölgemizdeki planlarında, Türkiye'ye sosyalist ülkelere ve Orta Doğu halklarının ulusal kurtuluş hareketine karşı NATO'nun bir ön karakolu rolünü biçen ABD emperyalizmi, etkisini daha güçlü olarak gerçekleştirebilmek için «istikrarlı» bir rejim oluşturacak bir askersel diktatörlüğe gereksinim duydu. 12 Eylül devirmesi, salt çoğunluğunu daha bir hafta önce Demirel hükümetinin Amerikancı dış politikasına karşı çıkmış olan parlamentoyu dağıttı. Askersel cunta zaten kısıtlı olan demokratik hak ve özgürlükleri kaldırdı, tüm ilerici örgütleri yasakladı, bunların yönetici ve

üyelerini tutukladı. Devirmeciler böylece ülkedeki her tür anti-emperyalist hareketi önlemek istiyorlar. Türkiye'yi şimdi ordu üst yönetimindeki 5 general, NATO'ya bağlı, tüm yürütme ve yasama yetkisini elinde toplayan bir cunta yönetiyor. ABD emperyalizmi şimdi generallerden ulusal çıkarlara ters düşen kimi ödünler alarak Yunanistan'ı yeniden NATO'nun askersel örtütüne geri almaya ve Ege denizini dolaysız olarak NATO denetimine sokmaya çalışıyor. Emperyalizm öte yandan bu cuntanın yardımıyla Kıbrıs sorununda barışçıl ve adaletli bir çözümü güçleştirmeyi ve adayı bir NATO üssüne çevirme planlarını gerçekleştirmeyi deneyecektir.

Türkiye'de NATO'ya bağlı bir askersel diktatörlüğün kurulmasıyla bölgemizde ve Avrupa'da barışa yönelik tehlikelerin arttığı açıktır. Bu diktatörlüğün ilk günden beri tüm araçlarıyla ülkemizdeki barışsever, barış için aktif savaşan güçleri zorbalıkla ezmeye çalışması da bu tehlikeleri artırıyor.

Doğu Akdeniz'de ve Yakın Doğu'da durum önemli ölçüde kötüleşmiştir. ABD emperyalizminin saldırgan stratejisi, bölgede Amerikan savaş araçlarının yığılması ve ABD'nin askersel zor kullanma tehdidi bu kötüleşmenin temel nedenlerini ve bölgemizdeki barışa yönelik baş tehlikeyi oluşturuyor. ABD şimdi de Amerikancı hükümetler, aracılığıyla gerici bir cephe oluşturmaya ve bunun yardımıyla bloksuz ülkeleri bölmeye, birbirine düşürmeye çalışıyor. Türkiye'deki askersel diktatörlüğü bu amaçla da açıktan destekliyor, ona silâh ve para yardımı sağlıyor, yerli tekellerin katılımıyla Türkiye'de askersel endüstriyi geliştirmeye ve genişletmeye çalışıyor. Böylece Türkiye'de ekonominin ve tüm toplumsal yaşamın militaristleştirilmesi eğilimi hız kazanıyor. Bununla bağlı olarak Türkiye'de, genel işlevi Sovyetler Birliği'ne ve Orta Doğu'daki anti-emperyalist ülkelere karşı etkinlik olan casusluk ve saldırı üsleri genişletiliyor ve yeni silâhlarla donatılıyor.

Türkiye'deki askersel diktatörlük Kemal Atatürk'ün görüşlerine bağlı olduğunu öne sürüyor. Kemal Atatürk Birinci Dünya Savaşından sonra emperyalist saldırganlara karşı yürütülmüş ve genç Sovyet devletinin aktif, maddesel yardımıyla kazanılmış olan Ulusal Kurtuluş Savaşının askersel-politik yöneticisiydi. Ulusal burjuvazinin çıkarlarını yansıtan Kemalizmin ideolojisinde anti-emperyalizmin ve bağımsız bir ulusal gelişmenin öğeleri ağır basıyordu. Atatürk, Sovyetler Birliği ile iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerinden yanaydı. Ulusal Kurtuluş Savaşında ve sonrasında V. İ. Lenin'in aktif katılımıyla gerçekleştirilen Sovyet yardımı sosyalizm ve barış savaşımı ile ulusal bağımsızlık ve kurtuluş savaşımının birliğinin parlak bir örneği idi. Buna karşılık dizginleri Pentagon'un elinde olan bugünkü askersel cunta, ulusal bağımsızlığımızı emperyalist çıkarlara peşkeş çekiyor. Bu çıkarlar onu bölgemizde barış ve işbirliği için olumsuz bir rol oynamaya ve ulusal kurtuluş hareketine karşı emperyalistlerin bir aracı olarak davranmaya zorluyor. Bu NATO'cu generallerin özünde, Kemalizm'in görüş-

leriyle ortak hiçbir yan yoktur. Onlar halkı ve ordudaki ilerici güçleri aldatmak, gerçekte kimin çıkarlarına çalıştıklarını saklamak için Kemalizm'in kalıtının koruyucusu rolüne sığınıyorlar.

Yoldaşlar ve dostlar,

Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist topluluğun öteki ülkelerinin, son on yıllarda birçok kilit endüstri kuruluşunun yapım ve genişletilmesinde, emperyalizmden bağımsız bir gelişme için gerekli temellerin oluşturulmasına katkı olarak ülkemize sağladığı büyük yardımlar ve işbirliği, Sovyetler Birliği ile Türkiye arasında iyi komşuluk ilişkilerinin gelişmesi, partimizin her zaman desteklediği sosyalist dünya sisteminin yumuşama politikasının öğeleri ve sosyalist ülkeler emekçilerinin kazanımlarının özendirici örneği bize ulusal görevlerimizi gerçekleştirmede kolaylaştırıcı bir yardım sağlıyor. Partimiz bugün olduğu gibi gelecekte de, emperyalizmin Türkiye'nin sosyalist ülkelerle olan ilişkilerini sürdürme ve geliştirmesini zorlaştırma ve engelleme yönündeki çabalarına karşı çıkmak yolunda her türlü girişimde bulunacaktır. Bu ilkesel çizginin hem barış savaşımına bir katkı olduğuna hem de ülkedeki savaşımız için elverişli koşullar sağladığına inanıyoruz.

TKP, barış ve yumuşama için savaşımı, her zaman ulusal ve sosyal kuruluş savaşının ayrılmaz bir bileşeni saymıştır. NATO üyeliğinin yıkıcı sonuçları, bugün devlet bütçesinin yüzde kırkını oluşturan ve yükü emekçilerin omuzlarına bindirilen dev silahlanma harcamaları, egemen çevrelerin ulusal çıkarlarımızdan alçakça ödünler vermesi – tüm bu tartışılmaz olgular halk yığınlarının barış ve yumuşama savaşımına seferber edilebilmesi için somut çıkış noktaları oluşturuyor. Partimiz bugün ülkenin hemen hemen tüm demokratik güçlerini sıralarında birleştirmiş olan Türkiye Barış hareketinin örgütlenmesinde ve gelişmesinde önemli ve yapıcı bir rol oynadı. Tüm yığinsal gösterilerde, hatta grevlerde yumuşama ve silahsızlanma için, ABD atom roketlerine ve NATO'ya karşı yükseltilen belgilerle rastlanıyordu. Cuntadan önce, NATO'nun Batı Avrupa'ya orta menzilli ABD roketleri yerleştirme kararına karşı sıkıyönetim koşullarında geniş barış güçlerince ülkenin dört bir yanında yığinsal gösteriler örgütlendi. TKP Avrupa Komünist Partilerinin Paris Toplantısı çağrısını tümüyle destekliyor. Partimiz gelecekte de bu çağrının temel görüşlerinin gerçekleştirilmesi yolunda ardıcıl savaşımını yürütecektir. Varşova Antlaşması ülkelerinin son yapıcı önerilerini destekliyoruz. Sofya'daki «Barış için Dünya Halkları Parlamentosu»nun çağrısında da vurgulandığı gibi tam yumuşama ve silahsızlanma yolunun ancak bu önerilerin tüm dünyada benimsenmesiyle açılabilceği görüşündeyiz. Nükleer silahların ve her türlü yığinsal kırım araçlarının yasaklanması, tam silahsızlanma, devletlerarası ilişkilerde zor kullanımdan vazgeçme için savaşım Avrupa'da ve bölge-
mizde barış, güvenlik ve işbirliği için savaşımla ayrılmaz olarak bağlıdır.

Her zaman Marksizm-Leninizm ilkelerine bağıllığı kendine kılavuz edinmiş olan partimiz, savaşımını hem ulusal kurtuluş hareketinin hem de uluslararası işçi hareketinin bir parçası olarak görüyor.

Komünist ve işçi partilerinin yeni bir dünya konferansının toplanması için zamanın olgunlaşmış olduğu yolundaki düşüncemizi de bu fırsatla açıklamak istiyoruz.

Yoldaşlar,

Ülkemizin ulusal ve sosyal kurtuluşu için savaşımımızı tüm gücümüzle sürdüreceğiz. Bu savaşımın önde gelen amacı şimdi emperyalizm ve tekel-ler yanlısı askersel diktatörlüğün yıkılmasıdır. Türkiye işçi sınıfı, askersel diktatörlüğe karşı olan tüm demokratik güçlerle birlikte halkımızın üstüne toplanmış olan kara bulutları dağıtacak ve ülkeyi toplumsal ilerleme yoluna sokacaktır. Bu çetin savaşım yolunda yalnız olmadığımızı, dünyanın tüm ilerici güçlerinin yanımızda olduğunu biliyoruz. Proleter enternasyonalizmi her zaman bizim tarihsel iyimserliğimizin başlıca kaynağı olmuştur ve olacaktır.

İlginiz için teşekkür ederim.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ TEMSİLCİSİNİN KONUŞMASI

(II. Seksiyon)

Değerli yoldaşlar ve dostlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisiyle birlikte bu konferansı düzenlemiş olan Almanya Sosyalist Birlik Partisi'ne çağırısı ve sıcak konukseverliği nedeniyle içten teşekkürlerimizi dile getirmek isterim.

Yoldaşlar,

12 Eylül'den bu yana Türkiye açık bir askersel diktatörlükçe yönetiliyor. ABD emperyalizmi ve NATO egemen güçlerinin ülkemize dayattığı bu diktatörlük, AET gibi öteki emperyalist merkezlerce de onaylanıyor ve destekleniyor. Burada askersel devirmenin sosyal-ekonomik nedenlerini ve onun emperyalizmin yeni sömürgeci politikasıyla olan sıkı bağıını ortaya koymaya çalışacağız.

1920'lerde ulusal bir kurtuluş savaşıyla yarı sömürge boyunduruğundan kendini kurtarmış olan Türkiye'de kapitalist gelişme, ülkenin bu kez de emperyalizmin yeni-sömürgeci sömürü ağına düşmesine yol açtı. Türkiye'ye akan yabancı sermaye, en başta ABD ve Federal Alman devlet tekel sermayesi ulusal ekonomide kendine sağlam dayanaklar oluşturdu ve ekonomik yaşamı kendi çıkarlarına göre biçimlendirdi. Bu süreç ABD'nin askersel-politik çıkarları doğrultusunda, ülkemizin NATO'ya sokulması,

daha sonra da AET ile olan ilişkilerle hızlandırıldı ve Türkiye'nin emperyalizme ekonomik, politik ve askersel olarak bağımlı olması sonucunu getirdi.

Bugün tüm kilit endüstrilerde ve mali sistemin merkezlerinde egemen olan uluslararası tekellerin küçük yatırım sermayeleriyle büyük kârlar elde etme ve bağımlı bir üretim yönlendirmesi mekanizmasını işletebilme olanakları vardır. Böylece Türkiye'deki yeniden üretim süreci, ince bir sistem ile emperyalist yeniden üretim sürecine bağlanıyor ve emperyalist sömürü niteliksel olarak bir üst düzeye yükseliyor. Bu bağımlılık ulusal ekonominin kurulmasını frenliyor, hatta durduruyor. Bugün Türkiye'de emperyalist ülkelerden girdiler olmaksızın işleyemeyecek olan bir üretim mekanizması vardır. Eşit olmayan değişimle de sürekli olarak büyüyen dış ödemeler dengesindeki açığın yol açtığı döviz eksikliği yüzünden yeniden üretim için yaşamsal önem taşıyan dış alımlar yapılamamaktadır. Endüstrinin, sermaye malları ve birçok hammadde yurtdışından alınması gereken ve büyük dış satım olanakları olmayan bir montaj ve hafif endüstri yapısı vardır.

Emperyalist merkezler mali açıdan da ülkeyi kendilerine bağlamıştır. Türkiye'nin bugün 20 milyar dolar dış borcu vardır. Bu durum, IMF, Dünya Bankası ve OECD gibi günümüzün kollektif yeni sömürgecilik merkezlerine, kendi istek ve sömürü planlarını ülkeye kolaylıkla dayatma olanağı sağlıyor. Geçen yılın sonunda IMF ile Türkiye arasında yapılan ve IMF'ye Türkiye ekonomisini yönlendirmede her türlü hakkı veren anlaşma bunun somut bir örneğidir. Bu koşulların belirlenmesinde ABD emperyalizminin yanısıra FAC emperyalizmi de önemli bir rol oynuyor. Türkiye'ye düzenlenen bu emperyalist sözde «yardım eyleminin» koordinatörlüğünü FAC Maliye Bakanı Matthöfer yapıyor. Bu da kollektif yeni sömürgeciliğin açık bir örneğidir.

Türkiye bugün orta derecede gelişmiş, emperyalizme bağımlı kapitalist bir ülkedir. Emperyalizme bağımlılığın ve kapitalizmin temel çelişkisinin yanısıra prekapitalist kalıntıların korunması ve çok yaygın olan küçük üretim aracılığıyla ekonomik yaşamın tüm alanlarına sızan ve bunları değişime uğratan çok yanlı gerilik de toplumsal gelişmenin engellenmesinde belirleyici bir etkidir. Bağımlılığa yol açan bir etken olan sosyal ve ekonomik gerilik, şimdi bu bağımlılığın sonucu olarak ayakta tutuluyor. Emperyalizme bağımlılık öte yandan gelişmiş kapitalist ilişkilerin Türkiye'ye «ithal» edilmesine de yol açmıştır. Üretken güçlerin göreceli geri olan gelişme düzeyine denk düşmemesine karşın, 1960'larda teklici sermaye biçimlendi ve emperyalizmle işbirliği içinde, adım adım ekonomik ve böylelikle politik erki artan ölçüde denetim altına aldı. Bu teklici burjuvazi, devletin ekonomik olanaklarını giderek daha fazla kullanarak kısa sürede zenginleşti ve enflasyonu körükleyen yüksek kârlar elde etti. Yabancı devlet tekel sermayesinin ülkeye girmesi, devlet tekel kapitalizmi ilişkilerinin Türkiye'ye «ithali» için bir mekanizm olarak da işlemektedir.

Emperyalizme bağımlılık, bir yanıyla ekonomik ve toplumsal yaşamın sürekli olarak militaristleştirilmesine yol açıyor. Devlet bütçesinin % 40'ı silahlanma harcamalarına gidiyor. ABD ve FAC emperyalizmi tekellerin Türkiye'de bağımlı bir askersel endüstri kurma çabalarını destekliyorlar. Sermayesine tüm ordu üyelerinin zorunlu ödediği kesintilerin sürekli aktığı OYAK adlı dev tekel, ordu yönetimindeki militarist kliği yabanc ve yerli tekellerle bağlamanın ve endüstriyi artan ölçüde militarist raylara oturtmanın aracı oluyor.

Yükselen bağımlı tekelleşme süreci, 1970'lerin ikinci yarısında toplumsal yaşamın tüm alanlarına yayılan derin bir yapısal bunalıma yol açtı. Bu bunalım yalnızca işçi sınıfının ve köylülüğün değil, aynı zamanda tüm orta katmanların ve burjuvazinin geniş kesimlerinin yaşam koşullarını derinlemesine kötüleştiriyor.

1977'den bu yana gerileyen büyüme hızı 1979'da sıfıra düştü. Endüstrideki kapasite kullanımı % 40, işsizlik % 20 kadardır. Enflasyon oranı ise bu yılın Nisan ayında geçen yıla oranla % 100'ü aşmış bulunuyor.

Gerek özel, gerekse devlet sektöründe yatırımlar durmuş durumdadır. Gerçek ücretler son üç yılda % 41 gerilemiştir. Köylülerin gelirleri de azalıyor. Buna karşın tekelin kârları durmaksızın yükseliyor. Kendi verilerine göre en büyük 300 sanayi kuruluşunun kârları 1978'de % 63 arttı. Türk parası hemen her ay belli oranlarda devalüe ediliyor.

IMF'nin Türkiye'ye dayattığı ve bu yılın Ocak ayından bu yana yürürlükte olan sözde «bunalımı önleme programı» bunalımın yüklerini daha çok emekçi halkın sırtına aktarmayı, ücret ve maaşları dondurmaya amaçlıyor. Bu program bundan başka yabancı sermayeyi daha geniş ölçüde ülkeye çekmeyi, bağımlı tekelleşmeyi daha da hızlandırmayı, devlet tekel kapitalizmi ilişkilerini geliştirmeyi, endüstri ve tarımda yeni yapısal düzenlemeleri öngörüyor. Kısacası bu program, yapısal bunalımdan tekelin yararına bir çıkış yolu oluşturmaya çalışıyor.

Böylesi bir programın ülkemiz somut koşullarında ancak terörle, halk yığınlarının direnişinin zorbalıkla bastırılmasıyla gerçekleştirilebileceği açıktır. İçinde tekelci burjuvaziden başta öteki burjuva ve mülk sahibi kesimler ile orta katmanların da temsil edildiği parlamenter sistemin araçları, emperyalizmin ve onunla işbirliği içindeki tekelci burjuvazinin bu programının gerçekleştirilmesine yeterli olmadı. Bu programı yarı askersel bir başk rejimi ile gerçekleştirmeye çalışan Amerikancı Demirel hükümeti, kısa süre içinde parlamento çoğunluğunun desteğini yitirdi. Öte yandan sıkıyönetime ve tırmanan terörizme karşın emekçilerin direnişi yükseliyordu. Temmuz sonunda emekçilerin, bir milyon kişinin katıldığı 3 günlük bir genel grevle, faşistlerin Maden-İş başkanını öldürmesine yanıt vermeleri egemen sınıflar için bir uyarı oldu.

Yoldaşlar ve dostlar,

Böylesi bir sosyal-ekonomik durumda politik ve yönetsel egemenlik uygulama biçimlerinin giderek istikrarsızlaşması 12 Eylül askersel devirmesinin ortamını oluştuyordu. Egemen güçler için eski yöntemlerle yönetmek olanaksızlaşmıştı. Belli koşullar altında, ezilen yığınların savaşımlı «sosyal patlamalara» yol açabilecek durumdaydı. Ama askersel devirmenin belirleyici etkeni, Türkiye'yi emperyalist sistem içinde «istikrarlı» bir öge yapmak, böylece sosyalist dünya sistemine ve ulusal kurtuluş hareketine karşı «yeni» askersel-politik stratejisinde ondan daha etkin yararlanmak isteyen emperyalizmin çıkarları oldu.

Ordu üst yönetiminden oluşan cunta, tüm demokratik hak ve özgürlükleri yok ettikten sonra, şimdi de halk yığınlarını ilerici ve devrimci eylemlere yönlendirebilecek olan tüm güçlere karşı sistematik bir saldırı yürütüyor.

Öte yandan cuntanın başı daha ilk günden yukarda sözü geçen ekonomik programı aynen uygulayacaklarını, ABD, NATO ve AET ile olan ilişkileri koruyup geliştireceklerini açıkladı. IMF programının örgütleyicilerinden, eski Dünya Bankası uzmanı, eski MESS başkanı ve önceki başbakanın danışmanı olan Turgut Özal başbakan yardımcısı yapıldı ve ekonominin yönetimi kendisine verildi. Buna koşut olarak sınıf sendikaları yasaklandı, grev hakkı askıya alındı, işçi temsilcileri yığınsal olarak işten çıkarıldı ve tutuklandı.

Bu askersel diktatörlüğe karşı savaşım emperyalizme karşı savaşım ile içiçe geçiyor. Cuntanın iki dayanağı var: emperyalizm ve yerli tekelsel burjuvazi. Bu nedenle, tıpkı halkın baş düşmanlarının birbirine sınıksız bağlı olduğu gibi ulusal bağımsızlık savaşımıyla sosyal kurtuluş savaşımı içiçe geçmiştir. Bunların politik çıkarlarını temsil eden askersel cuntaya karşı savaşım aynı zamanda demokrasi ve ulusal bağımsızlık için, barış ve sosyal ilerleme için savaşımdır.

Yoldaşlar,

Ülkemiz son 60 yıllık tarihi boyunca Sovyetler Birliği ile çoğunlukça iyi komşuluk ilişkileri içinde olmuştur. Bu ilişkiler özellikle ulusal kurtuluş savaşı ve cumhuriyetin kuruluş döneminde dostça bir nitelik taşıyordu. Bunlar emperyalizmle olan köleleştirici ilişkilerden nitelik olarak farklıdır. Sovyetler Birliği ülkemize, emperyalizmden bağımsız bir ekonomik gelişmenin nesnel olanaklarını ortaya çıkaran ve birçok kilit endüstri biriminin kurulmasını sağlayan, çıkar gözetmeyen bir yardım sağlamıştır. Yalnızca karşılıklı yarar sağlayan ticaret ilişkileri de son on yıllarda gelişmiştir. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle olan bu yapıcı işbirliğini emperyalizm ve Türkiye'deki yordakçılar her zaman baltalamak istemişlerdir, bu güçler şimdi de NATO'ya bağlı askersel diktatörlüğü bu yönde zorlayacaklardır. Partimiz buna karşı çıkacak, halkımıza her zaman bu ilişkilerin ne denli yararlı olduğunu gösterecektir. Bu ilişkilerin daha da ge-

liştirilmesini, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ölkelerin yapıcı, ilkesel dış politikalarını bundan böyle de desteklemeyi sürdürecektir.

Yoldaşlar ve dostlar,

Asya, Afrika ve Latin Amerika ölkelerinin emperyalist boyunduruğa karşı yeni bir uluslararası ekonomik düzen yaratılması için savaşlarını tümöyle destekliyoruz. Halkların ve devletlerin bağımsızlık, egemenlik, dış karışma olmadan kendi gelişme yollarını seçme ve doğal zenginlikleri üzerinde özgürce söz sahibi olma gibi ulusal haklarının sağlanması için savaşını, bu ölkelerde yeni sömürgeci sömüröyü yok etmenin temel ön koşuludur. Türkiye işçi sınıfı ekonomik bağımsızlığı için savaşan tüm halklarla sıkı bir dayanışma içindedir.

Ölkemizin deneyleri de, yeni bir uluslararası ekonomik düzen için savaşının ancak genç ulusal devletlerin bağımsız bir gelişme için yürüttükleri savaşını dünya sosyalist sisteminin barış ve yumuşama çabalarıyla birleştirdikleri ve emperyalizme karşı birlikte savaştıkları ölçüde başarılı sonuçları getirebileceğini gösteriyor. Aynı deneyler, sosyalist ölkelerle ilişkilerde oluşan her kopukluğun doğrudan emperyalizme bağımlılığı artırdığını ve ulusal çıkarlara ağır zararlar verdiğini gösteriyor.

Yoldaşlar,

Bugün dünyada barışın korunması, nükleer bir savaşın önlenmesi dünyadaki tüm ilerici güçlerin baş görevidir. Partimiz bu nedenle Sovyetler Birliği'nin ve öteki Varşova Antlaşması ölkelerinin Leninci barış politikasını destekliyor ve ABD'nin «yeni» nükleer stratejisine karşı barış ve silâhsızlanma için ortak çabaları artırmayı zorunlu görüyor. Yeni bir uluslararası ekonomik düzen için yeni sömürgecilöge karşı savaşım ancak barışın korunmasıyla sürekli olumlu sonuçlara yol açabilir.

Barışın korunması ve bağımsız bir gelişmenin sağlanması için TKP barışçı bir dış politikadan, tüm komşularıyla dostça ilişkiler içinde olan, bölgede ve Avrupa'da barışı sağlamlaştıran bir rol oynayacak bloksuz bir Türkiye'den yanadır. TKP tüm ilerici güçlerle birlikte NATO'dan çıkılması, ikili kölelik anlaşmalarının kaldırılması ve ölkemiz topraklarındaki emperyalist üslerin ve casusluk merkezlerinin sökölüp atılması için savaşıyor.

TKP, Batı Avrupa egemen sınıflarının bir birliği olan ve Türkiye gibi ölkelerle yalnızca kollektif yeni gömürgeci nitelikte ilişkiler içinde olan AET'ye ölkemizin üye olmasına karşı çıkıyor. AET'ye girilmesi ölkemizin emperyalizmin çıkarlarına ekonomik ve politik olarak bağlanması yeni bir adım oluşturacaktır. Partimiz Türkiye'nin emperyalizmle olan her tür bağımlılık ilişkisine son verilmesi ve ölkemizin sosyal sistem ayrımı gözetmeksizin tüm devletlerle eşit haklı, karşılıklı yarara dayanan ekonomik ilişkiler içinde olması için savaşıyor.

Sömürgecilik gibi yeni sömürgecilik de ergeç yıkılıp gidecektir. Bu kaçınılmaz yıkılışı önleme yönündeki her çaba boşa çıkacaktır. Dünya

tarihinin gidişini geri döndürmek olanaksızdır. Halkımızın savaşımı ve sizlerin enternasyonalist dayanışması ile emperyalist güçlerin ve onların yerli işbirlikçilerinin ülkemizde amaçlarına ulaşamayacağına inanıyoruz. İlginiz için teşekkür ederim.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ TEMSİLCİSİNİN KONUŞMASI (III. Seksiyon)

Değerli yoldaşlar ve dostlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisiyle birlikte bu konferansı düzenlemiş olan Almanya Sosyalist Birlik Partisi'ne çağrısı ve sıcak konukseverliği nedeniyle içten teşekkürlerimizi dile getirmek isterim.

Yoldaşlar,

12 Eylül'den bu yana Türkiye'ye açık bir askersel diktatörlük egemen-
dir. Pentagon ve NATO yönetiminin planlarına göre örgütlenmiş olan ve öteki emperyalist merkezlerce de desteklenen ordu üst yönetiminin bu askersel devirmesi zaten kısıtlı olan demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmış, ülkenin tüm demokratik güçlerine karşı geniş bir tutuklama ve baskı kampanyası başlatmıştır.

Bu devirmeye yol açan gelişimin etkenlerinin uluslararası ve ulusal yön-
leri vardır. Uluslararası ön koşullar, emperyalizmin uzun erimli çıkarlarına belirleniyor. Türkiye kendisine dayatılmış olan NATO'nun bölgedeki ileri karakolu rolü nedeniyle emperyalizm ve özellikle ABD emperyalizmi için stratejik bir önem taşıyor. Emperyalizm ülkemizi bundan böyle de emperyalist sistem içinde tutmaya, rejimi «istikrara» kavuşturmaya, bölgemizde Sovyetler Birliği'ne ve ulusal kurtuluş hareketine karşı kendi çıkarlarına daha bağlı ve güvenilir bir duruma getirmeye çalışıyor. Devirme, ABD emperyalizminin «yeni» nükleer stratejisi çerçevesi içinde, NATO'nun güney doğu kanadını güçlendirme, bölgedeki politik, askersel ve ekonomik manevra yeteneklerini artırma, Yakın ve Orta Doğu'da yitirdiği konumlarını yeniden kazanma çabalarıyla bağlıdır.

Ulusal ön koşullar, derin bunalım ve yükselen sınıf savaşının somut koşullarında kapitalist sömürü düzeninin pekiştirilmesi sorunuyla, işbirlikçi tekelselci burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin çıkarlarıyla bağlıdır. NATO üyeliği aracılığıyla uluslararası gericiliğin emperyalist merkezlerine, kişi birliğinin birçok bağıyla işbirlikçi tekelselci burjuvaziye bağlı olan ordu yönetimindeki militarist klik, barışın ve sosyal ilerlemenin bu iki düşmanının çıkarları çerçevesinde, Türkiye'deki askersel diktatörlüğün uygulayıcısı oldu.

Türkiye'de emperyalizme bağımlı kapitalizmin yapısal bunalımının so-

nuçları, devirmeden önceki dönemde sosyal yaşamın tüm alanlarında yıkıcı boyutlara varmıştı.

Ekonomik durum $\frac{0}{100}$ enflasyon oranı, $\frac{0}{100}$ 20 işsizlik oranı, 20 milyarlık dış borçlar, endüstride $\frac{0}{100}$ 40 kapasite kullanımı ile belirleniyordu. Dış ödemeler dengesindeki dev açıkların da büyüttüğü sürekli döviz eksikliği kapitalist yeniden üretim sürecinin işlemesi için yaşamsal önem taşıyan dış alımların yapılamamasına yol açıyordu. Tüm bunlar son iki yılda üretimde mutlak bir gerilemeye neden oldu. Öte yandan tekelci burjuvazinin kârları artarken gerçek ücretler ve maaşlar düşüyordu. Uluslararası Para Fonu'nun Türkiye'ye dayattığı program, derin bunalımın yükünü daha çok emekçilerin sırtına bindirmeyi ve Türkiye ekonomisini emperyalist merkezlere daha sıkı bağlamayı amaçlıyordu. Bu program, endüstri ve tarımda yapısal düzenlemeleri ve Türkiye'de bağımlı bir devlet tekel kapitalizmi ilişkilerini geliştirmeyi de içeriyordu. Bu programın gerçekleştirilmesi, tek elci burjuvaziden başka öteki burjuva kesimlerin ve orta katmanların da temsil edildiği ve emekçi yığınların protesto ve direnişlerinin gelişmesi için halâ legal olanaklar sağlayan sınırlı bir parlamenter demokrasiyle bile uyuşmuyordu.

Ülkede kapitalist sistemin yapısal bunalımı, politik bunalımlarla atbaşı gidiyordu. 1971–73 dönemindeki askersel rejimden sonra, egemen sınıfın «istikrarlı» bir hükümet oluşturma yolundaki tüm çabaları başarısızlıkla sonuçlandı. Ne burjuva reformist yönelimli Ecevit hükümeti, ne de açık gerici, Amerikancı Demirel hükümetleri bunalımla baş edemediler. İki büyük burjuva partisini (AP ve CHP'yi) sözde bir «ulusal birlik» hükümeti içinde birleştirme çabaları da bu partilerin bölünme tehlikesini göze almadan gerçekleştirilemedi. Son iki yılda sıkıyönetim boyunca gerçekleşen dolaylı ordu denetimi ve nihayet devirme öncesindeki 10 ay boyunca süren yarı askersel baskı rejiminin artan devlet terörü de başarısız kaldı.

Bu arada doğrudan doğruya CIA ve MİT'in faşist MHP'nin yardımıyla örgütlendiği ve küçük «sol» terörist gurupları kendine eş olarak alan paramiliter örgütlerin faşist terörü durmaksızın tırmandı. Son iki yıl içinde, egemen sınıfın «iç gerginlikler» stratejisine uygun olarak, demokratik hak ve özgürlüklerin kaldırılmasının koşullarını adım adım hazırlama, demokratik güçleri ve halk yığınlarını şaşırtma ve yıldırma göreviyle yükümlü olan bu terörizm, beşbin kişinin yaşamına mal oldu.

Yığınlar üstündeki bu etkiyi sürekli sağlayabilmek için terörizmin sürekli olarak daha üst aşamalara çıkartılması gerekiyordu. Ama günde 20 kişinin ölümüyle sonuçlanan bu tırmanma süreci giderek terörizmin kumanda merkezlerinin elinden kaçmaya ve denetlenemiyen patlamalara yol açma eğilimi gösteriyordu. Öte yandan devlet erkine karşı genel bir güvensizlik ve terörizme karşı birlikte ve örgütlü karşı çıkma görüşü halk arasında yaygınlaşıyordu. Kimi kentlerde halkın aktif kesimiyle faşist çeteler arasın-

da silahlı çatışmalar yer alıyordu. Bu kentlerde ya da kentlerin belli kesimlerinde faşist çeteler tüm ilerici güçlerin ortak savaşıyla geriletiliyordu. Partimiz bireysel terörizmin karşı devrimci özünü açığa çıkarırken gerek faşist çetelerle «sol» radikal gurupların yandaşlarının terörü gerekse bu her ikisiyle halkın savunma amaçlı eylemleri arasında ayırım yapıyordu.

Türkiye işçi sınıfı son yıllarda bu halk düşmanı gelişmelere karşı ardıcıl bir savaşım yürüttü. Bu yıllar beşyüzbinlik büyük 1 Mayıs gösterilerine, politik genel grevlere, fabrika işgallerine ve işçilerle polis arasında bir çok keskin çatışmaya, özellikle metalurji ve tekstil işçilerinin uzun süreli grevlerine tanık oldu. Ecevit hükümeti döneminde yığınların eylemliliğindeki göreceli durgunluk yerini sınıf savaşımının yeniden yükselmesine bırakıyor ve ne faşist çetelerin saldırıları ne de artan devlet baskıları bunu önleyemiyordu. Partimizin politik çalışmasıyla artan ölçüde açık politik hedefler kazanmaya başlayan işçi hareketi giderek daha geniş emekçi halk kesimlerini kendi çevresinde birleştiriyordu. İşçi sınıfının sendikal ve politik eylem birliği ve demokratik güçlerin birlik çabaları olumlu sonuçlar getiriyordu. Partimiz ile iki legal işçi partisi ve Kürt demokratları arasındaki eylem birliği adımları geliyordu. CHP sol kanadı artan ölçüde anti-emperyalist ve anti-tekel bir güç oluştururken bu partinin yönetimi sağa kayıyordu. Öte yandan dinsel ideolojisi olan MSP içinde anti-Amerikan eğilimler güç kazanıyordu.

22 Temmuzda Maden-İş sendikası başkanı faşistlerce öldürüldüğünde işçi sınıfı bu saldırıya 1 milyonluk bir genel grevle yanıt verdi. Cenaze töreni 350 bin kişinin katıldığı güçlü bir anti-faşist yığın eylemine dönüştü. Tüm halk kesimlerinde hatta polise varıncaya kadar devlet aparatı içinde Demirel hükümetinin Amerikancı ve halk düşmanı ekonomik ve sosyal politikasına karşı büyük huzursuzluk belirtileri ve protestolar boy veriyordu. Emperyalizmin dayatmalarına, ABD ile kölelik anlaşmasına, NATO'ya, onun barışı tehlikeye sokan çabalarına, tekellerin sömürüsüne, faşist saldırılara ve yarı askersel baskı rejimine yönelen aktif bir halk hareketi oluşmaya başlamıştı.

Bu gelişmelere koşut olarak politik bunalım derinleşiyordu. Demirel'in azınlık hükümeti kısa süre içinde parlamento desteğini yitirmişti. Cumhurbaşkanlığı seçimi yüzü aşkın tur sonunda sonuçsuz kalmıştı. Burjuva partileri arasındaki çelişkiler, bir «gölge hükümeti» durumundaki Milli Güvenlik Kurulu'nun üstüne basa basa istediği bir bölüm anti-demokratik zorbalık yasasının çıkarılmasını önlüyordu. CHP ile MSP'nin birlikte davranarak dışişleri bakanının Amerikancı politikasına karşı çıkmalarıyla bakanın düşmesine yol açmaları sonucunda ülke yeniden güncel bir hükümet bunalımının eşiğine geldi. O günlerde emperyalist yayın organları, ordu yönetiminin işe karışmasının güncelliğini vurguluyorlardı. 9 Eylül'de bir açıklama yaparak tüm anti-emperyalist ve anti-faşist güçlerin eylem birliğini savunan CHP sol kanadının baskısıyla, parti başkanı Ecevit işçi-

leri ve halkı eyleme çağırırdı. 10 Eylül'de TKP Genel Sekreteri Bilen yoldaş, partinin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle yaptığı konuşmasında bir kez daha halkımıza karşı yönelen emperyalist komplo karşısında ciddi bir uyarı yaptı, ve ülkenin tüm ulusal demokratik güçlerini bu tehlikeye karşı birlikte davranmaya çağırırdı. Ne var ki, anti-emperyalist ve demokratik güçlerin daha henüz başlangıç aşamasında bulunan eylem birliğindeki zayıflık ve eksiklikler, özellikle de CHP yönetiminin eylem birliğine karşı tutumu nedeniyle NATO'cu generallerin 12 Eylül'deki devirmesi önlemedi. Yarı askersel baskı rejimi açık bir askersel diktatörlüğe dönüştü.

Kendine «Milli Güvenlik Konseyi» adını takan cunta, ordu üst yönetimindeki 5 generalden ve ABD'nin güvenilir adamı ve devirmenin beyni olarak nitelenen bir genel sekreterden oluşuyor. Cunta parlamenter demokrasi kurumlarını kaldırdı, politik partileri yasakladı, tüm yasama yetkilerini kendinde topladı ve bir kukla hükümet oluşturdu. Sıkıyönetim tüm ülkeye yaygınlaştırıldı ve askersel makamlar olağanüstü yetkilerle donatıldı. Cunta yalnızca işçi sınıfı ve emekçi yığınları değil, aynı zamanda objektif olarak tüm burjuva parlamenter güçleri de karşısına almış bulunuyor.

Cunta başlıca üç noktada devrilen hükümetin politikasını şimdi askersel diktatörlük altında sürdürüyor.

Birinci olarak cunta, NATO'nun ve emperyalizmin çıkarlarını izliyor. ABD ile tüm köleleştirici anlaşmaları onaylıyor ve yenilerini yapmaya, AET ile ilişkileri geliştirmeye hazır olduğunu açıklıyor. Ege Denizi sorununda NATO'cu bir çözümü ve Yunanistan'ın NATO'nun askersel örgütüne geri dönmesini onaylamaya hazır olduğunu gösteriyor.

İkinci olarak cunta, yerli tekellerin de katılımıyla IMF'nin dayattığı önceki hükümetin ekonomik programını aynen sürdürüyor. Cunta uluslararası ve onlarla işbirliği içindeki yerli tekellerin çıkarlarının hizmetindedir.

Üçüncü olarak cunta, halk güçlerine karşı devlet terörünü daha geniş ve sert ölçülerde ve sistematik bir biçimde sürdürüyor. Cunta ilerici güçlere, öncelikle işçi sınıfı ve örgütlerine karşı cepheden bir saldırıya geçmiştir. 500 bin üyeli DISK yasaklanmıştır. «Terörizme karşı savaş» gerekçesi altında işçi önderleri ve sendika temsilcileri yığınsal olarak işten çıkarılıyor ve tutuklanıyor. On binlerce insan koğuşturuluyor, tutuklanıyor, bilinmeyen yerlere götürülüyor ve işkence ediliyor. Ülkenin doğusunda cunta, Kürt ulusal hareketine karşı büyük çaplı bir ezme hareketi sürdürüyor.

Yoldaşlar,

Partimiz bugün askersel diktatörlüğün terörüne karşın dimdik ayakta duruyor ve son derece zorlayan koşullarda savaşımını sürdürüyor. Koşullara uygun yeni örgütlenme ve savaşım biçimleri geliştiriyor.

Partimizin stratejik yöneliminde değişen bir şey yoktur. Bu bütünsel bir devrimci süreç içinde sosyalizme açılacak olan ileri demokratik bir dev-

rimi öngörüyor. Bu devrim ancak işçi sınıfının öncülüğünde ve tüm ulusal demokratik güçlerin ortak savaşımı ile, Ulusal Demokratik Cephe'nin yaratılmasıyla utkuya ulaşacaktır.

Nesnel olarak tüm halkın ve burjuvazinin geniş kesimlerinin çıkarlarına ters düşen bugünkü askersel diktatörlüğün yıkılması geniş politik ve sosyal güçleri birleştirecek bir savaşım hedefi oluşturuyor. Tekeller yanlısı diktatörlüğün ekonomik programının önlemleri, süregelen bunalımı daha da derinleştirmekten öteye bir sonuç getirmeyecektir. Emekçi yığınlar, en başta işçi sınıfı önümüzdeki dönemde pahalılığa, işsizliğe ve diktatörlüğün keyfi uygulamalarına karşı savaşımı yükseltecektir. Daha bugünden ülkenin çeşitli yörelerinde yapılan çok sayıda küçük eylemler bunun ilk göstergeleridir. Askersel diktatörlüğün halk içinde sağlam bir sosyal ve politik tabanı yoktur. Son yıllardaki sınıf savaşları ordu sıralarını da etkilemiştir. Bugün cuntayla uzlaşmış olan faşist bir gurubun yanısıra orduda yurtsever ve demokratik güçler de bulunuyor. Ordu halkın üstüne sürüldükçe ve askersel diktatörlük uzadıkça ordu içindeki çelişkiler de derinleşecek, ordu şimdiki görünüşteki birliğini koruyamayacaktır.

Belli koşullar altında askersel diktatörlük faşistleşebilir, yeni ve faşist devrimler olabilir ya da cunta belli bir süre sonra yerini parlamenter maskeli otoriter bir rejime bırakabilir. Ama askersel diktatörlük koşullarında cuntanın bir devrim yoluyla yıkılmasına yol açabilecek devrimci bir halk hareketinin gelişmesinin olanakları da oluşabilir. Bu olanağın gerçekleştirilmesi öncelikle partimizin politik-ideolojik ve örgütsel güçlenmesine ve tüm anti-emperyalist ve demokratik güçlerin savaşım birliğine bağlı olacaktır.

Tüm bu gelişme olanaklarının varlığı bugünkü durumun özgüllüğünü oluşturuyor. Bu karmaşık koşullarda esnek bir politika izlemek ve aynı zamanda savaşımı ardıcıl olarak devrimci amaçlara yöneltmek gerekiyor.

Askersel cunta kendi varlığını haklı göstermek için terörizmden ve burjuva parlamenter rejimin bunalımından yararlanmaya çalışıyor. Sözde «hem sol hem de sağ terörizmin kökleri kurutulduktan sonra» ve «demokrasi sağlam temellere oturtulduktan sonra» geri çekileceğini açıklıyor.

Askersel cuntanın sözde «aşırı uçlara karşı savaşım» ve «demokrasiye dönüş» üzerine yaptığı açıklamaların güncel-pratik anlamı, diktatörlüğü daha da yalıtılmaktan korumak, cuntaya karşı birleşebilecek güçleri bölmek, işçi sınıfına ve ilerici güçlere karşı saldırıyı daha kolay yürütebilmektir. Eğer cuntacı generaller amaçlarına ulaşabilirlerse, bu yalnızca demokratik güçlerin savaşımını son derece zorlaştırmakla kalmayacak, aynı zamanda rejimin faşistleşmesi tehlikesini de artıracaktır.

Eğer bugün, görünüşte parlamenter ama özünde otoriter bir baskı rejimine geri dönüşü sözde kolaylaştırmak amacıyla askersel cuntanın halk düşmanı ve ulusal çıkarlara ters girişimlerine göz yumulursa, bu yalnızca

askersel diktatörlüğün güçlenmesini kolaylaştırır ve demokratik güçleri zayıflatır. Bu nedenle hangi amaçları izlerlerse izlesinler demokratik güçlerin önünde askersel diktatörlüğe karşı birleşmekten, ulusal çıkarlar ve halkın ekonomik ve demokratik istemleri için savaşıma aktif olarak katılmaktan başka bir yol yoktur.

Güncel taktik amacımız, cuntanın uluslararası ve ulusal planda yalıtılması, en geniş politik ve sosyal güçlerin cuntayı devirme amacıyla birleştirilmesi ve harekete geçirilmesidir. Bu politik güçler, işçi partilerinden, Kürt ulusal hareketinden, CHP ve MSP'den, küçük burjuva radikal akımlardan ve ordu içindeki yurtsever güçlerden oluşuyor. İşçi sınıfı, köylülük, orta katmanlar ve burjuvazinin cuntanın ekonomik politikasından zarar gören kesimleri nesnel olarak diktatörlüğe karşı hareketin sosyal tabanını oluşturuyor. Tekeller arasındaki ve bizzat cunta içindeki olası çelişkilerden akıllıca yararlanmak gerekiyor. Askersel diktatörlüğe karşı politik platformun anti-emperyalist, anti-tekeli ve demokratik bir yönelimi olmalıdır.

İşçi sınıfının birliği, adı geçen güçlerin savaşıma çekilmesinde son derece önemli bir rol oynayacaktır. İşçi hareketinin politik ve sendikal birliği yolundaki çabalarımızı güçlendirerek sürdüreceğiz. Bugün birlikten yana etkenler nesnel olarak artmıştır. Gençlik hareketinde birlik eğilimlerini geliştirmeye devam edeceğiz.

Cuntacı generallerin ulusal ve sosyal demagojisine karşı özellikle anti-emperyalist içeriğinden soyutladıkları Kemalizm maskesini yüzlerinden indirmek ve politikalarının sınıf özünü ortaya koymak için, halk yığınlarını «ideolojiszleştirme» ve «depolitize etme» yönelimlerine karşı, anti-komünizm ve anti-sovyetizmin tüm biçimlerine karşı ideolojik savaşımın yükseltilmesinin önemi daha da artmıştır. Kadrolarımızın ideolojik düzeyinin daha da geliştirilmesi ve Marksizm-Leninizm'in arılığının savunulması, sağ ve «sol» oportünizmin her türüne karşı başarılı bir savaşımın ön koşulu. Şimdiki durumda sağ ve «sol» oportünizm, hem diktatörlüğe karşı tüm güçlerin geniş birliği hem de diktatörlüğe karşı savaşımın devrimci yönelimi için tehlike oluşturuyorlar.

Değerli yoldaşlar ve dostlar,

Emperyalizme ve NATO'ya karşı, işbirlikçi tekeli burjuvaziye, büyük toprak sahiplerine ve onların çıkarlarının temsilcisi olan askersel diktatörlüğe karşı savaşımında proletarya enternasyonalizmi her zaman bizim için yenilmez bir güç kaynağı olmuştur ve olacaktır.

İlginiz için teşekkür ederim.

Brüksel'de yapılan Avrupa kapitalist ülkeler komünist partilerinin «Bunalım – Avrupa Enternasyonu – İşçi sınıfının ve demokratların savaşımlı» konulu toplantıda Türkiye Komünist Partisi temsilcisinin yaptığı konuşma

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına kapitalist Avrupa ülkeleri komünist partilerinin «Bunalım, Avrupa entegrasyonu, işçi sınıfının ve demokratların savaşımlı» konulu toplantısına daveti için Belçika Komünist Partisi'ne ve bu toplantının hazırlık çalışmalarına katılan tüm kardeş partilere yürekten teşekkür ederiz.

12 Eylül'den bu yana Türkiye'de tüm parlamenter kurumları yok eden ve her türlü insan haklarını sınırsız baskılar ve terör önlemleriyle ayaklar altına alan bir açık askersel diktatörlük vardır. ABD emperyalizmi NATO'nun egemen güçlerinin ülkemize dayattığı bu diktatörlüğü, Ortak Pazar da onaylayıp destekliyor. Konuşmamızda, Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapı-sındaki gelişmeler, bunalımın koşulları, emperyalist tekellerin rolü, ülkemizdeki sınıf savaşımlı ve cuntanın erke el koyması arasındaki bağlantıları göstermeye çalışacağız.

Türkiye, sosyo-ekonomik gelişme düzeyi açısından ele alındığında, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. Bir tarım-sanayi ülkesi olarak iki temel özelliğe sahiptir: Geri kalmışlık ve emperyalizme bağımlılık. Böyle bir temel üstünde hızlı bir tekelleşme süreci görülmektedir. Bu, özellikle, emperyalizme en bağımlı ve teknolojik açıdan en gelişkin olan sektörlerde daha da açık gözlenmektedir. Buna paralel olarak banka ve sanayi sermayelerinin kaynaştığını ve bir finans oligarşisinin hızla güçlendiğini görüyoruz.

Bu sürecin temel özelliği, doğrudan yabancı sermayenin etkisi altında gelişmesidir. Bugün Türkiye'deki tüm tekellerin, yabancı sermaye ile sıkı bağları vardır, ve işbirlikçilik, bunların ortak paydasıdır. Örneğin yerli tekellerin başında bulunan Koç gurubu Türkiye'de yaklaşık olarak 100 yabancı tekeli temsil etmektedir. Yabancı sermaye, özellikle de yabancı devlet tekeli sermayesi, tekelleşme sürecinde belirleyicidir ve bu sürecin katalizatörü olarak etkiye bulunmaktadır.

Yabancı yatırımların yüzde 30'una sahip olan ABD sermayesi birinci sıradadır, onu Federal Alman sermayesi izlemektedir. Burada yatırılan yabancı sermayenin büyüklüğü değil, emperyalist ve yerli tekeller tarafından yapılan bağımlı «üretimi yönlendirme» mekanizması önemli bir rol oynamaktadır. Ulusal yeniden üretim mekanizmasının böylece engellenmesi sonucu, gerçek bir sanayileşme yerine, emperyalist tekellere bağımlı bir montaj sanayi ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak kapitalist geniş-

letilmiş yeniden üretim, kapitalist-emperyalist pazara bağımlı olarak gerçekleştirilmektedir.

Tarımda çalışabilir nüfusun yüzde 60'ının çalışmasına karşın, bu sektör ulusal gelirin yalnızca yüzde 23'ünü sağlamaktadır. Kuşkusuz bunu yalnızca üretici güçlerin geriliği ile açıklayamayız. Üretim ilişkilerinin karakteri de belirleyici bir rol oynamaktadır.

Toprak mülkiyetinin bir avuç büyük toprak sahibinin elinde toplanmış olması ile küçük mülkiyetin yaygınlığı, tarımın temel özellikleridir. İster büyük toprak sahipliği biçiminde olsun, isterse ortakçılık biçiminde olsun, yarı feodal kalıntılar giderek kapitalist bir nitelik kazanmakta ve kapitalist ilişkileri, bunlarla içiçe geçerek, «kirlenmektedir».

Tarımın geri yapısı, ulusal üretim mekanizmasına olumsuz bir etkide bulunmaktadır. Bu da, 1975-76 yıllarına dek uzun yıllar tarımdan sanayiye kaynak aktarımı yapılamamasının nedenlerinden birisidir. Öte yandan sanayide de bir avuç kapitalist tekellerin yanı sıra, büyük sayıda küçük işletme bulunmaktadır. Ve uzun yıllar prekapitalist ve kapitalist yapıların kesişme noktasında duran, aşırı oranda büyümüş ve asalak bir karakter almış olan bir ticaret sermayesi vardır.

Türkiye'de kapitalizmin temel çelişkisinin somut tarihsel gelişmesine yalnızca yarı feodal ilişkiler ya da küçük üretim değil, bunun yanı sıra kapitalizmin çeşitli gelişme aşamalarına özgü, karmaşık ve özgül bir biçimde yanyana varolan biçimlenmeler de etkide bulunmaktadır: Serbest rekabet dönemi ilişkileri, tekelci kapitalizm ilişkileri, devlet kapitalizmi ilişkileri ve şimdi de oluşmaya başlayan devlet tekelci kapitalizmi ilişkileri.

Eski ve yeni ilişkilerin içiçe geçmesi, sanayi ve tarımda üretici güçlerin nesnel gelişme eğilimi önünde dev bir engel oluşturmaktadır.

Türkiye devleti, yalnızca egemen sınıfın elinde bir baskı aracı değildir. O, aynı zamanda ekonomik bir güçtür. Devletin ekonomiyi düzenleme işlevi ile kapitalist işletmeciliği olmaksızın yeniden üretimin gerçekleşmesi düşünülemez. Devlet işletmeleri, sanayideki değerlerin yaklaşık yüzde 50'sini üretmektedirler.

Günümüzde yeni bir özellik de, ekonomik önlemlerin giderek daha fazla devlet tekelci kapitalizmi niteliklerini almalarıdır. Bütçe, devletin ekonomik düzenlemeleri aracılığıyla giderek daha fazla yabancı tekellerin hizmetine verilmektedir.

Türkiye ordusunun başındaki generaller, tekelci burjuvazi ile sıkı sıkıya kaynaşmışlardır. 1961 yılından bu yana hızla gelişen OYAK bugün ülkemizdeki en büyük tekelci guruplarından. Devletin askersel aygıtı ile tekellerin kaynaşmasının diğer bir tipik olgusu da kişisel birliklerdir. Çok sayıda general emekliye ayrıldıktan sonra tekellerin ve bankaların yönetim kurullarında görev almaktadır. Örneğin bundan önceki genel kurmay başkanı Semih Sancar, ülkenin ikinci büyük tekel gurubu Sabancı'ların

bankası olan Akbank'ın yönetim kurulu üyesidir. Ondan önceki ise Dünya Bankası'nın bir uzantısı olan Sanayi ve Kalkınma Bankası yönetim kurulundaydı. Tekelci devlet gelişmesinin çerçevesi içerisinde özgül bir askersel-sanayi kompleksinin ilk işaretleri de görülüyor.

Türkiye ekonomisi, tarihinin en derin bunalımı içerisinde. 1977'den bu yana gerileyen büyüme oranı 1979'da «O» olmus, hatta sıfırın altına düşmüştür. Sanayideki düşük istihdam yüzde 50'nin altındadır ve bu yüzde 20'lik yüksek bir işsizlik oranında yansımaktadır.

Gerek özel sektördeki, gerekse devlet sektöründeki yatırımlar durmuştur. Son üç yılda ortalama enflasyon oranı yüzde 60'tır. 1980 Nisan'ından bu yana bu oran bir yıl öncesi aynı aylara oranla yüzde 100'ü geçmiştir. Enflasyonun ve bunun sonucu yapılan devalüasyonların sonucu olarak halkın satın alma gücü düşmekte, ulusal gelir tekeller yararına yeniden dağıtılmakta, dış ticaret bütçesi daha da kötüleşmektedir. Federal Almanya, Türkiye'nin dış ticaret ilişkilerinde yüzde 20'lik payla birinci sırayı almaktadır. Avrupa Ekonomik Topluluğu ülkelerinin toplam payı ise yüzde 40'tır. Yapılan hesaplara göre, Türkiye'nin, ABD ve Federal Almanya başta olmak üzere, emperyalist devletlere ve kurumlara olan borcu 20 milyar doları aşmıştır.

Gerçek ücretler üç yıl içerisinde (1976–1979) yüzde 41 gerilemiştir. Zanaatkarların ve küçük işletmecilerin iflasları hızla sürmektedir. Örneğin, İstanbul'da bakkalların sayısı 1979 yılında 22 binden 16 bine düşmüş, yani yüzde 30'luk bir azalma göstermiştir.

Buna karşılık tekellerin kârları kesintisiz tırmanmaktadır. Tekellerin «resmi» açıklamalarına göre, 1978 yılında 300 büyük sanayi işletmesinin brüt kârı 23 milyar 546 milyon TL'sidir. Bu verilere göre bile tekellerin kârları bir yılda yüzde 63 artmıştır.

Durum açıktır: İşçiler ve küçük mülk sahipleri kaybederken, tekeller ve emperyalizm, yani günümüzdeki ekonomik bunalımın başlıca sorumluları kazanıyorlar.

Bağımlı yeniden üretim mekanizması nedeniyle 1973–77 yılında Türkiye'nin dış ticaret açığı ile dış satımı arasındaki oran yüzde 170,8'i bulmuştur. Bunun bir sonucu da yeni ve daha da köleleştirici kredi anlaşmalarının gündeme gelmesi ve bağımlılığı daha da artıran önlemlerin alınmasıdır. Bu ise bunalımın başlıca etkeninin güçlenmesi demektir. Öte yandan devletin aldığı her türlü anti-kriz önlem, tekellerin çıkarlarına işledikleri için, ekonomide durgunluğa neden olmaktadır.

Türkiye'nin kapitalist ekonomisinin durumu böyleyken, emperyalist finans

kuruluşları, başta Uluslararası Para Fonu, Türkiye'ye kredi vermek için «yeni» bir ekonomi politika dayatmışlardır.

Bu koşulların belirlenmesinde ABD emperyalizmi ile Federal Almanya emperyalizmi belirleyici bir rol oynamaktadır. Federal Almanya Maliye Bakanı Matthöfer'in koordine ettiği emperyalizmin Türkiye'yi destekleme eyleminin politik anlamı, bu programı uygulamak için bugün Türkiye'de askersel bir cuntanın işbaşına gelmesiyle ortaya çıkıyor.

«25 Ocak kararları» olarak bilinen bu ekonomik politikayı, önceki Demirel hükümetinin ekonomik danışmanı ve şimdiki askersel cuntanın başbakan yardımcısı olan Turgut Özal hazırlamıştır.

Bu program şu önlemleri içermektedir:

1. Devlet, yabancı sermayeyi çekmek için daha elverişli koşullar yaratacak ve Ortak Pazar ile bütünleşme süreci hızlandırılacaktır.

2. Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi süreci hızlandırılacaktır. Devlet, yabancı sermaye ile sıkı sıkıya kaynaşmış olan tekelsel kapitalizmin oluşmasını hızlandırmak yönünde çaba harcayacaktır.

3. Devletin ekonomik işlevi, yerli ve yabancı tekelsel sermayenin sınırsız değerlendirilmesi yönünde olacaktır. Bağımlı bir devlet tekelsel kapitalizmi eğilimi hız kazanacaktır. Uzun süre genel kapitalist çıkarlara hizmet eden devlet işletmeleri, yapısal değişiklikler sonucu, tümüyle yerli ve yabancı tekelcilerin çıkarlarına bağımlı kılınacak ve bunların bir bölümü tekelere verilecektir.

4. Tarımın yapısı öyle bir biçimde değiştirilecektir ki, bundan tümüyle yerli ve yabancı tekelsel sermaye yararlanma olanağı kazanacaktır. Bugüne dek vergilendirilmeyen tarıma vergiler konacaktır. Tarımdan sanayiye kaynak aktarımı süreci hızlandırılacaktır.

5. Ücretler ve maaşlar dondurulacak, emekçi köylülük, zanaatkarlar ve tüm tekel dışı tabakalar daha fazla talan edilecektir. Bu, devletin tekelcilerin yararına para-mali ve bütçe politikası aracılığıyla gerçekleştirilecektir.

6. Bütün bunları gerçekleştirmek için, son olarak ülkede «mezar sessizliği ve köle çalışması» denilebilecek bir «sosyal barış» sağlanmalıdır. Grevler, sınıf sendikaları ve toplu sözleşme sistemi ya kaldırılacak ya da etkisiz kılınacaktır.

Açıktır ki, Türkiye'nin bunalımlı parlamenter politik sistemi içinde ve sınıf savaşının somut koşullarında bu işçi ve halk düşmanı kararların uygulanması olanaksızdı. Bu nedenle tekelsel burjuvazi ve emperyalist finans kuruluşları, uzun bir zamandan beri «stabil bir rejim» istemekteydiler. Dahası, İran'da Şah rejiminin devrilmesinden ve Afganistan Devrimi'nin daha yüksek bir aşamaya yükselmesinden sonra, bir ileri karakol olarak Türkiye'nin ciddi konum kayıplarını yeniden ele geçirmek isteyen emper-

yalizm açısından stratejik önemi de artmıştı. Bu nedenle ve ayrıca emperyalizm için belirleyici olan sistemin ayakta tutulması ve pekiştirilmesi nedeniyle, Pentagon ve NATO, Türkiye’de «stabil bir rejimin» kurulmasından yanaydılar.

Şimdi Türkiye’de tüm bu istemleri yerine getirmek için erke gelen bir askersel diktatörlük vardır. Erke gelir gelmez bu diktatörlük işçi ve halk düşmanı kararları gerçekleştirmeye başlamıştır. Var gücüyle işçi sınıfına saldırmaktadır. Sınıf sendikaları ve grevler yasaklanmıştır. İşçi sınıfı önderleri tutuklanıyor. Ücretler fiilen düşürülmüştür. En geniş yığınların temel gıda maddelerine zamlar yapılmıştır. Sınırlı burjuva demokratik hak ve özgürlükler bile kaldırılmıştır.

Tekelci burjuvazi ve devlet, askersel devirmeden önce ekonomik bunalımın yükünü işçi sınıfına yüklemek için yalnızca ekonomik önlemlerle yetinmemişlerdir. Faşist çetelerin terörü ile devlet terörünün sivri ucu işçi sınıfına yöneltilmiş, ancak işçi sınıfının savaşım gücü kırılamamıştır.

İşçi sınıfı, ekonomik bunalımın yükünün omuzlarına yıkılmasına karşı savaşmış, yılbaşında greve çıkmıştır. Ağustos ayında 207 işletmede 55 bin işçi grevdeydi. Bunların 50 bini DİSK’e üye idi. Bunlardan 20 bini Maden-İş’e, 15 bini ise Tekstil Sendikasına üye işçilerdi. Askersel cunta erke el koyana dek grevlerin ve grevcilerin sayısı günden güne artmaktaydı.

Öte yandan Demirel hükümeti, 80 bin işçinin grevini, «ulusal güvenliğe aykırı» olma gerekçesiyle 90 gün ertelemişti. Devirmenin gerçekleştiği haftanın sonunda bu işçiler de greve çıkmaya hazırlanmaktaydılar.

İşçi sınıfının sendikal birliği yolunda da adımlar atılmıştı. Maden-İş’in otomobil iş kolunda bağımsız bir sendika ile ortaklaşa greve çıkması, cam iş kolunda DİSK ile Türk-İş’e bağlı sendikaların işbirliği, güçlü bir etki yaratan bu eylem birliğinin örneklerindendir.

İşçi sınıfının ardıcıl savaşımı, diğer emekçi katmanları da etkiledi. Örneğin Ağustos ayında sağlık emekçileri, ağır ve haksız vergiler nedeniyle greve çıktılar.

Bu arada emekçi köylülüğün kooperatif hareketi de gelişti. Bu katmanlar, ekonomik önlemlerin kendilerine dokunduğu ölçüde, örneğin taban fiyatlarının düşük tutulması durumunda – bu önlemlere karşı çıktılar. Askersel cuntanın «ideolojik kooperatif hareketine» saldırılarının bir nedeni de burada aranmalıdır.

Kısaca sınıf savaşımının bu yıl içerisindeki önemli anlarını ve görülmüş biçimlerini özetleyelim. Samsun tekel işletmelerinde yıl başlarında yığın-sal işten atmalarla başlayan olaylar, faşistlerin bu işyerinde örgütlü sen-

dikanın İstanbul şube başkanını öldürmelerinden sonra doruk noktasına ulaştı. İşletmenin 12 bin işçisi greve çıktı. Polis ve ordu birlikleri işletmeleri işgal ettiler. Grev zorbalıkla kırıldı.

Bunu İzmir'deki Tarış işçilerinin yiğit direnişi izledi. Demirel hükümetinin bu tarım-sanayi işletmesinden binlerce işçinin işine son verme kararı almasından sonra, işletmenin 11 bin işçisi greve çıktı. Yasağa karşı, İzmir'deki 100 bin işçi, bir dayanışma grevi başlattı. Tarış işçilerini ezmek için şimdiki cuntanın «güçlü adamı» general Saltık komutasındaki İzmir'deki 4. ordu görevlendirildi. Saltık komutasındaki zırhlı birlikler ve helikopterler harekete geçirildi. Silahlı kuvvetler ancak uzun ve zorlu operasyonlardan sonra işçilerin direnişini kırabildi.

Sıkıyönetim komutanları, 1 Mayıs kutlamalarını yasakladılar. Bu yasağa karşı ülke çapında 30 Nisan 1980'de bir genel grev yapıldı. Binlerce işçi ve sendikacı tutuklandı.

Ünlü sendika önderi, Maden-İş sendikası başkanı Kemal Türkler'in faşistlerce öldürülmesinden sonra ülkenin dört bir yanından bir milyon emekçinin katıldığı, Türkiye tarihinin en büyük politik genel grevi yapıldı. Kemal Türkler'in cenaze töreni 350 bin işçinin, emekçinin ve demokrasinin katılımıyla güçlü bir anti-faşist gösteriye dönüştü.

Türkiye işçi sınıfı tüm savaşımelerde çok zengin deneyimler topladı. Aynı zamanda Türkiye Komünist Partisi ile işçi partileri arasında, tüm demokratik ve anti-emperyalist güçlerin işbirliğine elverişli etkilerde bulunan politik eylem birliği süreci de geliyordu.

Askersel cuntanın başı Evren erke el koyduktan sonra yaptığı ve politik yönelimini açıklayan konuşmasında, «Türkiye ile Ortak Pazar arasındaki ilişkilerin sürdürüleceğini» vurguladı. Evren'in bu açıklaması, bu yılın Nisan ayında yayınlanan TİSK'in çalışma raporunun çizgisindedir. Bu raporda, «ekonomik ve politik nedenler Türkiye'nin ivedi olarak, Ortak Pazar ile bütünleşmesini zorunlu kılmaktadır» deniyordu.

Bu nedenler incelenirse, şunlar saptanır:

Birinci olarak, yabancı tekellerle işbirliği yapan, onlara göre geri bir konumda bulunan ve iç pazarı kendi başlarına geliştirmekten aciz olan yerli tekellerin kapitalist düzeni ayakta tutmak ve geliştirmek için Avrupa Topluluğu tekellerinin desteğine gereksinimleri vardır.

İkinci olarak; işçi sınıfının ve anti-emperyalist demokratik güçlerin keskinleşen bunalım koşullarındaki savaşımını bastırmak için bu tekellerin AET'nin devletler üstü kurumlarının desteğine gereksinimleri vardır.

Üçüncü olarak: Tekelci burjuvazi, Yunanistan, Portekiz ve İspanya'nın

AET'ye katılmaları sonucu tarım ve hamıradde alanında rekabet gücünün azalmasından korktuğu için AET'ye girilmesini istemektedir.

AET'nin temelde Türkiye ile ilişkilerin kurulmasından yana olan politikasını ise başlıca su çıkış noktaları belirlemektedir:

Birinci olarak: Emperyalist sistemin bağımlı bir parçası olan Türkiye'deki kapitalist düzenin sağlamlaştırılması, güven altına alınması ve NATO'nun güney kanadının güçlendirilmesi.

İkinci olarak: Entegrasyonun Türkiye'ye genişletilmesi aracılığıyla Batı Avrupa'daki emperyalist merkezin sağlamlaştırılması ve Türkiye'nin Sovyetler Birliği'nden ve öteki sosyalist ülkelerden yalıtılması.

Üçüncü olarak: AET çerçevesi içindeki devlet tekelci yeniden üretimin genel koşullarının, yeni bir işgücü kaynağıyla yeni bir pazarla, yeni ham maddelerle ve yatırım alanlarıyla iyileştirilmesi.

Dördüncü olarak: Türkiye'nin ekonomik ve politik bağımlılık ilişkilerinin derinleştirilmesi aracılığıyla AET'nin baş ülkelerindeki işçi sınıfına ve demokratik güçlere karşı savaşta elverişli konumların elde edilmesi.

Ekonomideki bunalımlı gelişmenin derinleşmesinde belirleyici olan bu kolektif yeni-sömürgeci organizmayla yapılan ve bugüne dek yürürlükte olan Katma Protokol Anlaşmasının sonuçları, tam üyelik gerçekleştiği zaman nelerin olabileceğini kolaylıkla göstermektedir. AET çerçevesindeki bir devlet tekelci bütünleşmesinin, bir yandan bağımlı ülkelerdeki ekonomik bunalımların derinleşmesine yol açarken, öte yandan da kapitalist bunalımın yükünü baş ülkelerdeki işçi sınıfının yanı sıra bağımlı ülkelere de yüklemekte olduğu ortaya çıkıyor.

Ayrıca Türkiye örneğinde görüldüğü gibi, ABD emperyalizminin yanı sıra AET çerçevesindeki devlet tekelci bütünleşmesi de bağımlı ülkelerde bunalım koşullarında, burjuva demokrasinin budanmasından açık bir askersel diktatörlüğün kurulmasına dek gerici girişimleri desteklemektedir.

Bu eğilim, emperyalist entegrasyonun özünden, çeşitli ülkeler ekonomilerinin – kendi içinde çelişkili – tekelci sermaye yararına bölgesel devlet tekelci kaynaşmasından ortaya çıkıyor. Bu uluslararası devlet tekelci birleşmesi aracılığıyla, bu bölgedeki emperyalist güçler, başında Sovyetler Birliği bulunduğu dünya sosyalizmiyle dünya çapındaki çatışmaları için, işçi sınıfının ezilmesi ve sömürülmesi için ve ulusal kurtuluş hareketine karşı savaşta birleştirilmek isteniyor.

Bu bağlantıyı Lenin, başka tarihsel koşullarda da olsa, göstermiş ve şöyle demiştir: «Avrupa'da sosyalizmi ortaklaşa ezmek ve talan edilen sömürgeleri ortaklaşa korumak konusunda Avrupalı kapitalistin bir anlaşması olarak, bu anlamda, Avrupa Birleşik Devletleri olasıdır.» (Lenin, Yapıtlar, c. 21, s. 345)

Türkiye Komünist Partisi, kararlı bir biçimde ulusal bağımsızlık ve ege-

menlik yolunda savaşım verdiği için, ABD emperyalizmine ve NATO'ya bağımlılığa karşı olduğu kadar, AET ile bütünleşme yönündeki tüm çabalara karşı da ardıcıl bir savaşım vermektedir.

Türkiye Komünist Partisi, barış, demokrasi ve sosyalizm için savaştığı için, ülkemizdeki toplumsal ilerlemeye karşı gericiliğin bir duvarı olan askersel diktatörlüğün emperyalist desteklerinden birisi olan AET'ye girme yönündeki tüm çabalara kararlı bir biçimde karşı çıkmaktadır.

Partimizin programı, «TKP'nin Ortak Pazar'a karşı Avrupa işçi sınıfının savaşımını desteklemesini» öngörmektedir. Kardeş komünist partilerin bu amaçla somut bir eylem birliğine geçmelerini, ülkelerinde işçi sınıfının ve demokrasi güçlerinin ortak savaşımını güçlendirmeleri ve daha etkin bir biçimde koordine etmeleri açısından zorunlu görüyoruz.

Burada, ıplak terör koşullarında emperyalizm yanlısı askersel diktatörlüğe karşı savaşım veren Türkiye işçi sınıfıyla ve Türkiye halkıyla dayanışmaları için tüm kardeş partilere teşkkr ederiz.

Küba Komünist Partisi'nin II. Kongresine katılan TKP delegasyonu adına yapılan konuşma

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve tüm Türkiye komünistleri adına, kardeş Küba Komünist Partisi'nin II. Kongresine devrimci savaş selamlarımızı iletir, Kongrenize büyük başarılar dilerim.

Değerli yoldaşlar,

Bugün insanlığın önünde duran baş sorun, barışı koruma, gerginliği azaltma, nükleer bir savaş önleme sorunudur.

Sovyetler Birliği'nin ve Varşova Paktı üyelerinin, ortaya koyduğu yeni öneriler bu en temel sorunun çözümü yolunda yapıcı ve gerçekçi adımlardır. Barışı güvenceye alacak olan dünya barışsever güçlerinin ortak çabaları ve savaşımıdır.

Türkiye Komünist Partisi, Küba Komünist Partisi'nin II. Kongresi'ne, ABD emperyalizmine ve onun saldırgan, yayılmacı politikasına karşı, Amerika anakarasında yer alan bir savaşım forumu olarak yüksek değer biçiyor.

Biz Türkiyeli komünistlerin bilincinde ve yüreğinde Kübalı komünistlerin, ülkelerini emperyalist boyunduruktan kurtaran ateşli yurtseverler, Küba'da sömürsüz, baskısız, insanca bir yaşam kuran utkan devrimciler, Amerika anakarasında ilk kez sosyalizmin bayrağını yükseltme onurunu taşıyan öncüler olarak seçkin bir yeri vardır.

Küba halkı ve Küba komünistleri 22 yıl gibi oldukça kısa bir sürede, bağımlı ve geri kalmış bir ülkede, geleceğine güvenle bakan sosyalist bir devlet yaratmış olmakla ne kadar övünseler azdır. Devrimci Küba'nın sosyalist kuruculuktaki başarıları, herşeyden önce Marksist-Leninist partinin öncülüğünde işçi ve köylülerin her türlü engeli aşacak devrimci büyük bir güç oluşturduğunu gösteriyor.

Küba Komünist Partisi'nin I. Kongresi'nin kararları doğrultusunda sosyalist Küba zorluklara karşın her alanda önemli adımlar attı. Şimdi Küba halkı, Küba Komünist Partisi'nin öncülüğünde-sanayileşme, emek verimliliğini artırma yolunda yeni adımlar atmaya hazırlanıyor.

Küba işçi ve emekçilerinin, sosyalist kuruculuğa ve ülke yönetimine daha etkin katılmasını sağlamaya, sosyalist demokrasiyi yeni aşamalara yükseltmeye yöneliyor. Halkın refahını yükseltmek, toplumun tüm üyelerinin bilgi, beceri ve yeteneklerinin çok yönlü gelişmesini sağlamak yolunda yeni hedeflere doğru ilerliyor.

Küba devriminin etkusu, dünyanın en uzak köşesindeki devrimci hare-

ketlerin Sovyetler Birliği'nin ve dünya sosyalist sisteminin enternasyonalist dayanışmasına güvenebileceğini, böylesi bir yardım olmaksızın utkunun kalıcı olamayacağını gösteren somut bir örnektir.

Proletarya enternasyonalizmi okulunda yetişmiş Kübalı komünistler, onların savaşkan partisi proletarya enternasyonalizmine bağlılığın somut örneklerini veriyor.

Sosyalist Küba, dünya sosyalist sisteminin Amerikan anakarasındaki yıkılmaz kalesi olarak yalnız bu yarımküredeki devrimciler için güç ve esin kaynağı olmakla kalmıyor. Afrika'da, Asya'da halklara, kurtuluş savaşçılarına enternasyonalist yardım elini uzatıyor. Sosyalist Küba Bağlantısızlar Hareketi içinde sahip olduğu saygınlık ve etkinlikle ulusal kurtuluş hareketleriyle dünya sosyalist sistemi arasındaki bağlaşıklığı geliştirmekte önemli katkılarda bulunuyor.

İşte tüm bu nedenlerle başta ABD olmak üzere, tüm emperyalist güçler sosyalist Küba'ya derin bir kin duyuyor.

ABD emperyalizmi Küba'ya karşı ekonomik abluka, yalan ve askersel tehditten oluşan isterik bir kampanyayı ardıcıl sürdürüyor.

Son Küba karşıtı kampanya, emperyalizmin soğuk savaşı hortlatmayı hedefleyen yeni karşı devrimci global stratejisinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Küba Komünist Partisi'nin öncülüğünde Küba halkı, Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerin, uluslararası işçi sınıfı hareketinin, ulusal kurtuluş savaşçılarının dayanışması ile ABD emperyalizminin saldırılarını her seferinde boşa çıkarıyor. Bu saldırılar Latin Amerika'da devrimci fikirlerin devrimci savaşların etkisini engelleyemiyor. Nikaragua ve Grenada halklarının etkisi bunun en açık örneğidir. El Salvador halkı, utku yolunda çetin bir savaş veriyor. Karayipler, Latin Amerika halklarının yükselen anti-faşist, anti-emperyalist devrimci savaşımı bunu kanıtıyor.

Değerli yoldaşlar,

12 Eylül 1980'de Genel Kurmay Başkanının yönetimindeki bir askersel cunta Türkiye'de yönetime el koydu. Emperyalizm ve işbirlikçi tekellerden yana bir askersel diktatörlük kuruldu. Parlamento dağıtıldı, Anayasa kaldırıldı. Tüm politik partiler, ilerici sendikalar ve dernekler yasaklandı. Demokratik hak ve özgürlükler tümüyle ortadan kaldırıldı. Ülkenin tümü sıkı yönetim altına sokuldu. Onbinlerce kişi gözaltına alındı, binlerce kişi tutuklandı, tutuklanıyor. Şimdi Türkiye'de hapishaneler, işkence evleri dolup boşalıyor.

Türkiye'deki son gelişmeler, emperyalizmin, özellikle ABD emperyalizminin dünya çapındaki politikasıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Bu saldırgan, yayılmacı ve hegemonyacı politikada Afganistan ve İran'daki gelişmelerden sonra, petrol açısından belirleyici öneme sahip olan Orta Doğu böl-

gesi özellikle öne çıkıyor. Bu durumda Orta Doğu'nun en batısında yer alan, Sovyetler Birliği'ne komşu olan, topraklarında çok sayıda NATO ve ABD üsleri, nükleer silahlar bulunduran NATO üyesi Türkiye'nin artan stratejik önemi açıktır. Öte yandan Türkiye, son yıllarda emperyalizm için istikrarlı bir ülke olmaktan çıkmıştı. Ülke, emperyalizme bağımlı kapitalist gelişme çabalarının yol açtığı yapısal bir ekonomik bunalımdan kaynaklanan, derin sosyal ve politik bunalımlar içindeydi. Enflasyon oranı %100'ü aşmış, ulusal üretim son iki yıl içinde artan ölçüde düşmüştü. Çalışabilir nüfusun %25'ini oluşturan 5 milyon kişi işsizdir. Ardarda yapılan devallüasyonlarla TL'nin dolar karşısında değeri 3 yılda 19 TL'den 89 TL'ye düştü. Dış borçlar 20 milyar dolara ulaştı. Dış ödemeler dengesi 1980'de 3 milyar dolar, yani ihracatının iki katı düzeyinde açık verdi.

Derin ve süregelen ekonomik bunalımı, emperyalizm ve işbirlikçi tekel-lerden yana, IMF buyrukları doğrultusunda çözmek için atılan her adım sosyal çelişkileri ve burjuvazinin iç çelişkilerini keskinleştiriyor, yığınların tepkisi artıyordu. Ne var ki, işçi sınıfının ve geniş demokrasi güçlerinin eylem birliği, bu yöndeki olumlu gelişmelere karşın henüz sağlanamamıştı. Yığınların eylemi, devrimci sonuçlar verecek düzeye yükselebilmiş değildi.

Bu koşullarda, emperyalizm ve işbirlikçi tekellerin çıkarları, Türkiye'de ekonomik ve politik düzenin işleyişinin vakit geçirmeden stabilize edilmesini gerektiriyordu.

Şimdi askersel diktatörlük, düzeni emperyalizm ve işbirlikçi tekellerin çıkarları doğrultusunda ekonomik ve politik olarak istikrarlı bir duruma getirme politikası izliyor. IMF ve benzeri emperyalist merkezlerce hazırlanan 4-5 yıllık bir ekonomik önlemler paketini halka süngü gücüyle dayatıyor. Son dönemde günde 20-30 cana kıyacak boyutlara varan terörizmi durdurmaya yöneliyor. Geniş yığınlara yoksulluk, yıkım getirmekten başka bir sonuç vermesi beklenmeyen, ekonomik önlemlerin dayatılabileceği otoriter bir parlamenter rejimi yerleştirme amacını açıklıyor. Bu süreci halka «demokrasiye dönüş» olarak sunuyor. Geniş yığınların, büyük boyutlara ulaşan terörizmden kurtulma özlemi, burjuva parlamentarizmine karşı duyduğu bıkkınlık askeri diktatörlüğün işini kolaylaştırıyor.

NATO'nun «ileri karakolunu» stabilize etmeyi amaç edinen askersel diktatörlüğü, genel çizgileriyle emperyalist ülkelerin tümü destekliyor.

ABD basını Türkiye'nin «yıldırım güçleri» için ideal konumda olduğundan söz ediyor. Yeni sömürgeciler bölgedeki ekonomik-politik manevraları için Türkiye'nin şimdi daha kolaylıkla kullanılabileceğini bilerek planlar hazırlıyor.

Emperyalizmin derinleşen bunalımı, dünya kapitalist ekonomisinin yeni bir devresel bunalım eşiğine geldiği koşullarda, emperyalizmin, manevra olanaklarını daraltıyor.

Türkiye'nin komşusu Sovyetler Birliği'nin ilkesel ve konjonktüre bağlı olmayan iyi komşuluk, dostluk ve işbirliği politikası emperyalist dayatmaların, manevraların karşısına güçlü engeller çıkarıyor. TKP, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerle Türkiye arasındaki ilişkilerin gelişmesini, halkımızın demokrasi ve bağımsızlık için verdiği savaşıma büyük bir katkı olarak değerlendiriyor. Bu ilişkilerin gelişip güçlenmesi için savaşım veriyor. Bu yoldaki tüm çabaları destekliyor.

Türkiye'deki askersel diktatörlük dünyada ve ülke içinde yalıtılmamak için çaba harcıyor. Ana çizgileriyle son 10–15 yıldır, ülkedeki tüm burjuva hükümetlerinin dış politikasını sürdürüyor. NATO'ya bağımlı kalarak Sovyetler Birliği, öteki sosyalist ülkelerle ve bölgedeki diğer ülkelerle ekonomik, politik ilişkileri sürdürmek yolunu tutuyor. Ülke içinde zorbalık yöntemleriyle, liberal yöntemleri birleştiren esnek taktikler uyguluyor. Başlıca hedef seçtiği işçi sınıfı hareketi, demokrasi ve devrim güçleriyle birlikte, faşist ve «sol» teröristlere de vuruyor.

TKP, askersel diktatörlük altında artan terör ve baskıları göğüsleyerek, emperyalizme ve işbirlikçi tekellere karşı en geniş demokrasi güçlerini ve yığınları birleştirmek için savaşıyor.

TKP, halka dün olduğu gibi bugün de baş düşmanın emperyalizm ve işbirlikçi tekeller olduğunu göstermeye çalışıyor. Cuntanın halka karşı her politikasının ve eyleminin altında bunların çıkarlarının yattığını geniş yığınların kendi öz deneyimleriyle kavramalarını sağlamaya yöneliyor. Cuntanın sözde «demokrasiye dönüş», özde otoriter parlamenter bir rejime geçiş programının karşısına, yığınlara demokrasiye gerçekten halk yararına geçişin nasıl olacağını göstermeye çalışıyor.

Bu amaçla en geniş demokrasi güçlerini birleştirmeye yöneliyor. En geniş yığınları, emperyalizme, işbirlikçi tekellere, büyük toprak sahiplerine karşı iş, ekmek, toprak ve özgürlük için, günlük savaşlar içinde birleştirmek, hareketlendirmek yolunu tutuyor.

TKP halk yararına gerçek bir demokrasiye geçiş için, en geniş yığınları savaşıma çekmek, demokrasi güçlerini birleştirmek için verdiği savaşımı, halkımızın önünde sosyalizm yolunu açacak ileri demokratik devrime hazırlanma savaşından ayrı görmüyor. Devrimci bir politikayı, esnek taktiklerle yaşama geçirmeye çalışıyor.

Değerli yoldaşlar,

Bu savaşımında TKP'nin yolunu Marksizm-Leninizm'in ilke ve ülküleri, dünya komünist hareketinin deneyimleri aydınlatıyor.

Dünya komünist hareketinin gücü, proletarya enternasyonalizmi temelindeki dayanışması her zaman başlıca güç kaynağımız oluyor.

Sovyetler Birliği'nin başını çektiği dünya sosyalist sisteminin başarıları, savaşımıza eşsiz katkılarda bulunuyor. Biz Türkiye'li komünistler, kardeş Küba komünistlerinin sosyalist kuruculuk yoldundaki her başarısını kendi kazanımımız sayıyoruz.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Türkiyeli komünistler adına Küba Komünist Partisi'nin II. Kongresine, çalışan ve savaşkan Küba halkına, Küba Komünist Partisi'nin öncülüğünde sosyalizm kuruculuğunda yeni yeni başarılar dilerim.

TÜSTAV

1980 yılında 12 sayıda yayınlanan yazılar

	Sayı	Sayfa
xx: V. İ. Lenin'in 110. doğum yıldönümü	1	3
R. Arismendi: Leninizm'in özüne uyan ve uymayan şeyler	7-8	676
P. Auersperg: Yumuşamayı baltalayanlar ve savunanlar	9-10	850
N. Aşhab: Emperyalizm, siyonizm ve gericiliğin saldırılarını geri püskürtmek	6	569
P. Batov: İkinci Dünya Savaşının derslerine günümüzden bir bakış	5	465
İ. Bilen: Sömürü ve baskı politikasına karşı ulusal demokratik güçler	2	105
P. Vais: Direniş eylemine bir bakış	5	477
xx: Barışın güçlenmesi için	7-8	649
xx: Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin toplantısı	6	553
E. Girek: Barış ve uluslararası güvenliğin önemli bir etmeni	5	441
Y. Dadoo: Uluslararası dayanışmanın yeni boyutları	1	21
K. Zarodov: Lenin, Ekim Devrimi, barış	11-12	1001
İ. Kapitonov: Gelişmiş sosyalizm döneminde SBKP'nin kadrolara ilişkin çalışmaları	9-10	890
W. Kashtan: Lenin ve barış ve daha iyi bir gelecek savaşı	4	384
V. Moyer: Halkla birlikte, tekelere karşı	3	282
K. Kervan: 1 Mayıs, sendikalar, komünistler	5	458
S. A. Keştmend: Afganistan devriminin ikinci aşaması	9-10	839
A. Kirilenko: Gelişmiş sosyalizm ve bilimsel-teknik ilerleme	9-10	809
xx: V. İ. Lenin'in 110. doğum yıldönümü	2	133
N. Krishnan: Pekin'in dış politikasında «de-maoizasyon» var mı?	11-12	1031

	Sayı	Sayfa
xx: Pentagon ve NATO Avrupayı neyin içinde sürüklüyor?	2 . . .	116
xx: Lenin'in çalışma tarzı	2 . . .	143
xx: Lenin'in kalıtı ve günümüz	3 . . .	240
S. Mitra: Bandung ve günümüz gerçekleri	5 . . .	477
S. Mihaylov: Lenin ve reel sosyalizm	4 . . .	353
P. Mladenov: Günümüzde barış içinde yanyana yaşama politikası	1 . . .	30
xx: Devrimin yeni bir aşaması	3 . . .	266
J. Oldridge: Anılar ve ödev	5 . . .	481
xx: Lenin'in doğumunun 110 yılı üstüne	2 . . .	153
B. Ponomaryov: Barış paktı ve saldırı paktı	7-8 . . .	652
M. O'Riordon: Lenin'in evrenselliği	4 . . .	364
E. Rodrigues: Bir anakaranın anti-emperyalist potansiyeli	2 . . .	126
S. Cissoko: Lenin, ulusal kurtuluş hareketinin teorisyeni	4 . . .	375
xx: İşçi hareketi ve ulusal kurtuluş hareketinin emperyalizme karşı, soyal ilerleme uğrunda ortak savaşımı 11-12	11-12 . . .	1029
xx: Günümüzde anti-komünizm ve ona karşıkoymanın yolları	6 . . .	556
M. Suslov: Lenin ve insanlığın ilerlemesi	4 . . .	329
J. West: Soğuk savaşa geri dönüşü engel olmak	3 . . .	217
F. V. Dong: Birleşik Vietnam sosyalizme doğru ilerliyor 11-12	11-12 . . .	1019
H. Florakis: Çağımız ve Lenin'in yeni tip parti öğretisi	4 . . .	344
G. Hall: Tarihin akışı geri döndürülemez	7-8 . . .	669
E. Honecker: Sovyetler Birliği topluluğumuzun ana gücüdür	11-12 . . .	1012
E. Şevarnadze: Halklar arasında Leninist dostluk için	1 . . .	8

PARTİ YAŞAMI

S. Behak: Faşizmin karanlık gecesinde kahramanlık ve iyimserlik	9-10 . . .	884
Y. Vardar: Sağlam temeller	9-10 . . .	832

	Sayı	Sayfa
xx: Havana konferansı	6	588
M. Karom: Olgun sosyalizme doğru	6	580
P. Saad: Amaçlarımız ve politikamız	3	273
S. Gaspar: Çağın sorunları karşısında	3	229
T. Sinuraya: Altmış yılın dersleri	6	589
R. Urbani: Komünistler ve sosyalistler	1	39
A. Fantis: Devrimci bir örgüt olmak	5	488

GÖRÜŞ DEĞİŞTOKUŞU

B. Grön: Anti-sovyetizm anti-komünizmin özüdür	9-10	916
A. Delgado, A. Şulgovski: Latin Amerika'da kapitalizmin tarihsel yazgısı	4	411
N. Duleymi, R. Öhman: Komünistler ve kadın hareketi	3	298
A. Zdravonislav, D. Lane: Yığinsal bilinçlenme	11-12	1094
J. Cademartori: Anti-emperyalizmin nesnel temeli	11-12	1061
xx: Kapitalizm yeni sarsıntılar eşiğinde	9-10	858
xx: Sınıfsal bağlaşımlar ve politik bloklar	9-10	902
J. S. Colmenares: Bağımlılık tekellerin doğuşu yolunu kapamıyor	11-12	1068
xx: Latin Amerika proletaryası ve anti-emperyalist sa- vaşımnda bağlaşıkları	7-8	690
xx: Baskı silahı mı, egemenliğin koruyucusu mu?	2	169
xx: Orta Doğu'da politik kaymalar: Kökleri, etkenleri, eğilimleri	2	182
P. Mayta, A. Palacia: Komünistler ve sosyalistler	6	615
xx: İşçi «katılımı» konusunda komünistlerin görüşü	5	515
	7-8	724
P. Vais: Grev savaşının eğilimleri üzerinde bir çözüm- leme	11-12	1075
xx: Yıkıcı hastalık	6	597
xx: İki sistemin ekonomik ilişkileri	11-12	1109

OLAYLAR VE DÜŞÜNCELER

<i>Z. Babakan:</i> Hicretin 15. yüzyılı: Barış ve uluslararasıında dostluk yüzyılı	1 . . .	72
<i>T. B. Martines:</i> Geri çevrilmez değişiklikler	6 . . .	619
<i>B. Soan:</i> «Kamboçya sorunu»nu kim, ne için körüklüyor?	1 . . .	77
<i>V. Vinogradov, O. Salkovski:</i> Bunalıma karşı politika ve sınıf savaşımı	2 . . .	158
<i>R. Iscaro:</i> Başarının güvencesi eylem birliğidir	11-12 . . .	1087
<i>B. Karmal:</i> Afgan halkı devrimi sarsılmaz biçimde koruyacaktır	4 . . .	394
<i>D. Constantinou:</i> Kıbrıs – AET	11-12 . . .	1078
<i>B. Kuçera:</i> Nürenberg: Tarihsel yargı yürürlükte dir	7-8 . . .	771
<i>G. Mahmud:</i> Baskı ve kovuşturmayaya karşı	6 . . .	624
<i>M. Milşteyn:</i> ABD'nin bugünkü askersel-politik doktrini	11-12 . . .	1041
<i>İ. Pavlov:</i> Sovyet halkı niçin savaş istemiyor?	6 . . .	635
<i>N. Papazov:</i> Sosyalist uygarlığın önünde	5 . . .	495
<i>M. Paredes:</i> Orta Amerika: Yiğınlar hareketleniyor	5 . . .	506
<i>V. Perlo:</i> Burjuva politik ekonomisi emekçilerin çıkarlarına karşıdır	11-12 . . .	1051
<i>A. Ramirez:</i> Silâhlı savaşımdan kuruculuğa	1 . . .	59
<i>F. Rodriges:</i> Faşizm gerici liğ in son kozudur	9-10 . . .	925
<i>F. Romero:</i> Bir kez daha Latin Amerika'da faşizmin yapa sı üstüne	1 . . .	64
<i>V. Ribakov:</i> Dogmaların yıkıcı gücü	7-8 . . .	752
<i>A. Salim:</i> Kapitalist yönelimin çıkmazı	6 . . .	625
<i>A. Ambetjelos:</i> Temel ilke	1 . . .	51
<i>K. Kervan:</i> «Devrimcilik» maskesi altında serüvencilik	4 . . .	421
<i>H. Fazio:</i> Anti-faşist savaş ım da temel güç	1 . . .	55

OLGULAR, VERİLER, KANITLAR

xx: Günümüzde komünist basın	11-12	1121
xx: Ortak eylemlerin ana doğrultusu	11-12	1134
xx: İki tip uluslararası ekonomik ilişkiler	7-8	779
M. Johnstone: Günümüzde İngiltere'de Troçkizm'le savaş	1	87
xx: Pekin ve Washington'un «paralel eylemleri» ne anlam geliyor?	7-8	788
J. Lava: Savaşım tarihinden sayfalar	11-12	1117
W. Loach: Pekin nasıl ve kime karşı silâhlanıyor?	9-10	931
xx: Sovyetler Birliği'nde din özgürlüğü	3	309
xx: 60-70 yıllarında sosyalist ülkelerin işçi sınıfının gelişmesi	1	82
xx: Barış ve sosyal yenilenme devrimi	11-12	1101
R. Mirovitskaya: 1920'lerde Sovyetler Birliği ve Çin devrimi	6	640
xx: «Sovyet tehlikesi» var mı?	11-12	1127
xx: Eylem birliğinin amaçları, deneyimler, güçlükler	9-10	936
xx: Barış insanlara neler getiriyor?	5	524
R. Vivo: Küba: Sıklaşan saflar	6	634
xx: İki dünyada konut sorunu	2	194
xx: Terör birliği	11-12	1114

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	1	99
xx: TKP MK Politik Bürosunun açıklaması	2	201
xx: TKP Merkez Komitesi'nin çağırısı	2	203
xx: TKP MK Politik Bürosu'nun açıklaması	2	205
xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	3	314
xx: Merkez Komitesi'nin bildirisi	3	316

	Sayı	Sayfa
xx: TKP Merkez Komitesi'nin çağrısı	4	425
xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	4	427
xx: TKP Merkez Komitesi'nin açıklaması	5	532
xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	5	533
xx: TKP Merkez Komitesi'nin çağrısı	5	535
xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	5	537
xx: TKP Merkez Komitesi Politik Bürosunun kararı	5	540
xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	6	644
xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	7-8	793
xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	9-10	987
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BBSBP Genel Başkanı Horst Schmitt yoldaşa mesajı	1	101
xx: TKP Merkez Komitesi'nin çağrısı	9-10	989
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK Politbüro aday üyesi ve MK Sekreteri B. Ponomaryov yoldaşa mesajı	1	102
xx: TKP ile AKP'nin açıklaması	2	206
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Bangladeş Komünist Partisi'nin 3. Kongresine mesajı	2	208
xx: TKP Merkez Komitesi'nin 1 Mayıs belgileri	4	429
xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	5	512
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ABD Ko- münist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	3	318
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Şri Lanka Komünist Partisi'nin 11. Kongresine mesajı	3	319
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın El Salva- dor Komünist Partisi MK'ne mesajı	3	320
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Vietnam Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	3	321
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın MSİP'nin 12. Kongresine mesajı	3	322
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın basın açıklaması	4	432

	Sayı	Sayfa
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 4. FİDEF Kurultayına mesajı	4 . . .	433
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın DKP'nin 24. Kongresine mesajı	4 . . .	434
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İKP'nin 26. Kongresine mesajı	4 . . .	435
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TİP Genel Başkanı Behice Boran'a mesajı	4 . . .	436
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK'ne mesajı	5 . . .	541
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Suriye Komünist Partisi 5. Kongresine mesajı	5 . . .	543
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın YKB Merkez Komitesi Başkanlığına mesajı	5 . . .	544
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Hollanda Komünist Partisi'nin 27. Kongresine mesajı	6 . . .	646
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın FKP Genel Sekreteri G. Marchais yoldaşa mesajı	6 . . .	646
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Arjantin Komünist Partisi MK'ne mesajı	6 . . .	647
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TUDEH Partisi MK'ne mesajı	6 . . .	648
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Türkiye Maden-İş Sendikası Yönetim Kuruluna mesajı	7-8 . . .	795
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «TKP'nin Sesi» radyosunun sorularına yanıtı	7-8 . . .	796
xx: TKP'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «Horizont» dergisinin sorularına verdiği yanıtlar	7-8 . . .	799
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İngiltere Komünist Partisi Yürütme Kuruluna mesajı	7-8 . . .	804
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TKP'nin 60. Kuruluş yıldönümü nedeniyle düzenlenen toplantıda yaptığı konuşma	9-10 . . .	947

	Sayı	Sayfa
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın kardeş partilere gönderdiği mesajlar	9-10	991
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK'ne mesajı	11-12	1141
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK aday üyesi ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi başredaktörü K. Zarodov yoldaşa mesajı	11-12	1142
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Kolombiya Komünist Partisi 13. Kongresine mesajı	11-12	1143
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK'ne mesajı	11-12	1146
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın FKP MK'ne mesajı	11-12	1147
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Küba Komünist Partisi 2. Kongresine mesajı	11-12	1148
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Avustralya Sosyalist Partisi MK'ne mesajı	11-12	1149
xx: AKP Yönetim Kurulu Sekreteri Karl Heinz Schröder'in TKP MK'ne mesajı	1	103
xx: FKP MK Sekreteri G. Plissomier'in TKP MK'ne mesajı	1	104
xx: AKEL Genel Sekreteri E. Papaioannou'nun TKP MK'ne mesajı	5	549
xx: FKP MK Genel Sekreteri G. Marchais yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	7-8	805
xx: TKP'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle TKP MK'ne kardeş partilerden gelen kutlama mesajları	9-10	959
xx: K. Zarodov'un TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	11-12	1145
xx: PBİP'nin 8. Kongresinde TKP temsilcisinin konuşması	2	209
xx: MSİP'nin 12. Kongresinde TKP temsilcisinin konuşması	3	323
xx: MSİP MK üyesi ve Halk Kontrol Komisyonu Genel Başkanı Jozsef Zsakali yoldaşın konuşması	3	326
xx: Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin 28-29 Nisan 1980 günlerinde Paris'te yapılan «Barış ve Silâhsızlanma» forumuna katılan TKP temsilcisinin konuşması	5	545

- xx: 20–24 Ekim 1980 günlerinde Berlin’de düzenlenen «İşçi hareketi ve ulusal kurtuluş hareketinin emperyalizme karşı, sosyal ilerleme için ortak savaşı» konulu uluslararası bilimsel konferansta TKP temsilcilerinin birinci, ikinci ve üçüncü sekişyonlarda yaptıkları konuşmalar 11–12 1150
- xx: Brüksel’de yapılan Avrupa kapitalist ülkeler komünist partilerinin «Bunalım – Avrupa Entegrasyonu – İşçi sınıfının ve demokratların savaşı» konulu toplantıda TKP temsilcisinin yaptığı konuşma 11–12 1166
- xx: Küba Komünist Partisi’nin 2. Kongresinde TKP temsilcisinin konuşması 11–12 1174

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitaplardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg
An der Mehlnwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West

5500 Mainz

Bilhildisstraße 15

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6800 Mannheim

U 2, 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.

3550 Marburg

Am Grün 56

Buchhandlung Libresso

8000 München 40

Türkenstraße 66

Karl-Liebknecht-Buchhandlung

4400 Münster

Steinfurter Straße 15

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8500 Nürnberg

Weinmarkt 12 a

Dein Buch Volksbuchhandlung

2900 Oldenburg

Am Damm 26

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8400 Regensburg

Glockengasse 7

Lenchen Demuth-Buchladen

6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Buchhandlung Hornung und Steinbach

7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung W. A. Bastigkeit

5500 Trier

Lindenstraße 10

Friedrich-Engels-Buchhandlung

5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55–57

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuru-
yor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için
önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler
çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica
ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz
bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mek-
tuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku,

Praha 6, Thakurova 3
Czechoslovakia